بابەت و نووسراوەکانی
هاوڕێ برایم چووکەڵی
کۆکردنەوە و ئامادە کردنی: ڕەحمان نەقشی

پێڕست

* ئاورێک لە ژیان و خەباتی تێکۆشەر برایم چووکەڵی .... لاپەڕەی ٥

بابەتەکانی ساڵی ٢٠١٠ .... لاپەڕەی ٩

١- ئایا نەخۆشی ئەیدز قەیرانێکی ئابووریشە؟...

٢- با هەوڵی ژیاندنەوەی "بەسیج" لە کوردستان مایە پووچ بکەینەوە!...

٣- هەوڵی رێژیم بۆ دەسڕاگەیشتن بە چەکی ئۆتۆمی وهەڕەشەکای ئەمریکا...

٤- ٢٣ی جوزەردان ١٣٥٤ رۆژێکی شووم بۆ کورد...

٥- چەند وتەیەک سەبارەت بە کتێبی قەڵای بەرخۆدان...

٦- وڵامێک بۆ ئەو هێرشانەی لەلایەن کۆمەڵەوە دەکرێنە سەر حیزبی دیموکرات...

٧- پەیامی فێرگەی سیاسی نیزامی بە بۆنەی ٢٥ ساڵەی دامەزرانی فێرگە...

٨- ژیان وخەبات لە ناوچەی بۆکان...

٩- رۆڵی فەرماندەرانی نیزامیی لە مێژووی حیزبدا...

١٠- یادێک لە بنەماڵەیەک لە سنەی خوێناوی...

١١- پەیامی کۆمیسیۆنی سیاسی نیزامیی حیزبی دیموکراتی کوردستان...

١٢- ٢٥ی گەلاویژو چەند وتەیەک...

١٣- هەلبژاردن بۆ بۆتە فەردپەرەستی؟...

بابەتەکانی ساڵی ٢٠١٣ و ٢٠١٤................. لاپەڕەی ٥٨

١٤- شەش دەیە دوای راپەڕینی جووتیارانی موکریان...

١٥- مردنی داهێنەرێک...

١٦- یادێک لە فەرماندەیەکی لێوەشاوە لە بیرەوەریی ٣٠ ساڵەی شەهید بوونی سەروان ئێقبال کەریم‌نەژاد دا...
١٧- هێرشی شیمیایی بۆ سەر خەڵکی سووریەو ئەگەری گورزێکی سەربازی...
١٨- لە یادی ٢١ ساڵەی تیرۆری دوکتور سادق شەرەفکەندی دا...
١٩- لە یادی فەرماندەیەکی کارامەو لێهاتوو شەهید هەمزە بێهنام...
٢٠- هەڵوەرینی گوڵێک لە باخچەی فەرماندەراندا لە یادی ٣٠ ساڵەی شەهیدبوونی عوسمانی دادخا...
٢١- یادێک لە دوو هەڵۆی بەرزەفڕی چیاکانی کوردستان...
٢٢- لە یادی ٣٠ ساڵەی شەهیدبوونی قادر ئیفتیخاری...
٢٣- یادی ٣٠ ساڵەی شەهیدبوونی عەبدوڵڵا بەهرامی...
٢٤- یادی ٣٤ ساڵەی رادیۆ دەنگی کوردستان...
٢٥- عێراقو هۆکارەکانی درووستبوونەوەی شەڕ...

بابەتەکانی ساڵی ٢٠١٦ و ٢٠١٧ .... لاپەڕەی ٩٣

٢٦- قاسملوو، رێبەرێکی واقیعبین...
٢٧- ٢٥ی گەلاویژ و چەند وتەیەک...
٢٨- قەڵای سەربەرزی یا «قلعه ضد انقلاب»...
٢٩- لەزیندانیشدا پێشمەرگە بوون!...
٣٠- ڕەشبەڵەکی فرمێسکەکان...
٣١- دیوجامەیەک بۆ چوار شۆڕەلاوی "بناوەچان"...
٣٢- ماندووبوونێکی زۆر بۆ ئەزموونێکی بەنرخ...
٣٣- خۆراگر لە ڕێگەی داربەڕوو...
٣٤- جەتەر و قارەمانەتییەکی کەم وێنە...
٣٥- هەگبەی شاخ و شۆڕش (خەوێکی هەتاهەتایی)...
٣٦- سەریان دانا بەڵام دانەنەوین...
٣٧- هەگبەی شاخ و شۆڕش هەوای سەرکەوتن لە مەڵبەندی خانێوە...

٣٨- لە هەگبەی شۆڕش و شاخ (بۆچی کەربەڵای دارەلەک؟)...

بابەتەکانی ساڵی ٢٠١٨ .... لاپەڕەی ١٣٨

٣٩- هەگبەی شاخ و شۆڕش تیرێک و دوو نیشانە...
٤٠- حەماسەکەی جادەی بانە - سەردەشت...
٤١- لە پەراوێزی دێکۆمێنتارەکەی «کویسنجق»دا...
٤٢- سەرنج بدەن... سەرنج بدەن...
٤٣- بەرەو نەورۆزێکی مێژوویی...
٤٤- حەماسەی ڕزگاربوون لە مەرگەساتی هەڵەبجە...
٤٥- وەفایەک بۆ شەهید قادر قادری...
٤٦- ٥٩ زەبری گورچکبڕ لەبری ٥٩ هەناسەی خنکاو...
٤٧- «دارتوو»، ئەفسانەی حەماسە و خۆڕاگریی پێشمەرگە...
٤٨- «مازوار» و تۆمارکردنی سەروەرییەکی مێژوویی...
٤٩- داستانی خۆڕاگریی "حەڵبێ" و "کۆیکان"...
٥١- شەرەفی مردن بە سەر خیانەتدا...
٥٢- نەعرەتەی پێشمەرگە لە سوێسنایەتیی سەردەشتەوە...
٥٣- چەند تێبینییەک لە سەر وتووێژەکەی کاک بەهرام ڕەزایی
٥٤- یادێک ٤٥ ساڵەی خەباتی چەکدارانەی ساڵەکانی ٤٦ و ١٣٤٧

ئاوڕێک لە ژیان و خەباتی تێکۆشەر برایم چووکەڵی

نووسینی: هەیاس کاردۆ

شەو بوو. نەک هەر شەو، تاریکەسەلاتێکی ئەنگوستەچاو. ناڵەی هەور گوێی ئاسمانی کەڕ دەکرد و گریانیشی، هەردی وەئامان دێنا. ئاسمان، ڕەشە هەوری وەبەر قامچی دەدا، هەور دەیناڵاند و بە هەر شریخەیەکی زەوی وەلەرزین دەخست. هەموان لێک بەڕق داچووبوون و بۆ بەچۆکداهێنانی یەکتر لە تەقەلادا بوون. ئاسمان بێ بەزەییانە هەوری قامچیباران دەکرد و هەوریش ڕێژنەی تۆفان و بۆرانی بەسەر هەردا دەڕشت. ڕقی ئاسمان، گریانی هەور و لەرزینی زەوی، قیامەتێکیان ساز کردبوو مەپرسە. کڕێوە و باڕن، سەرما وسەخڵەت، شریخەی بەسامی هەور و تاریکەسەلاتی قەترانی، ورتە و جووڵەی لە زیندەوەر بڕیبوو. هەموو بە باڵدار وبێ باڵەوە، بەئینسان وحەیوانەوە، بەگەورە و چووکەوە، بەنێر و مێوە، بە دەسەڵاتدار و بێدەسەڵاتەوە بۆ خۆ ڕزگارکردن لە وەیشوومەی سەرما و پەلاماری تۆفان پەنا و پەسیویان کردبۆوە حەشارگە. ئەو شەوە، کوڕی شەش کەسیی بنەماڵەیەک وەک باقیی خەڵکی دیکە لە سەرمان و لە ترسان خۆیان خزاندبۆوە ژێر لێفە کورسی و کەس زاتی جووڵەی نەبوو. کابرای خاوەنماڵ هەر جارناجارێک سەری هەڵدەبڕی و بە نیشانەی ناڕازیبوون بۆڵەیەکی دەهاتێ. ئەو لە دوو شت داخدار بوو: ڕقی سروشت و بوونی مۆڵگەی هێزەکانی دوژمن لەسەر تەپۆڵکەی پشت ئاوایی. ئەو دەیزانی پەلاماری سروشت کاتیە، بەڵام وجوودی ئەو نالەبارانە درێژخایەنە. دوای ورتە و

بۆڵەیەکی زۆر، لەپڕ دەنگی بەرز کرد و گوتی: "ئای پێشمەرگە لەکوێی؟ بەڕاستی شەو شەوی تۆیە. ئێستا "عەجەم" لە ترسان هەموو خۆیان مەڵاس داوە و دەکرێ هەر بە دەست بیانگرن. نازانم ئەو ڕۆڵە بەجەرگانە بۆ دیار نین؟ ئەدی بۆ زۆر جار هەر دەڵێی لە عەرزی هەڵدەقوڵێن؟...". ئەزقەزا زۆری پێنەچوو قرمەی چەکی پێشمەرگە، گرمەی هەوری بەچۆک داهێنا و مۆڵگەی دوژمنیشی وێران کرد. دواتر، هەم کابرا و هەم بنەماڵە و هەم خەڵکی دیکە خەوێکی خۆشیان بەنسیب بوو.

کە بەسەرهاتی چووکەڵی دەخوێنیەوە، لە قووڵایی ناعەداڵەتییەکانی کۆمەڵ و ئازاری ئینسانەکان دەگەی. کە بڕیاری چووکەڵی بۆ بەربەرەکانی دەبینی، بڕیاردانت بۆ هاسان دەبێ و پێتخۆشە هەموو مەترسییەک تاقی کەیەوە. کە ڕەوتی خەبات و فیداکارییەکانی برایم چووکەڵی تاقیب دەکەی، ڕقت لە دوژمن زیاتر و دڵسۆزیت بەرانبەر خەڵک و نیشتمان چەند هێندە دەبێ. کە لە زمانی چووکەڵییەوە ناوی ئەو هەموو قارەمان و تێکۆشەرە دەبیسی، حەسرەتی نەناسینی ئەوان بەربینگت پێ دەگرێ و ئازارت دەدا. کە چووکەڵی مەیدانی شەڕی پێشمەرگە و هێزی دوژمنت بۆ تەرسیم دەکا، ژێنراڵە سەرسینگ پڕ لە میداڵەکانت لێ دەبێتە هیچ. کە باری قورسی سەرشانی برایم چووکەڵی دەبینی، خۆت لە بەرچاو دەکەوێ. لە یەک قسەدا: کە تێکۆشانی برایم چووکەڵی دەبینی، لە مانای ڕاستینی خەبات دەگەی و هەر بۆیە پێشمەرگەت بە هەیبەتتر دێتە بەر چاو.

کاتێک تێکۆشەر برایم چووکەڵی بڕیاری پەیوەستبوون بە خەباتکارانی ڕێی ئازادی دەدا و بەو تەمەنە کەمەوە خۆی لە نێو مەیدانی تاقی کردنەوەدا دەبینێ، کوردستان بە شار و گوندییەوە لە ژێر ئاگری بێئەمانی دوژمندا بوو. لە ڕاستیدا یەکێک لە هۆیەکانی ئەو بڕیارە گرینگەی کاک برایمیش هەر ئەوە بوو. بۆ خۆی دەڵێ: کە لە سەرەتای پاییزی١٣٦٠ بۆکان لە لایەن داگیرکەرانی کۆماری ئیسلامییەوە داگیر کرا، گوندەکەمان، داشبەند، بە چەندین جار لە لایەن ڕێژیمەوە بە شەو و ڕۆژ پەلامار درا. ئەوە لە حاڵێکدا بوو گوندەکە پایەگای لێ بوو. هەموو جارێ زۆریان لە خەڵک دەدا و تەنانەت تەقەیان لەخەڵک دەکرد. بۆیە منیش بڕیارم دا، یەکجار بە سەربەرزی لە ڕێگای ئازادیی نەتەوەکەمدا بمرم باشترە تا هەموو ڕۆژێ جارێک بمرم...". لەو ڕۆژە بەدواوە ئیتر چارەنووسی چووکەڵی دەگەڵ چارەنووسی گەلەکەی لێک دەدرێ و هەتا گەل زیاتر تووشی دەرد و مەینەت دێ، لەش و بیری برایم زۆرتر ئازار دەکێشێ. لە یەکەم ساتەکانی پۆشینی بەرگی پیرۆزی پێشمەرگایەتیدا چووکەڵی

دەگەڵ قارەمانانی وەک: سەعدوون بارزان، محەمەد برایم ئۆف و ناسری باریک ڕووبەڕوو بووە کە ئوبووهەت و ئازایەتی‌یەکەیان شوێنی قووڵی لەسەر داناوە و دەرسی نەترسانی فێر کردوە.
ڕەوتی بەرەو پێشەوەچوونی ڕووداوەکان و سەخت و خوێناویتربوونی خەبات، هەروەها چوونەسەری تەمەن و زانیاری‌یەکانی برایم چووکەڵی، ئەویان لە کڵ دەرێنا و بۆ بەردەوامیی خەبات و خۆڕاگری بە تەواوی ئامادەیان کرد. ڕۆژ و مانگ و ساڵ دێن و تێدەپەڕن. لە لایەک ئاشی لەشهاڕین و خوێنڕشتنی دەزگای سەرکوت خێراتر دەبێ و لە لایەکی دیکەش هێزی بەرەنگاریی کورد ڕێکخراوتر و بەبەرنامەتر مەیدانداری دەکا. لە نێو ئەو پێچ و خەمەی "مەرگ و ژیان"دا، ئەسپی سەرکێشی برایم لە وچان ناکەوێ و هەتا "گۆم قووڵتر دەبێ چاکتر مەلەی دەکا". لە هەمووو ئەو ساڵە سەخت و لەبیرنەکراوانەدا، کوڕی کوردی نێو سەنگەر تفەنگ‌لەشان، ڕەخت و دەراغ لەقەد، کۆڵەپشتی لەپشت، پووزەوانە هەڵکێشراو، لەسەر هەست و چاو بەمۆلەق، ئەم شاخ و ئەو دۆڵ دەکا، سەری گوندان دەدا، لە جادان دەپەڕێتەوە، باریکە ڕێی مین ڕێژکراو تاقی دەکاتەوە، کەمین دادەنێ و کەمینی دوژمن تێک دەشکێنێ، پێشی پەلاماری سوپای داگیرکەر دەگرێ و لە سەنگەری بەربەرەکانی‌دا قارەمانانە ڕادەوەستی، بە سەختی بریندار دەبێ و لە کاروان بەجێ دەمێنێ، تەرمی هاوڕێی شەهیدی بەسەردا دەمێنێتەوە و لە تاوی ئەو ژانی برینی خۆی لەبیر دەچێتەوە، ڕەحم و دڵفرەوانیی خەڵکە خۆشەویستەکەی دەبینێ و دەگەڵ ئازار و ماڵ وێرانی‌یەکانیان ئاشنا دەبێ، لە هاوڕێی نێو سەنگەری بە ڕقدا دەچێ و دواتر دەگەڵی ئاشت دەبێتەوە، هەتا قووڵایی دڵی دوژمن نفووز دەکا و لە شیرین خەودا بەدیلیان دەگرێ، لە ژێر قورسایی ڕەهێڵەی تۆپ و خۆمپارە و کاتیۆشادا ناچار پاشەکشە دەکا و ڕێی چەند ڕۆژان بە چەند کاتژمێر دەبڕێ و... بەڵێ ئەوانە و دەیان و سەدان تابلۆی سەرنجڕاکێشی دیکە بەشێک بوون لە ژیانی برایم چووکەڵی و هاوخەباتانی کە خوازیارانە ئەو ڕێگایەیان هەڵبژاردبوو، ئازایانە بڕیان و سەربەرزانە درێژەیان دا.

باسی ئەو ناوچانەی لێ دەپرسم کە لەو ماوە دوور و درێژەدا خزمەتی تێدا کردوون. وەڵامی چووکەڵی بەم جۆرەیە: "بەشی هەرە زۆری پێشمەرگایەتی من لە دەورانی سەختدا لە بۆکان بووە. لە ١٣٦٠/٨/١٨ بوومە پێشمەرگە، ساڵی ٦٣ بوومە سەرپەل، ساڵی ٦٦ بوومە فەرماندەی لک و هەر زستانی ئەو ساڵە بوومە ئەندامی کومیتە شارستانی بۆکان، دوو ساڵ هەم ئەندامی کومیتە شارستان هەم فەرماندەری لک بووم. ساڵی ٦٩ و ٧٠سەرلک و ساڵی ١٣٧١ لە لایەن دەفتەری سیاسی‌یەوە وەک سەرپەرستی هێزی ٢ی ڕێبەندان دیاری کرام. ساڵەکانی ٧٢ و ٧٣ و ١٣٧٤ وەک فەرماندەری هێزی بەیان کارم کرد، ساڵی ٧٥ و ١٣٧٦ تا کۆنگرەی ١١

فەرماندەری هێزی پارێزگاری و دوای کۆنگرەی ١١ وەک بەرپرسی کومیتەی شارستانی بۆکان دیاری کرام لە ساڵی ١٣٧٨ وەک فەرماندەری تیپی ناوەندی ٢ دیاری کرام. لەو پۆستەدا کارم کرد تا ساڵی ١٣٨٥، دوای لەتبوونی حیزب بوومە بەرپرسی فێرگەی سیاسی- نیزامی و لە کۆنگرەی ١٤ بوومە جێگری کۆمیتە ناوەندی و بەرپرسی فێرگەی سیاسی - نیزامی."

چووکەڵی هەر بە شەڕکەرێکی نێوسەنگەر و فەرماندەرێکی بەوەج و کادرێکی تەشکیلاتی نەناسراوە. ئەو هەوڵی داوە لە کاروان جێ نەمێنێ و خۆی دەگەڵ ڕەوتی زەمان بگونجێنێ. ناوبراو لە بواری دیکەشدا خۆی و بیر و قەڵەمی تاقی کردۆتەوە کە چەند بەرهەمی لێکەوتۆتەوە و وەک بۆخۆی دەڵێ هی دیکەشیان بەدوودا دێ: "لە وەختی بێکاریدا خەریکی نووسینی خاتراتم. ٣ کتێبم بەو ناوانە چاپ بوون:

١- چەپکێک گوڵاڵە سوورە

٢- لە چیاکانی موکریانەوە تا دەشتی کۆیە

٣- ئەزمونەکانی مودیرییەتی فەرماندەهی لە شەڕی پارتیزانی دا. ئێستاش کتێبی "قەڵای بەرخۆدان" و هەروەها "قارەمانانی نەتەوەی ژێر دەست" ئامادەی چاپن ئەگەر دەرەتان بێ چاپیان دەکەم."

تێکۆشەر برایم چووکەڵی پاش ٢٨ ساڵ خەبات و خۆماندوو کردن لە پێناو ئامانجە بەرزەکانی گەلەکەیدا و دوای دووجار بریندار بوون لە شەش جێگای لەشییەوە و لاقێکی سەقەت، ئێستا هەڵگری کۆڵێک بیرەوەریی خۆش و ناخۆش و دەریایەک زانیاریی بەنرخە. بەرێزیان خێزاندارە و بەرهەمی ژیانی هاوبەشی دوو کچ و کوڕێکە کە هیوای تەمەن درێژی و بەختەوەرییان بۆ دەکەم. من لە خوێندنەوەی ئەو بەشە کەمەی ژیان و خەباتی کاکە برایم تێر نەبووم و دەزانم ئێوەش چێژی لێ وەردەگرن. هەر بۆیە هیوادارم هەموومان (من جارێکی دیکە و ئێوەش بۆ یەکەم جار) لە «مێژووی زیندوو» دا بیخوێنین. هەتا ئەو کات شادی بۆ هەمووتان.

لە ژمارە ٦٨٦ی ڕۆژنامەی "کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە

٢٠ی ئاگۆستی ٢٠١٦

بابەتەکانی ساڵی ٢٠١٠

ئایا نەخۆشی ئەیدز قەیرانێکی ئابووریشە؟

کۆمەڵگای پزیشکی بنەبڕکردنی خوروکە (ئابلە) بە گەرەترین سەرکەوتنی خۆی لە نێو سەدەی رابردوو دا دەزانێ و دۆزینەوەی نەخۆشیی ئەیدز و بڵاو بوونەوەی سامناکی ئەو نەخۆشی یە بە گەورەترین شکستی خۆی دادەنێ. پەرەسەندنی رۆژ لە گەڵ زیاتری ئەو نەخۆشی یە کۆمەڵگای نێو نەتەوەی لە گەڵ کێشەیەکی گەورەو چارەسەر نەکراو بەرەورِوو کردۆتەوە. لە زۆربەی ولاتانی دنیا دا کوومیتەی بەربەرەکانی لە گەڵ ئیەیدز پێک هاتووە. لە ئاستی نێونەتەوەیی داکونفرانسی لە سەر دەگیرێ، بەڵام لە هەمان کات دا ئاماری توشبووان لە زیادبوون دایە. دوکتور" مینو محرز" پسپۆڕی نەخۆشی یە عفوونییەکان و ئەندامی کومیتەی بەربەرەکانی لە گەل ئەیدزلە ئێران، ژمارەی گیرۆدە بووان بە ئەیدز لە دنیا دا بە ٦٥ میلیۆن نەفەر دادەنێ کە ٤٠ میلیۆنیان بە سەختی دەژین و ٢٥ میلیۆن کەسیش گیانی خۆیان لە دەست داوە. باکووری ئەفریقا بە ٣٠ میلیۆن کەس زۆرترین توشبووانی لە خۆی دا کردۆتەوە.

بەرپرسانی کۆماری ئیسلامی ئێران لە سەرەتادا کێشەی ئەیدزیان لە کۆمەڵگای ئێران بە هێند نەدەگرت وتەنانەت حاشایان لێ دەکرد. هەر ئەوەش بووە هۆی ئەوە "ئەیدز" بە خێرایی لە ئێران دا پەرە بستێنێ. هەر ئێستا لە ئێران ٤٠٠٠ کەس بە گیرۆدە بوون بە "ئەیدز"ناسراون، بەڵام رێژەی توشبووان بە ٣٠ هەزار کەس مەزەندە دەکرێ. سەرەڕای ئەوەی کە زانیاریدان بە خەڵک و تێگەیاندنی بیروڕای گشتی و ئاموزش دان کاری گەریەکی ڕاستەو خۆو زۆر بەرچاوی لە پێشگیریو کۆنترۆڵی ئەو نەخۆشیەدا هەیەو لە ئێرانیش کۆمیتەیەک بە ناوی کۆمیتەی بەر بەرەکانی لەگەڵ ئەیدز لە ساڵی ١٣٦٦ وە پێک هاتووە ،بەلچام لە کردەوەدا هەنگاوێکی کاریگەر بۆ ئەم مەبەستە هەڵ نەهێندراوەتەوە.

دیاره بڵاو کردنەوەی چەند برۆشورو پێشاندانی کورتە فیلمێک بۆ قوتابیان لە لایەن چەند ئورگانی غەیری دەوڵەتی یەوە بە هیچ شێوەیەک ناتوانی وڵامدەری ئەو مەترسی یە بێ کە رۆژ بە رۆژ زیاتر پەرە دەستێنێ. نەخۆشی ئەیدز گەڵێک کێشەی ئابوری وکۆمەڵایەتی بۆ کۆمەڵگای نێونەتەوەیی پێک هێناوە. کێشەی ئەیدز زیانە ئابورییەکانی بووە هۆی ئەوەی کە رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان هەنگاوی بە پەلەی بۆ هەڵگرێ وبەرنامەی بۆ دارێژێ. سرنجدان بە هەزینەی سەر سووڕهێنەری دەرمانی ئەیدز ئاڵۆزیی ئەم کێشەیەمان لە وڵاتانی جیهانی سێهەم و هەژار دا پتر بۆ دەردەخا.

خەرجی دەرمانی هەر کەسێکی گیرۆدە بە ئەیدز لە ساڵ دا لە نێوان ١٢ تا ١٨ هەزار دولار دایە. دیارە لە هێندێک وڵاتانی هەژار وەک هێند وبرێزیل لەژێر کاریگەری بنکە وبنیاتی غەیری دەولچەتی ورێکخراوەکانی پشتیوانی لە توشبووانی ئەیدز لەم مەسەلەی پشگیری وچارەسەری ڤیروسی ئەیدز کێشەی ئابووری بۆ زۆر وڵاتان پێک هێناوە و تەنانەت دەبینین لە کۆبوونەوەی (رێکخراوی بازرگانیی جیهانی) لە دۆحە پێتەختی قەتەر دەمان وچارەسەری نەخۆشی ئەیدز، تەوەری سەرەکی باسەکانی کۆبوونەوە بۆوە وهەر لەو کۆبوونەویەش دا مافی بەرهەم هێنانی دەرمانی چارەسەری ئەیدز بە هێندێک لەو وڵاتانە درا کەبە شێوەیەکی بەربڵاو تووشی ئەو نەخۆشی یە بوون. بەڵام بەو مەرجەی تەنیا بۆ مەسرەفی نێو خۆی بێ ومافی فرۆشتنیان بۆ دەرەوەی وڵات نەب لە لایەکی دیکەوە ولاتی ئەفریقای باکوور کە زۆرترین رێژەی گیرۆدەبووانیئەیدزی لە خۆی دا کۆ کردۆتەوەو توانایی بەرهەم هێنانی دەرمانی چارەسەری هەیە، بەڵام ئیزنی بەرهەم هێنانی پێ نەدراوە، لەو لاشەوە برێزیل یەکێک لەو وڵاتانەیە کە بەرهەم هێنانی ٨ تا ١٢ جۆرە دەرمان بۆ چارەسەری ئەیدز توانیویەتی پێ بەپێی ئوروپا هەنگاو هەڵێنێتەوەو رێژەی مردنی نەخۆشەکانی گیرۆدە بە ئەیدز تا رادەیەکی زۆر لە وڵاتەکەی دا کەم بکاتەوە. گەرچی کۆمپانیا گەورە چەند نەتەوەییەکان (شرکتهای چند ملیتی) بەرهەم هێنانی دەرمان،کە بەرهەم هێنەری ئەسڵی دەواودەرمانی ئەیدزن ولەورێگاوە قازانجێکی سەرسووڕهێنەرو یەکجار زۆر دەکەن. لەم چەند ساڵەی دوایی دا لە ژێر گاریگەری بەربەرەکانێی ناوچەیی و "سیاسەتی بە دیل سازی"بۆ وێنە ولاتانی هێند وبرێزیل ناچاربوون نرخی دەرمانەکانیان لە بازاری جیهاندا لە سەدا دەی بهێنە خوارێ. بەڵام سەرەڕای ئەوەش لە گەڵ کەم کردنەوەی نرخەکە دەرمانی پێویست بۆ خەڵکی گیرۆدە لە وڵاتانی هەژار دەست ناکەوێ.بۆ وێنە توشبووان لە وڵاتانی ئوروپا بۆ بەکارهێنانی ئەو دەرمانە لە مانگدا هەزار تا هەزارو پێنج سەد دولاردەبێ هەزینە بکەن. ئێستا ئەگەر ئەو نرخە لە مانگدا ١٥٠ دوڵاریش بێ، دیسان لە وڵاتانی فەقیر بە هۆی پلەی نەزمی خزمەتگوزاریی پزیشکی

ولەشساغی وبودجەی کەمەوەکە لە ساڵدا بە هەر کەس ١٠ دولار ناگا ناتوانن لەو دەرمانانە بکرن یا کەڵکی لێ وەربگرن. هەر لەو کونفرانسەی لەم دوایانەدا لە سەر ئەیدز بەسترا، بە تێکرا داوا لە کۆمپانیاکانی بەرهەم هێنەری دەرمانی ئەیدز کرا کە نرخی بەرهەمەکانیان بێنە خوارێ،بەڵام کۆمپانیاکان بەم بیانوویە کە دۆزینەوەی دەرمانی نوێ لێکۆڵینەوە و تاقیگەکان چەند میلیون دولار هەزینە هەڵدەگرن، نرخی بەرهەمەکانیان شتێکی وا بەرچاو نەهێنایە خوار. خەباتی جیهانی دژ بە نەخۆشیی ئەیدز لە کردەوەدا بۆتە یەکێک لە بەرنامە سەرەکی یەکانی ریکخراوی نەتەوە یەکگرتووکان. لە کونفرانسی ژوئن ٢٠٠١ کە لە سەر ئەیدز بەستراو زۆربەی رێبەرانی پایەبەرزی وڵاتانی جیهان بەشدار بوون، بریار درا بۆ خەبات دژ بە ئەیدز ساڵانە بری ١٠ ملیارد دولار بۆ ماوەی ١٠ ساڵ یارمەتی بدرێ بە وڵاتانی جیهانی سێهەم. بەڵام بە پێی قسەی کارناسانی کۆمیسیۆنی پێوەندیدار تا ئێستا هیچکام لەو بریاردەرانە سەهمی دیاری کراوی خۆیان نەداوەتە ئەو سندووقە. لە لایەکی دیکەشەوە بانکی جیهانی بەو سیاسەتە ئابوری یەی لە بەردەم وڵاتانی هەژاری داناوە بە کردەوە زۆربەی دانیشتووانی لە لانیکەمەی ئەو ئیمکاناتە دەرمانی وبهداشتی یەی کە لە وڵاتی خۆیان دا هەیە بێ بەش دەکا. ئێستا بە لێکدانەوەی هەموو ئەو کێشە ئابوورییانەی کە ئەیدز لە کۆمەڵگای مرڤایەتیدا پێکی هێناوە پرسیارێک دێتە گۆرێ ئەویش ئەوەیە: دەرمان یان پێشگیری؟ رێگا چارەی سەرەکی کامەیانە؟ بە سرنجدان بەوە کە زۆربەی گیرۆدەکانیش لە وڵاتی هەژارە کەم داهاتدا دەژین گرینگیی ئەو ئەسڵە زۆرتر دەردەکەوێ کە روون وئاشکرایە پێشگیریی، رێگای چارەی خەڵکی هەژارە. هەربۆیە دەبێ تێگەیاندنوئاموزشی خەڵک لە سەر چۆنیەتیی بڵاوبوونەوەو گیرۆدەبوون بەو نەخۆشی‌یەو هەروەها رێگاکانی پێشگیری، بەرنامەرێژی بۆ بکرێ و لە هەموو تواناکانی راگەیان و ئاموزش کەڵک وەربگیردرێ.

با هەوڵی ژیاندنەوەی "بەسیج" لە کوردستان مایە پووچ بکەینەوە!

رێژیمی کۆماری ئیسلامی ئێران کە لە نەبوونی یەکریزی وهاوپێوەندی هێزە شۆرشگێرو پێشکەوتووخوازەکان لە دەسپێکی شۆرشی گەلانی ئێران کەڵکی وەرگرت وبە وروژاندنی هەستی مەزهەبیی خەڵکی ساویلکە ودرووشمی ریاکارانە توانی جڵەوی دەسەلات بگرێتەدەست وبۆ پتەوکردنی بنەمای دەسەڵاتەکەی پەنا بەرێتەبەر سیاسەتی

دووبەرەکی نانەوە و، لە پنا ئەوش دا هێزە دیموکرات وئازادیخوازەکان توانی سەرکوت بکا، بەڵام بەم حاڵەش لە درێژەی دەسەڵاتی خۆی داهەهیشە لە گەڵ کەلێک گیروگرفت وقەیران بەرەو روو بووە.بەربەرەکانی هێزەشۆڕشگێر ودیموکراتەکانی وڵات لە گەڵ رێژیمی تازە بە دەسەڵات گەیشتوو وبێ باوەری رێژیم بە ئەرتەش، کۆماری ئیسلامی لە وەزعییەتێکی تایبەت خست. هەر بۆیەش رێبەرانی نیزامی تازە بە دەسەڵات گەیشتوو لە سەرووی هەموانەوە شەخسی خومەینی بۆ پاراستنی حکوومەتەکەیان کەوتنە بیری دامەزراندنی هێندێک دەزگاو ناوەندی نیزامی وسەرکوتکەری دیکەی وەک " کومیتەی شۆڕگێری یەکان"و سوپای پاسداران... کە بە رێژیم وەفادار بن وئامادەی خۆ بەخت کردن لە پێناو درێژەی دەسەڵاتی رێژیم دابن.

دارشتنی گەڵاڵەی "بەسیج"یش هەر لە چوارچێوەی ئەو سیاسەتە وپێکانی ئەو ئامانجەدا بوو. کەڵکی خراپ وەرگرتن لە هەستی مەزهەبی کەسانێکی ساویلکە، بناغەی هێزێکیان دارشت و هەموو هێزو توانایان وەگەر خست تا" بەسیج" وفەرهەنگی" بەسیجی" لە هەموو شوێنێکی ئێران پەربگرێ. خەونی خومەینی بۆ رێکخستنی هێزێکی ٢٠ میلیونی، ئەو ئەرکەی خستە سەرشانی رێبەرانی نیزام تا بە هاندانی گوندنشینان، خوێنکاران، قوتابیان وکارمەندەکانی ئیدارە دەوڵەتییەکان و... هێزی "بەسیج" کە ژێر بیرۆکەی ملکەجی بۆ دەسەڵات و حکوومەت بە ناو ئایینی کۆماری ئیسلامی دا کۆ بکەنەوە بۆ ئەو کارەش ئێستاش لە گەڵ بێ لە هیچ هەولێک نەوەستاون، لە دارشتنی گەڵاڵەی "بەسیجی دانش اموز"ی، "بەسیجی دانشجوویی" و دامەزراندی بە ناو "پایگای مقاومت" لە ئیدارە دەوڵەتییەکان رابگرە، تا دانی ئیمتیازی جۆراوجۆرو ساویلکە هەڵ خەڵەتێن بۆ بەشداری ئەو جۆرە دامەزراوانەدا. ئەو سیاسەتەی رێژیم لە کوردستان بە شێوەیەکی جیددی تر پەیرەو کراوە ئێستا زۆر جیددی تر هەوڵی پەرە پێدانی دەدرێ. رێژیم لە کوردستان لە هێزی" بەسیج" وەک سیخوڕ وئامرازێکی کاتی بۆ سەرکوتی جووڵانەوەی ئازادیخوازی گەلی کورد کەڵک وەردەگرێ. رێژیم لە لە هەلومەرجی ئێستا دا بەشێک لە پێگە و موڵگە نیزامییەکانی لە کوردستان کۆ کردۆتەوەو دەیهەوێ لە رێگای بەهێزکردنی بەسیج وکەڵک وەرگرتن لەکەسانی ساویلکە بۆ سیخوڕی ئەو بۆشایی یە پڕ بکاتەوە.

لەم دواییانەدا جموجۆلی رێژیم بۆ پەرە پێدان وبەهێز کردنی بەسیج لە کوردستان بەرچاوتر خۆی نواندوە. لەو بارەوە هەوڵی زیاتر لە خۆی نیشان دەداو لەوپێوەندییەش دا بە مەستی سرینەوەی ئەوکارە گەڵاڵەی تێپەرکردنی ماوەی سەربازی لە ماڵەوە بۆ بەسیجەکان هێنایە گۆڕێ وبەرێوەی برد. لە شێوەی سازماندەهی ئێستا دا بەسیجی

یەکان لە گوندەکان و گەرەکی شار بە شێوەی دەستەی نیزامی سازمان دراون بەردەوام لە مزگەوتەکان دانیشتنی حەوتوانە پێک دێنن وشەوانەش گەشت ونگەهبانی دەدەن. جگە لەوە لە لایەن بەرپرسانی ئیتلاعاتی بەسیج و سپاوە حەوتووی جارێک کۆبوونەوەیان بۆ دەگیرێ.و ئەرک ووەزیفەی تایبەتیان (کە هەمان سیخوڕی و خەبەرچینی یە) بۆ دیاری دەکرێ. لە بۆنە و ڕێورەسمەکانی ڕێژیم دا، بەسیجی بەکان ناچار دەکرێن بە جل و بەرگی نیزامییەوە بەشداری بکەن و خۆیان بە خەڵک نیشان بدەن، بۆ ئەوەی ڕێگایەک بۆ گەڕانەوەیان نەمێ نێتەوە. جیا لەمە مەبەستی شاراوەی دیکەی ئەوکارە ئەوەیە وا نیشان بدری کە ڕێژیم پێگەی لە نێو خەڵک دا هەیە. چونکی ڕێژیم چاک دەزانێ فەرهەنگی کوردەواری بە گشتی فەرهەنگێکە دژی دیاردەی خزنەت بە بێگانە وسەرکوتکەران، بەکرێگیراوان ئەوانەی لە خزمەتی دوژمنانی کورد دان، لە بەر چاوی خەڵک سووک چرووکن. هەژاری، بێکاری، بێ دەرامەتی لەو هۆیانەن کە کەسانێکیان پاڵ پێوە ناوە بچێتە خزموت ڕێژیمەوە وڕێژیمیش زۆربەی هەرە زۆری مۆرەکانی خۆی لە نێو ئینسانە لاوازو گۆێ لە مستەکان هەڵ دەبژێرێ، وئەوە لە حاڵێک دایە هەر ڕێژیم عامیلی سەرەکی هەژاری، بێکاری، ماڵوێرانی و دارمانی ئابووری وڵاتە.

ئەگەرچی ڕێژیم ئێستاش هەروەک ساڵەکانی سەرەتای بە دە سەڵات گەیشتنی لە بیرو هەوڵی دەستەمۆ کردن ومل کەچ کردنی خەڵک دایە ودەیهەوەێ چەندی دەکرێ ژمارەیەکی زیاتری مۆرە وگوێڕایەڵی بۆ کۆنترۆڵ کردنی جموجۆلی دژ بە خۆی درووست بکا، بەڵام لە بیرمان نەچێ هەر لە ئێرات دەزگا سامناکەکەی ساواک، چەند فریای ڕێژیمی پاشایەتی کەوت، ئەرتەشە بیست میلیۆنی یە خەیاڵی ییکەی خومەینی وئەو جۆرە پیلانانەش هەر ئەوەندە فریای کۆماری ئیسلامی دەکەون. لە بەرتمبەر ئەو پیلانەی ڕێژیم (وەک باقی پیلان وگەلاڵە نەزۆکەکانی لەو بابەتە)دا پێویستە خەڵکی کوردستان بەگشتی و لاوانی کورد بە تایبەتی بە خەباتی بێ وچانی خۆیان و یەکریزی ویەکدەنگیی خۆیان، ئەو پیلانەی ڕێژیم لە گەل شکان وناکامی بەرەورووو بکەنەوەو جارێکی دیکە سەرشۆریوداماوی بۆ ڕێژیم وداموو دەزگا ئیتلاعاتی یەکان مسۆگەر بکەن.

هەوڵی رێژیم بۆ دەسڕاگەیشتن بە چەکی ئۆتۆمی وهەڕەشەکای ئەمریکا

رێژیمی کۆماری ئیسلامی دوای شەری ئێران وعێراق هەوڵ وتەقەلای زۆری دا کە دەستی بە ریئاکتۆرێکی ئەتۆمی بگا. بۆ ئەم مەبەستە لە سەرەتای ساڵ ۱۳۷۰چەند کەسی رەوانەی چین کردو جەنجالێکی گەورەی لە سەتحی نێونەتەوەیی دا وەرێ خست ودەوڵەتی رۆژئاواو زۆر لە کۆروکۆمەڵە نێونەتەوەیی یەکان نیگەرانی خۆیان دەربری کە مەبەستی کۆماری ئیسلامی دەست راگەیشتن بە ریئاکتۆری ئەتۆمی ولە ئاکامدا چەکی ئەتۆمی یە. هەر چەند ئەوکاتە کۆماری ئیسلامی وچین ئیدعایان کرد کە ئەو پرۆژەیە لە سەری رێک کەوتوون تەنیا بۆ بەرهەم هێنانی ئینرژی یە و لە تواتای دا نیە چەکی ئەتۆم بەرهەم بێنێ. ئێعترازی کمۆەڵگای جیهانی دەوڵەتی چینی وادار کرد کە لە هەلومەرجی ئەوکات دا تەحویل دانی ریئاکتۆری ئەتۆمی بۆ ئێران ماوەیەک دەست رابگرێ. بە دوای ئەوە دا رێژیمی کۆماری ئیسلامی هەوڵی دا لە دەڵ هێندوستان لە سەر کرینی تەکنۆلۆژیی ئەتۆمی رێک بکەوێ ولەو رێگایەوە بە ئامانجی خۆی بگا. بەلام هێندوستان لە بەر نارەزایەتی کۆڕوکۆمەڵە جیهانی یەکان لە هاوکاری لەو بابەتە لە گەڵ ئێران خۆی بوارد. هەرچەند ئەوکات کۆماری ئیسلامی بۆ ماوەیەکی کاتی نەیتوانی دەستی بە ئێنیرژیی ئەتۆمی و سەرەنجام بە چەکی ئەتۆمی رابگا، بەلام ئایا کۆماری ئیسلامی ریئاکتۆری ئەتۆمی بە مەبەستی ئاشتیخوازانە دەوێ؟ پاشان باس دەکەین و هەڵی دەسەنگێنین کە نیگەرانی گەلانی ئێران وبیرو رای گشتی لە دەست راگەیشتنی کۆماری ئیسلامی بە چەکی ئەتۆمی چیە؟ پسپۆران و کارناسانی بەرهەمهێنانی ئێنرژی لە جیهاندا باسی ئەوە دەکەن کە ئێنرژی"حرارتی" واتە ئەو ئێنرژی یەی کە لە سووتانی بەرهەمە نەوتی یەکان بە دەست دێ زۆر لەو ئێنرژی یە هەرزانتر تەواو دەبی کە لە ئۆرانیۆم پەیدا دەبێ.

لە سەرتای دەیەی ۱۳۷۰ دا نرخی کیلۆ واتێک برقی بە دەست هاتوو لە نەوت ٦ - ١ "سەنت"بوو لە حاڵێ نرخی ئەو برقە کە لەئۆرانیۆم بەدەست دەهات ٤ - ٢ هێندە زیاتر دەبوو. جگە لەوە بەرهەم هێنانی ئێنرژی لە ئۆرانیۆم مەترسی گەورەی ئەمنییەتی بە دواوەیە کە هیچکات لە ئێنرژی حرارەتی چاوەڕوان ناکرێ. بۆ وینە کارەساتی "چرنوبیل"ی شۆرەویی پێشوو باشترین بەڵگەیە کە لەو دا هەزاران کەس کزژران وپاش ۱۷ سال هێشتا شوێنەواری ماوەتەوە. تەنانەت تڵتەی ئەتۆمی کە ماوەیەکی زۆر مەترسیدارە تا هەزاران ساڵ دەتوانی مەترسی هەبێ بۆیە دەبێ لە رووپۆشی قوڕقوشم داو لە گەرەی خۆی دا بخرێتە قووڵای حاکەوە.کارناسان وپسپۆرانی بەرهەم هێنانی

ئێنرژی لە ئێران دا نەک بەم زانستاەی سەرەوە دزانن بەڵکوو ئاگاداری زۆرترو ورتریان لە زیان و مەترسی یەکانی ریئاکتۆری ئەتۆمی بە تایبەت لە وڵاتێک کە لە باری سەنعەتی تکنیکی یەوە زۆر لە پاشە، هەیە. ئەمجار بە هاسانی بۆمان دەردەکەوێ کە کار بەدەستانی کۆماری ئسلامی تەکنۆلۆژیی ئەتۆمی بۆ بەدەستهێنانی ئێنرژی وکەڵک وەرگرتنی ئاشتیخوازانە نیە. بەڵکوو بە مەبەستی شەڕخوازانە ودروست کردنی چەکی ماڵ وێرانکەری ئەتۆمی یە. بیگومان بۆ وڵاتێکی وەک ئێران کە پاشەکەوتی یەکجار گەورەی نەوتی هەیە و لە پێشەوەی وڵاتانی خاوەن نەوت دایە، ئێنرژیی "حرارتی" ئەوەش هەرزانتر تەواو دەبێ کە لە وڵاتانی پێشکەوتووی سەنعەتی تەواو دەبێ. لەو نێوە دا ئەو ساڵانەی دوای روسیەش سەبارەت بە سەوداو هاوکاری کردنی ئەو چەکە لە گەڵ ئێران ناوی هاتە ناو ناوان و چەندین جار لە لایەن غەربەوە لە سەرووی هەموویان ئەمریکا ئاگادار کرایەوە کە هاوکاریی ئەتۆمی ئێران نەکاو ئاکامی مەترسی داری لێ دەکەویتەوە. ئەمریکا لە گەڵ روسیە وچین و ئاژانسی نێونەتەوەیی وزەی نێوکیش وتووێژی کردو پێی راگەیاندن کە دەبی سەردانی ئێران بکەن. تا بۆیان روون بێتەوە کە لە ئێران چ روو دەدا. چونکە ئێران زۆر لەوە زیاتر هەنگاوی بەرە دەست راگەیشتن بەو تەکنۆلۆژی یە هەڵێناوەتەوە کە چاوەڕوانی لێ دەکرا. هەر ئێستا بەرەو ئەوە دەچێ کە لە رێگای ئەو کەرەستانەی بە دەستیەوەیەتی خەریکی دەوڵەمەند کردنی ئۆرانیۆم بێ. پشکێنەرانی رێکخراوە نەتەوەیەکگرتووەکان لە لێکۆلینەوەی زستانی رابردوویان دا (١٣٨١) لە ئێران تەئکییدیان لە سەر ئەو مەسەلەیە کردەوەو رایەنگەیاند کە دامەزراوەکانی کۆماری ئیسلامی ئێران بۆ دەولەمەند کردنی ئۆرانیۆم هەنگاوی جیددییان هەلێناوەتەوەو رێوشوێنەکانی پێوەندی دار بە قەدەغەبوونی پەرەپێدان وبەرهەم هێنانی چەکی ناوکی یان پێشێل کردووە.

"محمد البرادعی" بەر پرسی ئاژانسی نێونەتەوەیی وزەی ئەتۆمی کە لە مانگی فێوریەی رابردوو سەردانی ئێرانی کرد، چاوی بە سەدان لولە کەوت کە بۆ دەوڵەمەند کردنی ئورانیۆم کەڵکی لێ وەردەگیرێ وکەرەستەی پێویس بۆ درووست کردنی ١٠٠٠ لوولەی دیکە چاو پێ کەوت. پاشان "البرادعی" سەردانی چەند ناوەند ودامەزراوەی ئەتۆمیی دیکەی ئێرانی کرد. دامەزراوەی ئەتۆمی "نەتەنز" یەکێک لەو دامەزراوانە بوو کە تا کاتی سەردانی "البرادعی" ئاژانسی نێونەتەوەیی هیچ زانیارێکی لە سەر نەبوو. ئەو دامەزراوەیە خاوەنی دزگای ناوەند بەزێن (سانتێریوفوژ) کە بۆ دەوڵەمەند کردنی ئۆرانیۆم کەڵکی لی وەردەگیرێ. هەر چەندە رۆژێک پێش سەردانی "البرادعی"، "محمدی خاتمی" سەرکۆماری ئێران تەئییدی کرد کە زانایانی ئێران ئیتلاعاتی پێویست بۆ کەڵک وەرگرتنی غیری نیزامی لە ئێنرژی ناوەکی یان بە دەست هێناوەو رای گەیاند کە نەتەوەکان حەقی ئەم کارەیان هەیە. ئەگەر بۆ ئاژانسی

نێونەتەوەیی روون بێتەوە کۆماری ئیسلامی کەرەستەی دەوڵەمەند کردنی ئۆرانیۆمی هەیە دیارە ئەم کردەوەیەی رێژیم بە تەواوی لە گەڵ رێوشوێنی پەرەپێدانی چەکی ناوەکی ناتەبایی هەیە ودەبی بە کۆبوونەوەی شورای ئەمنییەت بڕیاری لە سەر بدرێ. زۆر جار رێکخراوی نێونەتەوەیی ئێنرژی ئەتۆمی بە کەڵک وەرگرتن لە سازمانی ئیتلاعاتی ئەمریکا توانیویە بەرنامەی ئێنرژی ئەتۆمی ئێران، هەڵ سەنگێنێ تا ئەو رێکخراوەیە بزانێ کە ئێران لە باری چەکی ئەتۆمی یەوە چەندە چۆتە پێشەوە،. وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکا لەو پێوەندی یە دا دەڵێ: بە پێی ئەو ئیتلاعاتەی کە دراوە پشکێنرانی ئاژانسی نێونەتەوەیی چەکی ئەتۆم، ئێرانی یەکان توانیویانە دەستیان بە کەرەسە و دامەزراوەکانی بە هێزکردنی ئۆرانیۆم رابگا وئەوەش نیشان دەدا کە کاربەدەستانی ئێران سوورن لە سەر بەرهەم هێنانی چەکی ئەتۆمی. کەوابوو چۆن کۆماری ئیسلامی کە سوورە لە سەر بەرهەمهێنانی چەکی ئەتۆمی دەتوانێ بەرنامەکانی لە پشکێنەرانی نێونەتەوەیی بشارێتەوە؟

ساڵی ٢٠٠٢ ئەمریکا داوای لە روسیە کرد کە هاوکاری کردن لە گەل ئێران، لە پێوەندی لە گەل هاوکاریی ئەتۆمی دا کۆتایی پێ بێنێ، بەلام روسیە ئەو دازایەی بە "منفی" ولام دایەوە. هەر لەو پێوەندی یەدا هاوکات لە گەل ئەوەدا سەرکۆماری ئەمریکا "بوش" ئێران وکورەی باکووری وئێراقی بە "محور شرارت" ە قەلەم دا. تەنانەت زۆر لە سناتۆرەکانی ئەمریکا ئێرانیان پێش کورەی باکوورو ئێراق لە لیستەکەدت دانابوو پێیان وابوو بۆ جیهان مەترسی دارترە. کۆماری ئیسلامی جارێکی دیکە دێتە ولام دانەوەو دەڵێ: هاوکات لە گەڵ زۆربوونی حەشیمەت وپەرەپێدانی ئابووری وڵات، نەوت وگاز بۆ دابین کردنی ئێنرژی پێویست، ولامدەر نیە وبەکار هێنانی نێوخۆیی لە زیاد بوون دایەو نەوت گاز بۆ رۆژێک تەواو دەبن. هەر لە بەر ئەم هۆکارانەیە کە وزەگای بەرهەمهێنانی ئێنرژی ئەتۆمی "بوشهر" مان دامەزراند کە دیارە لە زەمانی حەمەرەزا شادا گەلالەی دامەزراندنی دانراوە.

دیارە ئەم بەڵگانە تەنیا بۆ فریودانی کۆروکۆمەڵە نێونەتەوەیی یەکانە چونکە لە دە ساڵی رابردوو دا ئێران زۆر بە جیدی لەو بوارە هەنگاوی ناوەو ناوەندی دیکەی بە دامەزراوەهەستییەکانیەوە زیاد کردووە. بەیَم ئەمریکا لە بەرانبەردا دەڵی: کە ولاتێکی وەک ئێران ئەو هەموو نەوت وگازەی هەیە پێویستی بە تەکنۆلۆژی هەستەیی نیە. لەوەش روونتر ئێران ئێستا خاوەنی دەستگای "سانتیریوفووژ"ە بۆ بەهێز کردنی ئورانیۆم، وهێندێک کەرەسەی دیکە کە لەم چەند ساڵەی دوایی کڕیوە بۆیە ئەمریکا زیاتر بۆی روون بۆوە کە ئێران بە تەواوی پێوشوێنی چەکی ئەتۆمی کەوتووە ولە ژێر چەتری غیری نیزامی وئاشتیخوازانەدا بە کاری بەرەو پێش بردنی چەکی ناوەکی

خەریکە. "پروتکل الحاقی" کۆمەڵە یاساو رێوشێنێکە کە پێوەندی بە پشگیری پەرەپێدانی چەکی ناوەکی یەوە هەیە. ئاژانسی نێونەتەوەیی ئێنرژی ئەتۆمی لە نێوە راستی دەیەی ١٩٩٠ زۆری هەوڵ دا کە هەموو ولاتانی ئیمزاکەر رازی بکا کە ئەو فەسلەی "پروتکل"ش دڵخوازانە ئیمزا بکەن کە بە پێی ئەم فەسڵە رێگا بۆ ئاژانسی نێونەتەوەیی هەستەیی خۆش دەکا سەردانی پرۆژە ئەتۆمی یەکان بکەن. هەروەها کارناسانی ئاژانسی نێونەتەوەیی پێیان وایە کە پێویستە هەموو ولاتان بە تایبەتی ولاتانی وەک ئێران کە بەرنامەی چەکی هەستەیی لە سەتحی یان سەرەوە هەیە، "پروتکل الحاقی" ئیمزا بکەن بە پێی نووسراوەی ناوبراو ئەگەر ئەو"پەراوێزە"ئیمزا بکرێ لە ئاستی نێونەتەوەیی دا تەزمینی زیاتر بۆ ئەمنییەتی گەلان پێک دێنێ. کەوابوو سروشتی یە کە ولاتانی ئاشتیخواز بە بێ دوو دڵی ئەو "پروتکل"ەئێمزا بکەن. بەڵام لێرەدایە کە ئێران نەک پێشوازی لە ئیمزا کردنی ئەو فەسڵەی "پروتکل"نەکردووە بەڵکوو تا ئێستاش وڵامی روونی نەداوەتەوە. بەڵگەی سەرەکی ئێران بۆ ئەو بریارەش ئەوەیە کە لە لایەن ئەمریکاوە تەحریم کراوەو پاشان ئیمزای ئەو فەسلە"الحاقی"یە ئیجباری نیە. ئێران وا نیشان دەدا کە لە بەرانبەر ئیمزای "پروتکل"ە دا ئیمتیاز لە ئەمریکا وەرگرن. ئەوە لە حالێک دایە هەلومەرجی نێونەتەوەیی دوای رووداوی ١١ی سێپتامبر، هەڵوێستی ئەمریکا لەم بارەوە بە روونی ئاشکرا کرد. ئەویش هەڵوێست گرتنی جیددیی لە بەرامبەر ئەو ولاتانەیە. بزانین ئێران سەرەرای هەمووی ئەوانە باسیان لێوە کرا بۆچی لە سەر درێژە پێدانی بەرنامەی هەستەیی خۆی سوورە؟ کار بەدەستانی ئێران وابیر دەکەنەوە کە پەرەپێدانی چەکی هەستەیی بۆ ئێران لە ناوچەدا گرینگی یەکی تایبەتی هەیە، چونکە ئێران لە ناوچەیەکی ستراتیژی هەڵکەوتووە. لانی کەم دەبی لەو بوارەدا بۆ پەرەپێدانی تواناو دەسەلاتی خۆیان لە ناوچەکە ودنیادا هەوڵ بدەن. دیارە شەوە مانایەکی جیا لە هەستی پاوانخوازیی دەسەلاتدارانی رێژیم نتگەیەنێ، چونکە هیچ دەسەلاتێکی ناوچەیی هەرەشەی ئەتۆمی یا غیری ئەتۆمی لە ئێران ناکا. کەوابوو لەو هەلومەرجەدا پێوشوێن کەوتنی بەرنامەی هەستەیی لە لایەن ئێرانەوە تەنیا بە هەدەردان وبە فیرۆدانی سەرووەت سامانە ماددی ومەعنەوی یەکانی ولاتەکەمانە. ئەو پرۆژانە لە زیان زیاتر هیچ قازانجێکی بۆ گەلانی ئێران بە دواوە نیە.هەموومان باش دەزانین کە سیاسەتی ئێستای حکوومەتی "بوش" لە سەتحی نێونەتەویی دا لە سەر ئەو ئەساسە دەچێتە پێش کا ناسراوە بە "هەنگاو کردەوەی پێشگیرانە" واتە مەبەستی سەرەکی بریتی یە لە فشار هێنان بۆ ولاتانێک کە لە روانگەی ئەمریکاوە ئیمکانی بەرهەمهێنانی چەکی ئەتۆمی یان هەیە. ئەگەرچی زۆر لە ولاتان بە تایبەت ئوروو‌پای یەکان ئێران هان دەدەن کە هەموو رێوشوێنێک ووردەکاری یەکی پێویست بەرێوە بەرێ. تا بتوانێ ئەمریکا بێنێتە سەر ئەو بروایەی کە ئێران چەکی هەستەیی درووست ناکا، کەچی کۆماری ئیسلامی رایگەیاندووەو بەو هیوایە لە ٢٠ ساڵی داهاتوودا گەلالەی ساختمانی

وزەگای هەستەیی کە توانای بەرهەمهێنانی ٦ هەزار مگاوات بەرقی هەیە دامەزرێنێ، کە دەشتوانێ هەموو شێوەکانی بەهێزکردنی ئوڕانیۆم لە خۆی دا جێ بکاتەوە. ئەگەر ئەمریکا لە هەلومەرجی ئێستا داو لە دلهاتووی نزیک دا هەڕەشەو تەهدیدەکانی بە کردەوە بەڕێوە بەرێ بێگومان باشترین بەهانە، بەرنامەی هەستەیی ئێرانەو یا لە روانگەی ئەمریکاوە درووست کردنی چەکی ناوەکی لە ئێران دەبێ. بۆچی گەلانی ئێران وئۆگرانی ئاشتی وئاسایش لە جیهان دا نیگەرانی دەست راگەیشتنی ئێران بەچەکی ئەتۆمین؟ شتێکی ئاشکرایە پەرەگرتنی زیاتری چەکی ئەتۆمی دەست راگەیشتنی ژمارەیەک زیاتر لە دەوڵەتانی دنیا بەو چەکە ماڵوێرانکەرە مەترسی بەکار هێنانی زیاتر دەکا. لە وەزع وحاڵێکی ئەوتۆ دا ئەرکی لایەنگرانی ئاشتی وئاسایش لە جیهان دا ئەوەیە کە لە پێشدا هەوڵ بدەن پێشی بڵاو بوونەوەی چەکە مەترسی دارەکان بگرن ودوایەش بۆ کەم کردنەوەو خاشەبڕکردنیان تێبکۆشن. بەڵام ئێمە کە ناسیاری یەکی زیاترمان لە سەر رێژیمی حاکم بە سەر وڵاتەکەمان داهەیە پتر نیگەرانی دوارۆژین. هێندێک دەوڵەتی گەورە کە چەکی پێشکەوتووی ئەتۆمی یان هەیە بەڵام لە گەڵ ئەوەی ئەو چەکانە دەتوانن هەرەشەو مەترسی یەک، بۆ سەر ئاشتیی جیهانی و ژیانی ئینسانەکان بن، بە کردەوە بوونەتە چەکێکی پێشگیرەوە، دەوڵەتە ئەتۆمی یەکان لە بەر ئەوەی لە مەترسی یەکانی بەکار هێنانی ئەو چەکە ئاگتدارن دەزانن شەڕێکی ئەتۆمیسەرکەوتوو وتێکشکاوی نابێ، هەموو ئینسانەکان بە دەستی یەوە گرفتار دەبی بۆیە بە هەموو توانایانەوە تێ دەکۆشن کە لە بە کارهێنانی خۆ بپارێزن.

بەڵام گومانمان نیە هەر کات دەوڵەتێکی وەک کۆماری ئیسلامی کە بۆ سپاندنی ئیدەو ئیدئۆلۆژیی خۆی وبۆ دەرەوە ناردنی بەناو شۆڕشە ئیسلامی یەکەی رێگای باشتر لە زۆر ناناسێ، ئەگەر دەستی بە چەکی ئەتۆمی رابگا، زۆر بە هاسانی پەنا دەباتە بەر بەکار هێنانی. دەوڵەتێک کە بۆ سەرکوتی مخالیفانی لە نێو خۆی وڵات داو بۆ کپ کردنی دەنگی هەقخوازانەی گەلانی زۆر لێکراوی چوارچێوەی سنوورەکانی خۆی دا، دەستی لە بەکار هێنانی هیچکام لە چەکە کوشندەکانی نێو جبەخانەکانی خۆی نەپاراستووە، چۆن کاتێک لە شەر دژی دوژمنانی ناوچەیی دا بە بۆنبەست بگا، ئەگەرچی ئەتۆمی هەبێ ئایا خۆی لە بەکار هێنانی دەپارێزێ.

هەموو ئینسانێکی ئاشتیخوازیش دەزانێ چەکی ئەتۆمی وچەکە پێشکەوتووەکانی دیکە کوشتاری کۆمەل لە دەستی کۆماری ئیسلامی دا هەموو کاتێک مەترسی ئەوەی لیدەکرێ کە نەک ئێران رۆژهەڵاتی نێوەراست بەڵکوو هەموو جیهان تووشی کارەساتی بکا. جگە لەوەش ئێرانی ئاخوندی هەر هەوڵ وتەقەلایەک بۆ تەکنۆلۆژیی ئەتۆمی بە بێ

دەوڵەتانی بێگانە بۆی جێ بەجێ نابێ چونکە لە مەیدانی تەکنۆلۆژی خاوەنی ئەزموون وپسپۆڕی نیە. لە وەزعێکی ئاوادا ئاشکرایە کە ئێران پاش چەندین ساڵ وەدای خەرج کردنی چەندین ملیارد دۆلار لە پوول وژیانی خەڵکی ئێران دەتوانی چووکترین واحیدی ئەتۆمی دروست بکا کە بە هیچ جۆر نەتوانێ پێشی هێرشی هێزی گەورەی خاریجی بگرێ. کە وایە هەوڵی ئاخوندەکان بۆ کڕینی تەکنۆلۆژیی ئەتۆمی و دروست کردنی چەکی ئەتۆمی پێش ئەوەش مەترسی یەکانی دیکەی بەڕێوەبردنی بەرنامەکانی لەم بابەتی بێنە گۆڕێ، بە مانای بە فیرۆدانی چەندین ملیارد دۆلار لە سەروەت وسامانی گەلانی ئێرانە. ئێستا دەوڵەتی ئێران بۆ قانع کردنی کۆمەڵگای نێونەتەوەیی وخۆ نەجاتدان لە چنگ هەڕەشەکانی ئەمریکا ڕێگایەکی پڕ هەورازوو دژواری لە پێشە.

٢٣ی جوزەردان ١٣٥٤ ڕۆژیکی شووم بۆ کورد

٢٣ی جۆزەردان ٣٥ ساڵ بەسە ڕقەرار دادە شومەکەی ١٩٧٥ الجزائیر دا تێ دەپەڕێ لە یەکێک لە ناسکترین هەلومەرجەکانی ئەو کاتدا، ئێران و عێراق لە کۆبونەوەیەکی ئۆپێکدا لە جەواری کۆبونەوەکەدا،کە شای ئێران لەو کۆبونەوەیە بوو لەسەر داوای سەرکۆماری ئەو کاتی الجزائیر بە نێوبژیوانی ئەو، کە هەم داوای لە شا و هەم لە سەدام، ئەو کات جێگری ڕەئیس جمهور عێراق بوو بەڵام دەسەڵاتی تەواوی هەبووکردو زەمینەی دانیشتنی ئێران و عێراقی پێک هێنا. قەراردادی سنوری دەوڵەتی و (حسن همجواری) ئێران و عێراق نەتیجەی کۆبوونەوەی ئەو دوو وڵاتە لە الجزائیر بوو لە سەر دیاری کردنی سەر لە نوێ سنوورەکانی زەوی، دیاری کردنی سنووری ئاوی لە(اروند رود) لەسەر ئەساسی خەتی تالوک، چاوەدێری کردنی دەقیقی سنوورەکان بۆ پێشگیری لەهاتنە ناوی بە قەولی ئەوان (خرابکاران) بۆ سنووری یەکتر، ڕیکەوتن. ٣ مانگ دوای چاو پێکەوتنی شاو و سەدام توافقنامەیەک ئیمزا کرا. عباس علی خەلەتبەری وەزیری دەرەوە لە لایەن ئێرانەوە و سەعدون حەمادی وەزیری دەرەوە لە لایەن عێراقەوە، لەحزووری عەبدول عەزیز وەزیری دەرەوەی ئەو کاتی الجزائیر، قەراردادی ئێران و عێراق لە ڕۆژی ٢٣ی جۆزەردانی ١٣٥٤ (١٣ی ژوێن ١٩٧٥) ئیمزا کرا. ئەو قەرارداده شومە پاش ماوەیەک بە ژمارەی ١٤٩٠٣ تا ١٤٩٠٧ لە دەبیرخانەی ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکان لە بایگانی خرا. هەر ٣ ساڵ دواتر ئاڵوگۆری سیاسی لەئێران دێتە گۆرێ خەڵک دەرژێنە خیابانەکان و ڕیژیمی محمد رەزا شای پەهلەوی دەچێتە زبڵدانی مێژووە ، ٥

ساڵ دوای ئیمزا کردنی قەراردادەکە سەدام حوسێن دێتە سەر شاشەی تلویوزیونی عێراق قەراردادەکە دەدرێنێ و سنووره دەستکردەکەی کە لەگەڵ شا داینا بوو، ئێرانی خستە نیگەرانی. هەر چەند رۆژ دوای دراندنی قەراردادەکە عێراق هێرشی کردە سەر ئێران و بە شەری ٨ ساڵە ئێوبانگی دەرکرد. سەدام دوای قەبوڵی ئاتەشبەست ئاگربڕ لەگەڵ ئێران لە چوارچێوەی قەتعنامەی ٥٩٨ و پێش هێرش کردن بۆ کویت پابەند بوونی وڵاتەکەی، بە قەرار دادی ١٩٧٥ی الجزائیر راگەیاند و جارێکی دیکە بەهۆی هەلومەرجی ئەوکاتی عێراقی تێدا بوو ئێعتباری بێ پشتیوانەی بەو قەرارداده دایەوە. هێزەکانی ئەو دوو وڵاتە بۆ سنورەکانیان گەرانەوە و حاڵەتێکی ئاساییان بە سنوورەکانیان دایەوە. بە رووخانی حکومەتی سەدام کاربەدەستانی تازە بە دەسەڵات گەیشتووی عێراق، تا ئێستا چەند جار لە بارەی قەراردادی ١٩٧٥ی الجزائیر هەڵوێستیان گرتووە کە بووەتە هۆی نیگەرانی و دڵگەرانی کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامی. ٣٥ ساڵ دوای ئەو قەرارداده ئەگەرچی پەیوەندی ئەو دوو وڵاتە گەرمە، بەڵام نیگەرانیەکانی هەروا درێژەی هەیە، تا ئێستاش بەهۆی ئەو ئاڵوگۆرەی لە عێراق دایە روون نیە کە لە داهاتوو دا چی لێ دەکەوێتەوە و ئێران و عێراق بەرەو کوێ دەبا. لە لایەکی دیکە هەرچەند ئەو قەرارداده لە کاتی خۆی دا بۆ کورد سەرەتان بوو بەڵام ئەمرۆکە بەهۆی فیداکاری رۆڵەکانیەوە، کورد بوەتە بەشێک لەو دەسەلاتە کە کاتی خۆی لە لایەن داگیرکەرانەوە سنوورەکانی لێ دەکرا بە دەستکرد. دانیشتنی هوشیار زێباری و موتەکی لە رۆژێکی ئاوا دا واتە ٣٥ ساڵ دوای قەراردادی الجزائیر، ئێران پێی وایە هەلێکی زێرینی قۆستۆتەوە دڵی خۆی خۆش دکا کە جارێکی دیکە سەرانی عیراق بەو قەرارداده پشت ببەستن و سە رلە نوێ زیندووی بەکەنەوە. لە لایەکی دیکە رۆژنامەی(فرامنگقە ای الحیات چاپ لندن) لە زمانی جەلال تالەبانی یەوە دەنوسێ" ئەو قەرار داد لە پێشداش لە لایەن ئۆپۆزیسیۆنی نەیاری سەدام هەڵوەشاوە راگەیندراوەو ئێستاش ئۆپوزیسیۆن لە عیراق دا دەسەڵات دارە." هەروەها دەڵێ ئەو قەرارداده لە نیوان سەدام وشاە دا بووە نەک لە نیوان ئێران و عیراق! هەروەها گوتی عیراق پێی خۆشە لە گەل ئێران دۆستایەتی هەبێ بەڵام قەراردادی الجزائیر نەفی دەکەینەوە. تەنانەت گوتی "لە سەر زۆر شت تواقفمان پیکەوە هەیە بەڵام کە ئاماژە بەو ئەوقەرارداده دەکرێ هیچ شتێک ئیمزا ناکەم".

٣٠ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٠

چەند وتەیەک سەبارەت بە کتێبی قەڵای بەرخۆدان

مێژووی حیزبی دیموکرات پڕاوپڕە لە فیداکاری رۆڵەکانی و لەمبارەوە شەهیدی زۆری داوە بەڵام ئێمە نابێ تەنیا چاو لە شانازییەکان بکەین چونکە ئەگەر هەر ئەوان ببینین و چاو بە خاڵە لاوازکان دا نەخشێنین بۆی هەیە بێوچان هەڵەکان دووپاتە بکەینەوە و لە بنەڕەت دا ئەوە دەبێتە هۆی ئەوە کە مێژوویەکی لاوازمان بۆ خۆمان و نەتەوەکەمان تۆمار بکەین. مێژووی حیزبی دیموکرات تەنیا سەرکەوتنەکان نیە بەڵکوو ئەو ٦٥ ساڵە بە هەورازو نشێوان دا تێپەڕیوە و و پاشەکشەو هەستانەوەو گۆڕینی شێوەکانی خەبات و... هەموو ئەوانە بە خۆشی و ناخۆشیەکانیەوە پێکهێنەری مێژووی حیزبن.

لە راستی دا من وەک خۆم مێژووی حیزبی دیموکرات لە ساڵی ١٣٣٢ تا ١٣٥٠ بە لێڵی دەبینم. ئەو پەرتووکانەی لە سەر مێژووی حیزبی دیموکرات کە باسی ئەوماوەیە دەکەن هەر یەکە بە جۆرێک و بە قسەو گێرانەوە لە کەسانی دیکە وەرگیراوە. هۆکارەکەشی ئەوەیە کە ئەسنادو بەڵگەو دوکومینت لە دەست دا نەبوون یان ئەگەر بوبێ بە هۆی رێژیمە زۆردارەکان گوم کراوە یا شێوێندراوە. دیارە ئەوەی ئێستاش کە هەیە هەر باشە کەلێنێکی پڕ کردۆتەوە.

من ناڵێم ئەو کتێبە هەموو شێکی لە خۆ گرتووە، بەڵام ئەوەی من کردوومە ئەگەر هەموو ئەو کەسانە لە هەردوو لای حیزبی دیموکرات بیکەن لە ٤٠ ساڵ یا دەیان ساڵی دیکە بە یەکەوە شاکارێکی گەورە بەرهەم دێ و ئەگەر کەسێک لێکۆلینەوە لە سەر مێژووی حیزبی دیموکرات بکا با لە ١٠٠ کتێبی وەک ئەم پەرتووکە بۆ سەرچاوە کەلکی لێ وەرگیرێ کە بە خۆشیەوە لە هەردوو لای دیموکرات خاوەن قەلەم هەیە.

لە نێو ١٨ هێزی حیزبی دیموکرات لە کاتی خەباتی چەکداری دا نزیک بە ٥٠٠٠ پێشمەرگە و کادر شەهید بوون. لەو نێوەدا تەنیا برایم چووکەڵی ژیانی شەهیدانی ئەو هێزەی خزمەتی تێدا کردوە هێناوەتە سەر کاغەز و کردوویە بە کتێب. سروشتیە ئەگەر لە هەر کومیتەو هێزێک کەس یا کەسانێک ئەو کارەیان کردبوایە، ژیانی کاروانی شەهیدان نەک گوم نەدەبوو بەڵکوو زۆریش دەوڵەمەندتر دەبوو. یا بیرەوەری پێشمەرگایەتی دەورانی خەباتی چەکداری بە سەدان پێشمەرگەی ئازاو قارەمان هەبوون تەنیا ٣ کتێب لەمبارەوە هەیە.

لە چیاکانی موکریانەوە تا دەشتی کۆیە نوسینی برایم چوکەلی،
لە چیاکانی زاگرۆسەوە نوسینی تیمور مستەفای،
بیرەوەریەکانی شەهید شاپوری فیروزی،

ئاخۆ ئەگەر دەیان کەسی دیکە بیرەوەری خۆیان نوسیبوایە، مێژووی خەباتی چەکداریو خوراگری حیزبی دیموکرات دەولەمەندتر نەدەبوو؟

ئەوەی رۆژهەلات لە ناساندنی کتێبەکەدا کردویەتی، لە چوارچێوەی کاری رۆژنامەنووسی و تێگەیشتنی خۆیان لە ناوەرۆکی کتێبەکەیە بەلام لە چەند رۆژی داهاتوودا ئەو کتێبە وەک رۆژهەلات ئاماژەی پێ کردوە بلاو دەبێتەوە و هیچ شک و گومانی تێدا نیە دیفاع لەو حیزبە دەکەم کە من تییدا ئەندامم، بەلام ئاخۆ چونکە لە حیزبی دیموکرات دا ئەندامم نابێ رەخنەی لێ بگرم؟ بێگومان وەک لە کتێبەکە دا گوتومە کەمینە کە لە ئوپوزیسیۆن دا خۆی دەدیتەوە، لە لەتبوون دا بێ بەری لە تاوان نیە. کتێبەکە بخوێنێتەوە جا قەزاوەت بکەن، هاوکات کە وەک هەمیشە رەخنەی زۆر ئوسولیم لە مامۆستا گرتوە بەلام مامۆستا بۆ من هەر ئەو مامۆستای ئەو دەمو بەڵکوو زۆریش زیاترە. جالب ئەوەیە هێشتا کتێبەکە بلاو نەبۆتەوە قەزاوەتی لە سەر دەکرێ دەلێن خۆی لە جەناح دابوە چۆن رەخنەی گرتووە؟ لە هیچ کوێیەک نەبووە من بلێم جناح نەبووم ئەگەر کەسانێک خۆیان گێل نەکەن باش دەزانن هەموو کادرو پێشمەرگەی حیزبی دیموکرات هەر یەکەی لە بالێک بوون و زۆریشیان هەر لە پەزیرش و فێرگەوە فێر دەکران. کەوابوو کەسێک بلێ من جەناح نەبووم لە گەڵ خۆی راستی نەکوتووە. لەو بروایە دام ئێستاش دووبارەی دەکەمەوە رێبەری حیزبی دیموکراتی لەت کردو لەتبوون کاری بەدەنە نیە. لەو هەلومەرجەدا بەدەنە نەیدەتوانی سەربەلایەک نەبێ. کاک بابا عەلی لەمبارەوە زۆری لە گەڵ بەدەنە حەول دا و تەنانەت کۆبونەوەشی گرت کە کاریان بە جەناح نەدابێ بەلام هیچی بۆ نەکرا. .

لەسەر ئەو سوژەیە دەتواندرێ بە دەیان لاپەرە بنوسرێ و بە بەڵگەوە دەتوانم سابیتی بکەم کە بەدەنە حیزبی دوو کەرتی نەکرد. هیوادارم کە لە داهاتوو کەسانی دیکە زۆر بن ژیانی سیاسی خۆیان بکەنە پەرتووک با نەسلەکانی دیکە بزانن پێش خۆیان چ کراوە.

١ی ئاگۆستی ٢٠١٠

وڵامێک بۆ ئەو هێرشانەی لەلایەن کۆمەڵەوە دەکرێنە سەر حیزبی دیموکرات

ماوەیەکە لە لایەن چەند کەسێکەوە لە سەر سایتەکان و هەروەها لە دوو کتێبیش دا هێرشی نارەوا دەکرێتە سەر حیزبی دیموکرات و دوکتور قاسملوو،و بە هەموو جۆرێک تاوانبار بە شەری دیموکرات و کۆمەڵە دەکرێ. بە تایبەتی قسەکانی من زیاتر روو لە ناوەرۆکی دوو کتێبی کاک بەهمەنی سەعیدی‌یە کە دەستخۆشی پێ دەڵێم. کاک بەهمەن لە دوو وتوێژی جیاواز دا لە گەڵ هەرکام لە بەرێزان کاک برایم عەلی‌زادە وکاک عەولا موهتەدی، دوو کتێبی بە ناوەکانی "سێ ساڵ لە گەڵ ئیبراهیم علیزادە" و "پێنج ساڵ لە گەڵ عەبدوڵڵا موهتەدی" بڵاو کردۆتەوە. هاتمە سەر ئەوباوەرە وڵامێکی کورت بە شتە نارەواکانیان بدەمەوە. هەرچەند زۆرم پێ ناخۆشە، بەڵام هیچ رێگا چارەیەک نەبوو لە رووی ناعیلاجی دەستم بۆ قەڵەم برد وەک لە ناوەرۆکی کتێبەکان دەردەکەوێ ئەو بەرێزانە لە زۆر جێگا خوێ بە برینە کۆنەکان دا دەکەن و بە بێ هیچ لێکدانەوەیەک ئەو قسانەی لە کاتی شەردا دەیان گووت، پەیتا پەیتا دووبارە دەکەنەوە.

من پیموابوو ئەوە ئەرکی رێبەرایەتیی هەردوو حیزبی دیموکراتە کە ئەم جۆرە هێرشە نارەوایانە وڵام بدەنەوە، بەڵام ئەوان کە دەنگیان لێوە نەهات، پێم خراب نەبوو وەک پێشمەرگەیەک قسەیەکی لێ بکەم.

با لە پێشدا هەڵسەنگاندنێک لە نیوان قسەکانی کاک "برایم" و کاک "عەولا"دا بکەین پاشان لێکدانەوەشی لەسەر دەکەین.

من باسی چۆنیەتی دامەزرانی کۆمەلە ناکەم کە بۆ خۆیان مێژووی دامەزرانی دەبەنەوە ساڵی ١٣٤٨. چونکی تا کوژرانی "حەمەحسین کەریمی" کۆمەڵە وەک تەشەکولێکی سازمانی، وجودی خاریجی نەبووە و تا ئەو کاتە تەنانەت هیچ کەس ناویشی نەبیستووە، هیچ بەڵگەیەکیش بۆ سەلماندنی ئەو ئیددیعایە لە رێبەرانی کۆمەلە نەبینراوە و نیە.

کاتێک ناوی کۆمەڵە هاتە نێو نیوان، ریکخراوێک بوو کە بە هێندیک شوعاری چەپ و مارکسیستی یەوە لەو

سەردەمەدا سەری هەڵدا و لە بەرامبەر هەر کردەوەیەکی حیزبی دیموکرات دا ئەوان بە ئەرکی خۆیان دەزانی کە بەربەرەکانی لە گەڵ بکەن. ئەو سیاسەتەی کۆمەلە وای کرد کە زۆر جار کێشە لە نیوان هێزەکانی حیزب و کۆمەلە دا دروست بێ. ئەو کێشانەش بۆیە سەریان هەلدەدا چونکی کۆمەلە خۆی بە نوێنەری چینی کرێکار دادەناو حیزبی دیموکراتی بە نوینەری سەرمایەداری دەزانی. ئەو ئالۆزییانە وای کرد کە یەکەمین بەرخوردی فیزیکی لە مانگی بانەمەری ساڵی ١٣٥٩ دا لە ناوچەی سەردەشت روویداو پێشمەرگەیەکی حیزب بە ناوی "فەقێ عەلی رەسووی ئالی" شەهید بێ. ئەوە لە حالێکدا بوو کە کۆمەلەکان دەیانزانی کە ئەوانە پێشمەرگەی حیزبی دیموکراتن! تەنانەت پێیان وابوو "بورژوازی" نەیتوانیوە بەرەنگاریان بێتەوە و دەبێ زەبری باشتری لێ بدەن. دیارە هەر جارێ لە شوێنێک و هەر دەمنادەمێ لە ناوچەیەک تێکهەلچوون رووی داوە. کاک "برایم" و کاک "عەولا" باسی ئەو تێکهەلچونانە دەکەن بەلام هۆکارەکانی باس ناکەن و تەنیا قامک بۆ رووداوێکی رۆژی ٢٥ی خەزەڵوەر درێژ دەکەن. بەردەوام لە کتێبەکانیان دا باسی دەکەن کە حیزبی دیموکرات لە پلینۆمێک دا بریاری شەری سەراسەری داوە. هیچ ئاماژەیەک بەوە ناکەن کە ئەو بریارە هەروا ختوخۆرایی نەدرا و لە پێشدا لە هەر جیگاک ئەوان بەهێز بایەن شەریان بە حیزبی دیموکرات دەفرۆشت ولە پێشمەرگەی حیزبیان دەدا.

کاک عەولا لە لاپەرەی ٢٤١ دا دەڵێ "تێکهەڵچونێک لە بۆکان یەک لە مهاباد، یەک لە سنە، یەک لە شوێنێکی تر ٩٩% ئەو تێکهەڵچوونانە ئەوە بوە حیزبی دێموکرات هاتوتە سەر ئێمە و کەمینی بۆ داناوین، پێشی پێ گرتووین لە خەودا تەقەی لە پێشمەرگەکانی ئێمە کردووە، تەوقەی لەگەڵ کردوین دوایی لە پشتەوە تەقەی لێ کردوین، هەمووی ئەوانە بووە من شانازی بەوە دەکەم کە کومەلە مقاوەمەتی کردوە. بەلام بروانە لە لاپەری ٢٤٠ بزانن دەلێ چێ: "نەک ئەوەی بلیم باوەرم بە سیاسەتی خۆمان نەبووە وە هی حیزبی دێموکراتم بە هەڵە و شەرخۆاز دەزانی، بەلام من وتم تەواوی قسەکانی من ئەوە بو لە رابردوو کە من خۆم یەکێک لە درێژەدرانی ئەو سیاسەتە بووم، بروام پێی بووە کاری دەکردە سیاسەتەکەمان ئەویش ئەوە بوو (هەر زەربەیەکی ئەوان لە ئێمە بدەن، ئێمە بە زەربەیەک جوابی دەدەینەوە قسەیان لێ ناخۆین) پێموایە کاری چاکمان کرد بەمە ئێمە ئاشتیمان لە کوردستان پاراست"!!!. لێرە با بزانین ئەو سیاسەتەی کاک "عەولا موهتەدی" کامەیە و کامە ئاشتییان لە کوردستان پاراست؟! بەلام با لە پێشدا قسەی کاک برایم علیزادە بخوینینەوە کە لە لاپەرەی ١٠٢ی کتێبی "سێ ساڵ..." دا دەڵی: "بە بروای من شەر لەگەڵ حیزبی دێموکرات، شەر لە سەر دەسەلات نەبووە ئەوە یەک، دووهەم، شەرێکی کلاسیکی چینایەتش نەبوو. شەری بورژوازی و پرولیتاریاش نەبو. لە ناوەرۆکی واقعی خۆی دا شەرێک بو

لە سەر دێموکراسی و دابین بوونی ئازادی بێ مەرجی هەڵسورانی کومونیستی کوردستان." لەو نوسراوەدا دەردەکەوێ کە کاک برایمیش زەمینەی بۆ شەڕ لەگەڵ حیزبی دیموکرات دا خۆش کردووەو دەستی داوەتە گەڵ کاک عەولاو مەنسور حکمت. چونکی دواتر کاک برایم عەلیزادە لە لاپەرە ١٠٨ی کتێبەکەی دا دەڵێ: " ئێمە ٣ مانگ موڵەتمان بە حیزبی دیموکرات دا دوای تەواو بوونی ئەو ٣ مانگە بڕیارمان دا کە بە چەکیش بێ مەودای درێژەی فەعالییەتی خۆمان لە ناوچەی هەورامان دابین بکەین." مانای ئەو قسەیە ئەوەیە لە هەر جێگایەک کە کۆمەلە وجودی نەبی بە چەک جێگای دەکەینەوە؟؟؟

خوێنەری بەڕێز! لێرەدا بە ئاشکرا دەردەکەوێ کە ڕیبەرانی ئەوکاتی کۆمەڵە چۆن شەڕیان بە سەر خەڵکی کوردستان و حیزبی دیموکرات دا سپاندوە کاک "عەولا مهتدی "ناوی مقاوەمەتی لێ دەنێ و بە شانازی دەزانێ. کاک برایم عەلیزادە زۆر ئازایانە دەڵی "بڕیارماندا" هێرش بکەینە سەر حیزبی دیموکرات، قسەکانی کاک "عەولای مهتدی" لە سەر مقاومت نەفی دەکاتەوە کە دەڵێ "تەوقەیان دەکرد لە پشتەوە تەقەیان لێ دەکردین". لەوانەیە کاک "عەولا" مەبەستی شەوی ٦ی ڕێبەندانی ساڵی ١٣٦٣ بێ کە لە نییەتی پاکی حیزبی دیموکرات کەلکیان وەرگرت و سەعات ٢ی نیوە شەو (لە کاتێک دا کە یەک نێوی شەوی هاوبەشیان لەگەڵ پێشمەرگەکانی حیزب بوو) هیرشیان کردە سەر بنکەکانی حیزب و ژنی ناو مالییان کوشت، کەچی پێی دەڵی مقاومت؟!؟ جالب ئەوەیە کاک"عەولا" دەڵێ "من زۆر دەمیک پێش ئەوە پێموابوو دەبێ ئاگر بەستی یەک لایەنە لە گەڵ حیزبی دیموکرات رابگەیەنین.(لاپەرەی ٢٣٩) هەروەها دەلێ سەید برایم و ئەوان (مەنسور حکمت) پێیان وابوو ئەوە ئالای شکستە، ئالای سپییە هەڵمکردوە. "

" بەڵام کاک برایم عەلیزادە لە لاپەرە ٢٤٩ دا دەڵێ "بە پێچەوانەی کاک "عەولا" بڕیارنامەی ئاگر بەستی یەک لایەنە پێداگری مەنسوری حکمت و بە دەست وخەتی ئەویش نوسرا" هەوەها دەلێ بۆچوونی کاک "عەولا" لەسەر ئەو شەرە هیچکات نەبوو بەسیاسەتی رەسمی.

خەلکینە بۆ خۆتان قەزاوەت بکەن کە ئێستا کام یەک لەو دوو ڕێبەرەی کۆمەلە راستییەکان دەڵێن و ئەو کات چۆن دەستیان داوەتە یەک بۆ دژایەتیی حیزبی دیموکرات، دیارە ئەوانە ئێستا دوو کۆمەڵەی جیاوازن بۆیە زیاتر وێدەچێ کاک "عەولا " قسەکانی گۆڕیبێ. بڕوانە گۆڤاری "پێشڕەو" ژمارە ١١ سەبارەت بە شەری دیموکرات و

کۆمەڵە دەڵی:" هێرشی چەکدارانە بۆ سەر کۆمەڵە، نیشانەی نیگەرانی وداماوی بورژوازی کوردە، دیموکرات خوینی کومونیستەکان دەرێژن، ئەم شەرە دژی کریکارانە".

کاک "تیمور مستەفایی" ئەندامی دەفتەری سیاسی "حدکا" کە ئەو کات لە جنوب کوردستان کاری دەکردو بەرپرسایەتی هەبوو لە کتێبەکەی دا (لە چیاکانی زاگرۆسەوە) ولامێکی باشی بەو قسانەی "برایم علیزادە" و "عەولا موهتەدی " تیدایە نیشانەی ئەوەیە، ۹۹ دەرسەدەکەی کاک عەولا کە حیزبی دیموکرات تاوانبار بە شەر دەکا دوور لە راستیە و هەرچی کۆمەلە وتی راست نیە. کاک تەیمور مستەفایی ئاوا باسی ئەو رووداوانە دەکا:
"کۆمەلە هەر لە سەرەتای پێکهاتنیەوە دەستی بە پروپاگەندە بە دژی حیزبی دیموکرات کردوو کادرو ئەندام و پێشمەرگەکانی خۆی بە گیانی دژایەتی لە گەل حیزبی دیموکرات پەروەردە کردووە. لە ساڵی ٦٠ەوە لە هەر ناوچەیەک هێزی حیزب لاواز بایە کۆمەلە دەکەوتە بیانوو گرتن بە حیزب و زۆر جار بە شەهیدکردنی پێشمەرگەکانی حیزب دەیهەویست ئاوی چاوی پێشمەرگەکان وخەڵک بگرێ وبە زۆری خۆی بە سەر خەڵک دا بسەپێنێ وچەند جارێک لە جنوب شەری دژی حیزبی ساز کردو وزەبری لە پێشمەرگەکانی حیزب دەوەشاندوو لە شوینەکانی دیکە کە هێزی لاواز بوو دەیان گووت ئەوە پێوەندی بەوانەوە نیە. لە ناوچەی کامیاران شەریان دژی حیزب ساز کردوو چەند پێشمەرگەی حیزبیان بە دیلی ئێعدام کردن وخەڵکی گەندەکەش قورعانیان هێنابوو کە بۆخاتری قورعان ئەو پێشمەرگانەی حیزب شەهید نەکەن بەلام پاش سوکایەتی کردن بە قورعانەکەش پێشمەرگەکانیان ئێعدام کردبوو".

با هێندیک بەڵگەی دیکە بێنینەوە کاک "عەولا" وەک بۆخۆی دەڵێ یەکیک لە دارێژەرانی سیاسەتی کۆمەڵەبووم، زۆرم پێ سەیرە لە کتیبەکەی دا "موسەللەسی سێ گۆشە" غایبە کە لە کومونیستی ژمارە ١٥ دا بلاو بۆوە(چونکی زەرەری بۆ پەز هەیە) "ئەو موسەللەسی سێ گۆشەیە" یەکێک لە تێزە بەناوبانگەکانی کاک"عەولامهتدی" یە، کە گۆشەی لای سەرەوە کۆمەلە بوو(واتە چینی کرێکار) دوو گۆشەی خوارەوەی لایەکی دیموکرات(نوێنەری بورژوازی) بوو، لایەکەی دیکەی کۆماری ئیسلامی، بە بڕوای دارێژەری تێزەکە لە پێشدا دەبوو حیزبی دیموکرات نوینەری "بورژوازی" لە بەین بەرێ، دواتر رووی چەکەکانیان لە رێژیمی ئیسلامی بکەن. تەنانەت لە کۆنگرەی ٢ی کۆمەڵە کە حیزبی دێموکرات وەک حیزبێکی بورژوازی پێناسە کراوە کە قەراریش بوو بە نەهێنی بمێنێتەوە کاک "عەولا مهتدی" پێی وا بوو حیزبی دێموکرات دژی شۆرشە، واتە لە کۆنگرەی دووهەمی کۆمەڵەوە لە ساڵی ١٣٦٠ شەریان

لەگەڵ حیزبی دێموکرات راگەیاندوە! لێرەدایە رێبەرانی کۆمەڵە شەریان لەگەڵ حیزبی دێموکرات پێ گرینگتر بوو تا کۆماری ئیسلامی، تەنانەت ئی خۆیان واپەروەردە کردبوو کە هیچ شک و گومانیان لە پێویستی شەڕ لەگەڵ حیزبی دیموکرات نەبێ. کەوایە چ لزومی هەیە بڵێی حیزبی دیموکرات دەستپێشخەری شەرە؟ کاک "عەولا" و کاک "برایم" ئیددیعا دەکەن حیزبی دێموکرات دەستپێشخەری ئەو شەرە بووە، بۆ بەرپرچدانەوەی ئەو قسەیە ئەو بەڵگەیە دێنمەوە کە کۆمەڵە لە نامیلکەیەک دا لە تاریخی ١٤ - ٦ - ١٣٦١ بە ناوی "لزوم اقدام قاطع و بە موقع علیە ماجراجوئیهای حزب دیموکرات" نوسیویەتی: (ئەو نوسراوەیە دوو ساڵ پێش شەری دێموکرات و کۆمەڵە لە هەورامان بووە).

ئەوە کە حیزبی دێموکرات بەسەر کوردستان دا زاڵ بێ یان رێژیمی کۆماری ئیسلامی، لە نێوەرۆکدا فەرق ناکا هەردووکیان هۆی سەرکووتی کۆمەڵان و پارێزەری سیستەمی سەرمایە داری و چەوساندنەوەی زۆربەی کۆمەڵانی خەڵک بە هۆی سەرمایەوەن. لەو حاڵەدا نابێ لە دەست چوونی یەک یان تەنانەت چەند بەش یان ناوچەش لە بەرامبەر رێژیمی کۆماری ئیسلامی دا بە گرنگ بزانین. چونکە هەروەک گوتمان مودارا لەگەڵ حیزبی دێموکرات بە مانای لە دەست چوونی ناوچەیەک بۆ ئێمەو دانی بە حیزبی دێموکراتە" لیرە دا هیچ شک وگۆمانێک لە سەر تێزەکەی کاک"عەولا " ناهێڵێتەوە لە بەین بردنی حیزبی دیموکرات گرنگتر بووە؟!

هەر ئەو سەرچاوەیە دەڵێ: "ئێمە دەبێ لە بیرمان بێ کە سەرەنجام ئەوە ئێمەین کە لە هەل و مەرجی سەختیش دا درێژە بە خەباتی خۆمان دژی رێژیمە کۆماری ئیسلامی دەدەین، نەک حیزبی دێموکرات. ئاخرەکەی ئەوە ئیمەین کە شێلگیرانە خەبات کۆمەلانی خەڵک بۆ لە نێو بردنی هێزە سەرکووت کەرەکانی رێژیم لە کوردستان و بە کارهێنانی دەسەلاتی شۆرشگێرانەی ئەوان رێبەرایەتی دەکەین نە حیزبی دێموکرات، کە وا بوو ئێمە ئەگەر تەنانەت ناوچەیەکیش لە بەرامبەر رێژیمی کۆماری ئیسلامی دا لە دەست بدەین، بە لام بتوانین وەلامێکی ددان شکێن بە جنایەتەکانی حیزبی دێموکرات بدەینەوە، لەو حاڵەدا بە پاراستنی هێزەکانمان دەتوانین لە دوا رۆژدا مشووری هێزەکانی رێژیم لەو ناوچەیەدا بخۆین"

ئیستا با خوێنەران بزانن کێ ئەو دەستووره "شۆرشگێرانە"یەی دەرکردبێ و دەبێ لە لایەن کامیانەوە درا بێ (هەر چەند لە بریارەکەوە دیارە هەموویان لەسەری کۆکن.) لەو بارەیەوە هەر هەمان سەرچاوە بە راشکاوی دەڵێ: "

ئەوە تەنیا دەفتەری سیاسی، یان کومیتەی ناوەندی دەتوانن تەشخیسی بدەن... ئەم ئامادەییەتان هەبێ بە یەک فەرمانی دەفتەری سیاسی و بە پێی بەرنامەیەک کە دەفتەری سیاسی دیاری دەکا دەست بە جێ و بێ هیچ ئەم لاوئەولایەک بەرەنگاری هێرش و جەنایەتەکانی حیزبی دێموکرات ببنەوە".

ئەوەی خوێندتانەوە دیدگای کۆمەڵە بووە لە ساڵی ١٣٦١، بۆمان دەرکەوت وە خەڵکی کوردستانیش باش دەزانن کە کۆمەڵە چەندە لە هەل و مەرجی سەخت دا درێژەیان بە خەباتی خۆیان دژی کۆماری ئیسلامی داو چەندەش "شێلگیرانە خەباتی کۆمەڵانی خەڵک بۆ لەنێو بردنی هێزە سەرکوتکەرەکانی رێژیم لە کوردستان و بە کارهێنانی دەسەڵاتی شورشگێرانەی ئەوان رێبەرایەتی" دەکا؟

کاک "عەولا مهتدی" لە لاپەرەی ١٨٣ی کتێبەکەی دەڵێ "لە کاتی شەردا، بەعس یارمەتی دێموکراتیان دا هی کۆمەڵە نا". بەداخەوە کاک عەولا ئاوا تەعبیر دەکا کە دەوڵەتی بەعس دەبێ پشتی دێموکراتی گرتبێ بۆ لێدانی کۆمەڵە، کە بەراستی ئەو وتەیەی کاک "عەولا" دوور لە راستیە چونکە دەبێ بۆ وەڵامەکەی بڵێم لە دەورانی دەسەڵاتی بەعس دا حیزبی دێموکرات خاوێنترین رابردووی لەگەڵ رێژیمی بەعس هەبووە، بۆ ئسپاتی ئەو قسەیە وتەکانی دوکتور محمود عوسمان گەورەترین بەڵگەیە کە گووتی"من شانازی بە حیزبی دێموکرات دەکەم کە خاوێنترین و پاکترین حیزبە". یان بەڵگەیەکی زیندووتر بێنمەوە، لە کاتی جەریانی هەلەبجە ٧٥٠ پێشمەرگەی حیزبی دیموکرات لەوێ بوون کاتێک ئێران هەلەبجەی گرت ئێمە بە کۆمەلەمان زۆر بە نیاز پاکی گۆت" کە ئێستا وەزعەکە ئاوایە با بەیەکەوە بین تا لەو شەرەی نیوان ئێران و عیراق دەرباز دەبین" بەڵام مەسئولەکەیان وابزانم "شوکی خیرئابادی"بوو گوتی "ئێوە بەریگای خۆتان دا وئێمەش بە رێگای خۆمان دا"، ئێمە دوو جاریشمان پێ گووت. بە داخەوە ئەوان لەو جەریانە تیدا چوون و ئێمەش بە هاوکاری دۆستان پاش سێ رۆژ توانیمان لە گەمارۆ دەرباز بین. ئەو کاتە هەم شەڕمان بوو هەم دەولەتی بەعسی لی بوو بەلام ئێمە بەمجۆرەمان هەست بە مەسئولییەت کرد. ئەو کتێبەی کاک "عەولا" جالبەکەی لێرەدایە کە لە رادەبەدەر بە کۆمەڵەدا هەڵ دەڵێ و دەڵێ "وەختێک کۆمەڵە خۆی ئاشکرا کرد و حیزبی دێموکرات لە تەبعید و تاراوگە هاتەوە دوای ماوەیەکی کەم کۆمەڵە زۆر بە ئاسانی یەکێک لە دوو حیزبی سەرەکی کوردستان بوو" پێی وایە پێش حیزبیش کەوتن تەنانەت سەرتۆپی رووناکبیری کوردیان لە خۆیان دا دەدیت. خوێنەرانی بەرێز کاک "عەولا" وکاک "برایم"باش دەزانن کاتێک لە کوردستان هەڵبژاردن کرا کۆمەڵە لە هەموو سندووقەکان بە دۆراوی سەری دەرهێنا بۆی دەرکەوت کە لەمبارەوە چەندە لە

هەڵە دان و دیارە کاک "عەولا مهتدی" ئێستاش هەروا خۆشباوەرە، لەوەتا گووتویەتی ئێمە هەڵە بووین (واتە هاتنە دەر لە حیزبی کومونیست) ١٨ ساڵە هەڵەمان کردووە پێی وایە خەڵکی کوردستان هەموو رووی کردۆتە کۆمەڵەی کاک "عەولا"، ئەوەتا لە لاپەرەی ٩٨ و ٩٩ دا دەڵێ: " ئێستا لە موکریان و مهاباد لە پێش دێموکراتین، لە موکریان کە بێشکەی سەرهەڵدانی دێموکراتە زۆر بەهێزین، مهاباد لە دێموکرات دوورکەوتۆتەوە، دێموکرات ١٠ ساڵە تووشی رکود بوو وە کۆمەڵە باش پێشکەوتووە".

بە داخەوە روانگەکانی کاک "عەولا" هەمیشە ئەو هەڵکێشان و داکێشانەی هەیە ناوبراو دەبێ باش بزانێ کە ئەوە خەڵکە دیاری دەکا کێ زۆرەو کێ کەمە. هەرخۆی لە لاپەرەی دواتردا قسەکانی خۆی بە مونتەفی دەزانێ وەری دەگرێتەوە. بەڵام بۆ هۆی لە پێش بوونی کۆمەڵە قامک بۆ هیچ بەڵگەیەک درێژ ناکا.

ئێستا با بزانین کۆمەڵە چەندە دژی حیزبی دێموکرات تا نووسینی ئەم دێرانەش خوێندوویەتی. دیارە لە هەموو کۆنگرەکان قسەیان کردووە بەڵام من چەند نموونەیەک دێنمەوە.

لە بریارنامەی کۆنگرەی شەشەم لە بەشی ستراتیژی کۆمەلە لەکوردستان دەلێ:" شەرتی لازم سەرکەوتن تەنیا زاڵبوون بە سەر هێزەکانی حکومەتی ناوەندی نیە بەلکوو پێشگرتن لە هەوڵەکانی ئەحزابی بورژوازیی مەحەللی لە کوردستان بۆ ئەوەی نهادەکان وئورگانەکانی خۆیان لە جیاتی نهادوئورگانەکانی دەولەتی دانەمەزرێنن" هەر وەها کاک "عەولا"بە بۆنەی رۆژی کۆمەلەوە لە ستوکهولم بەم شێوەیە هێرش دەکاتە سەر حیزبی دیموکرات؛ "ئێمە دەتوانین لایەنگری بەرانبەری ئازادی میللەتان بین بە بێ ئەوەی "فلسفەی سیاسی ناسیونالیسم" قەبول بکەین یان هیچ سازگاری وئاشتی یەکمان هەبێ لە گەڵ ناسیونالیسم. ئێمە نە ئیمتیازێک دەدەین بە ناسیونالیسم ونەمەیدان چۆل دەکەین بۆئەوان" کاک ئەولا ئەو قەسانەی لە دەورانی ئاشتی دا وتووە واتە بەم دیدگایە لە داهاتوو بتوانێ لە گەڵ حیزبی دیموکرات ولات ئیدارە بکا؟! هەروەها ناوبراو لە "افق سوسیالیزم" ژمارە ٤ دەنوسێ "ئەوە بەسە کە سرنج بدەین کە یەکێک لە ئاکامەکانی رێبەری رەوتە بورژوایی کان لە جولانەوەی نەتەوایەتی دا بریتی لە: "افراگی گری" لە کێشەی نەتەوایەتی، نێل دانی کورەی "قوم گەرایی"، پێکهێنانی کینەو دوژمنایەتی لە گەڵ گەلان و فەرهەنگەکانی دیکە لە لایەک و تەون وبەست لەگەل دەوڵەتەکانی دەسەلاتدار و بورژوازی نەتەوەی بالا دەست و پشت تێکردن لە مافی خەڵکی ژێر ستەم لە لایەکی تر. سەرانسەری مێژووی خەباتی نەتەوەی لە دەیەکانی

رابردوو لە هەموو بەشەکانی کوردستان شاهیدی بۆ راستی ئەو ئیدیعایە دەدەن و ئێمە خۆمان لە کوردستانی ئێران هەردوو ئەو حاڵەتانەی سەرەوەمان تەجرەبە کردووە بە چاوی خۆمان بینیومانە".

بەراستی خەلک باوەر بە کام یەک لەو قسانە بکا هەرجارێ لە هەوایەک بخوینی. بەراستی لەکاک عەولا بپرسی تەبلیغ و تەشویقی نیشتمانپەروەری و نەتەوە پەرەستی بە مەبەستی پاراستنی هوویەتی میللی نەتەوەکەمان لە بەرامبەر سیاسەتی شوینیستی فەرمانرەوا بە مەبەستی ئاسیمیلاسیونی نەتەوەی کورد، دەبێتە"افراگی گری" لە مەسەلەی میللی و نێڵ دانی کورەی "قوم گەرایی"؟. یان دیفاع لە ماف ومەوجودییەتی گەلی کورد لە بەرامبەر هێرشی درەندانەی دوژمنانی ئەو نەتەوەیەدا بە مانای پێک هێنانی کینە ودوژمنایەتی لە گەڵ گەلان و فەرهەنگەکانی دیکەیە؟ لە راستی دا هەول دان بۆ چارەسەری کیشەی نەتەوایەتی و گەیشتن بە ماف و ئازادیە نەتەوایەتییەکان گەلی کورد لە رێگای ئاشتیخوازانە و وتوویژەوە دەبێتە تەون وبەست لە گەڵ دەولەتەکانی دەسەلاتدار و بورژوازیی نەتەوەی بالا دەست و، پشت کردن لە مافی خەڵکی ژێر ستەم؟. دیارە هەرچەند ئێستا کاک "عەولا"خۆی لە حیزبی دیموکرات بە نەتەوەییتر دەزانێ (بۆتە کاسەی گەرمتر لە ئاش) هەر بۆیەش بە دلنیایی دەڵێ لە حیزبی دیموکرات لە پێشترین لەوانیش نەتەوەیتر بیر دەکەمەوە؟هاتۆتە سەر ئەو باوەرەی کە مەسەلەی نەتەوەیی کورد مەسەلەی ئەساسییە.(دەتوانین بڵێین ئەوەیان جیگای خۆشحالییە پاش ٢٠ ساڵ).

ناوبراو کە سەبارەت بە هێرشی کۆماری ئیسلامی بۆ سەر بنکەکانی حیزبی دیموکرات لێی دەپرسن، وەک کەسێکی سیاسی لایەنەکانی ئەو هێرشە هەڵناسەنگێنێ بەلکوو زۆر ناواقعیانە تاوانی ئەو هێرشە دەخاتە پاڵ حیزبی دیموکرات لەویشدا تەعریفی کۆمەڵە دەکا کە تەعەهودی لە گەڵ یەکیتی نەداوەو ئەوە دیموکرات بوە تەعەهودی داوە!

کاک برایم عەلیزادەش لە سەر ئەو هێرشە دەڵی"لە واقیعدا مەبەستی رێژیمی ئێران، حیزبی دیموکرات نەبوو، حیزبی دیموکرات بوو بە بیانوو. ئەو بەرێزانە بە شێوەیەکی قووڵ هەمەلایەنە نەچوونەتە نێو کێشەکەوە بزانن مەوقیعییەتی ئەوکاتی حیزبی دیموکرات چۆن بووە. تواناکانی لە چ ئاست دابووە، ئەوان تەنیا وایان بە باش زانیوە حیزبی دیموکرات چووکە چاو لێ بکەن. بڵێن کۆمەلە هیچ کات لە حیزبی دیموکرات کەمترنەبوە؟.

خوێنەرانی بەرێز: کاک عەولا دوای جیا بونەوەکەی خۆی لە حیزبی کومونیستی کاک برایم عەلیزاد، وەک بۆ خۆی دەڵێ: بەرە، ئالای کوردستان، تیڤی... کۆمەلە خاوەنییەتی دیموکرات دوای ئێمەیە. پێی وایە حیزبی دیموکرات خۆی لێ دزیوەتەوە وبەرەی لە گەل پێک نەهێنا. هیچ بەلگەیەک ناهێنێتەوە کە بۆ چی حیزبی دیموکرات بەرەی لە گەڵ پێک نەهێناوە. بەرێزان ! ئەوکاتەی کاک "عەولا مهتدی" داوای بەرەی دەکرد چەندین کۆبوونەوە لە گەڵ حیزبی دیموکرات پێکهات کێشەی ناوبراو ئەوەبوو کەبە هەر قیمەتێک بێ لە گەڵ حیزبی دیموکرات پلاتفۆرمێک ئیمزا بکاو لەو پلاتفۆرمە تەنیا حیزبی دیموکرات وکۆمەلەی کاک" عەولا" تێدا ئەندامی ئەسلی بوایەن و ئیمزای ئەو دوو حیزبە بە سەر پلاتفۆرمەکەوە بایە. تەنانەت رازی نەبوو کۆمەلە کاک "برایم علیزادە" هاتبایە نێو بەرەکە. ناو براو لەو کاتە دا دستی بە پووشێک دەگرت کە نوقم نەبێ، کەچی ئێستا تاوانەکەی دەخاتە ئەستۆی حیزبی دیموکرات.

٢٠ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٠

پەیامی فێرگەی سیاسی نیزامی بە بۆنەی ٢٥ ساڵەی دامەزرانی فێرگە

هاورێیانی بەرێز و خۆشەویست

خوشک و برا بەرێزەکان: بۆ مراسمی ٢٥ ساڵەی دامەزرانی فێرگەی سیاسی - نیزامی وکۆتایی دەورەی ١٨٥ی سەرەتایی بەخێر بێن لە پێش هەمووشتێک دا بە بۆنەی تەواو بوونی سەدو هشتا وپێنجەمین دەورە لە کارو تێکۆشانی فێرگەی سیاسی- نیزامی پیرۆزبایی یەکی گەرم پێش کەشی هەمووتان دەکەم. لە ئەندامانی ریبەری را تا تازەترین پێشمەرگەکان و هەموو ئەو کەسانەی رێبازی حیزبی دێموکراتیان گرتوتەبەر. هاورێیان! بەرلە دامەزرانی ناوەندێکی فێرکردن و بارهێنانی پێشمەرگە، ئەوکەسانەی دەهاتن بۆ پێشمەرگایەتی، ئەرکی فێرکردنیان بە شێوەی پچڕ پچڕ، بە گوێرەی سەلیقەی جیاواز لە ناوچەکانی کوردستان بەرێوە دەچوو کە لە جێی خۆی دا شتێکی بە کەلک و باش بوو. بەلام مخابن بە هۆی هەل ومەرجی دژوار و هێندێک هۆی دیکە ئەو دەورە

ئاموزشیانە تەمەنیان کەم بوو. ئەو دەورە ئاموزشیانە ڕێکوپێک نەبوون و مەودای ئیدامەی کاریان نەبوو. لێرەدا وەک نمونە ئاماژە بە هێندێک لەو دەورانە دەکەین.

١- یەکەم دەورەی نیزامی حیزب لە بەهاری ١٣٥٨ لە سەری مەیدانانی ناوچەی مەهاباد پێک هات.
٢- لە ڕێکەوتی ٢٠ی جۆزەردانی ١٣٥٩تا ٢٠ی گەلاوێژ دەورەیەکی سیاسی نیزامی گەورەتر کە لاوانی پێشمەرگەی زۆربەی ناوچەکانی تێدا بەشدار بوون لە باغی یەنگیجەی نیوان ئاشی گولان و سەردەرابادی بۆکان بۆماوەی ٢ مانگ بەرێوە چوو. هاوکات شانبەشانی ئەو دەورەیە هەر لەو ماوە زەمانی یە دا لە گوندی" خرە جۆی" مەهاباد دەورەیەکی سیاسی کادر بە بەشداری کادرەکانی زۆر لە ناوچەکانی کوردستان بەڕێوە چوو.
٣- نیوەی یەکەمی هاوینی ١٣٦٠ لە ئاوایی نەلۆسی شنۆ دەوەرەیەکی سیاسی نیزامی بۆ ماوەی یەک مانگ بەرێوە چوو دواتر گۆازرایەوە بۆ گوندی سینگان. لە گوندی گرژالی سەردەشت لەساڵی ١٣٦٠ دەورەیەکی دیکە بەرێوە چوو.
٤- لە ناوچەی مەنگورانی مەهاباد لە هاوینی ١٣٦١ بۆماوەی ٢ مانگ دەورەیەکی سیاسی نیزامی بەرێوە چوو.
٥- لەئاوایی خدراوێی ناوچەی پیرانشار دەورەیەکی سیاسی نیزامی لە ساڵی ١٣٦١ بەرێوەچوو.

ئەوە هێندێک لەو دەورانە بوون لە هێندێک شۆێنی کوردستان بەڕێوە چوون لە گەڵ ئەوەی دەورەکان هەر جارێ لە شوێنێک و لە لایەن ئورگانی جیا جیا بەرێوە دەچوون و حیزب ناوەندێکی هەمیشەی تایبەت بە فێرکردنی نەبوو، بەو حاڵەش بارهێنانی پێشمەرگە نەوەستاوە و بە شێوەی جۆراوجۆرو بە ئیبتکاری فەرماندە نیزامیەکان کە ئەو کات زۆربەیان ئەفسەرو دەرەجەداری نیشتمانپەروەری پێشووی ئەرتەش بوون بەرێوە دەچوون. بۆ وێنە لە بەهاری ١٣٦٠دەورەیەکی سیاسی نیزامی لە "ئەشغەڵی" ناوچەی رەبەت بە بەشداری رادەیەکی بەرچاو تر لە بە شدارانی دەورەکانی پێشوو بۆ ماوەی دوو مانگ ونیو بەرێوە چوو کە جیاوازی یەکی تەواوی لە گەڵ دەورەکانی پێشوو هەبوو. بە تایبەتی لە پێوەندی لە گەڵ بە شدارانی دەورەکەدا بۆ یەکەم جار بوو لە هەموو ناوچەکانی کوردستان لاوانی بە هەست ونیشتمانپەروەر لەیەک دەورەدا کۆ دەکرانەوە. بەڵام بەهۆی هاتنی بەر بلاوی لاوان بۆ ریزەکانی حیزب لە لایەک و لە لایەکی دیکەوە بەرین بوونەوەی بەرەکانی شەڕ کە هەموو کوردستانی گرتبۆوە ئەو دەورە بلاوانە نەیانتوانی ولامدەری هەلومەرجەکە بن، هەر بۆیە لە بەهاری ساڵی ١٣٦١ لە سەر پێشنیاری فەرماندەرانی نیزامی و هەستکردن بە پێویستی پەروەردەی زیاتر لەلایەن دەفتەری سیاسی حیزبەوە، ئۆرگانێک بە ناوی کۆمیسیونی پێشمەرگە پێک هات.

یەکێک لە بەشە بنەرەتیەکانی کومیسیونی ناوبراو بەشی فێرکردنی سەرەتایی پێشمەرگە بوو کە لە گوندی بێتووشی ناوچەی سەردەشت دەستی بەکار کرد. ئەرکی ئەو بەشە بریتی بوو لە:

- فێرکردنی لاوەکان لە سەر شەڕ و ئاشنا کردنیان بە چەک وکەرستەی نیزامی و ئەرکە کانی دیکەی پێشمەرگایەتی، بە تایبەت گۆڕینی هەستی شۆرشگێرانەی لاوان بەشعووری سیاسی، بردنە سەری توانای فەرماندەران لەبواری سیاسی نیزامی دا، دانانی بەرنامەی ئاموزشی بەپێی ئال و گۆری وەزعی خەبات و جۆری تاکتیکەکانی رێژیم وخۆ ئامادەکردن بۆ قۆناغە جۆراوجۆرەکان بەپێی ئاموزشی نوی وچۆنیەتی رەفتار لە گەڵ دیلەکانی شەڕ.

سەرەنجام بە هۆی گۆرانکاری و گرینگیی فێرکردن وبارهێنانی پێشمەرگە، رێبەرایەتیی حیزب و لە سەرووی هەموویانەوە شەهیدی هەمیشە زیندو دوکتور قاسملوو ئیمکاناتی پێویستی بۆ پێک هێنانی زانکۆی حیزب تەرخان کرد. زانکۆی حیزب لە ساڵی ١٣٦١ لە پیربابای ناوچەی ئالانی سەردەشت و لەژێر چاوەدێریی راستەوخۆی کومیسێونی پێشمەرگە دەستی بە کار کرد. دەورەکانی یەکەم تا سێهەم لە بنکەی پێشمەرگەکانی هێزی تایبەت ئاموزش دران. بەڵام بە هۆی زۆر بوونی رادەی بەشدارانی دەورە وپڕ کاری و ئالۆزیی شۆێنی دەورەکان، بەو جۆرە چاوەروان دەکرا کاری فێرکردن بەباشی بەرێوە نەدەچوو. هەر بەو هۆیەوە داوا لە دەفتەری سیاسی کرا شوێنێکی سەربەخۆ بۆ فێرکردن دیاری بکرێ.

لەسەر ئەو پێشنیارە دەفتەری سیاسی موافقەتی کرد لە شۆێنێک لە بەرزایی تالێشی ناوچەی سەردەشت کە لە دەوروبەری دفتەری سیاسی هەڵکەوتبوو ناوەندی زانکو دابمەزرینێ بو ئەوێ هەم پاریزەری بنکەکانی دەفتەری سیاسی بێ و هەم بتۆانێ کاری ئاموزشیی خۆی لەشۆێنێکی سەربەخۆ بەرێوە بەرێ.

لە بەر ئەوەی دانانی ناوەندێکی ئاموزشی سیاسی - نیزامی بەم شێوەیە بۆ یەکەم جار بوو کە لەلایەن حیزبی دێموکراتەوە لە کاتی بەربەرکانی لە گەڵ رێژیم داپێک دەهات، یەکەم دەورەکانی زانکۆ گرینگی تایبەتی هەبوو.

ساڵی ١٣٦٢ بریاری گۆڕینی ناوی زانکۆ بە فێرگەی سیاسی - یزامی درا و لە مە بە دوا بەرنامەکانی کاری فێرگە

بەشێوەوی خوارەوە بەرێوە دەچوو.

١- دەورەکانی سیاسی سەرەتایی ، سیاسی نێونجی و سیاسی عالی لە ژێر چاوەدێری بەشی سیاسی دا بەرێوە دەچوون.
٢- دەورەکانی نیزامی سەرەتایی و مودیرییەتی لەژێر چاوەدێریی بەشی نیزامی دا بەرێوە دەچوون.

بۆ باشتر بەرێوە چوونی کارەکانی فێرگە ی سیاسی - نیزامی ئایین نامەی نێو خۆیی دارێژرا کە بە پەسەندی دەفتەری سیاسی گەیشت. لەو کاتە بە دواوە فێرگە کارەکانی خۆی بەپێی ئەم ئائین نامەیە بەرێوە بردوە، بە پێی قوناغە جیاوازەکان ئاڵوگۆڕی پیویستی بەسەر ئەو ئایین نامە دا هێناوە وخۆی لەگەڵ هەلومەرج و قوناغەکانی خەبات گونجاندوە.

دوای کونگرەی حەوتەمی حیزب، بریاری پێک هاتنی کومیسیونی سیاسی - نیزامی لە تێکەڵاو کردنی کومیسیونی پ - م و کومیسیونی تەشکیلات درا. فێرگەش کە تا پێک هاتنی کومیسیونی سیاسی - نیزامی لەلایەن ئەو دوو کومیسیونە ئیدارە دەکرا وتەنانەت لە ئیدارەی نێوخۆیشی دا ئەو شێوە ئیدارە کردنەی پێوە دیار بوو. بە پێک هاتنی فێرگەی سیاسی - نیزامی، فێرگە وەک بەشێکی فەعال وچالاکی ئەو کۆمیسیونە شێوەی کاری گۆڕاو، خۆی لە گەڵ شەرایەت و مودیرییەتی نوێی حیزب گونجاندو هێندێگ بەشی نویی پێوە زیاد کرا.

ئەو بەشانەی بەو شێوەیە دەتوانین باس بکەین:

١- کۆڕی هونەری، لە پێش کونگرەی هەشتەمی حیزبەوە وەک بەشێک خرابووە سەر فێرگەی سیاسی نیزامی و هەتا دوای کۆنگرەی ١٢وەک بەشێکی سەر بە فێرگە درێژەی بە چالاکی هونەریی خۆی داو لە دەیان بۆنەو جێژنی حیزبی دا بەرنامەی هونەرییان پێشکەش کرد ئێستا ئەو کۆڕە سەر بە کومیسیونی ئاموزشی حیزبە.
٢- یەکیتی لاوانی دیموکرات وەک رێکخراوێکی سینفیی لاوان، لە مانگی خەرمانانی ١٣٦٥ بە پێی بریاری دەفتەری سیاسی هاتە ژێر چاوەدێری فێرگەتا دوای کونگرەی هەشتەم ئەو وەزعە درێژەی هەبوو بەلا بە دوای کونگرەی هەشتەمەوە بە شێوەی سەربەخۆ درێژەی بە کارەکانی دایەوە.

٣- تەعمیرگای چەک وچۆڵ کە لە ساڵی ١٣٦٧ ڕا خرایە سەر فێرگە.
٤- بەشی خەیاتی، ساڵی ١٣٧٥ بە مەبەستی دروونی جل وبەرگی پێشمەرگە تازە هاتووەکان لە فێرگە دامەزراوە کە تا ئێستاش زۆر بە ڕێکوپێکی و دلسۆزانە ئەو ئەرکە بەڕێوە دەبا.

لە ماوەی تەمەنی فێرگەدا زۆربوون ئەو کەسانەی کە دڵسۆزانە ئەرکی ماملۆستایەتیان لە بەشەکانی سیاسی و نیزامی دا بە ئەستۆ گرتووە بە گەرماو سەرماو لە ژێر چادرو ئەشکەوت دا لە خوبوردوویی وفیداکاریان نواندوە و مایەیان لە خۆیان داناوە بۆ ئەوەی کەسانی دیکە لە زانستی خۆیان بەهرەمەند بکەن و، تەنانەت هێندێک لەو ماملۆستا بەرێزانە بێجگە لە کاری ماملۆستایەتی کاری دیکەی حیزبیشیان بووە لە کاتی بەڕێوەبردنی کاری حیزبی دا بە داخەوە شەهید بوون.

ژمارەیەک لەو تێکۆشەرانەی ڕۆڵیان لە بەڕێوەبردنی فێرگەو وانە وتنەوە وکارو باری دیکەی فێرگەدا هەبووە وئێستا بە داخەوە لە ژیان دا نەماون بریتین لە:

شەهید دوکتور قاسملوو کە ماملۆستاو پشتیوان و پێکهێنەری فێرگەی سیاسی نیزامی بوو. شەهیدان: دوکتور سادق شەرەفکەندی، سەرگورد عەباسی، سەرگورد کەریم علیار، کاک هەژار، نبی قادری ئەبوبەکر هدایەتی، تەها کرمانج، غفور مهدیزادە، خلیل مرادی، ئازاد رحیم زادە، سەروان خەلیل زارعی، ئەبوکر مستەفا زادە، عەلی ئەمینی، حیدر ڕۆستمپور و فەردین سادقی.

بێجگە لەو ماموستایانە ژمارەیەکی بەر چاو لە کادرو پێشمەرگەکان لە بەشەکانی دیکەی فێرگە ئەرکیان بەڕێوە بردوە. فێرگەی سیاسی نیزامی بە درێژایی ٢٥ ساڵ تەمەنی پڕ لە هەوراز و نشێوی خۆی دا دەوری بەر چاوی لە فێرکردن بار هێنانی لاوانی کوردستان دا بووە کارنامەی فێرگە لەم ماوەیە دا بەم جۆرەیە.

١٨٥دەورەی سەرەتایی، ١١ دەورەی سەرەتایی کادر، ٣ دەورەی باز ئامووزی نیزامی، ٩ دەورەی تایبەتی چەکە سوکەکان، ٢ دەورەی فیلمبەرداری، ٧ دەورەی مین هەڵگرتنەوە، ١٣ دەورەی مودیرییەت وفەرماندەهی، ٢ دەورەی ماملۆستایەتی شۆرش، ٢ دەورەی چەکی نیوەقورس و ١ دەورەی نەقشەخانی ومین کاتۆشا و هاوەنی ١٢٠.

ماوەتەوە بلێم ئەوەی ئەورۆ جەژنی بۆ دەگرین لە و ١٨٥ دەرەیە،

لە ماوەی ٢٥ ساڵی رابردوو دا بێ شک هەزاران لاوی بەهەست فێری سەرەتاکانی کاری نیزامی و سیاسی بوون. لەم هەزاران کەسە بەشێکیان گیانیان بەخت کردوە، هێندێکیان بە هۆی جوراوجۆر لە کادرو پێشمەرگەی تەواو وەخت دابڕاون یا بەدلایلی جوراوجۆر بە هۆی موشکیلاتی ژیان دانیشتوون یان روویان لە وڵاتانی دەرەوە کردوە، ئەوانەش دەتوانین وەک سەرمایە حساب بکەین. بە خۆشیەوە ئێستا فێرگەی حیزب لە سەر پێگەیاندنی لاوانی پێشمەرگە بەردەوامەو لە هەر دەورەیەک دا دەیان رۆڵەی دڵسۆز ونیشتمانپەروەری کورد، بۆ خزمەت بە حیزبی دیموکرات وجوڵانەوەی کوردستان ئامادە دەکا.

بەڵام نابێ لە بیرمان بچێ کە فێرکردنی پێشمەرگە نابێ بە تەواو کردنی دەورەی فێرگە کۆتایی پێ بێ. نابێ هەر تەنیا فێرگەی سیاسی نیزامیی بنکەی ئاموزشی ئێمە بێ.دەبێ هەموو ئورگانەکانی حیزب ئەرکی پێگەیاندنی کادرو پ - م کانی حیزب درێژە پێ بدەن جێی خۆیەتی قامک لە سەر ئەو پێویستی یە دابنێین کە دەبێ شێوەی فێرکردن و فێربوون بگۆرین وەک دەرسەکان و ماموستاکانمان گۆڕیوە و مکانیزمی نوێمان داناوە با مەیدانی فێربوونمان بگۆرین نەک تەنیا لە فێرگە بەڵکو لە هەموو ئەو جێگایانەی کە بە شێوەی عەلەنی وئاشکرا حزورمان هەیە. دەبێ هەول بدەین فێرببین، فێرکەین، فێری مودیریەت بین. نەک مودیرییەت تەنیا بۆ بەرێوە بردنی کاروباری هەستەیەک یا پەلێک و لکێک، بەڵکو مودیرییەت لە بواری زۆر بەرینتردا چ لە تەشکیلاتی حیزبدا چ لە کاری دیپلۆماسی دا، دەبێ فێرببین لە گەڵ مودێرنترین و پێشکەوتووترین کەرەسەی دنیای ئەمرۆ خۆ بگۆنجینین.

لەم دەرفەتە دا بە پێویست دەزانم وێرای پیرۆزبایی دووبارەبە بۆنەی ٢٥ ساڵەی دامەزرانی فێرگەی سیاسی نیزامیی پیرۆزبایی گەرم لەو لاوە خوین گەرمانە بکەم کە لە دەورەی ١٨٥ دا بەرگی پیرۆزی پێشمەرگایەتیان لەبەر کرد .

لە کاتێک دا پڕ بەدڵ سوپاسی هەستی خاوێنی هەموو ئە و کەسانە دەکەین کە لە بەڕێوە بردنی فێرگە دا هاوکاریان کردووین و ئاواتم ئەوەیە هەمووман پێکەوە بەهاوکاری یەکتر و بە پشتیوانی کومەلانی خەڵکی کوردستان بتوانین ئەرکە نیشتمانی یەکانمان بەرێوە بەرین و لای شەهیدانی نەمر و خەڵکی کوردستان سەربەرز و

سەربڵیند بێینەدەر.

فێرگەی سیاسی - نیزامی

حیزبی دیموکراتی کوردستان

ژیان وخەبات لە ناوچەی بۆکان

ناوچەی بۆکان ناوچەیەکی پێدەشتەو لە ٥ ناوچەی بچووکتر بە ناوەکانی: ئەحمەدیکۆر، پیرمحەممەد، ئاڵەشین, تورجان و فەیزوڵابەگی(فەرهادتاش) پێک هاتووەو شاری بۆکانیش لە داوێنی ناڵشکێنە هەڵکەوتوە. لە سەر ناوی" بۆکان" بۆچوونی جۆراوجۆر هەیە، گۆیا لە پێشدا ناوی "شارە کۆن" بووە. لە باشووری رۆژئاوای بۆکانی ئێستا هەڵ کەوتوە و بۆمەلەرزە وێرانی کردووەو لەم شوێنەی ئێستا کە قامیشەلان و سەرچاوەیەکی خۆش بووە درووست کراوەتەوە. هێندێک کەس لە سەر ئەو باوەڕن کە لە کۆن دا، کاتی بووک گواستنەوە شایی یان لە سەرکانی یەکانی ئەم شوێنە کردوە و پێیان گوتوە کانی بووکەکان.

هێندێکیش پێیان وایە لە کاتی هێرشی مەغوولەکان دا ناوی"بیکەند" بووە دوایە گۆڕیوانە بە "بۆکان". (١)

بۆکان یەکێک لە شارەکانی موکریانەو رووبەری تەقریبی ناوچەکەی ١٦٩١ کیلۆمیتری چوار گۆشەیە.(٢) هەڵکەوتی جوغرافیایی بۆکان لە درێژایی ٤٦ دەرەجەو ١٣ دەقیقە وپانایی ٣٦ دەرەجەو ٣٢ دەقیقە دایە و لە ئاستی دەیاوە ١٣٧٠ میتر بەرزە. لە رۆژهەڵاتەوە لە گەڵ"سایین قەڵا" لە باکوورەوە لە گەڵ میاندواو لە رۆژئاواوە لە گەڵ مەهابادو لە باشوورەوە لە گەڵ سەقز هاوسنوورە.

حەشیمەتی بۆکان لە سەردەمی ناصرالدین شای قاجاردا ١٢ ماڵ ٦٠ نەفەر بووە ولە سەرژمێری ساڵی ١٣٤٥ دا ٩٣٥٧ کەس بووە، (٣) ساڵی ١٣٦٥، ٩٠٠٠٠ کەس بووە. لە سەرژمێری ساڵی ١٣٧٥دا حەشیمەتی بۆکان

١٧٥٥٤١ کەس بووە. ١٢٠٠٢٠ نەفەر لە شارو ٥٥٥٢١ کەس گوند نشین بوون. هەروەها ناوچەی بۆکان لە ١٩٤ گوند پێک هاتووە. دیارە لە پێوەندی لە گەڵ خەشیمەتی ناوچەکەدا دەبێ ئەو راستی یەش لەبەر چاو بگرین کە رێژیم بە ئەنقەست حەشیمەتی ناوچەکانی کوردستان کەم نیشان دەدا یان هەر لە جێ دا ئامارەکانی زۆر جێگای باوەڕ نین.

کێوە گرینگەکان:

لە بۆکان بە هۆی پێدەشت بوون کێوی زۆر بلیندی لێ نیە. گرینگترو بەرزترین کێی تەرەغەیە کە لە ناوچەی پیرمحەممەد هەڵکەوتوە وچەندین کێوی دیکە قووشەهوو کە بۆکان ومهاباد لێک جیا دەکاتەوە، وەستا مستەفا، حاجی کیمی، بەردەزەرد، فەرهادتاش، بێ ژەنگ بەسەر، ئاڵەشین، کەڵتەکە وچەندکێوی دیکە کە ئەوانە گرینگتریانن لە بۆکان.

لە بۆکان چەندین چۆم هەیە کە ٢ دانەیان لە هەموویان گرینگترن،

١- تەتەهوو (سیمینەرود)

٢- جەغەتوو (زرینەرود)

١- سەرچاوەی چۆمی تەتەهوو گەنمان وزمزیران زناوچەی گەورکایەتی یە کە لە چەندین چۆمی چووکە پێک هاتوە کە لە نزیک گوندی قەرەگوێز لە ناوچەی پیرمحەممەد لە باشووری رۆژئاوای بۆکان تێکەڵ دەبنەوە وچۆمی گەورەی تەتەهوو پێک دێنن وبە رۆژئاوای شاری بۆکان دا تێ دەپەرێ ودەرژێتە گۆلی ورمێوە. ئێستا بە هۆی کەم بارانیی ئەم چەند ساڵەی دوایی هاوینان ئاوی کەم تێدا دەمێنێ زۆر جار ویشک دەکا

٢- چۆمی جەغەتوو لە ٣٦ کیلۆمیتری رۆژهەلاتی بۆکان هەڵ کەوتووە. سەرچاوەی ئاوی جەغەتوو کێوەکانی زاگرۆسەو لە چەندین چۆمی چووکە پێک دێ وبە نێوەراستی شاری سەقزدا دێتە خوارێ و لە چۆمەکانی ئەسیران، خورخورە، ساروق، لەیلان، ماین بلاغ تێکەڵ دەبێتەوەو لە نزیک ئاوایی ساروقامیش لە ناوچەی فەیزەلابەگی چۆمی گەورەی جەغەتوو پێک دێنن. حەوزی ئاورێژی جەغەتوو ٦٧٨٠ کیلۆمیتری چوارگۆشەیە، نێنجی ئاوی ساڵانەی ١٢٨١ میلیون میتری "مکعبە" (٤)

بەنداو (سەد) ێک کە ریژیم ناوی "کاڤمی" لە سەر داناوەو بەنداوی "نەورۆزلوو" کە لە باکووری بۆکان هەڵکەوتووە لە سەر جەغەتوو هەڵبەستراون. بەنداوی یەکەم بۆ کاری کشت وکاڵی بەهرەی لێ وەردەگیرێ. چۆمی جەغەتوو لە رۆژئاوای شاری میاندواو لە گەڵ چۆمی تەتەهوو تێکەڵ دەبێتەوەو دەرژێتە نێو گۆلی ورمێ وە.

ئاوو هەوا:

ئاوهەوای بۆکان - جگە لەم چەند ساڵەی دوای دا کە ویشکە ساڵی بووە، بەهارانی پڕباران وپاییزان بای زۆرو زستانەکەی لە ئاخر مانگی پاییزەوە دەکاو زۆر جاران پێی لە خاکەلێوە دەنێ وهاوینی پلەی گەرما دەگاتە ۳۵ دەرەجەی سەرەوەی سیفرو زستانانی ساردە. بەکورتی دەتوانین بڵێین وەرزەکانی ساڵ هەرکام لە کاتی خۆی دا رەنگ ورووی خۆی دەنوێنێ.

ئابووری

ژیانی خەڵکی بۆکان بەشی زۆری لە رێگای کشت وکاڵ، ئاژەڵداری وباغداری یەوە دابین دەکرێ ولە بەر ئەوەی ئەو ناوچەیە پێدەشتەو زەوی یەکی زۆری دێم و بەراوی هەیە. بەشێکی دیکەی خەڵک لە ساڵی ۱۳۷۰وە هات وچۆی کوردستانی عێراق دەکەن وبە بردەن وهێنانی شتومەک بژێوی خۆیان پەیدا دەکەن.

گرینگترین بەرهەمی کشت وکاڵی ناوچەی بۆکان ئەمانەن:

گەنم، جۆ، گەنمەشامی، گوڵەبەرۆژە، هێرەڵماسی(پەتاتە)، چەوەندەر، لە مێوەش، سێو، قەیسی، شووتی، کوخ، ئاڵووباڵو، هەڵووچە، لە هەموو مێوەکان زیاتر دەتوانین بڵێن سێو کە چەند جۆری باشی لێ بەرهەم دێنن.

دیارە لە بۆکان لەم ساڵانەی دوایی دا وشکە ساڵی زەرەرێکی گەورەی لە ئابووری ناوچەکە داو هەروەها ۳ یا ٤ ساڵە "سن" وەک ئافەتێک زۆربەی ئاوایی یەکانی گرتۆتەوەو زیانێکی زۆری بە دەغڵ ودانی جووتیاران گەیاندووەو لەو بارەوە دەوڵەت کەمتەرخەمیی کردوەو هەنگاوێکی ئەوتۆی بە سەمپاشی هەڵ نەهێناوەتەوە. لە ساڵی ۱۳٦٤ بەم لاوە بە هۆی میکانیزە بوونی ئاودێری بەشێکی زۆر لە دێمەکارەکانیش بوونەتە بەراو. کانگای بۆکسیێتی بۆکان لە زیاتر لە ١٤ ساڵە (ئێستا ۲۲ ساڵە)دۆزراوەتەوەو بە تالان دەچێ. لەو ماوەیەدا بەردەوام بەردەکانی ئەم

کانگایە بە بیانووی تاقیکاری رادەگوێزرێن بۆ کرمان ودەکرێنە ئالومینۆم. هەروەها سەنعەتی خۆماڵی فەرش چنین کۆڵەکەی ئابووریی زۆر لە بنەماڵەکانی ناوچەی بۆکانە.

کارخانەی گارگەی بۆکان بریتیی لە:

رست و چنین، لولەی ئیستلن، موزائیک سازی، پوفەکنمەکی، دەستماڵ کاغەزی، پەنیرسازی، لاستیکی ئیزوگام، سابون سازی. جگە لەوانە نزیک بە ١٠٠ کورەخانەی لێیە کە حشتی سوور بەرهەم دێنن. دتوانین بڵێین بۆکان لە باری ئابوورییەوە زۆر دەوڵەمەندە و هەر لە مێژە پێی دەڵێن ئەمباری دانەوێڵەی ئازەربایجان.

شوێنەواری مێژوویی:

قەڵای" قەڵایچی" یەکێک لەو قەڵا کۆنانەیە کە شوێنەواری کۆنی ئێدایەو لە نزیک ئاوایی قەڵایچی لە رۆژئاوا لە ژێر تەپێک دایە. لە ژێر ئەو زەوی یە دا ئاسەواری کۆن کە لەم سالانەی دوایی دا دۆزراوەتەوە وەک کۆڵەکەی بەرد، بە سەدان خشت کە هەر یەکەی چەند کیلۆ قورسایی یان هەیەو وێنەی ئاژەڵ وپەلەوەریان لە سەرە، لە کۆڵەکەی بەردەکەڕا وا دەرکەوتوە کە پادگانی ئەشکانیان بووە (٥) لە ساڵی ١٣٦٣ڕا تا ٧٣ کۆماری ئیسلامی پێگەی لە سەر ئەم قەڵایە داناو لە بەتاڵان بردنی خشتەکانی کە هەر کامەی نرخێکی زۆری هەیە رانەوەستاوەو بە ئامرازی وەک لۆدێر هەموو قەڵای داوەتەوەو ئاسەواری مێژوویی لێ نەهێشۆتەوە. جگە لەم قەڵایە بە تەپۆڵکە کە وەک شوێنەواری مێژووی حیسابیان لە سەر دەکرێ کە بریتیی لە تەپۆڵکەی تابانی، ئاشەکۆن لە ئەحمەدئاوا، کەڵتەگە، قەڵای تەپی، قەلاکۆن لە ئاڵبلاغ، تەپۆڵکەی قەرەکەند، داربەسەر، گردی خلیسکێنە و گردەشین لە سەرای ئەحمەدئاعا، تەپۆڵکەی ئاشی لە قەرەمووسالی، گۆکتەپە، گردەشین لە رەحیم خان، گردی مەحموود لە ئەرمەنی بلاغی، کانی کووزەڵە، قەڵای ناچیت، عەولاتەپەسی، کێوی مەقسوود لە مەلالەر، تەپەی عەرەبلوو لە ئاڵیکەند، تەپۆڵکەی سەردەراباد، قەڵای سەردار لە شاری بۆکان، ئەوانە وەک شوێنەواری میللی چاویان لێ دەکرێ.

باری فەرهەنگی:

خەڵکی بۆکان لە باری فەرهەنگی یەوە پێشکەوتوون و بە زاراوەی موکریان قسە دەکەن، عەلاقەیەکی زۆریان بە

زمانی زگماکی خۆیان هەیە، بەڵام سیستمی پەروەردەو فێرکردن نەک لە بۆکان بەڵکوو لە هەموو کوردستان داتەپیوە. ئەو ناوەندە وەک ناوەندێکی ریکخراوی پەروەردە قەت بەرنامەکانی لە خزمەت بە بارهێنان وراهێنان، گەشەی فەرهەنگی کوردیی ئەو ناوچەیە نەبووە، حکوومەتە زۆردارەکان پێشیان بە هەر چەشنە هەنگاوێکی جیددی لەم پێوەندی یەدا گرتوە. پێویستە بگوترێ دوای شۆڕشی گەلانی ئێران کە کۆماری ئیسلامی دەستی بە سەر هەموو کوردستان دا نەگرتبوو وحیزبی دێموکرات لە زۆربەی گوندەکان دا حزووری هەبوو، کلاسی کوردی بە هاوکاری خەڵک پێک هێناو دەرسی کوردیی تێدا گوترایەوەو بەشێکی زۆر لە خەڵکی ناوچە فێری خوێندن ونوسینی کوردی بوون.

لە ناوچەی بۆکان عالم و شاعیرو سیاسەتمەداری گەورەی لێ هەڵکەوتوون، کە دەتوانین لە قزڵجی یەکان، عبدالحمید عبقری تورجانی، عباس حقیقی، سەید کامیل ئیمامی(شاعیر)، خاڵەمین"سیدمحمدامین برزنجی" (شاعیر)، سوارەی ئیلخانیزادە(شاعیر)، عبدالرحمان شەرەفکەندی (هەژار) شاعیر و نووسەر، سیاسەتمەداری گەورەی وەک شەهید دوکتور سادق شەرەفکەندی سکرتێری گشتی حیزبی دیموکرات کە ساڵی ١٣٧١ بە دەستی تیرۆریستانی کۆماری ئیسلامی لە برلێنی پێتەختی ئاڵمان شەهید کراو هەر وەها کەسایەتیی و سیاسەتمەداری وەک خوالێخۆشبوو کاک سەید سەلام عەزیزی کە ئەندامی دەفتەری سیاسی حیزب بوو، ناو بەرین.

تێکۆشانی سیاسی لە ناوچەی بۆکان

بەشداری خەڵکی ناوچەی بۆکان لە کاروباری سیاسی دا دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی دامەزرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان. هەر لە سەرەتاوە خەڵکی ئەم ناوچەیە بەشداریان لە خەباتی نەتەوایەتی دا کردووە. لە سەردەمی کۆماری کوردستان دا(١٣٢٤) لاوانی ئەوکات لە نێو ریزەکانی حیزبی دیموکرات دا خۆیان سازمان داو لە هەموو بوارەکانی سیاسی، فەرهەنگی، کۆمەڵایەتی، نیزامی دا بەشداری چالاکانەیان لە کۆماری کوردستان دا کرد.

کەسایەتیی گەورەی وەک حاجی بابا شێخ سەرۆک وەزیری کۆماری کوردستان بووەو عەلی شێرزاد فەرماندەی هێزی پێشمەرگەی بۆکان، کە دوای تێکچوونی کۆمار لە لایەن رێژیمی شاوە سێدارە دراو هەر وەها لەو سەردەمەدا لە بۆکان بڵاو کراوەی ئەدەبی بە ناوی "هەڵاڵە" لە بۆکان چاپ وبڵاو کراوەتەوە. کە کۆماری کوردستان تێکچوو

وسێبەری دیکتاتۆری باڵی بە سەر کوردستان دا کێشا شانەکانی حیزبی بە نەهێنی دەست بە کار بوونەوە. لە پاییزی ساڵی ١٣٣١ دا راپەرینی جووتیارانی موکریان بە پشتیوانی ورێنوێنی حیزبی دیموکراتی کوردستان کە لە سەردەمی حکومەتی میللی دوکتور مصدق دا ناوچەکانی فەیزۆلابەگی وئەحمەدی کۆر وچۆمی مەجیدخانی گرتەوە، شێوەی سیاسی بە خۆیەوە گرت. زۆری نەکێشا کە ناوچەکانی شامات وشارۆێران ومحاڵیشی گرتەوەو لە ناوچەی بۆکان ئاغاکان گوندەکانیان چۆڵ کردو چوونە شاری بۆکان بەڵام زۆری نەخایاند کە ئەرتەشی دیکتاتۆری حەمەرەزا شا بە پشتیوانی ئاغاکانیانەوە تا بەهاری ١٣٣٢ راپەرینەکەیان سەرکوت کرد. سەرکوتی جووتیاران بە رادەیەک بێ رەحمانە بوو کە منالەکانیان بە بێشکەوە لە چۆمی تەتەهوو داویشتن کە خەڵکی قەباغکەندی منداڵانیان بە لانەکەوەدەگرتەوە.

ساڵەکانی ٤٦ و ٤٧ ناوچەی بۆکانیش وەک ناوچەکانی پیرانشار، سەردەشت، بانە، مەهاباد وشوێنەکانی دیکە جێگای ئەندامانی حیزب وکادرەکانی لە مەیدانی خەباتی چەکدارانە لە دژی رێژیمی پاشایەتی بوو. لە یەکەم رۆژەکانی شۆرشی گەلانی ئێران دا گرتنی پاسگاکان لە لایەن خەڵکەوەو ئاشکرا بوونی تێکۆشانی حیزب بنکەکانی حیزبی دیموکرات لە نێو شاردا، دامەزران وخەڵک ناوی خۆیان دەنووسی. بۆکان پاش فەرمانی جیهادی خومەینی لە دژی خەڵکی کوردستان دواین سەنگەری خۆراگری بوو. کە تا ساڵی ١٣٦٠ لە دەست حیزب دابوو وتام وچێژی ئازادی بینی. لە بۆکان خەڵک بۆ مەجلیسی شوورا کە کاندیدای خۆی هەبوو و بۆ مەجلیسی موئسسان کە حیزبی دیموکرات کاندیدای خۆی هەبوو بە تەواوی سەرکەوتوو بوو. بۆ مەجلیسی موئسسان خەڵکی بۆکان دەنگیان بە رێبەری مەزن دوکتور قاسملوو دا. بە دوای ئەوەی وتووێژ لە گەڵ حکوومەتی تازە بۆ چارەسەری ئاشتیخوازانەی مەسەلەی کورد بێ ئاکام مایەوە شەڕ دژی گەلی کورد دەستی پێ کردەوە و پێشمەرگەکانی هێزی بەیان جگە لە ناوچەی بۆکان بە دەیان سەدان عەمەلیاتی قارەمانانەیان لە زۆربەی ناوچەکانی کوردستان وەک(پیرانشار، رەبەت، بانە، سەردەشت، مهاباد، مياندواو، ساین قەڵا، سەقز، مەریوان، دیواندەرە) بەرێوە بردوو زیاتر لە ٢٥٠ کادرو پێشمەرگەی لەم رێگا پیرۆزە دا گیانیان بەخت کردووە بە دەیان رۆڵەشی بوونەتە کەم ئەندام. ئێستا بە دەیان قارەمانی لە ریزەکانی حیزبی دیموکرات دا درێژە بە خەبات وتێکۆشان دەدەن و تا وەدیهێنانی ئامانجەکانی شەهیدان و حیزبی دیموکرات، کە دیاری کردنی مافی چارەنووسی گەلی کوردە و ئازادی نەتەوەی کوردە تێ دەکۆشن.

سەرچاوەکان:

١- تاریخ فەرهنگ ادب موکریان(برایم افخمی) "ل ١٨"
٢- نگاهی بە أزربایجانغربی جلد ٢ ایرج افشار سیستانی "ل ٩٧٩"
٣- تاریخ فەرهنگ ادب موکریان "ل ٦"
٤- هەمان سەرچاوە "ل ٢٣"
٥- هەمان سەرچاوە "ل ٦٥"
٦- داهاتووی بۆکان ژمارە ٨

رۆڵی فەرماندەرانی نیزامیی لە مێژووی حیزبدا

ئاوردانەوە لە مێژووی ٧٠ ساڵەی حیزبی دیموکراتی کوردستان کارێکی سانا نیە چونکی ئەو حیزبە لە ماوەی ٧ دەیەدا قۆناغی جۆراوجۆری خەباتی تێپەڕاندوەو لە درێژەی ڕێبازی خۆیدا زۆر هەنگاوی بەنرخی هەڵێناوەتەوەو کەندو لەندو کۆسپەکانی سەررێگای بڕیون و بۆ گەیشتن بە ئامانجەکانی خۆی ریگایەکی درێژی پێواوە.

لە یادی ٧٠ ساڵەی دامەزرانی حیزبی دیموکراتی کوردستاندا دەبێ زۆر لایەنی ئەو خەباتو تیکۆشانە هەلسەنگێنین‌و زۆر پیویستە هەموو لایەنەکانی خەباتی ئەو ٧ دەیەی حیزب بخرێنە بەرباس‌و شیکرێنەوە. بەسەرنجدان بە جۆراوجۆریی بوارەکانی خەباتی حەقخوازانەی نەتەوەکەمان دەزانین کە یەکێک لە شێوەکانی کاری نیزامیی‌یە.

با بزانین لەوماوەیەدا کاراکتیرەکانی ئەو بەشە چ رۆڵیکیان لە جووڵانەوەی نەتەوەکەماندا هەبووە. لەوانەیە بۆ هەڵدانەوەی لاپەڕەکانی ئەو بەشە لەمێژووی حیزبی دیموکراتی کوردستان زۆر کەرەسە پێویست بێ کە ئیستا لەبەردەستدایە.

هەر نەتەوەیەک کە بۆ وەدەستهێنانی ئازادی خەبات بکا، تەنانەت نەتەوەیەک کە ئازادیش بێ پێویستیی بە ئەمنییەتی نەتەوەیی هەیە. پاراستنی ئەمنییەت گەلێک کەرەسەی نیزامیی پێویستە و یەکێکیش لەوانە کە فاکتەری سەرەکیی پاراستنە، ئینسانە نیزامیکارەکانن کە لە ئۆرگانە جۆراجۆرەکاندا بۆ پاراستنی دەسکەوتەکانی وڵاتێکی ئازادو دیموکراتیکدا رێک خراون و لە دابین کردنی ئەمنییەتی دامودەزگاکاندا رۆڵێکی کاریگەر دەگێرن. ئەگەر لە باری نیزامییەوە ئاوڕێکی کورت لە مێژووی ئەو ٧٠ ساڵەی تێکۆشانی حیزبی دیموکراتی کوردستان بدەینەوە بۆمان دەردەکەوێ کە کاراکتێرە نیزامییەکان چ رۆڵێکی گرینگیان لە خەباتی حەقخوازانەی گەلەکەماندا گێڕاوە.

حیزبی دیموکرات ئەگەرچی حیزبێکی سیاسیو ئاشتیخواز بووە بەڵام پاراستنی ئەمنییەتی میللی وەک یەکێک لە بنەماکانی رێبازی سیاسی خۆیو نەتەوەکەی داناوە. لەکاتێکدا باسی ئەمنییەتی نەتەوەیی دەکەین کە خەڵکی کوردستان هەر لەسەرتاوە ئەمنییەتیان نەبووەو لە لایەن دوو رێژیمی پاشایەتیو کۆماری ئیسلامییەوە زۆڵمو زۆریان لێکراوەو بە ناچاری بۆ پاراستنی خۆیان دەستیان بۆ چەک بردوە.

هەر لە ڕۆژەکانی پێش دامەزرانی کۆماری کوردستان لەساڵی ١٣٢٤دا حیزبی دیموکراتی کوردستان بیری لەوە کردەوە کە بۆ پاراستنی ئەمنیەتی میللی پێویستیی بە هێزێکی خەلکی هەیە. هەربۆیەش سپای میللیی دامەزراندوو کۆمەڵێک خەڵک وەک فەرماندەری نیزامیی ئەو سوپایە کە دواتر بوو بە هێزی پێشمەرگەی کوردستان بەرپرسایەتییان وەئەستۆ گرت. فەرماندەرانی هێزی پاراستنی ئەمنیەتی نەتەوەیی بریتی بوون لە ژەنراڵە نیشتمانپەروەرەکانی وەک سەیفیقازی، عومەرخانی شکاک، حەمەرەشیدخانو مەلامستەفای بارزانی. جگە لە وانیش زۆر کەسی دیکە وەک عەلی بەگی شیرزادو محەممەدی نانەوازادەو زێرۆ بەگی هەرکی و مستەفا خۆشناو لە فەرماندەرانی هێزی پیشمەرگە ئەرکی قورسیان لە پاراستنی کۆماری کوردستاندا لەسەرشان بوو. لێرەدا نامانەوێ هەموو ئەو کەسانە بناسێنین کە لە قۆناغ جیاجیاکاندا ئەرکی پاراستنی میللییان لەسەرشان بووە، بەڵکوو دەمانەوێ ئەهمییەتی ئەو ئەرکە کە حیزبێکی سیاسیی وەک حیزبی دیموکرات لە هەموو هەلومەرجێکی خەباتدا وەئەستۆی گرتوە بخەینە بەر چاو.

با هێندێک هەورازتر بە مێژووی حیزبدا هەڵکشێین. لەساڵی ١٣٤٦ی هەتاویدا بەشێک لە ڕۆڵە شۆرشگێڕەکانی

ئەو کاتی حیزبی دیموکرات روویان لە رۆژهەڵات کردەوەو ریبەریی بزووتنەوەی چەکدارانەی ساڵەکانی ٤٦ و ١٣٤٧ یان بەئەستۆوە گرت. دەتوانین بڵێین هەلومەرجی ئەوکات ئەوەی دەخواست کەسانی وەک شەریفزادە، موعینیيەکان، مەلا مەحموودی زەنگەنەو مینەشەمو چەندانی دیکە کە لە سەتحی ریبەریدابوون، دەست پێش بخەن و بە فیداکاری بێنە مەیدان. بوونی کەسانی سیاسی ونیزامی لە قۆناخێکی سەختو دژواردا هێزوتوانایەکی زیاتری بۆ بەرەوپێش بردنی بزووتنەوەکە بەو خەباتکارانە بەخشیوە کە بە شێوەی چەکدارانە بەرگری لە ئازادیو ئەمنیەتی گەلەکەیانیان وەئەستۆ گرتوە.

ئەم باسە تەنیا باسێکی کورتە لە رۆڵی فەرماندەران لە مێژووی ئەو ٧٠ ساڵەی حیزبەکەماندا. هەر بۆیە بە پێویست دەزانین ئاماژە بە دژوارترین هەلو مەرجی سەردەمی دەسەلاتداریی کۆماری ئیسلامی لە کوردستانیش بکەین. دوای هاتنەسەرکاری کۆماری ئیسلامی لە ساڵی ١٣٥٧ی هەتاویدا خەڵکی کوردستان یەکێک لەو گەلە بەشخوراوانە بوون کە کەوتنە بەر هێرشی دڕندانەی ئەو رێژیمە،و کۆماری ئیسلامی لە سەرەتاوە دەستی بە قەلاچۆکردنی ئەم گەلە کرد. حیزبی دیموکراتی کوردستان بە هەڵوێستێکی بەرپرسانە و ئازایانە جارێکی دیکە خەڵکی لە دەوری ئالای خۆی کۆ کردەوەو بە گژ هێرشی رێژیمی کۆنەپەرستدا چۆوە. لێرەدا جارێکی دیکە رۆڵی گرینگ بە هێزێکی مونەززەمو سازماندراوی پیشمەرگە درایەوەو بۆ پاراستنی خەڵکی کوردستان فەرماندەرانی هێزی پیشمەرگە سوککانی ئەمنییەتی نەتەوەیی‌یان وەئەستۆ گرتەوەو پێشمەرگە رۆڵی سەرەکیی لە پاراستنی کوردستاندا گێڕا. ئەم ئەرکە کەوتە سەر شانی کەسانی شارەزا و پسپۆڕ کە مێژووی خەباتی نەتەوەکەمان هەرگیز فیداکارییەکانیان لەبیر ناکا. ئەفسەرە نیشتمانپەروەرەکانی وەک شەهیدان سەرگورد عەلیار، سەرگورد عەباسی، سەروان چەلەبی، سەروان ئەفشین، سەروان حاتەم، سەروان ئەحمەدی جاوید فەڕ، سەروان اقبال کەریمنژاد، سەروان برایم بەهرامپوور، خەلیل خەلەبان لە سەرەتاوە ئەو ئەرکەیان بەڕێوە برد. لە خەباتو بەربەرەکانیی بێوچانی خەڵکی کوردستاندا بە دەیان کەسی دیکە وەک: حەسەنی شیوەسەڵی، مەنسوور فەتاحی، شاپوور فیرۆزی، سەدیق فیروزی، ئەسەد سولیمانپوور، خەلیل محەممەدی، شاروخ مورادی، حەکیم رەزایی، عەباس ئەکرەمی، وەستا ئەحمەدی کووهگەرد، قاسمی باقی، خدرە سوور، چرچەی‌بارام میرزا، حەمە نارستی، قادر ئیفتخاری، برایم شیخاڵی، عومەر قەیتەران، هەمزە بێهنام، فەقێ عەولاو دەیانی دیکە نەخشیان گێڕاوە کە رۆڵو ماندووبوونیان بەرز دەنرخێنین، کە بەداخەوە زۆربەیان گیانیان بەخشیوە. رێبەریی سیاسیی حیزبی دیموکراتی کوردستان ئەهمییەتی زۆری بە رۆڵی فەرماندەرانی نیزامی لە نێو خەباتدا داوەو زۆر لەوانە کە شەهید بوون لە رێبەری

حیزبدا مەسئوولییەتیان هەبووە. واتە حیزبی دیموکراتی کوردستان چەکەکەی لە خزمەت قەڵەمەکەیدا بووە. هەر بۆیەش ڕۆڵی فەرماندەران لە خەباتی بەردەوامی حیزبەکەدا توانیویەتی کاریگەر بێ.

لە کۆتایی دا دەتوانین بڵێین کە مێژووی حیزبەکەمان قارەمانی زۆر هەیە، نزیک بە ٥٠٠٠ هەزار شەهید کە گیانی خۆیان پیشکەش بە بارەگای ئازادی کردوە، بە هەزاران کەس لە ئەندامانی ئاوارە بوون، یان لە شارەکانی کوردستان خەباتیان دژی ڕێژیمی کۆنەپەرستی کردوە ڕەوانەی زیندانەکان کراون و ئازارو ئەشکەنجەی زۆریان چێشتوە، بە هەزارانیش ئیستا لە سەر ئەم ڕێبازە دروستە بەردەوام لەخەباتدان.

وەک شەهید دوکتورقاسملوو فەرمووی" ئەوانە هەموو قارەمانی حیزبەکەمانو گەلەکەمانن. بەڵام مێژووی ٧٠ ساڵ خەبات یەک قارەمانی ئەسڵیی هەیە کە لەسەرەتاوە تا ئیستا تاقە سواری مەیدانی خەباتە، هەورازو نشێوی زۆر دیوە، تاڵی سوێری زۆر چیشتوە، تووشی شکست بووە بەڵام ناهۆمێد نەبووە، سەرکەوتوە بەڵام لەخۆبایی نەبووە، چۆتە پێش، پاشەکشەی کردوە، بەڵام هەموو کاتێک بێوچانو کۆڵنەدەرانە درێژەی بەخەبات داوەو ئیستاش هەروا سوارچاکو یەکەم قارەمانی مەیدانی خەباتە. قارەمانی هەموو قارەمانانی سەرانسەری ئەم مێژووە، حیزبی دیموکراتی کوردستانە".

یادێک لە بنەماڵەیەک لە سنەی خوێناوی

کاتێک کە بە مەبەستی ئاوڕدانەوە لە مێژووی خەباتی ڕزگاریخوازانەی گەلی کورد دەست بۆ قەلەم دەبەی، ڕەنگە یەکەم شت بیر لەوە بکەیتەوە کە خوڵقێنەرانی ئەم مێژووە پڕ هەورازو نشیوە کێن کە جیاواز لە ناکامییەکانی، چیرۆکی وای تێدایە بۆ نەوەکانی داهاتوو کە بە چاوی خۆی نەیدیتبێ و بڵێ ئەمە ئەفسانەیە.

کاتێک بیری ئاڵۆز بە شەماڵ دەسپێری و دەچیتە ناخی ئەم دەورانە دەبینی کە خولقێنەرانی ئەم مێژوە پڕ لەشانازییە تەنیا کەسانو یا بنەماڵە گەلێکن کە هەرچی هەیانبووە بە گیانو بەماڵ و منداڵ پیشکەش ڕێگای

رزگاری کەلەکەیان کردوە. هەر بۆیە لەگەڵ ئەم بیرە تاڵو شیرینەدەیان بنەماڵەی سەربەرز و ناودار خۆیان دەخزێنە ناو خەیاڵەوە کە بەراستی قەڵەم لە ئاست گەورەی و لە خۆبردووییان دەروەستی نووسینو بەسەرهاتیان نایە.

لە میژووی دەیان سالەی خەباتو بەربەرەکانی گەلی کورد لەپێناوی ئازادیو دیموکراسیدا، کەم بنەماڵەی کوردستانی خۆشەویستو خۆڕاگر دەبینرێ کە جگەر گۆشەیەک، یا خۆشەویستێکی پێشکەش بە بارەگای ئازادی نەکردبێ‌و رۆڵەیەکی شۆڕشگێرو قارەمانی کە بەرەنجو ئارەقەی نێوچاوان گەورە کردووە لە پێناو بەختەوەری نەتەوەکەیدا فیدای نەکردبێ، ئەو خەباتە رەوایە کە بۆ وەدەست هێنانی مافی گەلی کورد، دیموکراسیو ئازادی و سەربەستی لەئارا دایە بە خوێنی باشترینو بە ئەمەگترین رۆڵەکانی ئەم نیشتمانە گەیشتۆتە قۆناغی ئیستا، بۆ گەیشتن بە ئازادی دەبێ خوێن بدەی. ئازادی خوێنباییەکی گرانە کە بە لافاوی خوێنی هەزاران لاوی دڵسووتاوی دڵ پڕ لە گڕی نیشتانپەروەری وەدی دێ.

بنەماڵەی کاک یوسفی موڕادی لە شاری سنە یەکیک لەو بنەماڵە تێکۆشەرانەن کە ٤ کوری قارەمانی بە ناوەکانی سەلاح مورادی، مەسعود مورادی، بەختیارمورادی و نەجمە موردی پێشکەش بە بارەگای ئازادی کرد کە لە ریزەکانی حیزبی دیموکراتدا خەباتیان دژی رێژیمی کۆنەپەرەستی کردووە سەرئەنجام لەو رێگایەش گیانی خۆیان بەخشی. ئەگەر بمانهەوێ باسی ئەو بنەماڵە تێکۆشەرە بکەین دەکەوینە بیر ئەو رۆلە قارەمانانەی کە بە کوردستانی بەخشی. ئاور دانەوە لە بنەماڵەیەک کە ٤ رۆڵەی بە نیشتمان بەخشیبێ کارێکی هاسان نیە چونکی شۆرش بە بارتەقای خۆی لەسەر شانی ئەو جۆرە بنەمالانەو زحمەتکێشانی کوردستان بووەو رۆڵەکانی ئەو گەلە بەشخوراوە بوون کە شۆڕشیان بەو قۆناغە گەیاندوە.

یوسف مورادی کەسایەتی‌یەکی نیشتمانپەروەری شاری سنەیە کە وەک ٤ کورە شەهیدەکەی بڕوایەکی قووڵی بە رێبازی حیزبو مافەنەتەواییەتەکانی گەلی کورد هەبوو. کەم کەس هەیە لە شاری سنەی خۆڕاگر کاک یوسفی باوکی چوار شەهیدەکەی دیموکرات نەناسێ، دڵسۆزیو خەمخۆری یوسف مورادی باوکی ٤ شەهید بۆ نەتەوەکەی وای کرد بوو کە دەزگای سیخوڕی و ئیتلاعاتی رێژیم چاوی دیتنی باوکی ئەو شەهیدانەی نەبوو بۆیە زۆر جار لە لایەن ئیتلاعاتەوە دەگیراو نزیک بە ٣ ساڵ لەسەر بیروباوەری کوردانەی لەزیندان کرا بیجگە لەخۆی بنەماڵەکەشی

چەندین جار لە لایەن ئیتلاعاتەوە راپێچی زیندان کران.

ئەگەر بەوردی بڕوانینە بنەماڵەی هەموو شەهیدان بۆمان دەردەکەوێ کە حیزبی دیموکرات خاوەن پێگەیەکی تایبەت لە نێو کۆمەڵگای کوردەواری دایە، و ئەو راستییە بەباشێ دەردەکەوێ کە حیزبی دیموکرات لەسەرتاسەری کوردستان و لە هەموو شارو گوندەکانی کوردستان خاوەنی شەهیدە تەنانەت زۆر بنەماڵەی وەک کاک یوسف موڕادی هەیە کە خاوەنی چەندین شەهیدی سەربەرز بێ. بەڵام ئەوەی جێی سرنجە، بە گەڕانێک بە نێو شاری سنەدا بۆمان دەردەکەوێ کە بنەماڵەی شەهیدەکان و بە تایبەتی کەس وکاری شەهیدان لەسەر رێبازی دیموکرات وەفادار ماونەتەوە، یوسف مرادی تا کاتی سەرنانەوەی وەک کورە شەهیدەکانی بەم رێبازەدا رۆیشتو دوا وتەکانی بۆ خزمو کەس و کاری هەر ئەو وتەیە بوو "رێبازی دیموکرات لەبیر نەکەن" هەروەها برایەکی یەکێک لە پێشمەرگە بە تواناکانی حیزب بوو کە خزمەتێکی گەورەی بە نەتەوەکەی کردو ئەویش لەساڵی ١٣٨٥ کۆچی دوایی کرد. بۆیە ئێمە چەند کەس لە چالاکوانانی شاری سنە ئەم هەلە بەدەرفەت دەزانین لەرۆژی ٣٠ رەزبەر یەکەمین ساڵی کۆچی دوای کاک یوسف بچینە سەر گۆڕی باوکی ٤ شەهیدی حیزبی دیموکراتی کوردستانو رێزو ئەمەگناسی حیزبی دیموکراتی کوردستانی پێشکەش بکەینو یادی ٤ قارەمانەکەیو هەموو تێکۆشەرە نەمرانەی کە لە رێگای وەدی هێنانی ئامانجەکانی نەتەوەکەماندا گیانیان بەخشیوە ناوو یادیان هەمیشە بەرز رادەگرین. بنەماڵەی سەربەرزی شەهیدان باش دەزانن کە هەر چەند دۆخی ئیستای کوردستان رێگا نادا کە تێکۆشەرانو کادرو پێشمەرگەکانی حیزبی دیموکرات رۆژانە بەخزمەتیان بگەن و سەردانیان بکەن بەڵام باش لەوراستییە گەیشتوون کە هاوسەنگەرانی ئەوان لە حیزبی دیموکراتی کوردستان تا رۆژی رزگاری درێژەدەری رێبازی ئەوان و رۆڵە شەهیدەکانیان دەبن. دەزانن کە ئەوانتان لەبیر نەکردوە، چونکی هەمیشە ناوی شەهیدان، رێبازی شەهیدان رێ روونکەرەوەی خەباتە کە حیزبی دیموکرات ئاڵا هەڵگرییەتی.

پەیامی کۆمیسیۆنی سیاسی نیزامیی حیزبی دیموکراتی کوردستان

بە بۆنەی ٢٦ی سەرماوەز، ڕۆژی پێشمەرگەی کوردستان

هاوڕێیان! کادرو پێشمەرگە خۆشەویستەکان!

بنەماڵە بەرێزەکانی تێکۆشەرانی پێشمەرگە!

میوانە بەرێزەکان!

بەخێر بێن بۆ جێژنی ٢٦ی سەرماوەز، ڕۆژی پێشمەرگەی کوردستان.

ڕۆژی ٢٦ی سەرماوەزی ساڵی ١٣٢٤ی هەتاوی رۆڵە ئازاو خەباتگێڕەکانی نەتەوەکەمان هێرشیان بردە سەر شارەوانیی مەهاباد کە دوایین ئاسەواری بنکەی زوڵم وزۆرو دام ودەزگای ڕێژیمی پاشایەتی لەو شارە بوو کە لەماوەیەکی کورت دا توانیان دەستی بەسەردا بگرن و بۆ یەکەم جار ئالای کوردستان لەم شارە هەڵ بدەن. ئەو ڕابوونە شۆڕشگێڕانەیە لە دووبارەوە بۆ نەتەوەی کورد گرینگ و جێگای خوشحاڵی بوو:

یەکەم: سڕینەوەو لەنێوبردنی دام ودەزگایەکی سەرکوتکەری حکوومەتی دیکتاتۆڕی پاشایەتی و نەمانی بنکەی زوڵم وزۆر، کە ئاواتێکی لەمێژینەی نەتەوە چەوساوەکەمان بوو.

دووهەم: ئەو ئەزموون و ڕووداوە سەرەتایەک بوو بۆ ئەوەی رۆڵە دڵسۆزو فیداکارو بە ئەمەگەکانی نەتەوەکەمان بەدوای پێکهاتنی کۆماری کوردستان لە شێوەو شکلی سپای میللی دا کارو باری پارێزگاری لە ناوچەی ژێر دەسەڵاتی خۆیان بەدەستەوە بگرن و ببنە باسکی بە هێزی گەل و ئەرتەشی حکوومەتی کۆماری کوردستان کە لە دووی ڕێبەندانی هەمان ساڵ، لەشاری مەهاباد پێکهات.

دوا بەدوای هاتنەسەر کاری کۆماری ئیسلامی و داسەپانی شەر بەسەر خەڵکی کوردستان لە لایەن ئەو ڕێژیمەوە،

هێزی پێشمەرگەی کوردستان بۆ دیفاع لە مان ومەوجوودییەتی نەتەوەکەی و بۆ پاراستنی ماف و ئازادییەکانی خەڵکی کوردستان، هاتەوە گۆڕەپانو لەو ڕێگایەدا تا ئەمڕۆکە، بەسەدان وهەزاران داستانی پڕلەسەروەری و ئازایەتی، فیداکاری ولەخۆبردوویی تۆمار کردوە کە لە مێژووی خەباتی خوێناویی نەتەوەکەماندا دەدرەوشێنەوەو دەمێننەوە.

حیزبی دیموکراتی کوردستان بە لەبەر چاوگرتنی گرنگیی مەفهوومی سیاسیی ڕووداوی ٢٦ی سەرماوەزی ساڵی ١٣٢٤ لە لایەکو بە لەبەر چاوگرتنی ڕۆڵی هێزی پێشمەرگەی کوردستان لە قۆناغی نوێی خەباتدا، ساڵی ١٣٦٣ی هەتاوی بڕیاری دا کە ڕۆژی ٢٦ی سەرماوەز بەرۆژی پێشمەرگەی کوردستان دیاری بکرێ، بۆیە لەوکاتەوە هەموو ساڵێک جێژنی بۆ دەگرینو بیرەوەرییەکەی زیندوو رادەگرین. لەراستیدا پێشمەرگە گیانبەختکەری ڕێگای وەدیهێنانی ئامانجەکانی نەتەوەی کوردە، ئەو ئینسانە بەرزو تێکۆشەرەیە کە ئازایانە گیانی لەسەر بەری دەستی داناوە تا لەرێی رزگاری دا بیکاتە قوربانی، کەسێکە کە خەبات بۆ رزگاریی وڵاتەکەی و پاراستنی دەسکەوتەکانی بەئەستۆوەیە.

خۆشەویستان! هەرلەوکاتەدا کە شانازی بەخەباتو تیکۆشانو خۆڕاگریو قارەمانەتیی هێزی پێشمەرگەی کوردستان بەگشتیو بەتایبەت هێزەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان دەکەین، لەهەمان کاتیشدا پێویستە زیاتر سەرنج بدەینە رابردووی خەباتمانو بۆ نەهیشتنی خاڵە لاوازەکان و بۆ بەهێز کردنی خاڵە باش وبەهێزەکانمان تێبکۆشین. دەبێ خۆمان گورج وگۆڵ وهەڵسووڕتر بکەین، پێویستە پێشمەرگەکانمان زیاتر فێر بکەینو وابکەین لە ئاموزشی بەردەوام دابن بۆ ئەوەی زیاتر ئامادەییان بۆ ڕووبەڕووبوونەوە لەگەڵ هەلومەرجە جیاوازەکان هەبێ هەم بۆ بەربەرەکانی لەگەڵ پیلانەکانی دوژمن، هەم بۆ ئەو ئەرکەی کە لە داهاتوو دەکەوێتە سەرشانیان، بۆیە پێویستە پێداچوونەوە بە تاکتیکو بەرنامەی کاروخەباتماندا بکەینو بە پێی ئاڵوگۆڕو هەلومەرجی ڕووداوەکان بەرنامە دابڕێژین.

بەڕێزان! پێشمەرگەکانی کوردستان ئەمساڵ لە کاتێکدا یادی ڕۆژی پیرۆزی پێشمەرگە دەکەنەوە کە هێشتا خۆری ئازادیی نەتەوەکەمان لەرۆژهەلاتی کوردستان هەڵنەهاتووە ئێران بەگشتی وڕۆژهەلاتی کوردستان بە تایبەتی هەروا لە ژێر سێبەری رەشی کۆماری ئیسلامیدا ژیانی کۆڵەمەرگی تێپەر دەکەن. دەسەلاتدارانی دڵڕەش بۆ چاو

ترسێن کردنی ڕۆلەکانی کوردستان لە هیچ پیلانێک خۆیان نەپاراستووەو ناپارێزن. رایەڵکەی سیخوڕیو جاسووسی لە کوردستانو تەنانەت لە بەشەکانی دیکەی کوردستانیش بە هۆی کەسانی نەفسنەزم پەرە پێ دەداو لاوەکان بەرەو ئیعتیادو لارێ رادەکێشن. ڕێبەرانی کۆماری ئیسلامی لە چەند مانگی رابردوودا هەوڵیان داوە بۆ دامرکانەوەی بێزاریی خەڵک و هێشتنەوەی رێژیمەکەیان، زیاتر بە قسە و کەمتر بە کردەوە سیمایەکی دیکە لەم رێژیمە نیشان بدن. نزیکەی شەش مانگ لە هەڵبژاردنی رووحانی بە سەرۆک کۆماری ئێران تێپەڕیوە بەڵام هێشتا کەمترین ئاسەواری جێبەجێبوونی بەڵێنیەکانی رووحانی لەکاتی تەبلیغاتی هەڵبژاردن لە پێوەندی لەگەڵ نەتەوەکانو کەمایەتییەکاندا دەرنەکەوتووەو ناوبراو نایهەوێ بەلێنیەکانی جێبەجێ بکا. یان ئەگەر بشیهەوێ جێبەجێیان بکا تواناو دەسەلاتی ئەوەی نیە.

ئالوگۆڕەکانی چەند مانگی رابردوو لە دوای هەڵبژاردنی سەرکۆماریی ئێران ئەوەمان بۆ روون دەکاتەوە کە کۆماری ئیسلامی سیاسەتی بانێکو دووهەوای گرتۆتە پێش. لەسیاسەتی دەرەوەدا وا نیشان دەدا کە پێ بەپێی کۆمەڵگای جیهانی هەنگاو دەنێ و ئامادەیی خۆی بۆ رێککەوتن لەگەڵ وڵاتانی رۆژئاوا لەسەر کێشەی ناوەکی نیشان داوە. کە دیارە ئەو دانیشتنانەو بەئاکام گەیشتنی سەرەتاییان، بە بێ ئاگاداریو رەزامەندیی خامەنەیی نەبووە. ئەوە بۆ ئەو راستییە دەگەڕێتەوە کە ئێران لەبارودۆخێکی زۆر خراپی ئابووری دایە. بەڵام لە ناوخۆی وڵاتدا سیاسەتەکانی پێشووی هەروا بەردەوامن، پێشێلکردنی مافی مرۆڤ توندتر لەپێشوو بەرێوە دەچێ. نموونەکەی ئێعدامی لاوانی کوردو بەلووچ و عەرەبە. ئەمەش رەخنەو بێزاریی زۆری لێ بەرز بۆتەوە. ئەم رێژیمە پێی وایە کە بە کوشتنی لاوانی کورد دەتوانێ خەباتی رەوای کورد بێ دەنگ بکا. بەڵام دژکردەوەی بەرینی رۆڵەکانی کورد لە کوردستان و دەرەوە بەرامبەر بەو ئێعدامانە بۆ جارێکی دیکەش ئەو خەیاڵە خاوەی پووچەڵ کردەوەو سەلماندی کە زیندان، ئیعدام، دەربەدەری وکوشتن ومالّ وێرانی... ناتوانێ چۆک بە خەباتکاران دادا.

خوشکو برایانی بەرێز!

لەسەردەمی دوو رێژیمی پەهلەوی و کۆماری ئیسلامی دا، حیزبی دیموکرات رێکخەرو رێبەری خەباتێکی پڕ لە قوربانیدان بووە. ئەم حیزبە لەداهاتووشدا تا وەدیهاتنی ئامانجە بەرحەقەکانی نەتەوەی کورد لەهەر هەلومەرجێکدا خەباتی رەوای خۆی درێژە دەداو تا ئامانجی شەهیدان کە بریتیە لە دیاریکردنی مافی چارەنووس وەدی نەیە، خۆڕاگریو بەربەرەکانی لەکوردستان دژی دیکتاتۆری و ژێردەستی بەردەوام دەبێ. دوای ئەو هەمووە

ساڵە لە سەرکوت و پیلانگێڕی دژی بزووتنەوەی کوردستان، کۆماری ئیسلامی هێشتا بە ئاواتی خۆی کە دەستهەڵگرتنی خەڵکی کوردستان لە مافەکانیان و پشتیوانیی حیزبی دیموکڕاتە، نەگەیشتوە. بۆیە وەک رابردوو بە چاوێکی ئەمنییەتی سەیری کوردستان دەکا و بە هۆی زاڵکردنی رێوشوێن و کەشوهەوای ئەمنییەتی لە کوردستان حکوومەت دەکا. بەڵام ئەمنییەتێک کە بناغەکەی لەسەر سەرکوتو جینایەت دامەزرابێ، لەرزۆکە و وەک زۆر جار دیومانە بە هۆی نافەرمانیی خەڵک وخەباتی تێکۆشەران و ئازادیخوازان درزی تێ دەکەوێ. ئەم ئەمنییەتە درۆیینە نابێ رۆڵەکانی نەتەوەی کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان لەخەباتو هێنانە گۆڕی ویست و داخوازەکانیان سارد بکاتەوە. پێویستە لە هەموو دەرفەتێکی لەبار بۆ بەربەرەکانی لەگەڵ ستەم و خستنە رووی داواکانیان کەڵک وەرگرن. ئەگەرچی پێشمەرگە زۆرترین رۆڵی لە خەبات دژی ئەو رێژیمەدا هەبووەو بە شانازییەوە ئەو ئەرکەی بەرێوە بردوە، بەڵام ئەوە بە هیچ جۆر بەم مانایە نیە کە لە مەیداندابوون و خەباتکردن بە تەنیا هەر لەسەر شانی پێشمەرگەیە. خەبات بۆ ئازادیو تێکۆشان لەدژی سەرەڕۆیی رێژیمی کۆماری ئیسلامی ئەرکی هەموو تاکێکی نیشتمانپەروەرە. بۆیە کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان پیویستە لە هەموو کات زیاتر پاڵ وێک بدەن و ئازایانە بێنە مەیدانو رۆڵو دەوری خۆیان ببینن. خەباتو بەربەرەکانی شێوەو رێگای جۆراوجۆری هەیە. هەرکەس بە پێی هەلومەرج و بە گوێرەی وەزع و ئەرکی خۆی دەتوانێ بە شێوەی تایبەتی لەخەبات دژی دیکتاتۆریی کۆماری ئیسلامیدا بەشدار بێ، دیارە چاوەروانی لە لاوەکان لەهەموو کەس زیاترە.

پێشمەرگە خۆشەویستەکان!

ئەمرۆ خەڵکی کوردستان رێز لە فیداکاریو جوامێریی ئێوە دەگرن. لە نێو نەتەوەکەمان لە رۆژهەلاتی کوردستان ناوی پێشمەرگە، سوکناییدەری هەموو ئەوانەیە کە بەدەست زۆڵم وناعەدالەتیی دەسەڵاتدارانی زۆردار دەناڵێنن. ئێمە لەم بیرەوەرییە مێژوویەدا هاودەنگ لەگەڵ خەڵکی کوردستان پیرۆزبایی رۆژی پێشمەرگە لە ئێوەو لەهەموو تێکۆشەرانی رێگای ئازادیی کوردستان دەکەین .

حیزبی دیموکراتی کوردستان

کۆمیسیۆنی سیاسی- نیزامی

٢٦ی سەرماوەزی ١٣٩٢ی هەتاوی

هەڵبژاردن بۆ بۆتە فەردپەرەستی؟

هەر جامعە سیاسی، ئابووری و کۆمەلایەتی چ لە چوارچێوەی حکومەتێک و دەوڵەتێکدا چ لە چوارچێوەی حیزب و گروە دابێ یاسا و ریسا و تایبەتمەندی خۆی هەیەو کەسان یا ئەفرادی ئەو کۆمەڵە پێرەوی لێ دەکەنو هەڵسوکەوتو کاروکردەوەیان لەو چوارچێوەیەدا تەنزیم دەکرێ. ئێمە ئەندامانی حیزبی دیموکراتی کوردستان بە هەموو ریکخراوەکانییەوە پیویستە پێرەوی لەو قانوونە بکەین کە دانراوە، با بەچاوێکی رەخنەگرانەوە چاو لە هەلس و کەوتی خۆمان بکەین وبیکەینە ئەزموونێکی دیکە بۆ درێژەدانی ئەرکی پیرۆزی کە کەوتۆتە سەرشانمان و رووناکی بخەینە سەر رێی کارو تێکۆشانمان.

کاتێک ئەندامانی حیزب بڕوایەکی پتەویان بە رێبازو سیاسەت تاکتیک وستراتیژی حیزب هەیە ئەمە مەرجێکی گرینگە کەوابوو دەبێ ئەو بیرو بڕوا وئیمان بوونە لە کردەوەو رەفتاردا رەنگ بداتەوە وبازتابی هەبێ. نیوەرۆکی کردەوە راست دەبێ لە خزمەت سیاسەت و ئامانجەکانی حیزب دابێ. ئامانجی حیزبەکەمان، ئامانجێکی ئینسانی پێشکەوتوانەو شۆڕشگێرانەیە، ئەو ئامانجە ئەوە دەخوازێ کە مەسەلەی سیمای ئەخلاقی و حیزبییانەی ئەندامانی حیزب بە هێند بگیرێ. ئەگەر کەسێک بوو بەئەندامی حیزب و شەرەفی ئەندامەتی پێ بەخشرا یەکەم هەنگاوی ئەوە کە مەحدوود دەکریتەوە واتە قسە کردنو هەڵسوکەوت هەموو لایەنە جۆراوجۆرەکانی ژیانی شەخسی دەکەوێتە ژێر تەعەهوودی حیزبی، بۆیە ناتوانی چی پێ خۆش بێ بیلێ، بەرژەوەندی حیزبی بۆ ئەندامی حیزب لەسەرووی هەموو شتیکەوە چاو لێ بکا.

لە حیزبی دیموکراتدا لە مێژە هەڵبژاردن بۆتە یەکێک لە پیوانەکانی دیموکراسی و بوونی ئورگانەکانی نوێنەر لە هەر شوێنێک، لە حیزبێکی شۆڕشگێرو دیموکراتدا بوونی ئورگانی هەلبژێراو نوێنەری دیموکراتیکی ئەندامانی حیزبی، یەکێک لەگرینگترین پێوانەکانی دیموکرات بوونی ئەو حیزبەیە. بەلام ئەوە بەو مەعنایە نیە ئەگەر بەشێوەیەکی درووست لە دیموکراسی کەڵک وەرنەگرین زەرەر مەند نابین. زۆر جار ئێمە خراپ لە دیموکراسی حالی دەبین هەر وەک لەسەرەوە ئاماژەم پێ کرد ناکرێ هەر کەس چی پێ خۆش بوو بیکا، ئەندامی حیزبی دەبێ لەدەرەوەی حیزبی بەتەواوی دیفاع لە سیاسەتی حیزبەکەی بکا، لە ناوخۆی حیزبیشدا رەخنەکانی بگرێ، ئەگەر

ئاوڕیک لە نووسراوەکانی چەند رۆژی رابردوو بدەینەوە بە تەواوی بۆمان دەردەکەوێ کە تەنانەت هێندیک کەس حیزبەکەش دەکاتە حیزبی فەرد و ناتۆرەی نەشیاو لە کەسایەتی یەکەمەکانی حیزبیش دەدەن، بێ ئەوەی بیر لەوە بکرێتەوە بوونی خالید عەزیزی بە نەفەری یەکەم تەنیا ویستی چەند کەس و تاقم نەبوە بەڵکوو ویستی کۆمەلانی خەڵکی کوردستان و هەموو ئەندامانی حیزب وبنەماڵەی شەهیدان بووە. ئەگەرچی لە کۆنگرەی ١٦ی حیزب رەخنە لە شیوەی هەلبژاردنی ئەندامانی رێبەری گیراوە بەلام ئەوە بەو مەعنایە نیە کە حیزب بەرەو دیکتاتۆری و فەردپەرەستی هەنگاو دەنێ بەلکوو زەروورەتی ئەمرۆیی حیزب بۆ ئەو دەورەیە ئەوەی خواست. زۆر سەیرە پاش ٧٠ ساڵ حیزبەکە بەوە تاوانبار بکەین کە حیزبی فەردە، لەوە سەیرتر ئەوەیە ئەو کەسانەی کە حیزب بە حیزبی بەرێز خالید عەزیزی ناو دەبەن لە ژێر سێبەری ئەو حیزبە کە ناوبراو سکرتیریەتی گەورەترین ئیمتیازیان پێ دراوە بێ ئەوەی کە هەست بەبەر پرسایەتی بکەن و بی ئەوەی بزانن کە چیان بۆ ئەو حیزبە کردوەو حیزب چی بۆ ئەوان کردوە.

شەش دەیە دوای راپەرینی جووتیارانی موکریان

بە دوای جوانەمەرگ بوونی کۆماری کوردستان وگیرانەوەی شارو ناوچە ئازادکراوەکانی کۆمار، جارێکیتر زوڵم وزۆر وسەرکوتی دەست وپێوەندەکانی حەمە رەزا شا لە سەر کوردستان، سێبەری خست و بێ حورمەتی و سووکایەتی بە وەرزێران و زەحمەتکێشان سەری هەڵدایەوە. هێندیک لەئاغا و دەرەبەگەکانی ناوچەی بۆکان ئازارو ئەزییەتی وەرزێران و پێشێلکردنی مافەکانی ئەوانیان گەیاندبووە ئەو پەڕی خۆی و بە شێوەی جۆراوجۆر جووتیارانیان دەچەوساندەوە. هەر بەو پێیەش بزووتنەوەی خەباتگێڕانە بۆ بەربەرەکانی لە گەڵ دەرەبەگەکان لە نێو جوتیارانی موکریاندا بەرە بەرە لە حاڵی گەشەکردن دا بوو. هاتنە سەرکاری دەوڵەتی موسەددیق و کرانەوەی فەزایەکی ئاوالای سیاسی، دەرەفەتێکی باشی بۆ پەرەسەندنی بزووتنەوەی جووتیاران بە دژی حەمەرەزاشا و دەرەبەگەکانی ناوچە خوڵقاند. خەڵکی کوردستان بە گشتی و وەرزێران بە تایبەتی کە هێشتا داخی لە دەستچوونی کۆماریان لە دڵ دا بوو لە لایەکی دیکەشەوە پشتیان لە ژێر ستەمی نەتەوایەتی و فشاری باج وخەراجی ئاغاکان دا چەمابۆوە، بە دژی ئەو باروو دۆخە راپەرین و جووڵانەوەیەکی بەرینیان وەرێ خست.

دوکتور موسەدیق سەرۆک وەزیری ئەو کات لە رەزبەری ١٣٣١ بۆ کەمکردنەوەی دەسەلات و پاوانخوازی

دەرەبەگەکان، قانوونێکی لە ژێر ناوی سەدی بیست(لە سەدا بیست) پەسەند کرد. ئەو قانوونە جۆرێک دابەشکردنی بەرهەم لە نێوان جووتیاران و خاوەن موڵکەکان دا بوو، بەو شێوەیە دەبوایە لە سەدا بیستی داهاتی موڵکانە لە دەرەبەگ وخاوەن موڵکەکان وەربگێرێ وسەدی دەی بدرێ بە وەرزێران و سەدی دەی دیکەش لە رێگای شوورایەکەوە بۆ ئاوەدانی و کاروباری گوندەکە کەلکی لێ وەربگیرێ. ئەو قانوونە ئەوەندەی کە لە نیو وەرزێراندا پێشوازی لێکرا ئەوەندەش بووە هۆی تووڕەیی و نارەزایەتیی دەرەبەگەکان.هەر بۆیەش دەرەبەگەکان بە ئاشکرا بەر هەڵستی بوونەوە و بە کردەوە زیاتر لە جاران فشاریان خستە سەر جووتیاران و لە زۆر شوێنانیش لە دانی بیست لە سەدی دیاریکراو خۆیان دەپاراست وزوڵمێکی یەکجار زۆریان لە جووتیاران دەکرد. ئەگەر ئاورێک لە پێوەندیی ئەو کاتی نێوان خاوەن مولک و جووتیاران بدەینەوە دەبینین پەسەندکرانی ئەو یاسا نوێیە هاندەرێک بوو بۆ خەبات دژی دەرەبەگە چەوسێنەرەکان و بەرەنگاربوونەوەی جووتیاران بۆ وەدەست هێنانی مافە چینایەتیەکانیان. لەو هەلومەرجەدا جووتیاران لە بەرانبەر یەکگرتوویی دەرەبەگەکان و هاودەستیی ژاندارمەکاندا بە رێنوێنی و پشتیوانیی حیزبی دێموکرات بە شێوەیەکی یەکگرتوو بەرەنگاری ئاغاکان بوونەوە. رێکخراوەکانی حیزبی هەرچەند ئەو کات بەتەواوی زیندوو نەبوونەوە بەلاّم لە دوو بارەوە یارمەتیی باشی جووتیارانیان کرد. لە لایەک راستەوخۆ رێنوێنیان دەکردن کە چۆن حەقی خۆیان بە پێی قانوونی پەسندکراو بستێنن و تێیان گەیاندن کە گونجاندنی ئەو قانوونە پاشەکشەیە بە دەرەبەگایەتی و هەنگاو بۆ دوارۆژ خۆش دەکا، لە لایەکی دیکەوە هەوڵیان دەدا کە راپەڕینی جووتیاران لە تاران دەنگ بداتەوەو تەئسیری سیاسیی هەبێ.

لە هێندێک جێگا وەک ئاڵبلاّغ، گۆل، یەکشەوەوناوچەی ئەحمەدی کۆر، کە ناوەندی راپەرین بوون، ئاغاکان گوندەکانیان بە جێ هێشت وچوونە نێو شاری بۆکان. بە شێوەیەک کە بۆکان ببووە جێگای ئاژاوە و پیلانگێڕیی دەرەبەگان و ژاندارمەکان دژی جووتیارانی ناوچەی موکریان. هەر چەند ئەو راپەرینە لە دوو ناوچەی بچووک وەک فەیزوللاّبەگی وئەحمەدی کۆر بوو بەلاّم جووتیاران لە شامات وشارویران و چۆمی مەجیدخان، ناوچەی سندووسیش، کومیتەی خۆیان پێک هێنا و لە ژێرناوی جێ بە جێکردنی قانوونی سەدی بیست دا خەباتی خۆیان پەرە پێ داو لە نێو کۆمیتە پێک هاتووەکاندا نوینەریان هەڵبژارد و بۆ بەرپەرچدانەوەی پیلانی دەرەبەگەکان وژاندرمەکان دەیان ناردنە ئیدارەکانی دەوڵەتی و هەموو خەرجێکی پێویستی ئەوکارە یان دابین دەکرد. ئەو کات لە ئێران بە گشتی و هەر وەها لە کوردستانیش دوو سیاسەت بەرێوە دەچوو، یەکەمیان سیاسەتی دەوڵەتی (بەرنامەکانی موسەدیق)، ئەویتریان سیاسەتی سەرکوتکەرانەی ئەرتەش بوو کە راستەوخۆ لە شا فەرمانی وەر دەگرت. هەربۆیە ئامرازێک بۆ

گونجاندنی قانوونی لە سەدا بیست بە دەستەوە نەبوو، چونکی لە کوردستان ئەرتەش راستەوخۆ دەستی لە هەموو کارێک وەر دەدا، لە هەلومەرجێکی یەکجار دژواردا جووتیاران زۆر ئازایانە بە رێنوێنیی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە بەرەیەک دا بەرەنگاری دەرەبەگەکان و هاوپەیمانەکەیان(ئەرتەش وشا)بوونەوە و راپەرین. شا بە پێچەوانەی موسەدیق ودەوڵەتەکەی، پشتیوانی لە دەرەبەگەکان دەکرد. بۆیە سەرتیپ «موزەففەری» فەرماندەی ئەو کاتی مەهاباد کە ئینسانێکی بەرتیلخۆر و گوێ‌رایەڵی دەرەبەگەکان بوو، بە لەشکرێکی کۆک و پۆشتەوە بۆ سەرکوتی جووتیارانی راپەریو واتە جووتیارانی ناوچەی بۆکان کەوتە رێ و چەک وتەقەمەنییەکی زۆری لە نێو دەرەبەگەکان دا بڵاو کردەوە. لەو هێرشە سەرکوتکرانە و وەحشیانەیەدا جووتیارانی ناوچە بە توندی سەرکوت کران و ماڵ ومنداڵ و پیر و لاو وەک یەک کەوتنە بەر پەلاماری هێرشکەرەکان(دەرەبەگەکان ژاندارمەکان).
تەنانەت منداڵی چەند مانگەیان بە لانکەوە لە چۆمی تەتەهوو دەهاویشت وخەڵکی تازەکەند وقەباکەندی لە ناوچەی چۆمی مەجیدخان تەرمی خنکاوی ئەوانیان لە ئاو دەگرتەوە. دەرەبەگەکان بە هاوکاریی پشتیوانەکانیان، ئەو کەسانەیان کە دەوری بەچاویان لە راپەرینەکەدا هەبوو دەربەدەر کرد و هەر بەوەندەش رانەوەستان. سەدان کەسیان بەماڵەوە لە گوندەکان دەرکرد. تەنانەت زیاتر لە ٣٠٠ بنەماڵە لە ساروقامیش تا توانەوەی بەفر خۆیان حەشار دا پاشان هەریەکە پەریوەی هەندەران بوون. ئەم کردەوە سامناکە هەرچەند لە ناوچەیەکی بچووک دا بەرێوە چوو بەڵام لە ئاکامی هەوڵی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا لە ئێران دا دەنگی دایەوە. دەربار ناچاربوو بۆ ئەوەی ریسوا نەبێ پێشی دەرەبەگەکان بگرێ تا چی دیکە کوشتاری خەڵک نەکەن. ئەم کردەوە شۆڕشگێرانەیەی حیزبی دیموکرات لەو سەردەمەدا لە لایەک کاریگەرییەکی زۆری لە سەر پێگەیاندن و وشیار کردنەوەی جووتیاران و زەحمەتکێشاندا هەبوو، لایەنگرێکی زۆری لە دەوری حیزب کۆ کردەوە و پایەی رێکخراوەیی حیزبی دیموکراتی لە نێو جووتیاران دا بە هێز کرد و جووتیارانی کوردستان بە گشتی و ناوچەی بۆکان بە تایبەتی ئەزموونێکی باشیان لێ وەرگرت. لە لایەکی دیکەشەوە زەمینەیەکی ئەوتۆی پێک هێنا کە دوا بە دوای کودەتای ٢٨ی گەلاوێژی ١٣٣٢ ئەو ناوچەیە ببێ بە پەناگەیەکی ئەمن بۆ ئەندامانی حیزب، بە چەشنێک کە خەڵکی ئەو ناوچەیە بە هەموو شێوەیەک یارمەتیی ئەندامانی حیزب بدەن. ئەگەرچی راپەرینی جووتیارانی موکریان پاش ٦ مانگ سەرکوت کرا، بەڵام ئێستا پاش تێپەرینی ٦٠ سال بە سەر ئەم راپەرینە دا، هێشتا یادی ئەو بزووتنەوەیە لە نێو دڵی جووتیاران دا زیندوویە و حیزبی دیموکراتیش ئەو راپەرینە وەک لاپەرەیەکی زێرینی مێژووی خەباتی ٦٧ ساڵەی خۆی چاو لێ دەکا و رێزی لێ دەگرێ.

ڕاپەڕینی جووتیارانی موکریان ئەگەرچی سەرکوت کرا بەڵام وەک ئەزموونێک لە لایەن خەڵکی ئەو ناوچەیە کەڵکی لێ وەرگیرا و بوو بە هەوێنی خەبات و خۆڕاگری وبەربەرەکانی بە دژی زۆردارانی دەسەڵاتدار لە قۆناغەکانی دواتردا. خەڵکی ناوچەی موکریان لە ماوەی نزیک بە ٣٤ ساڵ دەسەڵاتدارییەتی کۆماری ئیسلامی دا بەر دەوام لە مەیدانی خەبات وتێکۆشان دا بوون و وەک هەمیشە بە پێی ڕێنوێنییەکانی حیزبی دیموکرات درێژەیان بە خەبات بە دژی دەسەڵاتدارانی کۆماری ئیسلامی داوە و لە ڕێگای وەدیهێنانی ئامانجەکانی خۆیان و نەتەوەکەیان دا هەزاران ڕۆڵەی خۆیان لە ریزەکانی حیزب و بزووتنەوەی شۆڕشگێرانەی کوردستان دا، کردۆتە قوربانی. یادی خەبات وبەربەرەکانیی جووتیاران و زەحمەتکێشانی موکریان لە ڕاپەرینی ٦ مانگەیان بە دژی دەرەبەگەکان وپشتیوانەکانیان لە پاییزو زستانی ١٣٣١دا بە ڕێز بێ.

سەرچاوەکان:
- چل ساڵ خەبات لە پێناوی ئازادی. د. عەبدولرەحمان قاسملوو
- ڕاپەرینی سالی ١٩٥٣ خەڵکی بۆکان و وەرزێرانی فەیزوڵلابەگی، نووسینی: ئەنوەر سوڵتانی (ماڵپەڕی بۆکان)

لە ژمارە ٥٩٥ی ڕۆژنامەی "کوردستان" دا بڵاو بۆتەوە.

٧نۆڤەمبەری ٢٠١٢

بابەتەکانی ساڵی ٢٠١٣ و ٢٠١٤

مردنی داهێنەرێک

ڕۆژی یەک شەممە ٣٠ی پووشپەری ١٣٩٢ داهێنەری چەکی کلاش، میخاییل کلاشنیکۆف ماڵئاوایی لە دنیای پڕ لە کێشە کردو بۆ هەمیشە سەری نایەوە. ناوبراو بیرۆکەی داهێنانی چەکی کلاش «کەلاشینکۆف»ی لە دوای شەڕ لەگەڵ ئەڵمانی نازی کە لەوێدا بریندار بوو بە زەیندا هات.

ساڵی ١٩٤١ کاتێک لەشکری ئەڵمان شاری «بریانسک» بە تەواوی خاپوور دەکا و زیاتر لە حەفتا هەزار کەسی تێدا دەکوژێ و سەرەنجام پاشەکشە بە لەشکری یەکێتی سۆڤییەتی پیشوو دەکا، میخاییل کەلاشنیکۆف لەو شەڕەدا بریندار دەبێ و خۆی لە نەخۆشخانەیەک دەبینێتەوە. پاش ئەوەی لە مردن رزگاری بوو، بیری تۆڵەکردنەوەی ئەو شەڕە بەتەواوی مێشکی میخاییلی کۆڵی کە بە دەست ئێش و ئازارەوە لە سەر تەختی نەخۆشخانە دەی‌نالاند. کە چاوی هەڵێناو داوای کاغەز و قەڵەمی کرد، زۆر کەس لەوانەی لە دەوروبەری بوون هەستیان کرد کە داهێنانێکی لە مێشکدایە. ناوبراو پاش ئەوەی نەخشەی داهێنانەکەی تەواو کرد خستیە باخەڵی و بەرەو ماڵ گەڕایەوە.

میخاییل کە وەک برینداری شەڕی دووهەمی جیهانی چاوی لێ‌دەکرێ، دوای زیاتر لە ٥ ساڵ بیرکردنەوە لەو نەخشە سادەیەی لەنەخۆشخانە بە مێشکی‌دا هات، بڕیاری دروست کردنی چەکی ئوتوماتیکی کەلاشنیکۆف AK 47 ی بە دژی ئاڵمانییەکان راگەیاند. هەرچەند تا تەواوبوون و دروستکردنی ئەو چەکە نە دەسەلاتی ئەڵمانی نازی مابوو نە ئازاری برینەکانی میخاییل. بەلام یەکەمین تاقیکردنەوەی ئەو چەکە لە سەرکوتکردنی سەرهەڵدانی شۆرشی بوداپێست پێتەختی مەجارستاندا بوو، کە زیاتر لە پەنجا هەزار مجارستانی و نزیک بە هەشت هەزار سەربازی شووڕەویی تێدا کوژران.

دوا بە دوای دووهەم شەڕی جیهانی، تفەنگی کڵاش برەوێکی زۆری بەخۆیەوە دی چونکە وەک چەکێکی سووک لە زوربەی وڵاتان کەڵکی لێوەرگیرا. تەنانەت بەرهەمهێنانی ئەو چەکە ٢٠ بەرابەر کراو لە دەورانی شەڕی ساردا وای لێهات کە لە زۆر وڵاتان لە کەلوپەلی نێوماڵەوە هاسانتر دەست دەکەوت. وای لێهات میخاییل لە کۆتایییەکانی ژیانیدا لە دروستکردنی ئەو چەکە پەژیوان بۆوەو رایگەیاند «کە خۆزگە لە جیاتی ئەو چەکە ئامێرێکی وەرزێڕیم دروست کردبایە» چونکە بە سەری پیری ئاگادار بوو و پێیان ڕاگەیاند ساڵانە زیاتر لە دووسەد هەزار کەس بە چەکی کلاشینکۆف دەکوژرێن. ناوبراو هەرچەند شانازیی بە دروست کردنی کەلاشینکۆفەوە دەکردو لە نێو هێندێک ئاڵاو ئارمی حیزبیی وڵاتاندا دانرابوو ڕاشیگەیاند کە بۆ تێرۆریستانی دروست نەکردوە.

کاتێک وێنەی چەکەکەی لە ئاڵای حیزبوڵڵادا دەبینی خۆی بە شەرمەزار دەزانی.

شتێکی دیکە کە دەبێ ئاماژەی پێبکرێ، ئەوەیە کە زۆر لە گەلانی بندەست بەگشتی و کورد بەتایبەتی لە خەباتی چەکدارانەیان بۆ وەدستهێنانی مافو ئازادییەکانیاندا کەلک زۆریان لەو چەکە وەرگرتوە. کاتێک دوژمنان بە هەموو جۆرە چەکێک پەلاماری گەلی کوردیان دابوو، کاریگەرترین چەکی کورد بۆ بەرگریکردن لە خۆی، چەکی میخاییل بوو کە لە بەربەرەکانی دژی زۆرداراندا کەلکی لێوەردەگرت. بۆ خۆی ئاماژەی کردوە کە بۆ بەرگریکردن لە بەرامبەر داگیرکەراندا دروستی کردوە نەک بۆ تیرۆریستان. بەڵام ئەو ڕایەی ناوبراو تەنیا لە قسەدا ماوەتەوە، چونکە ئەو چەکە بەدەست هەموو کەسەوەیەو تەنانەت بۆ سەرکوتکردنی گەلانی ژێردەستیش کەلکی لێ وەردەگیرێ.

لە ژمارە ٦١٣ی رۆژنامەی "کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە.

٦ی ئاگۆستی ٢٠١٣

یادێک لە فەرماندەیەکی لێوەشاوە لە بیرەوەریی ٣٠ ساڵەی شەهید بوونی سەروان ئێقبال کەریم نەژاددا

هەموو رۆژێکی تەمەنی حیزبێکی خەباتکار، حیزبێک کە نزیک بە ٧٠ ساڵە لە پێناوی ئازادی و سەرکەوتنی نەتەوەی کوردو وەدیهێنانی ئاوات وئامانجەکانی دا تێدەکۆشێ، پڕە لە بیرەوەری تاڵوشیرین، بیرەوەریی حەماسەو شانازی خوڵقاندنو قارەمانەتیو گیانبازی لە پێاناوی ئازادیدا.

رۆژی ٢٩ی گەلاوێژی ساڵی ١٣٦٢ یەکێک لەو رۆژە لەبیر نەکراوانەی حیزبەکەمانە کە لەودا حەماسەو قارەمانەتییو خۆراگری رۆڵە بە جەرگەکانی حیزبی دیموکرات تۆمار کرا. پێشمەرگە ئازاکانی دێموکرات لە مەڵبەندی سنە لە شەڕێکدا لەگەڵ دوژمنانی ئازادی، سەنگەریان بە خوێنی خۆیان سوور کردو لاپەڕەیەکی زێرینی دیکەیان لە خۆڕاگریو سوور بوون لەمەڕ رێبازو ئامانجیان بە لاپەڕەکانی مێژووی خەبات زیاد کردو بەسەربەرزییەوە سەریاننایەوەو سەریان بۆ دوژمن نەوی نەکرد.

یەکێک لەو قارەمانانەی کە مێژوویەکی پڕ لە شانازی بۆ خۆیو حیزبو نەتەوەکەی تۆمار کردوە، سەروان ئێقباڵی کەریم نەژادە. سەروان ئێقباڵ لە ساڵی ١٣٢٤ هەتاوی لە بنەماڵەیەکی لادێی کوردەواری لە ئاوایی «نەوەڕە»ی سەر بە شارستانی سنە لە دایک بوو، بەرەبەرە کە گەورە بوو رەوانەی قوتابخانە کرا، لە پۆلی سێی ناوەندییەوە رووی لە فێرگەی سەربازی کرد لەگەڵ ئەوەشدا لە خوێندنەکەی ساتێک غافڵ نەبوو. پاش ئەوەی بڕوانامەی دیپلۆمی وەرگرت، چووە زانستەگەی نیزامیوپاش بڕینی ئەو قۆناغەش لە لقی تۆپخانەدا درێژەی بە ئەرکەکانی داو بۆ ماوەی پازدە ساڵ لە تۆپخانەدا کاری کرد. لەوبارەوە ئەزموونێکی باشی خستە سەریەک. ناوبراو ئەفسەرێکی بەهەست ونیشتمانپەروەر بوو هەمیشە لەبیری ئازادی نەتەوەکەیدا بوو. ئەو هەستە پیرۆزەی سەروان ئێقبال بۆ هاوپایەکانی هەستێکی ناسراو بوو،سەرەڕای زەبروزەنگی نێو سەربازگەکان، هیچکات سەری بۆ ملهوڕی فەرماندەرانی دانەدەنواندو لە بەرانبەریاندا هەڵویستی دەگرت. لە زۆربەی پادگانەکاندا کاری کردو ماوەی چەند سالێش لە پادگانی مەهاباد بوو لەو ماوەیەدا ناوی سەروان ئێقباڵی کەریم نژاد بۆ لاوەکانی مەهاباد، بە تایبەت ئەوانەی لە نێو پادگان دابوون، بەهۆی نیشتمانپەروەی، شەهامەتو نەترسی لە ئاست فەرماندە دژی گەلییەکانی

ئەرتەشی شادا. ناوێکی ئاشنا بوو. هەربۆیە هەموو سەربازو ئەفسەرە نیشتمانپەروەرەکان ڕێزیان لێدەگرت. سەروان ئێقبـال یـەکێک لـەو ئەفسـەرانە بـوو کـە ترسی لـە دڵ رانـەدەگرتو لـە بەرامبـەر هـەموو ناحەقیـیـەکدا ئازایـانە رادەوەسـتا، بـەڵام لەگـەڵ ئـەفرادی ژێـر دەسـەڵاتو فـەرمانبەری خـۆی هـێمن ولەسـەرەخۆ بـوو وەک بـراو هـاورێ هەڵسوکەوتی لەگەڵ دەکردن ورێزی دەگرتن.

پاش رووخانی رێژیمی پاشایەتیو بە دەسەڵات گەیشتنی کۆماری ئیسلامی لە ئێران، سەروان ئێقبـاڵ یـەکێک لـەو ئەفسەرە شۆڕشگێڕانە بـوو کـە پێوەنـدی بـە حیزبـی دێمـوکراتی کوردستانەوە گـرتو لـە هـەموو دەرفەتـەکانـدا لـە ئەزموونەکانی خۆی بۆ خزمەت بە پێشمەرگە کەڵکی وەردەگرت. پاش ئەوەی رێژیمی کۆنەپەرەستی کۆماری ئیسلامی وڵامی ویستو داخوازەکانی گەلی کوردی بە گوللەو باروت دایەوەو شەڕی بە سەر نەتەوەی کورد دا سەپاندو دەستی بـە قـەتڵوعامی رۆڵـەکانی کـورد کـرد، پـاش ئـەوەی شـاری سنەی خـەباتو خـوێن کەوتـە بـەر هێرشی دڕندانـەی هێزەکـانی کۆمـاری ئیسـلامی ژنو منـداڵ وپیـروڵاو، وێکـڕا قـەتڵوعام کـران، سـەروان ئێقبـاڵی کـەریم نـژاد وەک ئەفسەرێکی شۆڕشگێر دەنگی نارەزایەتی لە نێو پادگـانی سنەدا بـەرز کـردەوەو ئـەو کـردەوە دڕندانەیـەی مەحکووم کـرد. هەربۆیـە لەلایـەن رێژیمـەوە دەست بەسـەر کـراو تـەحویلی دادگـای نیزامیـی دراو بـۆ مـاوەی دوو سـاڵ لە بەندیخانەدا لە ژێر ئازارو ئەشکەنجەدا بوو. پاش ئەوەی لە زیندان ئازاد کرا، چی دیکە ئامادە نەبوو خزمەت بـە دووژمنـی نەتـەوەی کـورد بکـاو بـە پێـی ئـەو هەسـتە شۆڕشگێرانەیەی کـە لـە دەروونـیدا پنگـی خواردبـۆوە، ریـزی تێکۆشەرانی دێموکراتی بۆ خەبات لە پێناو رزگاریدا هەڵبژاردو تێکۆشانی دیفاعی چەکدارانەی دەست پێ کرد. لە سەرەتاوە بەرپرسایەتی رێکخستنی پێشمەرگەکانی هێزی شەریفزادەی پێ ئەسپێردراو وەک راوێژکاری نیزامیی ناوەندی ئاژوانیش دیاری کرا. پاش ماوەیەک بوو بە فەرماندەری هێزی شەریفزادە.

ناوبراو لەوماوەیەی فەرماندەری هێزی شەریفزادە بوو، هەموو تواناو مودیرییەتو لێزانی خۆی بۆ کاروباری نیزامیی وەکار خست وئـاڵوگۆڕێکی بـەرچاوی لـەوهێزەدا پێـک هێنـا. هەربۆیـە ئـەو هێـزە بـوو بە یـەکێک لـە کـاراترینو بـە ئەزموونترینو رێکوپێکترین هێزەکانی حیزبی دیموکرات. بە پێی گەڵاڵەی رێکوپێـک تـەنگی بـە هێزەکـانی رێـژێم هەڵچنیبوو، رۆژ نەبوو رۆڵە تێکۆشەرەکانی هێزی شەریفزادە بـە فەرمانـدەیی سـەروان ئێقبـال زەبـری کاریگـەر لـە هێزەکانی دوژمن نەوەشێنن. ناوو ناوبانگی سەروان ئێقبال بـۆ دوژمن ببـوو بـە چقڵی چـاو و بـە بیسـتنی نـاوەکەی ترس ولەرز هێزەکانی رێژیمی دادەگرت.

شەهید ئێقبباڵ بایەخێکی زۆری بە هێزی خەڵک، پشتیوانی راستەقینەی جووڵانەوە دەدا، زۆر جاران بە هاوسەنگەرانی دەگوت: شۆڕش و جووڵانەوە کاتێک سەردەکەوێ کە ڕیشەی لە نێو دڵی زەحمەتکێشاندا داکوتابێ، بۆیە گرینگییەکی لە رادەبەدەری بە پێوەندی نێوان خەڵکوپێشمەرگە دەداو هەمیشە هەوڵی دەدا ئەو پێوەندییە قایم‌و پتەوتر بکا. بەدایم خۆی لەخەلک نزیک دەکردەوەو بە زمانی خۆیان لەگەڵیان قسەی دەکرد. هەر بۆیەش خەڵک ئەویان وەک کوڕی خۆیان چاو لێدەکردو خۆشیان دەویست وڕێزیان لێ دەگرت.

نەزم‌و دیسیپلین‌و هیمنی‌و لەسەرەخۆیی لەو تایبەتمەندییانە بوون کە سەروان ئێقباڵی پێ دەناسرایەوە، ناوبراو لەسەر ئەو باوەڕە بوو کە پێشمەرگە دەبێ بە پێی نەزم‌وئەخلاق‌وکردەوەی شۆڕشگێڕانەو ئاکاری جوان لەگەل خەڵک ڕووبەڕوو بێ‌و لە ڕووی کردەوەی پەسەند تێبکۆشی‌و بە شێوەیەک هەڵسوکەوت بکا کە خەڵک بۆ لای حیزب رابکێشێ.

ئەزموونی فەرماندەیی، مودیرییەتی ڕێکوپێک و کردەوەی شۆڕشگێڕانە، سەروان ئێقباڵیان کردبووە جێی بڕواو خۆشەویستی هاوسەنگەرانی‌و بە تەواویی جێێ خۆی لەنێو دڵی خەڵکێ ناوچەی سنەدا کردبۆوەو زەحمەتکێشانی ئەو ناوچەیە کاک ئیقباڵیان وەک پێشمەرگەیەکی شۆڕشگێر چاو لێدەکرد.

ئەو فەرماندە لێوەشاوەیە، جێێ هیواو هۆمێدی حیزبی دێموکرات بوو چونکی بە کردەوە سەلماندبووی کە ئەوینداری حیزب‌و خەباتگێڕێکی راستەقینەی ڕێگای دیاری کردنی مافی چارەنووسی نەتەوەکەیەتی.

زۆر بەداخەوە سەروان ئێقباڵ ئەو دەرفەتەی بۆ نەرەخسا کە زیاتر خزمەت بە حیزب‌و گەلەبەشخوراوەکەی بکاو وەک ئەستێرەیەکی پڕشەنگدار لە ئاسمانی خەباتی ڕەوای نەتەوەی کورد ئاوا بوو.

ڕۆژی ٢٧ تا ٢٩ی گەلاوێژی ١٣٦٢ ناوچەی لەیلاخی سنە، گۆڕەپانی حەماسەو هەڵمەتی دەستەیەک لە پێشمەرگە فیداکارەکانی هێزی شەریفزادە بوو کە، شێرانەو ئازایانە لەبەرانبەر هێرشی درندانەی بەکرێگیراوانی کۆماری ئیسلامیدا، سەنگەری دیفاع لە بوون‌ومانی نەتەوەکەیان گرتو تا دوا فیشەکو دوا دڵۆپی خوێن‌و دوا هەناسەی ژیانیان، لەگەڵ داگیرکەرانی کوردستان شەڕیان کردو دەرسی کۆڵنەدان‌و بەچۆکدا نەهاتنیان بۆ هاوسەنگەرانیان

بەجێهێشت، دەرسێک کە بۆ نەسڵەکانی دوای خۆیان بیکەنە سەرمەشقی ڕێگای خەباتیان.

لەشکریان کۆماری ئیسلامی بە هێزێکی لە ئەژمار نەهاتوو بە پشتیوانی تانکو تۆپو خۆمپارەو کاتیوشادا، لە هەموو لایەکەوە بە مەبەستی تەفروو تونا کردنی هێزی پێشمەرگە لە ناوچەی سنە، پەلاماری دڕندانەی بۆ سەر ناوچەی «ڕمشت و میراوە» دەست پێ کرد. دوژمن هەموو ڕێگاکانی لەپێشمەرگە گرتبوو هیچ ڕێگایەکی دەرباز بوونی بۆ نەهێشتبوونەوە. پێشمەرگەی دیموکرات دوو ڕێگای لەبەر بوو، یا تەسلیم بوون یان مەرگی سەربەرزانە، بۆیە وەک هەمیشە ڕێگای دووهەمیان هەڵبژاردو بەڵێنیاندا بە شانازیەوە گیانی خۆیان فیدا بکەن، بەڵام لەبەرامبەر دوژمندا سەر نەوی نەکەن. پاش ئەو بەڵێنییە، بە بڕیاری فەرماندەری کار لێهاتووسەروان ئێقباڵی کەریمنەژاد بە مەبەستی شکاندنی گەمارۆی دووژمن دەست بەکار بوون. ئێقباڵی فەرماندە لە پێشەوەی هاوڕێیانیدا دەست بە کار بوو هێرشیان کردە سەر سەنگەرەکانی دوژمنو چەندین کوژراویان پێ بەجێهێشتن. ناوچەی «ڕمشت ومیراوە» ئاگرو ئاسنی بەسەردا دەباریو نوقمی گڕوو دووکەڵ بوو. لە هەموو لایەک گرمەی تۆپوقریشکەی بێ کەی سیو هاژەی کاتیوشاو لورەی خۆمپارە دەنگی دەدایەوەو شاخو پێدەشتی دەدڕیو بەرەو سەنگەری ڕۆڵەکانی دێموکرات دەچوو، بەڵام هێزی پێشمەرگە قەت لە ئاورو ئاسنی دوژمن نەترساوەو هەر بەرەو سەنگەری دوژمن پێشڕەوییان دەکرد.

سەرئەنجام پاش سێ ڕۆژ شەڕی دەستەو یەخەو سەنگەر بەسەنگەر، سێ ڕۆژ حەماسە خوڵقاندنو قارەمانەتیی نواندن، سێ ڕۆژ بەربەرەکانی کردن بە فەرماندەری سەروان ئێقباڵ کەریمنژاد گەمارۆی دوژمن تێک شکێندرا، بەڵام لە دوا کاتەکانی شەڕدا بەداخەوە فەرماندەری لێوەشاوەی حیزبەکەمان سەروان ئێقباڵی کەریمنەژاد لە گەڵ ١٥ هاوسەنگەری دیکەی بەناوەکانی: موزەفەری تابیعی جێگری فەرماندەری هێز، شوکرڕوڵڵای وەیسی فەرماندەری لک، حەبیبوڵڵای وەیسی فەرماندەری دەستە، عەباسی شەریعەتی ئەندامی کومیتە ناوچە، توفیق ئەسەدنژاد جێگری لک، عەبدوڵڵای ڕەزایی فەرماندەری دەستە، ئەمیری محەممەدی، ناسر ڕۆستەمی، محەممەدی زیبایی، یەدوڵڵای هادی، ئەمیری ئەنساری، هاشمی سەلاحیان، زاهید عەلامی، حەمید یەحیەویو عەلی حەبیبنژاد کەوتنە بەر گوللەی دوژمنانی نەتەوەکەمانو تێکەڵ بە کاروانی سووری شەهیدان بوون. خەڵکی ناوچەی سنە بە بیستنی شەهید بوونی فەرماندەری هێزی شەریفزادە لە گەڵ ١٥ هاوسەنگەری دیکەی بە داخبوونو هەرلەم کاتەشدا ڕۆڵەکانی دێموکرات بە شەهید بوونی فەرماندەرەکەیان نەک ورەیان بەر نەدا بەڵکوو چەندین عەمەلیاتی سەرکەوتوانەیان بە یادی

ئەوان بەڕێوە برد.

سڵاو لە شەهیدانی ٢٩ی گلاوێژ سالی ١٣٦٢ سەروان ئیقباڵی کەریم نژاد و پازدە هاوسەنگەری.

لە ژمارە ٦١٤ی رۆژنامەی "کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە.

٢٤ی ئاگۆستی ٢٠١٣

هێرشی شیمیایی بۆ سەر خەڵکی سووریەو ئەگەری گورزێکی سەربازی

هێرشی شیمیایی بۆ سەر خەڵکی سووریە لە رۆژی چوارشەممە ٣٠ی گەلاوێژی ساڵی ١٣٩٢ بەرامبەر بە ١٩ی ئاگوستی ٢٠١٣ دەنگدانەوەیەکی زۆری هەبوو، ئەو هێرشە دڕندانەیە لە دوای بۆمبارانی شیمیایی شاری هەڵەبجە لە کوردستان بە قێزەونترین کاری سەردەم ئەژمار کرا. هێرشێک کە دژبەرانی حکوومەتو زۆر لایەنی دیکەش شکیان نەماوە کە ڕێژیمی ئەسەد کەڵکی لە چەکی شیمیایی وەرگرتوە، هەرلەوکاتەدا ڕێژیمی ئەسەد دەڵێ خودی موخالیفان چەکی ژاراویان بەکار هێناوە.

« ئەنگلاکانە» بەرپرسی لێپرسینەوە لە چەکی شیمیایی لە رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان، لە گەڵ وەفدێکی شارەزا لە بواری چەکی شیمیاییدا، دوای رووداوی ٣٠ یگەلاوێژ سەردانی دێمشق پێتەختی سووریەی کرد تاکوو داوا لە حکوومەتی سووریە بکا رێگە بدا سەردانی شوێنی رووداوەکە بکەن، هەرچەند رێگا درا کە سەردانی شوێنی رووداوەکە بکەن، بەڵام وەک چاوەڕوان دەکرا نەیانتوانی بە روونی دەست بۆ لای حکوومەتی سووریە درێژ بکەن.

لە لایەکی دیکەوە ئێران بە هێزترین دۆستی سووریە لە ناوچەدا هەرچەند هێرشەکەی مەحکووم کرد، بەڵام حەسەنی رووحانی سەرکۆماری ئێران دەستی تۆمەتی بۆ لای کەس درێژ نەکرد. هەر دوای حەسەنی رووحانی جێگری

هێزەچەکدارەکانی سوپای ئێران رایگەیاند کە سووریە بۆ ئەوان هێڵی سوورەو تەنانەت خامەنەیی ناوچەکەی بە «باڕووت» شوبهاند کە ئەگەر ئەمریکا هێرش بکاتە سەر سووریە ئەو بارووتە دەتەقێتەوە.

لەولاشەوە ئەمریکا کەڵک وەرگرتن لە چەکی شیمیایی لە شەڕی سووریەدا بە هێڵی سوور دەزانێ، هەربۆیەش گەلەکەشتیی شەڕکەری ئەمریکا بە ناوی «یو ئێس ئێس ماهان» لە دەریای نێوەڕاست هەرچەند مەئمووریەتی لەو ناوچەیە تەواو ببوو، بەڵام مانەوەی ئەوو هێنانی چەند گەلەکەشتیی دیکە جگە لەوە بۆ پشتیوانی هیزەکانی ئەمریکا لە ناوچەکەدا بوو، بەڵکوو بۆ ئامادەیی هەرچەشنە ئەگەرێکی تێسرەواندن لە سووریە لە لایەن ئەمریکاو هاوپەیمانەکانیەوە بوو. هەرلەو پێوەندیەدا وەزیری بەرگریی ئەمریکا رایگەیاند کە هێزەچەکدارەکانی ئەو وڵاتە خۆیان ئامادە دەکەنو لە چاوەڕوانیی بڕیاری ئوباما سەرکۆماری ئەو وڵاتەدان کە لە بارەی سووریەوە دەیدا. لەو بارەیەوە ئەگەر ئوباما بڕیاری شەڕ بدا کارناسان چەند رێگایان بۆ تەمبێکردنی سووریە دەستنیشان کردوە.

رێگای یەکەم، هاویشتنی مووشەکی «کوڕووز» لە دەریای مدیترانەوە بۆ ئامانجە نیزامیەکانی سووریەیە کە بتوانێ لە نێویان بەرێ. دووهەم، هاویشتنی مووشک لە رێگای هێزی هەوایی بەڵام دوور لە هەرێمی هەوایی سووریە، بۆ ئەوەی فرۆکە شەڕکەرەکان لە پەدافەندی هەوایی سووریە بپارێزێ. رێگای سێهەم کە باس کراوە، دابینکردنی چەکوچۆڵی نیزامیو ئامووزشدانی موخالیفانی رژێمی ئەسەدە لەو پایەگایانەی لە وڵاتانی دراوسێ جێگیرن. ریگای چوارم، دیاریکردنی ناوچەی دژەفڕینو لەکارخستنی پەدافەندی هەوایی سووریە، یان لانی کەم دروستکردنی ناوچەیەکی ئەمن لە سنووری تورکیەو ئوردون بە کەڵک وەرگرتن لە سیستمی موشکی لە دەرەوەی خاکی سووریەیە. رێگای ئاخر، کە ئاڵۆزترین رێگایە ناردنی هێزی پیادەیە بۆ کۆنترۆڵکردنی چەکە شیمیاییەکانی سووریەیە کە پێویستی بە شەست هەزار سەرباز هەیە.

هەر لە پێوەندی لەگەڵ بەکارهێنانی چەکی شیمیایی، رێکخراوی پزیشکانی بێسنوور لە دەوروبەری دێمشق پێتەختی سووریە لە سێ نەخوشخانەدا جێگای ٣ هەزار کەسیان کردۆتەوە کە بە چەکی شیمیایی هێرشیان کراوەتە سەر. لە دووهەمرۆژی دوای بۆمبارانەکەدا نزیک بە چوارسەد کەسیان گیانیان لەدەست داوە. ئەو ئامارە دەڵێ هەتا دە رۆژ دوای هێرشەکە زیاتر لە ١٤٠٠ کەس بە گازی سارین مردوون.

« ئەلستێر هەی» شارەزای بواری چەکی شیمیاییو مامۆستای «سەم» ناسی لە دانشگای لیدز لە بریتانیا بۆ دروستکردنی چەکی شیمیایی دەڵێ «شێوەی دروستکردنی گازی (اعصاب) زۆر دژوارە، بەڵام پەیداکردنی چونیەتیی دروستکردنی ئەو گازە زور دژوار نیە. کێشە لێرەدایە کە ئەو کەسانەی ئەو کارە دەکەن لە گەڵ کێشەی زۆر جیددی رووبەروو دەبنو تەنانەت تا سەرحەدی مردن هەنگاو دەنێن.» بۆیە دەبێ لە شوێنی دیاریکراوو مەحدووددا کاری لە سەر بکرێ بۆ ئەوەی گیانی خەڵکی دەوروبەر بپارێزرێ. . شارەزایانی ئەو بوارە یەکجار زۆر کەمن، تەنانەت ئەلستیر هەی دەڵێ «ئەمن ساڵانێکە کارو لێکۆڵینەوەی لەسەر دەکەم تا ئێستا نەمتوانیوە شێوەی دروستکردنی بزانم چونکە دەبێ بە جۆرێک دروست بکرێ کە بزانرێ چەندە موادی شیمیایی لە گەل موادی تەقینەوە تێکەڵ دەکرێ ئەو بۆمبە چۆن دەتەقێتەوە کە گازی «سارین» بە دەوروبەردا بڵاو بێتەوە. ئەوەندەی ئەمن بزانم تەنیا دەوڵەتان ئیمکانی ئەو کارەیان هەیە. ناوبراو گوتیشی ئەوە کاری گرووپ یان حیزبێک نیە چونکە دەبێ پێوەندییان لە گەڵ ئەو شوێنانە هەبێ کە چەکی شیمیایی دروست دەکەن بۆیە تەنیا حکوومەتەکان توانای ئەو کارەیان هەیە».

ئەو جۆرە چەکە تا ئێستا لە سێ وڵات ئەمریکا، رووسیە، لیبیی دەورانی قەزافی دروست دەکراو ئێستا لە حاڵی پشکنیندان، ئەوەی ئەمریکا و رووسیەش رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان چاوەدێریی بەسەردا دەکاو بەرەبەرە لەنێویان دەبەن. لەو نێوەدا میسر پەیمانی قەدەغەکردنی چەکی شیمیایی مۆر نەکردوەو بەڵام روون نیە کە ئایا لەوجۆرە چەکانەی هەیە یان نا؟ سووریەش لەگەڵ ئەو ١٨٩ وڵاتە نیە کە پەیمانی قەدەغەکردنی چەکی شیمیاییان مۆر کردوە، بۆیە گومان دەکرێ سووریە چەکی شیمیایی هەبێو بەکاریشی هێنابێ.

بە روونی دەردەکەوێ ئەو موادە شیمیاییە کە دژی خەڵکی سووریە بەکار هاتوە دەرمانێکی بەهێزە کە دەتوانێ مرۆڤ بخنکێنێ و کار بکاتە سەر دەمارەکانی، ئەو کردەوە دڕەندانەیە نیشان دەدا کە لە جۆری مادەی «سارین» کەڵک وەرگیراوە، گازی سارین لە پێشدا کار لە دەمارەکانی مێشک دەکا پاش ماوەیەک هیچ یەک لە ئەندامەکانی لەش ناتوانن فەرمان لە مێشک وەر بگرنو بەرە بەرە لەش سست دەکەنو توانایی لەسەرپێ‌راوەستانو هەناسەکێشان نامێنێو بەشی زۆری تووشبووان دەمرن. ئەوەی لەسووریە کەلکی لێ‌وەرگیرا گازی دەمار بە ناوی سارین بووە.

لە کۆتاییدا ئەو لایەنە کە لە گازی سارین کەڵکی وەرگرتوە بۆ بازرەسانی ریکخراوەی نەتەوە یەکگرتوەکان روون دەبێتەوە، چونکە لە پێشدا لەشوێنی رووداوەکە دەکۆڵنەوەو شارەزایانی ئەو بوارە کە لەگەڵ وەفدی رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکانن لە شوێنی تەقینەوەی بۆمبەکە نموونە هەڵدەگرنو لەوە دەکۆڵنەوە کە لەکوێوە هاویژراوە و پاشان قسە لە گەڵ ئەو کەسانە دەکەن کە بەرشیماییەکە کەوتوونو... هەموو ئەو لێکۆڵینەوانەی دەکرێن کۆمەڵێک بەڵگە دەخەنە روو، بەوحاڵەش کارێکی دژوارە کە راستەوخۆ دەست بۆ لای لایەنێک درێژ بکەن، بەڵام کۆکردنەوەی ئەو بەڵگانە دەتوانێ بۆ دیتنەوەی بەکاربەرانی ئەو جینایەتە سامناکە یارمەتیدەرێکی باش بێ.

لە ژمارە ٦١٥ی رۆژنامەی "کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە.

٧ی سێپتەمبەری ٢٠١٣

لە یادی ٢١ ساڵەی تیرۆری دوکتور سادق شەرەفکەندیدا

بیستو شەشی مانگی خەرمانانی ساڵی ١٣٩٢، بیستویەک ساڵ بە سەر کارەساتی شەهیدبوونی دوکتور «سادق شەرەفکەندی » و هاورێیانی بە دەستی تیرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی لە برلینی ئاڵمان تێدەپەرێ. لە ماوەی ئەو ٢١ ساڵەدا حیزبی دیموکرات زۆر قوناخی سەختودژواری تێپەر کردوە، هەر بۆیەش ئێستاش رێژیمی ئاخوندی نوکی قەڵەمە ژەنگاوییەکانی خۆی، لە رێگای جۆراوجۆرەوە لەو حیزبە نیشانە گرتوە. دەسەڵاتدارانی کۆماری ئیسلامی لەو کاتەدا سەرەرای دەست بردن بۆ هەموو چەکێکی سەرکوت، نەیانتوانی جووڵانەوەی رزگاریخوازانەی گەلی کورد بە چۆکدا بێنن.

بە دوای تێرۆری شەهید دوکتور قاسملوو لە ئوتریش لە ساڵی ١٣٦٨ی هەتاویدا رێژیم زۆری حەول بۆ تێکشکانی جووڵانەوەی گەلی کوردو حیزبی دێموکراتدا. بەڵام دوکتور سەعید لە ریزی پێشەوەی رێبەرانی حیزبدا کە لەکورەی خەباتی نەتەوەی کورددا قاڵ ببوو، توانی لە بەرامبەر کارەساتێکی ئەوتۆدا خۆراگر بێو توانی ئەم بۆشاییە گەورە لەحیزبدا پڕ بکاتەوەو پیلانی رێژیمی کۆماری ئیسلامی، کە نسکۆ هێنانی خەباتی حیزبی

دێموکرات بوو، پووچەل بکاتەوە.

دوکتور سەعید بە پشت بەستن بە رۆڵێک کە لەجووڵانەوەو لە رێبەری حیزبی دیموکراتدا هەیبوو و بە لێوەشاوەیی و مودیرییەتی کەم وێنەی خۆی زۆر زوو توانی هەم لە نێو حیزب، هەم لە نێو رێکخراوەکانی ئێرانی، هەم لە نێو کۆمەلانی خەلک، ئەو راستییە بسەلمێنێ ئەگەرچی حیزبی دیموکرات رێبەرێکی بە توانای لە دەست داوە، بەلام دەتوانێ لە مەیدانی خەباتدا هەروا خۆڕاگر بمێنێتەوە. دوکتور سەعید کە رێبەرێکی خۆشەویست، دوای دوکتور قاسملوو لە راستیدا ئەو کلێنە گەوەری پڕ کردبووەو خەڵک هەستی بە دڵنیایی دەکرد.

تێرۆری دوکتۆر شەرەفکەندی لە لایەن رێژیمی ئێرانەوە باشتر ئەو راستییەی سەلماند کە حیزبی دیموکرات لەمەیدانی خەبات بە کردەوەدا و چقلی چاوی رێژیمی ئاخوندییە. رێژیم بۆیە دەستی برد بۆ ئەو کارە قیزەونە بە هەموو نرخێک حەولی دەدا داری بەرزی ئەو خەباتەی حیزبەکەمان پێشرەویەتی خاشەبڕ بکا کە هیچکات نەیانتوانی ئاگری گەشاوەی بزووتنەوە خەلکی کوردستانو پێشمەرگەکانی حیزبی دیموکرات دامرکێنێ.

تێرۆری دوکتۆر شەرەفکەندی بۆ حیزبی دیموکرات، بە تایبەتی لەهەلومەرجی ئەوکات دا کە هێشتا برینی تێرۆری دوکتور قاسملوو سارێژ نەببوە، زەبرێکی قورس بوولە حیزبی دێموکراتی کوردستان، بەلام بوو بە پەڵەیەکی رەشی دیکە بە نێو چاوانی رێژیمی کۆماری ئیسلامییەوە و ئەو رێژیمەی لەنێو کۆڕو کۆمەڵە جیهانییەکاندا ئەوندەی دیکە بێزراو کرد.

لەگەڵ ئەوەی کۆماری ئیسلامی زۆری هەوڵ دا وەک جینایەتەکانی دیکەی رۆڵی جینایەتکارانەی خۆی لەو تێرۆرە دا بشارێتەوە. بەلام ئەمجارە نەیتوانی ئەو تاوانە لە سەر خۆی لاباو، کارەساتی ریستورانی میکونووس بووە هۆی ریسوایی نیونەتەویی کۆماری ئیسلامیو رێبەرانی پلە یەکی ئەو رێژیمە.
ئەوەتا پاش بیستویەک ساڵ یەکێک لەسەرانی ئەو کاتی کۆماری ئیسلامی هاشمی رەفسەنجانی رادەگەیەنێ کە کارەساتی میکونووس باڵی توندڕەوی نێو دەسەلات کردوویەتی.

لە ژمارە ٦١٦ی رۆژنامەی "کوردستان"دا بلاو بۆتەوە

٢٢ی سێپتەمبەری ٢٠١٣

داری ئازادی بە خوێن ئاو نەدرێ، قەت بەر ناگرێ!

لە یادی فەرماندەیەکی کارامەو لێهاتوو شەهید هەمزە بێهنام

خەڵکی کوردستان زۆر رۆڵەی بە وەجیان پێشکەشی نیشتمان کردوە. کەم شوێن لە کوردستان هەیە کە بە خوێنی لاوانی ئازاو بوێری کورد نەنەخشابێ و لاوێکی کورد تێیدا سەری نەنابێتەوە. کەواتە نەتەوەی کورد بە شانازییەوە دەتوانێ بڵێ گەورەترین نرخی بۆ ئازادی داوە. ئەوە کە ئەم نەتەوەیە توانیویەتی بۆ دەیان ساڵ لە پێناو مافەکانی دا بێ پسانەوە ئالای خەبات و تێکۆشان بە شەکاوەیی راگرێ، لەم راستییەوە سەرچاوە دەگرێ. کورد تا گەیشتن بە لوتکەی ئازادی لە خەبات راناوەستێ ئەگەرچی نرخی ئەو ئازادییەش خوێن و ژیانی رۆڵەکانی بێ. ئازادی نرخی گرانەو هەروا بە سانایی وەدەس نایە. ئەو گەلانەی کە ئێستا زنجیری دیلیو کۆیلەتییان پساندوەو بە ئازادیی دەژینو چارەنووسیان لەدەستی خۆیاندایە لەدرێژەی خەباتو بەربەرەکانییەکی قارەمانانەو شۆرشگێرانەدا توانیویانە ئازادی وەدەست بێنن. خەباتو بەربەرەکانیش لەبەرامبەر داگیرکەرانو دیکتاتۆران دا، بۆ وەدەستهێنانی ئازادییو مافی چارەی خۆنووسین هەوڵو تێکۆشانو فیداکاری دەوێ. بە خوێندنەوەی مێژووی پڕ لە کێشەو ئاڵۆزو لەهەمان کات دا پڕ لە فیداکاری ئەو نەتەوانەی کە قۆناغی ژێردەستەییو کۆیلەتییان تێپەڕاندوەو ئێستا لە قۆناغی ئازادی و گەشەکردن دان، روونتر مانای ئەم وتە بەناوبانگەی رێبەری شەهیدمان دوکتور قاسملوومان بۆ دەردەکەوێ کە دەڵێ: «گەلێک ئازادی بوێ دەبێ نرخی ئەو ئازادیەش بدا.»

هەمزە بهنام لە ساڵی ١٣٣٩ هەتاوی لە بنەماڵەیەکی مام ناوەندی ئاوایی «هەنگەوێی» ناوچەی پیرانشار چاوی بە ژیان کردۆتەوە. چوونی بۆ قوتابخانە هاوکات بووە لە گەڵ خەباتی چەکدارانەی ساڵەکانی ٤٧ -١٣٤٦. لەو سەردەمەدا ناوچەی ئەوان جێگای پشوودانی رۆڵەکانی دێموکرات بوو. هەر بۆیە لە تەمەنی لاوەتییەوە ناوی دیموکراتی لەسەر زاران بوو. قۆناخی سەرەتایی لە گوندی هەنگەوێ تێپەڕ کردو پاشان بۆ درێژەدانی خوێندن رەوانەی شاری پیرانشار کرا. بە هۆی هەلومەرجی ئەو کات تەنیا توانی تا پۆلی ٣ی دوا ناوەندی دەرس بخوێنێ.

شەهید هەمزە هەر لە سەرەتای قۆناغی لاوەتیدا وەک کەسێکی تێگەیشتوو بە هەست و ئازادیخواز بیری

دەکـردەوەو لە گەڵ ئـێش و ئازارەکـانی نەتەوەکەی دەژیـا. لە شۆرشـی سـالی ١٣٥٧ بە دژی رێژیمـی پاشـایەتی بەشداری چالاکانەی کردو رۆڵی بەرچاوی گێرا. پاش ئاشکرابوونی تێکۆشانی حیزبی دێموکراتی کوردستان، بە لێوردبوونەوەو هەڵسەنگاندنی وردبینانە، ریزەکانی حیزبی دێموکراتی هەڵبژاردو ساڵی ١٣٥٨ لە یەکیەتیی لاوانی دێموکراتدا ئەرکی تەشکیلاتیو نیزامیی پێ ئەسپێردرا. لە ماوەی ئەو چەند ساڵە لەو رێکخراوەدا ئەرکی بەرێوە برد، بەکردەوە نیشانی دا شیاوی بەرپرسایەتییە.

ساڵی ١٣٦٠ بە فەرماندەری لک، لە هێزی ئاوارەی ئەو کات دیاری کرا. هەروەک چاوەروان دەکرا زۆر سەرکەوتوانە ئەو قۆناغەشی بری و چەند عەمەلیاتی سەرکەوتووانەی بەرێوە برد. هەر بۆیە ساڵی ١٣٦٥ بە جێگری فەرماندەری هێزی قەندیل دیاری کرا. بەو پێیە کە ئەوپەری لێهاتوویی و فیداکاریی لە خۆی نیشان دا توانیبووی ئەم بەرپرسایەتییە قورسەش بە دروستی بەرێوەبەرێ، بەرپرسایەتی زیاتری پێدرا. ساڵی ١٣٦٦ کرا بە فەرماندری هێزی بەیان و دوای ساڵێک مانەوە لەو هێزە فەرماندەریی هێزی کێلەشینی پێ ئەسپێردرا.

لەو پۆستەشدا وەک فەرماندەرێکی کارامە، خاراو، خاوەن ئەزموون و بە توانا ئەرکی پێ ئەسپێردراوی جێبەجێ دەکرد. لە ماوەی فەرماندەریی هەمزە بێهنام لە ناوچەکانی بۆکان و شنۆ زۆر عەمەلیاتی گەورە لە دژی هێزەکانی دوژمن ئەنجام درا وزۆر زەبری کاریگەر لە پەیکەری کۆنەپەرستیی کۆماری ئیسلامی کەوت کە بە هەق خەلکی کوردستان شانازییان پێوە دەکرد.

سالێ ١٣٧٠وەک کادری کۆمیسیونی سیاسی نیزامیی دیاری کرا ماوەی ساڵێک لەو کومیسیونەدا ئەرکی بەرێوە بردو بەو پەری سەداقەت و راستی و ئیمان بە رێبازی حیزبە خوشەویستەکەی کاری دەکرد.

ساڵی ١٣٧١ بە هۆی لێزانیو ئەو ئەزموونە بەنرخانەی کە لەماوی تەمەنی پێشمەرگایەتیدا وەسەریەکی خستبوون، ئەرکی فەرماندەری هێزی ئاگریی لە مەڵبەندی شومالی کوردستان پێ ئەسپێردراو تا کاتی شەهید بوونی لەو بەرپرسایەتی دا بەوپەری لەخۆبوردوویی وفیداکاریی و لێوەشاوەییەوە درێژەی بە خەبات دا.

هەمزە بێهنام کادرێکی تێگەیشتوو، لێزان، بە ئیمان، بە ورە، ماندوویی نەناس و وەفادار بە رێبازی شەهیدانو

فەرماندەرێکی کارامەو بە بڕشت بوو. شۆڕشگێڕێکی لێبڕاو لە دژوارترین هەلومەرجەکاندا ئەرکی پێ ئەسپێردراوی بەوپەڕی لێهاتوویی‌و دڵسۆزییەوە جێبەجێ دەکرد.

شەهید هەمزە کەسایەتیەکی لەسەرەخۆ، خۆشناو، خۆشڕوو، خاکی خەڵکی و خۆشەویستی هاوسەنگەرانی‌و کۆمەلانی خەڵکی کوردستان بە تایبەت ناوچەکانی شنۆ، بۆکان، پیرانشارو سەرووی کوردستان بوو. ئاواتی سەرکەوتنی حیزبە خوشەویستەکەی بوو، بەڵام بەداخەوە کەم ژیاو بە ئاوات نەگەیشت.

ڕۆژی ٢٧ی ڕەزبەری ساڵی ١٣٧٣ هەتاوی لە کاتێکدا لەگەڵ دەستەیەک لە پێشمەرگەکانی هێزی ئاگری کە لە حاڵی ئەنجامدانی مەئموورییەتی حیزبی دا لە ناوچەی مەرگەوەڕ سەر بە شارستانی ورمێ دابوون بۆ پشوودان و حەسانەوە لە گوندی « نۆوی» مابوونەوە، هێزی دوژمن هەستی بە بوونی پێشمەرگە لەو گوندە کردبوو بۆیە لە کاتی هاتنەدەر لە ئاوایی بەداخەوە فەرماندەری هەڵکەوتووی هێزی ئاگری هەمزە بێهنام کەوتە بەر دەسرێژی دوژمن و گیانی بەختی ڕزگاری و هاتنە دی ئامانجەکانی نەتەوەی کورد کرد.

لە ژمارە ٦١٨ی ڕۆژنامەی "کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە

٢٢ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٣

هەڵوەرینی گوڵێک لە باخچەی فەرماندەراندا لە یادی ٣٠ ساڵەی شەهیدبوونی عوسمانی دادخا

ئەگەر ئاوڕ لە مێژوو بدەینەوە پێموانیە لەو جیهانە پانوبەرینەدا دەسەڵاتدارە دیکتاتۆر و سەرەڕۆکان و داروودەستەکەیانی لێدەرچن، هیچ کەس هەبێ کە حەز لە شەڕ و کوشتوکوشتار بکا. مرۆڤی کوردیش وەک هەموو ئادەمیزادێکی ئاشتیخوازی دیکە قەتی شەڕ و خوێنڕشتن پێخۆش نەبووە، بەڵام مەخابن دایم بە سەریان دا

سەپاندوە، ناچاریان کردوە بۆ مانی خۆی دەست بۆ چەک بەرێ و بەرگری لە خۆی بکا. لەو ڕێگایەش دا بەشێکی زۆر لە باشترین ڕۆڵەکانی بوونەتە قوربانی شەڕ. مێژووی کوردان پڕە لە نموونەی ئەوتۆ. یەکێک لەو کەسایەتییە بەنرخانەی کوردستان، ٣٠ ساڵ لەمەوبەر کە شەڕی داسەپاو گیانی لێسەند عوسمان دادخایە.

عوسمان دادخا زورجار دەچووە گوندەکان و لاوانی لە دەوری خۆی کۆ دەکردەوەو قسەی بۆ دەکردن. ئەو دەیگوت» غەدرلێکراوانی گۆی زەوی لە ڕەوتی مێژووی مرۆڤایەتیدا لە پێناوی دابینکردنی ژیانێکی خۆش بۆ خۆیان و گەیشتن بە ئامانجە پیرۆزەکانیان واتە رزگاریی نیشتمانو دابین بوونی ئازادیو بە ئازادی ژیان، باشترین رۆڵەکانی خۆیان کردۆتە قوربانی. تەنانەت چەند جار دووبارەی دەکردەوە کە ئەگەر گەلانی بە ئاوات گەیشتوو شانازی بە رابردوو و مێژووی خەباتی خۆیانەوە دەکەنو هەست بە سەربەرزی و سەرفرازی دەکەن لە سایەی فیداکاریو خۆبەختکردنی ئەو مرۆڤە نەمرانەوەیە. هەر بۆیەش عوسمان قۆڵی لی هەڵماڵیبوو کە وڵاتەکەی ئازادیی هەبێ. لەم ڕێگایەشدا یا سەر دەکەوێ یا سەردادەنێ.

عوسمان دادخا ساڵی ١٣٣٩ی هەتاوی لە بنەماڵەیەکی وەرزێرو زەحمەتکێشی گوندی عەمبارسەر بە ناوچەی «ئەحمەدی کۆڕی» بۆکان لەدایک بووە. لە تەمەنی ٧ ساڵی دا ڕەوانەی قوتابخانە کراوەو پۆلەکانی سەرەتایی و ناوەندیو دواناوەندییشی بە سەرکەوتوویی کرد. کاتێک خۆپیشاندانەکان لە دژی ڕێژیمی پاشایەتی دەستی پێکرد عوسمان بە چاوو گوێی کراوەوە لە خۆپێشاندانەکانی ساڵی ١٣٥٧ی هەتاویدا بەشداریی کردو ڕۆڵی بەرچاوو سەرەکیی لە ڕێکخستنی خۆپێشاندانەکاندا هەبوو. هاوکات لەگەڵ سەرکەوتنی شۆڕشی ١٣٥٧ دیپلۆمی وەرگرت.

بە ئاشکرا بوونی تێکۆشانی حیزبی دێموکراتو دامەزرانی ڕێکخراوی حیزبی لە شاری بۆکان، عوسمان پێوەندیی بە یەکیەتیی لاوانی دێموکراتەوە دەگرێو وەک لاوێکی ئاگا و شۆڕشگێڕ تێکۆشانی خۆی دەست پێدەکا. لە زۆربەی مەئمووریەتەکانی یەکیەتیی لاواندا بەشداری کردوە. عوسمان لە ماوەیەکی کورت دا ئەوەندەی لێهاتوویی و دڵسۆزی لە خۆی نیشان دابوو کە بتوانێ ساڵی ١٣٥٩ لە کۆنفرانسی کومیتە شارستان بە ئەندامی کومیتە شارستان هەڵبژێردرێ. دوای هەڵبژێرانی لە بەشی کۆمەڵایەتیی ئەو کومیتەیەدا کاری پێ سپێردرا. لەو ماوەیەدا کە بۆکان لە دەستی هێزەی پێشمەگە دابوو عوسمان بەوپەڕی تواناوە هەوڵی دەدا گیروگرفتەکانی خەڵکی چارەسەر بکا. هەر بۆیە لەم بوارەش دا توانی متمانە و ڕێزو خۆشەویستیی خەڵک و هاوڕێیانی بۆ لای خۆی راکێشێ. ئەگەرچی

عوسمان کادری سیاسی بوو، بەڵام هەرکات شەڕ لە نێوان هێزی ڕێژیم و پێشمەرگە دا رووی دەدا زۆر زوو خۆی دەگەیاندە بەرەکانی شەڕو شان بەشانی پێشمەرگە لە دژی هێزی سەرکوتکەر شەڕی دەکرد.

هەست کردن بە مەسئولییەت، بردنەسەری ئاگایی سیاسی، خاکی وخەڵکی بوون، بوێری و سەراحەت قسەکردن، لەسەرەخۆو رەوشت بەرزی، فیربوون و فێرکردن لە تایبەتمەندییەکانی ناوبراو بوون.

بە دەست پێکردنی هێرش بۆ سەر شاری بۆکان لە سەر داخوازیی خۆی چووە نێو هێزی پێشمەرگەو لە هێزی بەیان سازمان درا. عوسمان ڕۆڵەیەکی ئازاو تێکۆشەر بوو، بە چەشنێک کە لە ماوەیەکی کورتدا جێگای خۆی لە نێو دڵی هاوسەنگەرانی دا کردەوە. لە شەڕەکانی ناوچەدا بەشداریی چالاکانەی کرد. ئەو هەمیشە لە سەنگەری پێشەوە دابوو. ئازایەتیو فیداکاری عوسمان بوو بە هۆی سەرپەلی پەلێک لە هێزی پێشمەرگە. لەو بەرپرسیاریەتیەشدا سەلماندی کە لێوەشاوەیی ئەو پۆستەی هەیە. بە سەرپەلیی عوسمان چەندین عەمەلیاتی قارەمانانە لە ناوچەی بۆکان بەڕێوە چوون. لێهاتوویی، فیداکاریو ئازایەتیی عوسمان بوو بە هۆی ئەوە کە دواتر وەک فەرماندەری لکی ۳ی هێزی بەیان دیاری بکرێ. ئەو لە شکاندنی ستوونی ۸۰۱ی شیراز، شەڕە حەماسییەکانی نێو شاری بۆکان، شەڕی جادەی بۆکان - مەهاباد، جادەی سەقز - بۆکان، گرتنی مۆڵگەی قۆچاغو شەڕی شاریکەندو چەندین شەڕی گەورەو بچووکی دیکە دا ڕۆڵی بەرچاوی هەبوو. لەشەر لەگەڵ هێزەکانی دوژمن چەند جار بریندار بوو بە تایبەتی لە نێو شاری بۆکان کە برینداریش بوو سەنگەری چۆڵ نەکرد.

ئەو لە بواری سیاسییش دا رۆژ لەگەڵ رۆژ پلەی زانیاری خۆی بەرەو سەر دەبردو هەوڵیشی دەدا چەندی لە توانای دایە لە بارهێنانی سیاسیی هاوڕێیانیدا نەخشی هەبێ.

عوسمان دادخا بەهۆی لێوەشاوەیی لە بەهاری ١٣٦٢ دا بوو بە جێگری هێزی هەژار سەر بە دەفتەری سیاسی. لەو پۆستەش دا دڵسۆزی و لێوەشاوەیی خۆی وەک پێشوو نیشان دایەوە.

دەفتەری سیاسیی حیزبی دیموکراتی کوردستان بەو ناسینەوە و متمانەیە کە لەسەر عوسمانی دادخای وەدەستی هێنابوو سەرەنجام دوای شەهید بوونی فەرماندەری قارەمان ئێقباڵی کەرێم نەژاد بە فەرماندەری هێزی شەریفزادەی

دیاری کرد. کاتێک حوکمی فەرماندەریی هیزی شەهید شەریفزادەی وەرگرت و بەرەو ناوچەی سنە وەرێکەوت، هەستی بەبەرپرسیارەتییەکی زۆرتر دەکرد. هەرچەند شارەزای ئەو ناوچەیە نەبوو، بەڵام قۆڵی لێ هەڵمالی چونکە بە باشی دەیزانی چ بەرپرسایەتییەکی گەورەی کەوتۆتە سەرشان. عوسمان هەوڵیدا لەو مەیدانە نوێیەشدا لێهاتوویی و قارەمانەتیی خۆی نیشان بداتەوە. بەڵام بەداخەوە ئەو دەرفەتەی دەست نەکەوت.

تازە ٢ مانگ لە تێکۆشانی عوسمان دادخا لە هێزی شەریفزادە تێدەپەڕی کە رۆژی ١٨ی خەزەڵوەر عوسمان دادخا لەگەڵ ٦ کەس لە هاوسەنگەرانی بۆ شناسایی پێگەو دامەزراوەکانی رێژیم دەچنە ناوچەی حوسێناوای سنە. لە گەڕانەوەدا شەویان بەسەردادێ‌و لە گوندی «کێلەچەرموو» دەمێننەوە. بە هۆی خۆفرۆشانەوە دوژمن هەست بەبوونیان لەو گوندە دەکاو سەعات ٣ی نیوەشەوی ١٩ی خەزەڵوەر دەوری ئەو گوندەو بەتایبەتی شوێنی مانەوەیان دەدەن و هەوڵ دەدەن کە بەدیلیان بگرن. بەڵام هاوڕێکانی لە سەروان ئێقبال کەریم نەژاد فێر ببوون کە خۆڕاگر بن، بۆیە سەنگەر لە دوژمن دەگرن‌و شەڕێکی نابەرانبەر دەست پێ دەکا. پاش سەعاتو نیوێک شەڕی دەستەو یەخە بەداخەوە عوسمانی‌دادخا فەرماندەری هیزی شەریفزادە لەگەڵ ٦ هاوسەنگەری دیکەی بە ناوەکانی: سەید ئەمیری عەبدی فەرماندە لک، محمد رەحیمی جێگری لک، سەید خالید حوسێینی سەرپەل، سمایل ناسری پێشمەرگەی ئەرکانی هێز، وەستا ساڵح ناسری و محەممەد ساڵح تەهماسبی پیشمەرگە شەهید بوونو رێگای خەباتیان بە هاوسەنگەرانیان سپارد. هەرچەند شەهیدبوونی بەدوای یەکی دوو فەرماندە لە ماوەی سێ مانگ بەتایبەت بۆ پێشمەرگەکانی هێزی شەریفزادە داخێکی زۆر گران بوو، بەڵام پێشمەرگەکانی ناوچەی سنە نەک وەرەیان بەرنەدا بەڵکوو چەندین عەمەلیاتی ئازایانەیان بە یادی ئەوان بەرێوە بردو یادی فەرماندە شەهیدەکانیان هەمیشە زیندوو راگرت.

لە ژمارە ٦١٩ی رۆژنامەی "کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە

٦ی نۆڤەمبەری ٢٠١٣

یادێک لە دوو هەڵۆی بەرزەفڕی چیاکانی کوردستان

دوو فەرماندەری دێموکرات شاروخ مرادیو قادر ئیفتخاری

خەباتگێڕانی راستەقینەی نەتەوەی کورد ساڵانێکی زۆرە، شێلگیرانە و ماندوویی نەناسانە بۆ گەیشتن بە مافی دیاریکردنی چارەنوسی نەتەوەکەیان لە هیچ هەوڵو تێکۆشانێک درێگی ناکەنو هەر لەم پێناوەشدا، بە هەزاران تێکۆشەر گیانی پاکی خۆیان فیدای ئامانجە بەرزەکانی گەلەکەیان کردووە، تاکوو سەرەنجام ئەم گەلە بتوانێ وەک نەتەوەیەکی بەختەوەری سەر گۆی زەوی بژیو خاوەنی شوناسو ئیرادەی خۆی بێ. بەکورتی ئەم گەلە نەسرەوتوو و ئازادیویستە لە پێناو دەستەبەربوونی ئامانجە رەواکانی خوێنێکی زۆری داوە، باغ و موچە و مەزرای سووتاوە، دەربەدەر بووە، ماڵی کاول بووە، گوندەکانی وێران کراونو نیشتمانەکەیان لێ لەتوپەت کردووە؛ بەڵام هیچکام لەم کردەوە دژەمرۆییانە نەیتوانیوە بە چۆکی دابێنێ و بەردەوام وەک نەتەوەیەکی زیندوو، نەبەز، کۆڵنەدەر و روو لە گەشە لە جموجۆڵ و خەبات و تێکۆشاندا بووە.

لە یادی بیست ساڵەی شەهید بوونی شاروخ مرادی

شاروخ مرادی ساڵی ١٣٣٧ی هەتاوی لە بنەماڵەیەکی نیشتمان پەروەری شاری سنەی خۆراگر چاوی بە دنیای روون هەڵێنا. لە تەمەنێکی کەمدا باوکی لەدەست داو هەر بۆیە لە تەمەنی منداڵییەوە لەشی شلکی بەر کارو کوێرەوەری داو تا بتوانێ ژیانێکی هاوکارێک بێ بۆ بنەماڵەکەی. ئەو ماندووبوونە و تاڵی ژیان وای کرد کە لەتەمەنی لاوییەوە هەست بەوە بکا چەوساوەکان دەبێ لەچنگ ناعەدالەتییەکانی کۆمەڵ رزگاریان بێ.

لە شۆڕشی ساڵی ١٣٥٧ بەشداری چالاکانە دەکاو بۆ ماوەیەکی کەم توانی هەناسەیەکی ئاسوودە هەڵکێشێ. پاش ماوەیەک هێرشی سوپای رێژیمی تازە بە دەسەڵات گەیشتوو بۆ سەر کوردستان و هێرشی نەوروزی خوێناوی بۆسەر شاری سنە نەی توانی لە ئاست ئەو زوڵمەشدا بێ دەنگ بێ و رێبازی پڕ لە شانازیی حیزبی دێموکراتی هەڵبژارد. لە ساڵی ١٣٥٩ریزی پێشمەرگەکانی هێزی شەهید شەریفزادە دا چەکی خەباتی لەشان کرد و بڕیاریدا لەگەڵ خەڵکی کوردستانو حیزبەکەی تێبکۆشێ. قۆڵی خەباتی دژی کۆنەپەرستانو هەموو ئەو کەسانەی کە دژی ئازادی

نەتەوەی کوردن هەڵماڵیو لە مەیدانی کردەوەدا نیشانیدا کە مرۆڤێکی دڵسۆزو پێشمەرگەیەکی راستەقینەو خەباتگێرێکی وەفاداری ئامانجەکانی نەتەوەی کوردە. هەربۆیە لەماوەیەکی کورت دا بوو بە خۆشەویستی هاوسەنگەرانیو خەڵکی ناوچە.

شاروخ مرادی کورێکی هێدیو لەسەرەخۆو بە نەزمو دیسپلینو لەگەڵ ئەوەشدا ئازاو نەترسو بێباک بوو، هەر بۆیە هەموو هاوسەنگەرانی رێزیان لێ دەگرتو خۆشیان دەویست. ئازایەتی ناوبراو لە چەندین شەری ناوچەی سنەو چالاکیو هەڵسورێ ئەو لە خەبات دژی دوژمنانی ئازادیدا، ئەوی کردە خۆشەویستی هەموو هاوسەنگەرانی وخەڵکی ناوچەی سنە.

لە ساڵی ١٣٦٢ لە سەر داوای حیزب لە بۆ خزمەت کردن روو لە ناوچەی دیواندەرە دەکاو لەوێ وەک سەرپەل دیاری دەکرێ، شاروخی خۆراگرو چاونەترس شانی بەر ئەو مەسئولییەتە داو زۆر ئازایانە و دڵگەرمتر لە پێشوو ئەرکەکانی حیزبی جێ بەجێ دەکرد لەو ماوەیەدا توانا نیزامییەکانی شاروخ بۆ کومیتەی شارستانو هیزی شەهیدانی دیواندەرە روون دەبێتەوەو بۆیە لە ساڵی ١٣٦٣ وەک فەرماندەری لک دیاری دەکرێ، دوای سازماندەهی نوێی حیزب لە سالی ١٣٦٥ لە هێزی دووی رێبەندان وەک فەرماندەری لک دیاری دەکرێ وپاشان لەساڵی ١٣٦٦ وەک فەرماندەری هێز دەستی بەکارکردو سەرئەنجام لەساڵی ١٣٧٠ وەک فەرماندەری هێزی زاگرۆس دایاری کرا.

شاروخ مرادی لە کەمترین ماوەدا نیشانی دا کە توانای ئەو مەسئوولییەتەی هەیەو فەرماندەرێکی باشو خاوەن تەرحو گەڵاڵەی سەرکەوتووانەیە. شەرەکانی ناوچەی سەقزو دیواندەرەو سنە شاهیدی بۆ ئازایەتی ناوبراو دەدەن لە کاتی تەنگانەدا بویرانە بریاری دەدا، شەرەکانی شاخەرەشی جەوشەن، دەرەزیارەت، کاکە سیا، مازوار، دەرەفوڵە، وەنەوشە، جادەی سەقز - بانە، سەقز - سنە، شیرین سوارو کورەی مریەم، نموونەیەکی چووکەن کە بە فەرماندەهی ئەو رۆڵە چاونەترسەی دیموکرات بەرێوە دەچوون. شاروخ مرادی لەگەڵ ئەوەی خوێندەواری نەبوو، بەڵام لەمەکتەبی حیزبی دیموکراتدا فێری خویندنو نووسین بوو بۆیە هیچکات لە فێربوون رانەوەستاو لەو بوارەشدا توانی خۆی پێبگەیەنێ. جگە لەوانە ئەو ئینسانێکی بە حەوسەلەو قسە خۆش بوو، هەربۆیە توانیبووی جێگای تایبەتی لە نێو دڵی هەموو پێشمەرگەکاندا بکاتەوە.

ڕێژیمی دڵڕەش لە بەرەنگاری و ڕووبەڕووبوونەوەی لەگەڵ شاروخ مرادی لە ناوچەکانی کوردستاندا بێتوانا بوو، بۆیە بیری لە پیلانێکی دیکە کردوە بۆ لەنێوبردنی شاروخ. بەداخەوە لە باشووری کوردستان پیلانەکەی جێبەجێ کرد. لە ڕۆژی ٢١ی خەزەڵوەر سالی ١٣٧٢ لە کاتێکدا شاروخ و چەندکەس لە هاوڕێیانی پێشمەرگە کە لە شاری دەربەندیخان بەرەو بنکەکانیان بۆ ناوتاق دەگەرانەوە، کەوتنە سەر مینی بەکرێگیراوانی کۆماری ئیسلامی و بەداخەوە شاروخ مرادی لەگەڵ ٤ هاوسەنگەری دیکەی بەناوەکانی ئەنوەر ئیبراهیمی، سەلاح مرادیان، رەشید رۆستەمی و تاهیر مەنووچێهری شەهید بوون.

لە یادی ٣٠ ساڵەی شەهیدبوونی قادر ئیفتیخاری

شۆڕشگیڕانی کورد خەبات دەکەن تا نیشتامانەکەیان ئازاد بێ نەتەوەکەیان بە مافو ئازادییەکانی بگا . خەباتی شۆڕشگیڕانی کورد لە پێناوی ئەم ئامانجەدایە، زۆر لاوی بەئەمەگ بۆ وەدیهاتنی ئاواتی نەتەوەکەیان، گیانی خۆیان داناوە بۆ ئەوەی نەسلەکانی داهاتوو بە ئاسوودەیی و سەربەستی لە نیشتمانی رزگارکراویان دا بژین.

مێژووی حەماسەو قارەمانەتی پێشمەرگەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان لەم بوارەدا جێی شانازیی نەتەوەکەمانە. لەوراستایەدا کەمتر ڕۆژی ساڵ هەیە کە رۆڵەکانی حیزبی دێموکرات شانازیان تێدا نەخوڵقاندبێ.

یەکێک لەو ڕۆژانە کەلەودا رۆڵەکانی نەتەوەی کورد، بە فیداکاریی و کۆڵنەدانیان لاپەڕیکی دیکەیان بە حەماسە وقارەمانەتی نەتەوەکەیان زیاد کرد. ڕۆژی ٥ی سەرماوەزە لە ساڵی ١٣٦٢ی هەتاوی بە فەرماندەیی قادر ئیفتخاری بوو.

شەهید قادر ئیفتخاری ساڵی ١٣٣١ی هەتاوی لە ئاوایی «چەشمەگۆل»ی سەر بە شارستانی شنۆ لە بنەماڵەیەکی مام ناوەندی لە دایک بوو. لە بنەماڵەیەکی کوردپەروەر کە خاوەن بیرۆکەیەکی پیرۆزی کوردایەتی بوون گەورە بوو. باوکی لەگەڵ سەرۆوەرییەکانی کۆمار ژیانی تێپەر کردبوو، بۆیە قادر زۆر زوو هەستی بە بێبەشی نەتەوەکەی

کرد، بێگومان هەر ئەو بیرۆکەیە و رابردووی بنەماڵەکەی بوو کە رێگای باب و باپیرانی هەڵبژێرێ و لە حیزبی قازی واتە حیزبی دێمۆکراتی کوردستان دا دەست بە خەبات و تێکۆشان بکا.

قادر چووە قۆتابخانە تا شەشی سەرەتایی لە قۆتابخانەی «چەشمەگۆل» دەرسی خوێندوە دواتر لە شاری شنۆ دیپلۆمی وەرگرتووە دوای وەر گرتنی دیپلۆم وەک مامۆستا ماوەی ساڵێک لە گوندی «قەرەخدر»ی ناوچەی پیرانشار وانەی بە منداڵانی ئەو گوندە دەگوتەوە. ماوەی ساڵێکیش دەرەجەداری ئەرتەش بوو. دوای تەواو کردنی ماوەی سەربازییەکەی لە ناو ئەرتەش دا، بۆ درێژەپێدانی خوێندن چوو بۆ شاری ورمێ و لە وێ بۆ ماوەی دوو ساڵی فەوقی دیپلۆمی لە رشتەی زانستە سروشتییەکان وەگرت.

کاتێک راپەرینی گەلانی ئێران لە دژی رژێمی پاشایەتی لە ساڵی ١٣٥٧ دەستی پێ کرد قادری ئیفتخاری وەک لاوێکی شۆڕشگێڕو مامۆستایەکی خەباتگێر لە خۆپیشاندانەکاندا بەشدار بوو. پاش هێرشی رێژیمی تازە بەدەسەلات گەیشتوو بۆ سەر کورستان و بەرەنگاری نەتەوەی کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان، قادر ئیفتخاری چووە نێو ریزی خەباتگێڕانی دێموکراتەوە و لە ریزی یەکیەتیی لاوانی دیموکراتی کوردستان دا خەباتی خۆی دەست پێ کرد.

ژیانی سیاسی شەهید قادر ئیفتخاری لە هیزی شەهید ئاوارە دا تێپەری، ئەو توانی ئەو هێزە بە لێوەشاوەیی خۆی و قارەمانێتی پێشمەرگەکان بە خەڵکی کوردستان بناسێنێ. بە لێوەشاوەیی هەموو پلەیەکی پێشمەرگایەتی بڕی. لەکاتێکدا بەرپرسایەتی هێزی ئاوارەی وەستۆ گرت کە ئەو ناوچەیەی ئەوکاری تێدا دەکرد بە ناسکترین هەلومەرجی سیاسی و ئەمنییەتی دا تێ دەپەڕی و کۆماری ئیسلامی بە هەموو هێزیەوە هێرشی دەکرد.

بە گیرانەوەی جادەی شەردەشت - پیرانشار قۆناغی خەبات لەو ناوچەیە ئالوگۆڕی تێدا پێک هاتو قادر ئیفتخاری زۆر زوو توانی وەک فەرماندەیەکی بە توانا لەگەڵ هەلومەرجی نوێی خەبات خۆی بگونجێنێ وزەبری لەبیر نەکراو بە هیزەکانی رێژیم بدا وئازایەتی و خۆڕاگری لەلایەرەکانی دەفتەری بیرەوەری پێشمەرگایەتیدا تۆمار بکات. گرتنی چەندین پایەگا، کۆنترۆلی جادەی ئەسلی سردەشت - پیرانشار و بەرپرچدانەوەی هێزەکانی دوژمن لە ناوچەی پیرانشارو شنۆ و نەغەدە لە ساڵەکانی ١٣٦١ و ١٣٦٢ ئەو داستانە پڕ لەحەماسانە بە

فەرماندەهی پێشمەرگەی لەخۆبووردوو مام قادر، لە مێژووی بەرەنگاریی چەکدارانەی هێزی پیشمەرگەی کوردستان دا تۆمار کراون..

ئەو کاتەی کە ئەو بەرپرسیارەتی وەستۆ گرت هەلومەرجێکی نالەبار بوو رۆڵەی لێوەشاوە و بە توانای پێویست بوو کە بتوانێ ئەو مەسئولییەتە وەستۆ بگرێ. قادری ئیفتخاری بێ سێ ودوو لێ کردن قۆڵی لێ هەڵماڵی و شانی وەبەرداو بە ماندووبوونی شەو رۆژ، بە رەفتارو هەڵسوکەوت و ئەخلاقی جوامێرانەی زوو جێگای خۆی لە نێو دڵی هاوسەنگەرانی و خەلکی ناوچەدا کردەوە. زۆر زوو لە کاری خۆی دا کارامەیی وەدەست هێناو ئەزموونی کۆ کردەوە. قادر ئیفتخاری لە هەمان کاتدا پێشمەرگەیەکی ئازاو بە جەرگ بوو، پیشمەرگەیەکی بەبیروباوەڕو بە دیسیپلین بوو هەمیشە بۆ جێ بەجێ کردنی بریارەکانی حیزبی سەرلە پێناو بوو. لاوێکی رووناک بیرو شۆڕشگێرێکی بە هەست ونیشتمانپەروەر بوو.

با چاوێک بە وەسێتنامەی شەهید قادر دا بخشینین بزانین هەستی دەروونی خۆی چۆن دەردەبڕێ. ناو براو لە بەشێک لە وەسێت نامەکەی دا دەنووسێ:

«برای بەرێزو قارەمان شک لەوە دا نیە کە هەموو مەوجوودێکی زیندوو مەرگی لە پێشە، چ باشتر لە سەنگەری شەرفدا و لە رێگای نەتەوەکەتدا گیان بەخت بکەی، هەر کەس هەستی بە بوونی خۆی و نەتەوەکەی نەکردبێ، ئینسان نیە، هەرکەس پێی وابێ سەرکەوتن محاڵە ئاقڵی لەدەست داوە. سەرکەوتن حەتمییە، بەڵام خوێنی دەوێ و فیداکاری لازمە، کاتێک شەهید بووم نامهەوێ کەس ئاخ وئۆخم بۆ بلێ چونکە دەزانم بۆ شەهید بووم.»

لە بەشیکی دیکەی وەسێتنامەکەی دا دەنووسێ:

برام، پێشمەرگەی گەل، چاوەکەم، لە گەڵ تۆمە، ئەوەی کە پاش مەرگی من ئەو چەند کەلیمەیە دەخوینێتەوە، هەرچەند مردن ناخۆشە و نامەوێ وازوو، واز لەو دنیایە بێنم بەلام زۆر جار دەڵیم ژیان پاش ئەو هەمووە خۆشەویستانەی وەک: محەممەدی مینە، ئەبووبەکرو کەریم، دەیان وسەدان هاوسەنگەرم چ خۆشییەک هەیە؟ جا براکەم پاش شەهید بوونی من ئەو شتانە لەبەر چاو بگرن و بۆم جێ بەجی بکەن چەند شێعرم هەیە هەرچەند

زۆر بێ بایەخن بەڵام چ بکەم ئەوە هەستی دەروونی منە، بۆیە داواتان لێ دەکەم حەتمەن چاپیان بکەن، مەهێڵن خوێنی شەهیدان بە فیرۆ بچێ، تەرمم لە مراد رەسول و مراد حاسل بنێژن، توخوداکەی هەرکات خودموختاریمان وەرگرت بۆ بیرەوەری منیش بێ لانی کەم «ئەسکەندەر»ی کورم لە جێژنەکەدا بەشدار بکەن، تا بزانێ بابی ودەیان وسەدان وهەزاران بابی دیکە گیانیان تەنیا بۆ ئەو رۆژە فیدا کردوە. من قادر ئیفتخاری بەدروشمی سەرکەوێ حیزبی پێشەوای گەلی کورد، قازی محەممەدی نەمر، بەو چەند پارچە هەڵبەستە وەسێت نامەکەم کۆتایی پێ دێنم.»

تاکەی براکەم ژینی بەو جۆرە؟ — تاکەی دەڵێین ئازادی دوورە؟
تاکەی رۆڵەی کورد بە خوێنی سوور بێ؟ — لەهەموو شتێک بەگشت مەحرووم بێ
تاکەی ژێربار بین ئەی نەسلی کاوە؟ — نەپرسی بۆ چی گەلمان بڵاوە
تاکەی دەست بەستە ئاومان خوێناو بێ — تەنیا گەلێک بین مافمان خورا بێ
تاکەی هەزاران کۆرپەی کوردستان — بمرێ هەژارو مات وسەرگەردان
تاکەی گەلی کورد بەوجۆرە بژین — هەمیشە تاو بێ بۆمە، ئاسۆی ژین؟
تاکەی گیان بدەین بێ دەواو دەرمان — ساوایی نێو لانک تا پیرو جوان
تاکەی لە گێژی جەهل بخنکێین — بۆ مافی خۆمان نەوێرین بدوێین
تا کەی بناڵێین لەدەست بێ کاری — تەمەن رابوێرین هەر بە هەژاری
چارەی ئەم دەردە یەکیەتی گەلە — دەبا راپەڕین هەموو بە پەلە

رۆژی ٥ی سەرماوەزی ساڵی ١٣٦٢ هەتاوی سی ساڵ لەمەوبەر، کە بەفر لووتکەی چیاکانی کوردستانی داگرتبوو، سەرماو سۆڵ، شارو دێ و دەشت وپێدەشتەکان و چیا ودۆڵ ولێرەوارەکانی کوردستانی دەبڕی، پێشمەرگە تێکۆشەرەکانی هێزی شەهید ئاوارە و هێزی شەهید سمکۆ بە پێی بەرنامەیەکی رێکوپێک چوونە ناوشاری شنۆ. هەموو لە شوێنی دیاری کراودا جێگیر ببوون. لە کاتێک دا ئاخوندێک لە مزگەوت خەریکی قسەکردن دژی حیزبی دیموکرات و جووڵانەوە بوو لەپڕ قرمەی چەکی پێشمەرگە لە ناوە شاری شنۆدا دەنگی دایەوە تەواوی شار بۆ هێزی دوژمن تەنگ بۆوە. پێشمەرگەکان زۆر ئازایانە لە شەقام و کۆڵانەکانی ناو شار شەڕیان دەکرد دەرسیکی باشیان بە هێزەداگیرکەرەکاندا. رۆڵەکانی گەل لە گەرمەی شەردا بوون کە گوللە خومپارەیەکی دوژمن لەناو دەستەیەک لە

پێشمەرگەکاندا تەقییەوە و بەداخەوە قادر ئیفتخاری لەگەڵ ٦ قارەمانی دیکەی نەتەوەکەمان بەناوەکانی خالید ناسری، برایم هەمزەیی، ئەحمەد خەلیلی، سەیدکەماڵ، سەعید ئەڵواری و برایمی حەمەرەش گوڵی تەمەنیان پەرپەڕ بوو. بەمجۆرە ٧ قارەمانی نەتەوەی کورد لە گەرمەی بەربەرەکانی دا گیانیان بەختی دیموکراسی و مافی دیاری کردنی چارەنووسی نەتەوەکەیان کردو بە خوێنی سوورو گەشیان لاپەرەیەکی مێژووی خەباتی نەتەوەی کوردیان نەخشاند،

ئێستا ٣٠ ساڵ بە سەر شەهید بوونی فەرماندەری لێوەشاوەو ٦ هاوسەنگەریدا تێدەپەرێ لەو ماوەیەدا هیچ کات ناو و ناوبانگی قادری ئیفتخاری و هاورێکانی لە بیر نەکراوە، چونکە لە دوای شەهید بوونی ئەودا رۆڵەکانی دێموکرات زۆر شەری قورسیان بە یادی ئەو و هاورێکانی بەرێوە بردو خورپەیان خستە نیو دڵی کۆنەپەرستانی داگیرکەر. ئێستاش رێگا و رێبازی قادرئیفتخاری و خالید ناسری، برایم هەمزەیی، ئەحمەد خەلیلی، سەیدکەماڵ، سەعید ئەڵواری و برایمی حەمەرەش، هەروا پڕ ڕیبوارە.

لە ژمارە ٦٢١ی رۆژنامەی "کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە

٧ی دێسەمبەری ٢٠١٣

بابەتەکانی ساڵی: ٢٠١۴

یادی ٣٠ ساڵەی شەهیدبوونی عەبدوڵڵا بەهرامی

٢٩ی بانەمەری ساڵی ١٣٩٣، ٣٠ ساڵ بەسەر شەهیدبوونی هاوڕێی فیداکار عەبدوڵڵا بەهرامی ئەندامی کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستاندا تێدەپەڕێ.

رۆژی ٢٩ی بانەمەڕی ساڵی ١٣٦٣ شۆڕشگێری دیموکرات لەشەڕێکی سەختو نابەرامبەردا لەگەڵ هێزە سەرکوتکەرەکانی رێژیمی کۆماری ئیسلامی ئێران لەناوچەی دیواندەرە لەگەڵ ٣ هاوسەنگەری دیکەی بە ناوەکانی سەدیق ئەندام، ئەنوەر شیلانانو حەمەی رامین تێکەڵ بە کاروانی سەربەرزی شەهیدانی سوورخەڵاتی کوردستان بوو.

شەهید عەولای بەهرامی ساڵی ١٣٢٨ی هەتاوی لە شاری پاوە لەناوچەی هەورامان، لە بنەماڵەیەکی نیشتمانپەروەر چاوی بە دنیای روون کردەوە، لەداوێنی دایکێکی دڵپاکو رووسوور، لە نێو سروشتی جوانو رازاوەی ناوچەی هەوراماندا گەورە بوو و رەوانەی قوتابخانە کرا. هاوینانیش بۆ یارمەتی باوکی قۆڵی لە کار هەڵدەماڵی و بۆ ئەوەی لانی کەم خەرجی خوێندنی خۆی دابین بکا. پاش تەواو کردنی پۆلی ٣ی ناوەندی، دەچێتە دانشسەرای کەشاوەرزی شاری کرماشان، پاش تەواو کردنی دانشسەرا، لە ئیدارەی کەشاوەرزی پاوە دامەزرا.

عەولای بەهرامی کورە زەحمەتکێشی نەتەوەکەمان لە تەمەنی مێرمنداڵییەوە، نیشتمانپەروەریو رزگاریی نەتەوەکەی، بیروهەستی داگرتبوو. هەست بە زۆڵمو زۆریو بندەستی نەتەوەکەی هێنابوویە سەر ئەو بڕوایە کە کوردیش دەبێ بە سەربەستیو ئازادی بژیو دەسەڵاتی بەسەر چارەنووسی خۆیدا هەبێ، بۆیە حەولی دەدا کە فێری خوێندنو نووسین بە زمانی زگماکی بێ، شێعری شاعیرانی شۆڕشگێری کوردی لەبەر دەکردو هەستی خاوێنی خۆی پێ

دەردەبڕی.

شەهید عەوڵای بەهرامی وەرزشکاریش بوو، وەرزشو چوونە نێو ئەو بوارە بۆ ئەو بیانوویەک بوو تا بتوانێ لەگەڵ وەرزشکارانی دیکە لەسەر هەژاریو بندەستی نەتەوەکەی بدوێو هەستی کوردایەتی لەنێو دڵو دەروونیاندا بەهێز بکا، ئەوە سەرەتایەک بوو بۆ ناوبراو کە زیاتر لەوبوارەدا هەوڵ بدا.

کارکردن لە ئیدارەی کشاوەرزیو پێوەندی نزیک لەگەڵ زەحمەتکێشانو وەرزێران، ناوبراویان زیاترشارەزای دەردو ئازارو خەمەکانی چەوساوانی کۆمەڵگاکەی کرد. ئەو ئیمانو بڕوای لەدڵو دەروونیدا پێک هێنا کە بۆ کۆتایی هێنان بە بارودۆخی ژیانی نالەباری چەوساوان دەبێ خەبات بکرێ. هەمیشە چاوی لە شەپۆلێکی شۆڕشگێڕانەی خەڵک بوو، بەڵام زۆری نەخایاندو تەمەنی ١٩ساڵە بوو کە ئاواتی گەورەی هاتەدیو خەڵک لە دژی دەسەڵاتی شا راپەڕین، ئەویش وێرای خەڵک هەڵی کوتایە سەر دامو دەزگای رێژیمی پاشایەتیو دەنگی تیکەڵ بە هاواری زەحمەتکێشانی پاوە کردو ئاسەواری ریژیمی پاشایەتیان لەو ناوچەیەدا سڕیەوە.

بە ئاشکرا بوونی تێکۆشانی حیزبی دیموکراتی کوردستان عەوڵای بەهرامی ئاسۆی روونی رزگاری نەتەوەکەی لە دروشمەکانی حیزبی دیموکراتدا بەدی دەکرد بۆیە بێ‌راوەستان وەک یەکەم کەس لەشاری پاوە پێوەندی بە حیزبەوە گرت، هەر لەیەکەم رۆژی دەست پێ‌کردنی بەڵێنی بە حیزبو نەتەوەکەیدا کە تا وەدی هێنانی ئامانجەکانی نەتەوەکەی ساتێک لەخەباتو تێکۆشان نەوەستێ. حەولو تێکۆشانی شەهید کاک عەوڵا بەهرامیو هەموو دڵسۆزانی حیزبی لەشاری پاوە بووکە ناوی حیزبی دیموکرات لەهەموو ناوچەکانی هەورامان زاربەزار بگەڕێو ببێتە خۆشەویستی خەڵکی زەحمەتکێشی ئەو ناوچەیەو روناکی خستە نێو دڵی پڕ لەئاواتی هەژارانی دەڤەری هەورامان.

مێژوو هیچکات لەبیر نەتەوەی زوڵم لێکراو ناچێتەوە، بە هۆی پیلانی جۆراوجۆر شەری پاوە هەڵگیرساو نەیارانو دوژمنانی کورد لەنفوزو خۆشەویستیی حیزبی دیموکرات لەنێو کۆمەڵانی خەڵک زراویان چووبوو، بۆیە تاوانی ئەو شەڕەیان خستە سەر شانی حیزبی دیموکراتو خومەینی کۆنەپەرەست راستەوخۆ فەرمانی جیهادی دژ بە خەڵکی کوردستان دەرکردو حیزبیشی هەڵوەشاوە (منحلە) راگەیاند. بۆیە هێزە دژی گەلیەکانی کۆماری ئیسلامی پەلاماری کوردستانیانداو بە بڕیاری بە ناو دادگای شۆڕش لەشاری پاوە، دەیان لاوی کورد بەدەست پاسدارەکانی کۆماری

ئیسلامی گوللەباران کران.

دوای کارەساتی پاوە عەولای بەهرامی وێڕای هاوسەنگەرانی بۆ درێژەدانی خەباتی شۆڕشگێڕانە رووی کردە کەژو کێوە سەرکەشەکانی هەورامانو لە بەرانبەر هەموو ئەو کەسانەشدا راوەستاو هەڵوێستی گرت کە دەیان ویست بزووتنەوەی کورد بەلاڕێ دابەرن.

تایبەتمەندی هەرە بەرچاوی عەولای بەهرامی، لێهاتوویی‌و کارزانی، ماندوونەبوونی، سەداقەتو بیروبڕوا بە رێبازی حیزبەکەی بوو. ئەوانە ئەویان کردبووە خۆشەویستی خەڵکو هاوسەنگەرانی، هەر بۆیەش لەیەکەم کۆنفرانسی حیزبی لەهەورامان مەکۆی قارەمانەتی تیکۆشەرانی هێزی شاهۆ بە بەرپرسی کومیتەی شارستانی هەورامان دیاری کرا. زۆری ناخایاند بە هۆی لێوەشاوەیی لەو پۆستەدا، لەلایەن حیزبەوە وەک ئەندامی کۆمیسیونی تەشکیلات دیاری کرا.

عەولا بەهرامی بۆ جێبەجێ کردنی کارو بریاراتی حیزبی، ماندوویی نەدەناسی‌و بە ئۆگرییەکی زۆرەوە ئەرکی پێئەسپێردراوی رادەپەڕاندو لە هەر شوێنێکی کوردستان کاریان بۆ دیاری کردبایە بەوپەڕی سەداقەتو هەستکردن بە بەرپرسیارەتی بەڕێوەی دەبرد. بەشداری عەولای بەهرامی لەشەڕی شنۆو خۆڕاگری ئەم رۆڵە پێشمەرگەیە لە بەرانبەر هێرشی بەناوبانگی ریژیم بۆ سەر ئەو ناوچەیە جێگای تایبەتی لەژیانی پێشمەرگایەتی عەولای شەهیددا هەیە.

عەولای بەهرامی لە کۆنگرەی ٥ی حیزب بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حیزب هەڵبژێردراو وەک بەرپرسی کومیتەی مەریوانو ئەندامی ناوەندی ئاژوان دیاری کرا. ئەو بە هەڵسوکەوتی جوامێرانەی، گوێگرتن بۆ هاوسەنگەرانی، راگەیشتن بەدەردوومەرگیان، شەریکی رۆژی تەنگانەو ناخۆشی‌یەکانیان بوو بە هەموو وجوودییەوە هەستی بە ئیشو ئازارەکانی خەلکی ناوچەی مەریوانیش کردبوو. ئەو تەنیا کادرێکی سیاسی نەبوو بەڵکوو پێشمەرگەیەکی ئازاو قارەمانیش بوو. لەمانگی سەرماوەزی ١٣٦٢ کاتێک هێزەکانی کۆماری ئیسلامی پەلاماری ئاوایی بێسارانی ناوچەی ژاوەرۆی مەریوانیاندا لەوشەڕەدا بەداخەوە حسام ئەسعەدی فەرماندەری هێزی زرێباری مەریوان شەهید بوو، دوای شەهید بوونی حسام، عەولای بەهرامی بێ ئەوەی ورەی لەدەست بدا جێی بەتاڵی شەهید حسامی لەورۆژەدا

پڕکردەوەو فەرماندەیی ئەو شەڕەی کردوو هێزەکەی رێکخستەوەو بە بەرپرسایەتیەکی کەم وێنە، توانی ئەرکی سەختو دژوار لەو رۆژەدا بەرێوە بەرێ.

عەولای بەهرامی تەنیا ئەو داستانەی تۆمار نەکردبوو لە ٢٥ی گلاوێژی ساڵی ١٣٦٢ رۆژێکی دیکە، لەرۆژە پڕلەشانازییەکانی ژیانی پێشمەرگایەتی ئەو شەهیدەیە. ئێواری ٢٤ی گەلاوێژ پێشمەرگەکان، تا بەیانی رۆژی ٢٥ی گلاوێژ بۆ ماوەی ١٦ سەعات رێگایان بڕی، لەسەعات ٦ی بەیانی لەنێوان ئاواییەکانی «کاکۆ زەکریا» و «دەرەهەر»ی ناوچەی بەرپلەی ساراڵ کەوتنە کەمینی دوژمنەوە لە یەکەم دەسرێژدا سەلاح ئەحمەدی شەهید بوو بەلام فەرماندەری بەرێوجێی شەهید عەولای بەهرامی، ئازایەتیو نەترسی ئەو فیداکارەو پێشمەرگەکان، توانیان گەمارۆی دوژمن تێک بشکێننو راویان بنێن. حەماسەو قارەمانەتی پێشمەرگەکانو فەرماندەهی ئەو نەمرە بەرادەیەک بوو کە شەهید عەولا لەسەر گڵکۆی شەهید سەلاح رووی لەهاورێیانی کرد گوتی» ئەوە تەنیا ئیمانی پێشمەرگە بوو کە دوژمنی شکاند بلێنی بەسەلاح دەدەین تاسەر وەفاداری رێگای بین.»

پێشمەرگەی ئازا، کادری بەئیمان، فەرماندەی بەتوانا، لە کۆنگرەی ٦ جارێکی دیکە بە ئەندامی کومیتەی ناوەندی هەڵبژێردرایەوەو بە وزەو توانای پترو ئیمانێکی قوڵتر بە خەباتی نەتەوەکەی، وەک ئەندامی ناوەندی ئاژوان بۆ بەرێوەبردنی ئەرکە پێ ئەسپێردراوەکانی بەرەو جنووبی کوردستان وەرێ کەوت لە گەڕانەوەی بۆ ناوچە هێندە تێنەپەڕیبوو کە هێزەکانی کۆماری ئیسلامی هێرشیان کردە سەر ناوچە ئازادکراوەکانی دیواندەرە کە پاش شەرێکی قارەمانانە بەداخەوە وەک لەسەرەوە ئامازەی پێ کرا لە گوندی «نەرگەسەڵە»ی دیواندەرە گیانی پێشکەش بە رزگاری نەتەوەکەی کرد.

لە ژمارە ٦٣٢ی رۆژنامەی "کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە

٢١ی مای ٢٠١٤

یادی ٣٤ ساڵەی رادیۆ دەنگی کوردستان

رۆژی ٢٧ی جۆزەردانی ساڵی ١٣٩٣، سی‌وچوارەمین ساڵرۆژی دامەزرانی رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێرانە. ئەوەی ئەمڕۆ لەو کورتە باسەدا یادی هەڵکردنی مۆمی ٣٥ ساڵەی رادیۆ دەنگی کوردستان دەکەینەوە زۆرتر دەبێ ئاوڕ لە سەرەتایی دامەزرانیو ساڵەکانی سەرەتایی بدەینەوە کە ئەو کات وەک دەنگی بزووتنەوەی میللی دیموکراتیکی کوردستان لەمانگی جۆزەردانی ساڵی ١٣٥٩ بە سەرەتاییترین ئیمکانات دەستی بە کار کردو لە ماوەی ٣٤ساڵ کاری بەردەوامی خۆیدا لەگەڵ ئەو هەمووە گیروگرفتە جۆراوجۆرەی لە سەر رێگای بووە رۆژ لەگەڵ رۆژ بە گوڕو تینەوە درێژەی بە ئەرکی شۆڕشگێڕانەی خۆی داوە.

رادیۆ کوردستان لە کاتێکدا دامەزرا کە هێزەکانی کۆماری ئیسلامی هێرشی بەربڵاویان کردە سەر کوردستان و لە راگەیەنەکانیشیان فڕوفیشاڵی درۆو ریباکارانەیان بۆ خەڵک بڵاو دەکردەوەو تا تۆوی دووبەرەکیو ناهۆمێدی لەنێو خەڵکی دا بچێنێن، بە تایبەتی ئەوکات پێشمەرگە بەرەبەرە لەشارەکان دەهاتەدەر، بۆیە دامەزرانی دەنگی کوردستان لە هەڵومەرجێکی ئەوتۆدا پێویستییەکی مێژوویی بوو.

لەماوەی کاری رادیۆ کە ببووە خۆشەویستی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستانو سەری بە هەموو ماڵو کەلێنو قوژبنێک دا دەکرد، هەر لەو کاتەدا یەکێک لە هەدەفەکانی کۆماری ئیسلامی بوو ئەوەندەی لە توانایان دابوو شوێنی رادیۆ بدۆزنەوەو بۆمبارانی بکەن بەڵکوو ئەگەر بۆیان کرابوایە بۆ ماوەیەکی کاتیش دەنگی حەقخوازانەی کورد بێ دەنگ بکەن ئەگەرچی زۆرجار گرمەی تۆپو مووشەکەکانی کۆماری ئیسلامی، بێژەرانی رادیۆی راچڵەکاندوە بەڵام لەکار نەوەستاونو لەگەڵ ئەو هەموو گیروگرفتانەی لەسەر رێگای بوون ئەو رادیۆ خنجیلانەی کە لەسەردەمانێک چرای رووناکی نەتەوەی کوردبوو هەر درێژەی بە کاری خۆی دا.

خۆشەویستی رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران لای کۆمەلانی خەڵک لەوەدابوو کە لە هەموو هەلومەرجیکدا راستییەکانی بە کۆمەڵانی خەلک دەگوت، ئەگەر ژمارەیەکی زۆریش پێشمەرگە شەهید بوایە رادیۆ راستییەکانی بڵاو دەکردەوەو و تەنانەت زۆرجاریش دامو دەزگاکانی کۆماری ئیسلامی بۆ راستیو درووستی ئاماری شەڕەکان پشتیان بە

هەواڵەکانی رادیۆ دەنگی کوردستان دەبەست. بۆیە لەلایەک چقڵی چاوی دوژمن بوو لە لایەکی دیکە جیگایەکی حاشا لێ نەکراوی لە نێو جووڵانەوەی کوردو کوردستاندا بۆ خۆی کردبۆوەو خۆشەویستو جیگای باوەڕو متمانەی نێو خەڵکی کوردستانی بەدەست هێنابوو، ئەوە شانازییەکی گەورەی حیزبی دیموکراتی کوردستان و بەتایبەت ئەوانەی هەڵسورینەرانی رادیۆ بوون بە حەق دەبێ پێی بنازنو سەربەرز بن.

لەدنیای ئەمرۆدا ئالوگۆڕێکی قووڵ بە تەکنەلۆژیدا هاتووە پێشرەفتی زۆری کردووەو رۆژ لەگەڵ رۆژ زیاتر بەرەو پێش هەنگاو دەنێ، بەڵام با ئەوچرا گەشاوە لە بیر نەکەین کە لەسەردەمانێکدا جێگای هیواوهۆمێدی خەڵکی کوردستانو ئاوێنەی راستییەکانی کۆمەڵگای کوردەواری بوو.

ماوەتەوە لەو باسە کورتەدا بڵێین و ئاماژە بەوە بکەین کە زەحمەتو ماندووبوونی ژمارەیەکی زۆر لە بەرێوەبەرانو هەلسوڕاوانو کادرو پێشمەرگەی رادیۆ، لە رێبەرایەتیڕا بگرە تا پێشمەرگەیەکی سادە، کە ساڵانێکی بەردەوام زەحمەتیان کێشاو تکتک ئارەقەیان دەرشت لە هەموو هەلومەرجێکدا بێ وچان و راوەستان بۆ ساتێکێش ریگایان نەدا ئەو رادیۆ بە نرخە لە کار بوەستێو زۆر جاریش لە گواستنەوەدا تەنانەت ئامادە بوون گیانی خۆیان پێشکەش بکەن، سپاس بۆ زەحمەتەکانیان، بۆ فیداکارییان، بۆ ماندووبوونی شەوو رۆژیان، لەراستی ئەوانەی بوونە هۆکاری بەردەوامبوونی رادیۆ جێگای شانازی حیزبی دیموکراتو خەلکی کوردستانن.

لە ژمارە ٦٣٤ی رۆژنامەی "کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە

٢١ی جوونی ٢٠١٤

عێراقو هۆکارەکانی دروستبوونەوەی شەڕ

لە رۆژهەڵاتی ناوەڕاست نەتەوەیەکی گەورە دەبینرێ بە ناوی نەتەوەی عەرەب، لەدوای رووخانی رژێمی سەدام حوسێن، ئەلقاعیدە لەو بەشەی کە سەدام دەسەڵاتی هەبوو دوای رۆیشتنی هێزەکانی ئەمریکا چنگی خۆی لێ قایم کرد، ئەگەرچی لەمانگی دیسامبری ٢٠١١ هێزەکانی ئەمریکا عێراقیان بە جێهێشت ئەلقاعیدە پێگەیەکی لاوازی لە عیراق هەبوو، هەر لەوکاتەشدا شیعەو سوننە لەو وڵاتەدا بەیەکەوە هاوکاریان دەکرد کە دەتوانین بڵێین ئەوە بۆ یەکەم جار لەوڵاتیکی عەرەبدا رووی دا.

لە کاتێکدا بۆ رزگاری عێراق زیاتر لەسەدان سەربازی ئەمریکا گیانیان لەدەست دابوو. لەکاتێکدا خەڵکی عێراق لەچنگ زۆڵمو زۆری رژێمی سەدام لە لایەن ئەمریکاوە رزگاریان بوو. پاش دوو ساڵ ئەلقاعیدە نفووزی خۆی لە نێو شارە گەورەکانی عێراق پەرە پێداو دیسان خەلکی عێراق چاوی لە ئەوان بوو کە دەسەڵات بەدەستەوە بگرنەوە، چونکی لەسەرەتاوە عێراقییەکان لە لایەن تیرۆریستانەوە هەرشەیان لێ دەکرٍاو بە هۆی پشتیوانی کردنو پارێزگاری لە دەسەڵآتدارانی نوێی عێراق. بۆیەش زۆربەی ئەو دەسکەوتانەی ئەمریکا لەشەردژی عێراق بەدەستی هێنان لەشەری درێژخایەنی چەند ساڵەی عێراق کە زیاتر لە ٤٤٠٠ سەربازی ئەمریکی کوژرانو بێ سەروشوین بوون و لەدەستیاندا.

پاش سەرهەڵدانی خێرای ئەلقاعیدە لە عێراق، وڵاتانی ئوروپاییو ئەمریکا پاش چەندین دانیشتنو وتووێژ لەسەر بنبڕکردنی کاری توندوتیژی و ئیسلامگەرایی لە عیراق کۆتایی بێنن، بەڵام کاتێک ئەلقائیدە شارەکانی فەلووجەو رۆمادیە دەستی بەسەر داگرتنو پاشان لەلایەن عیراقەوە گیرانەوە وەک خوێناویترین شەر چاوی لێکراو ئاوێکی ساردیان بەدەستی وڵاتانی رۆژئاوایی داکرد. تەنانەت راوێژکاری پیشووی بووش "فریدکەگان" وتی" من لەوە دەترسم ئەوە دەست پێک بێو لەوانەیە زۆر خراپتریش بێ" ناو براو راستی گوتووە چونکی باش دەزانین تیرۆیستان لە دلی سوننییەکان واتە پارێزگای ئەنبار تەحقیر کران ئەو جێگای کە ئوسامە بنلادن ئیدعای دەکرد دەیکاتە گۆرستانێک بۆ ئەمریکێەکان!.

کەموزۆر شەڕ لەنێوان ئەلقاعیدەو عێراق هەر درێژەی کێشا تا سەرئەنجام گروپێک لەو نێوەدا جیا بۆوەو ناوی دەولەتی ئیسلامیعیراقو شام "داعش"ی لە خۆی ناو سەرلە نوێ دەستی بەسەر پارێزگای ئەنبارو نینەواو چەند شاری دیکەدا بگرێتەوەو بە روخی ئەمریکای بکێشێ و هەر لەو کاتەشدا بلێ ئیرە هی موسلمانانە،و بیکاتە پایەگایەکی خۆیو بۆ درووست کردنی نائەمنی لە سنوورەکانی لبنان، ئوردونو سورییەو تەنانەت دۆستایەتی کردن لەگەڵ دۆستەکانی ئەمریکا لە کەنداوی عەرەب. دیارە لەوەها باردودۆخێک ئەو دەسکەوتانەی ئەمریکاو دۆستەکانی و عیراقییەکان لە رابردوودا بەدەستیان هێنابوو لەمەترسی دادەبن.

زۆربەی کۆڕوکۆمەڵی نێونەتەوەیو رەخنەگرانو تەنانەت ئەمریکاش تاوانباری سەرەکی نوری مالکی سەرۆک کوماری عیراق تاوانبار دەکەن بە هۆی کردەوەی نەشیاو لە بەرامبەر رقیبەکانی کە سوننەن، لەماوەی دەسەڵاتی مالکیدا بوو بە شەرێکی نێوان سوننەو دەسەڵات، لێرەیە دەتوانین بلێین پاشەکشەی هیزەکانی ئەمریکا لە لایەن ئوباماوە قفلێکی لەدەسکەوتەکانی شەڕی عێراق دا.

هەروەها ئوباما لە کاتی پاشەکشەی هێزەکانی لەعێراق گوتی "شکشتی ئەلقاعیدە لە ژێر پێی من دایە" هەرلەم کاتەشدا قەولی هاوکاری بە دەسەڵاتدارانی عێراق دا کە روابتێکی گرینگ لە گەڵ عێراقو پشتیوانی بەهێز، وەک تجهیزاتی مووشەک، فرۆکەی بێفرۆکەوان هاوکاری بکەن، بەڵام ئەو وتەیەی ئۆباما ئەلقاعیدەی هاندا نەک لە عیراق بەلکوو لە خۆرهەڵاتی ناوەراست جێ پێی خۆی بەربلاوتر بکا. کاتێک هێزەکانی داعش پارێزگای ئەنباریان گرت ئۆباما دەلێ" ئەوقسانەی من کاتی خۆی بوو! بۆ ئەوەی عیراقییەکان دەفاع لەخۆیان بکەن.! تا ئێرە بۆمان روون دەبێتەوە کە کشانەوەی هیزەکانی ئەمریکا لەبەر ئەوە نیە هەلسووکەوتیان بەغەڵەتی کردبێ یا کاریان لە عیراق بە نادرووستی بەرێوە بردبێ بەڵکوو ریشە زۆربەی شەروکیشەکان و ئاڵۆزیەکانی ئەوروژی عێراق سیاسییە.

با وەبیر بێنینەوە کاتێک لەساڵێ ٢٠٠٣ هێرشێ ئەمریکا بۆ عیراق دەستی پێکرد باسی ئەوە بوو کە دەیانگوت هێنانی دیموکراسی بۆ وڵاتانی عەرەبییە، کە بەداخەوە بوو بەهۆی هاتنی کۆمەڵێک دیکتاتۆر بەتایبەتی لە لیبیو میسر رمبازێنیان لەمەیدانەکەدا دەکرد بەڵام ئەوەش بە خالێکی پۆزیتیڤ بۆ ئەمریکا بە ئەژمار هات.

عیراقی ژێر دەسەڵاتی سەدام حوسین کە گەورەترین ئەرتەشی ناوچەی هەبوو دوو شەری گەورەی بە خۆیەوە دی،

یەکیان بەدەست پێ کردنی هێرش بۆ وڵاتی کویت، کە دواتر هیزەکانی ئەمریکاو هاوپەیمانان بە ناوی رەشەبای بیابان(توفان صحرا) ولامیان داوەو پاشەکشەیان بە ئەرتەشی عێراق کرد هەر لەو کاتەدا سەدام مداوم ئەرتشی بازسازی دەکردەوە.

لە دوای رووخانی سەدام ساڵێ ٢٠٠٥ تیرۆریستان هەرەشیان لە دەوڵەتی تازە دەکردو بۆیە دەولەتی تازەی عێراق پەنایان بۆ هەلبژاردن هێنا کە زۆربەی شیعەکان، سوننەو کوردەکان رەقیبی سەرەکی بوون لەناو هەلبژاردندا بۆ حکومەتیکی یەکگرتوو. کەوابوو هەلبژاردن ئەوەی سەلماند لەو هەلومەرجەدا دیموکراسی باشترین رێگا بۆ عێراقییەکانو بەتایبەتی شیعەوسوننەی عێراق.

بەڵام دوای هەڵبژاردن دەرکەوت و تەنانەت بۆ خودی عەرەبەکانیش پرسیار درووست بوو کە بۆچی هەموویان وەک یەک لە دەسەڵاتدا بەشدار نین؟ دەرکەوت کە مەترسییەکی گەورە لە پێش عێراقیەکانە. هەر ئەو کات بەشی زۆری خەتاکان کەوتە پاڵ ئەستۆی نوری مالکی، کە کاریکی زۆری بە پێچەوانەی سوننیەکان کردو تەنانەت حکومەتی مالکی ئیتهاماتی کوشتنو تێرۆری خستە جێگری سەرۆک کۆمار تارق هاشمی، کە بە هاوکاری تیرۆریستان تاوانبار کرا، دوای ئەوەش رفیع العیساوی وەزیری سوننە بە تاوانی فسادی مالێ تاوانبار کرا. لەسەرەتادا سوننەکان لەسەراسەری وڵات بەم بۆنەوە نارازایەتیان دەربڕیو بەرەبەرە سوننەکان واقعی ئەوکاتی عێراقیان قواستەوەو بەقازانجی خۆیان کەلکیان لێ وەرگرت، لەلایەکی دیکەوە هەرەشە کردن لە حکومەتی کوردستانو درووست کردنی سوپای دیجلە... لە هەلومەرجێکی ئەتۆدا ئەمریکا دەبوو فشاریکی زۆری خستبوایە سەر دەوڵەتی نووری مالکی بۆ گۆڕانێکی پێشکەوتوو نەهێشتنی کەندوکۆسپەکانی عیراق، هەرچەند ئەمریکا جێگری سەرۆک کۆماری راسپاردبوو کە لە ریگای دیپلۆماتیک کێشەکانیان چارەسەر بکا بەڵام نەیتوانی هیچ یارمەتیک بەچارەسەری کێشەکان بکا.

پشتیوانی حکومەتی ئەمریکا بۆ پەرەپێدانی دیموکراسی دوای یەکەمین سەرهەڵدانی شۆڕش بە نێوی بەهاری عەرب لەساڵی ٢٠١١، هاوکات بوو لە گەڵ گەرانەوەی تێرۆریستان بۆ عیراق و هەروەها ئامانجی سەرەکی دەرکردنی ئەمریکا بوو.

مایكڵ نایتس" تایبەت لە پەیمانگەی واشنگتن تایبەت بە كاری سیاسی خۆرهەڵات كوتویەتی: "هەموو پێشكەوتنەكان لەدەست نەدراون، بەشەكانی نەفتی عیراق كاری پێشكەوتووی زۆریان بەدەست هیناوە لە چاو ئیران، بەڵكوو ببی بە دووهەمین و گەورەترین بەرهەمهێنانی نەوت لە ئوپێكداو ئەو قانوونە نوێی ئێستا حفازەت لە كەمایەتی قەومو مەزهەب دەكەن، شتێكی باش بووە هیندێک شت لە دەست چوون،و هێندێک شتیش لەراستیدا بەدەست نەهاتوون وەک: هەماهەنگی كۆمەڵایەتی."

دوای كۆتایی شەر، ئەمریكا لە زۆر بارەوە یارمەتی عیراقی داوە تەنانەت بەرنامەی مانەوەی دایمی لە عیراق بووە، ئەمریكا دەبوو لەوەها وەزعێک بیری لەوە كردبایەوە كە شوینێک بۆ ئەمریكا هەبوایە بۆ بەربەرەكانی لەگەل ئەلقاعیدەو تەنانەت بۆ پێشگیری لە نفوزی ئیران لە عیراقدا. ئێستا ئەمریكاشو هەموو دنیا باش دەزانێ كە ئێران قسە یەكەم لەعێراقدا دەكا.

ئاورێک لە مێژوو بدەینەوە لەدوای شەری جیهانی دووهەم هەرلەو حالەتەشدا ئەمریكا تا ئیستاش ٤٠ هەزار سەرباز لە ژاپۆنو ٥٤ هەزار سەرباز لە ئالماندا جیگیر كردوە. هەرچەند كاتی كشانەوەی لەساڵێ ٢٠١١ لێپرسراوانی نیزامیی ئەمریكا پیشنیاریان بە ئوباما كرد كە ٢٠ هەزار سەرباز لە عیراق بیلنەوە بۆ ئەوەی یارمەتی ئەرتەشی عیراق بكەن و لە راهێنان یارمەتییان بكەن تا پێشگیری لە نفوزو پەرەسەندنی ئەلقاعدەو ئێران بكەن. ئوباما لەسەرەتادا مخالەفەتی دەربڕی بەڵام دواتر كە رایسپار هێزێكی مناسب لە ناوچەیەک لە عیراق بمێننەوە دەسەڵاتدارانی عیراقی ڕێگایان پی نەدان كە ئەو هێزەی ئەمریكا دیاری كردوە بمێنێتەوە، هەروەک دەزانین بە ڕۆیشتنی سەربازانی ئەمریكا لە عیراق، ئەلقاعیدە سەر لە نوێ سەری هەڵدایەوەو سەربازانی عیراقی توانایی بەربەرەكانیان لە گەڵ تیرۆریستان نەبوو.

لەسەرەوە ئاماژەمان كرد كە ئەرتەشی عێراق شەڕكەر بوو بەڵام ئەرتەشی دەورانی سەدام حوسێن، ئەوەی دوای ئازادكردنی عێراق ناوی ئەرتەشێ لەسەرە، ئەرتەشێكی زوبدەو توندوتۆڵ نیەو توانای بەربەرەكانیان لەگەڵ تێرۆریستان نەبوو، تەنانەت ئەو كاتەی كە ئەرتەشێ ئەمریكا لە عێراق بوو، تێرۆریستان پەنایان بۆ مزگەوت بردوو ئەرتەشی عێراق دوژمنێكی نادیاری هەبوو بۆیە تێرۆریستان بۆ زەربەلێدان دەستیان ئاواڵەتر بوو.

ئەو توندوتیژیەی كەلە عێراق سەری هەڵدا، بوو بە هۆی لێک جیا كردنەوەی مەزهەب، كە بوو بەهۆی درووست

کردنی موسلمانانی شیعەو سوننە، ئەوە دەگەڕێتەوە بۆ چەندین سەدە لەوە پێش، لیکۆڵێنەکان دەری دەخەن کە هۆکارێکە بۆ شڵەژان و توندرەوی لە دەوڵەتی عەرەبدا، چاوێک بخشینین بە دەولەتانی عەرەبی، بە کردەوە بۆمان دەردەکەویَ لەهەر ولاتێکی عەرەبی، دەستەیەک، عەشیرەیەک بالادەستە، بەلام دابەشکردنی دەسەلات لە عێراق، لە رابردوودا نمونەیەکی بەهێزە، کە دەتوانی دوژمنی کۆنی پێ دامرکێنێتەوە.

تا ئیستا مالکی سەرۆک وەزیرانی عیراق، شیعە، ئامادە نیە کە سوننەکان لە دەسەلاتدا بەشدار بن، باوەری بە سوننەکان نیەو زۆر بە ترسەوە یا بە ئیحتیاتەوە دەیهەوێ لە دەسەلاتدا شەریکیان بکا.

لە مانگی ئاوریلدا هەلبژاردنی پارلمان بۆ دیاری کردنی نوێنەر دەستی پی کرد، کە سوننەکان چاوەڕوان بوون لە رێگای پارلمانەوە و بە شێوەیەکی عادلانە چەند کورسی‌یان لە پارلمان دەست بکەوێ، کاتێک زانیان دەستیان ناکەوێ کۆتایی هاتنی یەکجاری سوننە لەگەڵ دەسەلات بوو. هەلبژاردنی پارلمان دەری خست کە حکومەتی مالکی زۆری هەوڵ دەدا لەهەلبژاردنی پارلمان کورسی زۆر بەدەست بێنێ تا لە نێو پارلماندا جێگای خۆی لە نیو شیعەکاندا بە هێز بکاو بتوانێ موسلمانی سوننە دەربەدەرو ئاوارە بکا.

"دانێل بایمان: لەناوەندی سابان لە سیاسەتی رۆژهەلاتی نێوەراست"بەمجۆرە باسی هەلبژاردنەکە دەکا "ناوەندەکەم وریا کردەوە کە، موسلمانانی سوننی هەستیان بەوە کردوە کە وەک هاوولاتی دەرەجە دوو چاویان لێ دەکرێ و لە دەسەلات دوور خراونەوە هیچ بایخیان پێ نادرێ، بۆیە لەوانەیە زۆربەی سوننەکان پشتگیری ئەلقاعیدە بکەن."

هیزەکانی ئەمریکا زۆر زوو دەریان خستو ئاشکرایان کرد بۆ تێرۆریستان کە پاشەکشە دەکەن، ئەو کات دەبوو ئەمریکا لەگەڵ سوننەکان دژی ئەلقاعیدە ریک بکەوێ، بەلام بەداخەوە ئەلقاعیدە توانیبووێ جێگای خۆی لەنێو دڵی سوننەکان دا بکاتەوە چونکی ئیمانیکی قولیان بە دینو مەزهەب بوو. هەرئەوکات ئەمریکای‌یەکان بۆیان دەرکەوت بێ باوەڕی مالکی بە نیسبەت سوننەکان، دەستگایەکی ئەمنییەتی بە رێبەری شیعە درووست دەکا، هەوالەکان باسیان لەوە دەکرد کە دەولەتی مالکی بەو هەلسوکەوتانەی بە پەرەپێدانی ئەلقاعیدە لە عێراق یارمەتی دەکا.

لە کۆتاییدا پاش ئەوەی لە نێوەراستی مانگی جۆزەرداندا داعش هێرشێ کردە سەر موسل چەند شاریکی دیکەی دەست بە سەرداگرتو تەنانەت ئەرتەشی عێراق یەک رۆژیان بەربەرەکانی نەکرد، بۆمان دەرکەوت کە کێشەی عێراق سیاسیەو دەولەتی مالکی بەرنامەریزی ئەوەی کردبوو کە بۆ چەندین ساڵ دەسەڵاتی شیعە لەسەر کار بێ، لەلایەکی دیکە سوننەی عەرەبی عێراق دەرکەوت بە هۆی ئەوە لەلایەن دەولەتەوە پشت گوێ خراون لەگەڵ حکومەتی مالکی نینو پشتیوانی داعشیان کرد. دیارە وەک دەبینین عێراق بۆ پاراستنی دەسەڵاتەکەی دەست بۆ هەموو لایەک دریژ دەکاو لە پێشەوەی هەموویان بۆ لای کۆماری ئیسلامی کە بە فرۆکە هەڵاتووکانی پێشووی عێراق سەری خۆی بەرۆنی خۆی چەور دەکا.

٢٠ی جوولای ٢٠١٤

بابەتەکانی ساڵی: ٢٠١٦ و ٢٠١٧

قاسملوو، رێبەرێکی واقیعبین

ئێوارەیەکی درەنگی ئەنگوستە چاو، پێشمەرگە بە لاپاڵێکی دەڤەری حەوتەوانەی بانە بە بەرزاییەکی کە ٥ ناوچەی بانە، سەردەشت، سەقز، مەهاباد و بۆکانی لێوە دیار بوو، ریزیان بەستبوو، بەرەو گەورکایەتی مەهاباد دەرویشتن، لەو بەرزاییە شۆقی چراکانی شار و گوندەکان بریقەبریقیان دەدایەوە، پێشمەرگە خەیاڵ هەڵیگرتبوو و بیری لە نان و ئاو و چوونە نێو خەڵک دەکردەوە کە بە دیتنیان هەموو دەحەسانەوە. سەعات دووی شەو بوو لە دۆڵەدرێژی پشتی مووسێ لە چۆمی "بناوەرەشان" وەک هەمیشە بارگەوبنەیان کردەوە و لە تاشەبەردێک دەگەڕان کە بەیانی سەریان لە بن سێبەرەکەیدا بێ، بەڵکوو خۆر زوو لە خەو راستیان نەکاتەوە. بەیانی رۆژی ٢٢ی پووشپەڕ جیژنی قوربان بوو پێشمەرگەکان نەک هەر نانیان پێ نەبوو، بەڵکوو لەو شوێنە ئاوێکی زۆر خاوێنی فێنکیشی

لێنەبوو، سەرەڕای ئەوە چەند ئاژەڵێکیان هێنا و راستەوپاستەیان کرد و بێنان دەستیان کرد بە برژاندن، وەک عادەتی هەموو رۆژێ سەعاتی ١٢ و نیوی نیوەرۆ لە چەند رادیۆی بچوک کۆدەبوونەوە کە گوێ بۆ هەواڵەکانی رادیۆ دەنگی کوردستان رابگرن، بە نەبوونی دەنگی شمشاڵی قالەمەڕە و خوێندنەوەی سروود، پێشمەرگە کەوتنە دەنگەدەنگ، کەمێک دواتر بۆمان دەرکەوت کە بە ناو دیپلۆمات تیرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی لە کردەوەیەکی پڕشوورەییدا لە سەر مێزی بەناو وتووێژ دوکتور قاسملوو و هاوڕێیانی شەهید کردووە. بە روودانی ئەو کارەساتە خوێناویە کە لە ڤییەن پێتەختی وڵاتی ئوتریش روویدا، دۆستان و لایەنگرانی گەلی کوردی لەسەرانسەری جیهان بەگشتی و گەلی کوردی بەتایبەتی لە هەر چوار پارچەی کوردستان هەژاند، تیرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی کە ٣ کەس بوون، راستەوخۆ لە لایەن دەسەڵاتدارانی کۆماری ئیسلامییەوە بۆ تیرۆری رێبەرانی حیزب و هاوڕێیانی رەوانە کرابوون. ئەگەر بمانهەوێ باسی کارنامەی کۆماری ئیسلامی بکەین تا ئیستا زۆر باس لە کردەوە تێرۆریستیەکانی کراوە و بە دەیان و سەدان بەڵگەی روون بۆ ئەو کردەوە قێزەونانەی خراوەتە روو، هەروەها لە سەر شەهید بوونی رێبەری شەهیدمان زۆر لایەنی ئەو جینایەتە سامناکە باس کراوە، بەڵام بە پێویستی دەزانین لە سەر هێندێک خاڵی گرینگی روانگەی رێبەری شەهیدمان لە ساڵیادی شەهید بوونیدا پێدابگرینەوە. شەهید دوکتور قاسملوو تا کاتی شەهیدبوونی خزمەتێکی گەورەی بە نەتەوەی کورد کرد و شەهیدبوونەکەشی ئەو راستییەی دەرخست کە کەسایەتییە گەورەکان بە مردنیان شوێنەواری زۆر گەورە لە سەر خەڵک و نەتەوەکەیان دادەنێن، ئەو لە سەردەمی خەبات و تێکۆشانی سیاسیدا خزمەتێکی گەورەی بە حیزب و نەتەوەکەی کرد، کاردانەوەی شەهیدبوونەکەشی هێندەی دیکە گەلی کوردی بە دنیا ناساند. نامەی هاوخەمی گەلانی دنیا و رێکخراوە نێونەتەوەییەکان و کەسایەتییە سیاسییەکان سەبارەت بە کارەساتی ڤییەن دەری دەخا کە نەمر دوکتور قاسملوو خاوەنی کەسایەتییەکی بەرز سیاسی لە ئاستی جیهاندا بووە.

پاراستنی روحیە لای دوکتور قاسملوو

تایبەتمەندیی رێبەری کارامە لەوە دایە کە لە کاتی تەنگانەدا، میتۆد و میکانیزمی دەربازبوون لە تەنگوچەڵەمەکان بخاتە روو. کاتێک بزووتنەوە یان میکانیزمی دیپلۆماسی و تەنانەت بزووتنەوەی چەکداری، کارایی ئەوتۆی نامێنێ یان لە کزی دەدا، ئەوە سەرکردەی لێزان و کاریزمایە کە دەبێ روحیەی خۆی بپارێزێت و ورە بە هاوسەنگەرەکانی ببەخشێ؛ ئەو هاوسەنگەرانەی لە رەوتێکی دێموکراتیکدا بڕیاریان داوە ئەو سەرکردەیە

سەرکردایەتی‌یان بکا. دوکتور قاسملوو لە گۆڕینی میکانیزم لە دۆخە جیاوازەکاندا کەسێکی کارامە و لێهاتوو بوو. هەمیشە ئەو کردەوەیەی سەرکردەیەک دەبێ لەکاتی پێویستدا بیکا، ئەگەر تەنانەت گیانیشی لە پێناویدا فیدا بکردایە، جێبەجێی دەکرد. ورە بەخشین بۆ پاراستنی روحیەی هاوسەنگەرەکانی یەکێک لەخسڵەتە بەرزەکانی نەمر دوکتور قاسملوو بوو. دوکتور قاسملوو دەیویست بە هاوسەنگەرەکانی بڵێ کە دێموکراتێکی راستەقینە هەم دەتوانێ دیپلۆماتێکی کارامە بێ، هەمیش پارتیزانێکی نەسرەوتوو. ئەو لە واقیعدا درێژەدەری راستەقینەی رێبازی پێشەوا قازی محەممەد بوو، چونکە هەردووکیان شەهیدبوونیان نەک نائۆمێدی بەدوای خۆیدا نەهێنا، بەڵکوو روحیە و ورەی نەتەوە و هاوسەنگەرەکانی بەرز کردەوە و، ئەوەی بەکردەوە سەلماند کە شۆڕشگێڕ بوون و دیپلۆماتبوون و تەنانەت شەهیدبوونیشی دەبێتە هۆی بەرهەڵبوون و زیاتر ناساندنی دۆزی رەوای نەتەوەکەیان. هەر ئەوەش وایکردووە کە درێژەپێدەرانی رێگەکەی ئێستاش لە حیزبی دێموکراتی کوردستان لە پێناو روحیەدان بە ئەندامان و خەڵکی رۆژهەڵاتی کوردستان ئامادەی هەموو گیانفیدای و لەخۆبردوویەکن. شەهید دوکتور قاسملوو لە سەرەتای لاوی‌یەوە هەوڵی بۆ لابردنی زوڵم و ستەم داوە تا کاتی شەهیدبوونی ئەو تایبەتمەندی‌یەی ئالوگۆری بەسەردا نەهاتووە و بەردەوام خەباتی بۆ کردووە، ئەو هەمیشە خۆشبین بووە لە سەخترین هەلومەرجدا روحیەی خۆی پاراستوە.

دێموکراسی وەکوو کردارێکی شۆڕشگێڕانە

لە مێژووی سیاسیی جیهاندا دەگمەنن ئەو رێبەرانەی دێموکراسی وەکوو میکانیزمی رزگاری و رێبازی دوای رزگاربوون سەیر بکەن، زۆربەی بزووتنەوەکان لە جیهان رەواییان بەهەموو توندوتیژی و کردەوەیەکی نادێموکراتیک لە پێناو بەئەنجام گەیشتنی خەباتەکەیان داوە، هەمیشەش و یان لانیکەم زۆربەی کات شۆڕشگێڕەکان پاش گەیشتن بە دەسەڵات بوونەتە دیکتاتۆر و، لە سەر میراتی خەباتە رەواکەیان بوونەتە سەرکردەیەکی داپڵۆسێنەری خۆسەپێن، بەڵام دوکتور قاسملوو بە پێچەوانەوە دێموکراسی وەکوو رێگەی راستەقینە بۆ رزگاری و رێبازی ژیان بۆ بەختەوەرکردنی گەل لەدوای رزگاری چاو لێدەکرد. لە نێوخۆ و دەرەوەی حیزب، باوەڕێکی پتەوی بە دێموکراسی وەکوو میکانیزمی سەرەکیی خەبات هەبوو، لە نێوخۆی حیزب هەموان دەیانتوانی هەموو قسەیەک و هەموو پێشنیارێک بۆ سەرخستنی خەبات بکەن و، کۆنگرە یەک لەدوای یەکەکانی دێموکرات سەلمێنەری ئەو راستییەیە. جاری وا هەبوە لەژێر تۆپبارانی دوژمن و لە تاراوگە و لە نێو شاخ و بەندەندا، کۆنگرە بەستراوە. لە دەرەوەی

حیزبیشدا دوکتور قاسملوو لەسەر ئەو باوەرە بوو کە دەبێ لە نێو ئۆپۆزسیۆنی رێژیم هاوفکر و هاوخەبات بدۆزێتەوە و لەگەڵ گەلانی دیکەی ئێران کار بۆ سەقامگیرکردنی دێموکراسی لە ئێراندا بکەن. دوکتور قاسملوو باش لەوە تێگەیشتبوو کە ئەگەر کورد لەئێراندا بمێنێتەوە، دەبێ گفتوگۆ و دانوستاندن لەگەڵ ئۆپۆزسیۆنی پێشوو و تەنانەت حاکمییەتی ئێستادا بکا و بۆ ئەم مەبەستە لەگەڵ نەتەوەکانی دیکەی ئێران یەکگرتوو و هەماهەنگ بێ، جا ئەگەریش کورد بریاری جیابوونەوە و بوون بەدەوڵەت بدا، پێویستی بەدراوسێی دۆست هەیە. هەر بۆیە دێموکراسی لای دوکتور قاسملوو هەم میکانیزم بوو، هەمیش ئەنجام.

کوردستان وەک سەنگەری ئازادی

رێبەری شەهیدمان پێداگری لە سەر ئەوە دەکرد کە خەڵکی کوردستان داوای دێموکراسی و مافی چارەنووسی خۆیان دەکەن، سەرکردە و حیزبێک کە باسی مافی چارەی خۆنووسین و دەوڵەت- نەتەوە دەکا، هەرگیز کوردستان بە مەبەستی ئێرانچییەتی ناکاتە سەنگەری ئازادیی هەموو ئێران، بەڵکو رێباز و کرداری حیزبی دێموکراتی کوردستان و دوکتور قاسملوو وایکردبوو کە هەموو نەتەوە ژێردەستەکانی نێو جوغرافیای ئێران، کوردستان بە شوێن و زەمینەی خەباتی رزگاری نەتەوەیی خۆیان بزانن و، هاوکات بیروڕا و فیکری دوکتور قاسملوویان بەو دەروازیە دادەنا، کە ئازادی ئێرانی لێدەبینرا و هەست پێدەکرا. چونکە باوەری دەولەت - نەتەوە و مافی چارەی خۆنووسینی دوکتور قاسملوو لە سەر حیسابی هیچ نەتەوە و جوغرافیای هیچ لایەکی دیکە نەبوو، کوردستان سەنگەری ئازادیە لەبەر ئەوەی هەر کەس و لایەنێک لە روانگەی کوردەکانەوە سەیری خەبات بکات، هەم مانەوەی لە نێو ئێران بە رزگاری دەبینێ و هەمیش دابەشبوونی ئێران بە رزگاربوون دەزانێ و، رێک لە سەر بنەمای باوەڕبوون بە دێموکراسی، دروشمی مافی چارەی خۆنووسینی بەرز کردبۆوە. هەروەها ئەو باوەڕی وابوو خەباتگێڕانی رێگای رزگاری ئێران هەر ئەوانە نین چەکیان لە شانە و لە بەرەکانی شەڕدا دژی رێژیم شەڕ دەکەن بەڵکوو تێکڕای ئەوانە کە بە گوێرەی توانای خۆیان بە گیان و دڵ بە شێوەی جۆراوجۆر لە بەربەرەکانی دژی رێژیم بەشدارن، تێکۆشەری رێگای ئازادین. ٢٢ی پووشپەڕ کە رۆژی شەهیدبوونی دوکتور قاسملوویە، لە راستیدا رێژیمی کۆماری ئیسلامی ئەو رێبەرە مەزنەی لێئەستاندین کە لە کردەویەکی تێرۆریسیدا لە گەڵ هاورێیانیدا شەهیدیان کرد، بەڵام رێبازی قاسملوو، ئامانجەکانی قاسملوو، هەر لە مەیدان دایە، حیزبی قاسملوو و نەتەوەی قاسملوو هەر زیندوون، هەر بە رێگای قاسملوودا بەرەو ئامانجە پیرۆزەکانی قاسملوو هەنگاو دەنێن. بە

شەهیدبوونی قاسملوو نە خەباتی خەڵکی کوردستان و حیزبی قاسملوو وەستا، نە کۆماری ئیسلامی بە ئاواتی گەیشت، چونکە کۆماری ئیسلامی خەونی یەکجاری نابوودیی حیزبی قاسملووی بینیبوو، بەڵام خەون و ئاواتەکانی بوونە بڵقی سەر ئاو، خەڵکی قارەمانی کوردستان و قوتابییەکانی قاسملووی شەهید لە خەبات نەوەستان و هەر بە ڕێبازی ئەودا دەڕۆن. لەم یادەشدا بەڵێن بە ڕێبەری شەهیدمان دەدەینەوە کە تا وەدیهێنانی ئامانجەکانی دەست لە خەبات هەڵنەگرین.

٢١ی جوولای ٢٠١٦

٢٥ی گەلاویژ و چەند وتەیەک

یەکێک لە گرینگترین ڕۆژەکانی مێژووی نەتەوەی کورد ڕۆژی ٢٥ی گەلاویژە، کە لەم ڕۆژەدا حیزبی دێموکراتی کوردستانی تێدا دامەزراوە و لە مێژووی جووڵانەوەی گەلی کورددا جێگایەکی تایبەت بە خۆی هەیە، لە ٧١ ساڵ لەوە پێش بە حەول و تێکۆشانی ڕۆڵەکانی ئەو نەتەوەیە لەسەر ڕێبازێکی نەتەوەیی و پێشکەوتنخوازانە دامەزرا. لە مێژووی کوردستاندا دامەزرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان بە خاڵێکی وەرچەرخان لە مێژووی گەلی کورد دانراوە، لە ڕاستیدا ئەگەر ئاوڕێک لە مێژوو بدەینەوە و لە لایەن مێژوونووسان و نووسەرانەوە کە لە خەباتی ئەو ٧ دەیە خەڵکی کوردستان و حیزبی دێموکرات لێکۆڵینەوەیان کردوە پێ لەو ڕاستییە دانراوە. هەر بۆیەش بە دامەزرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان قۆناغێکی نوێ لە مێژووی خەباتی نەتەوایەتیی گەلەکەمان دەستی پێکرد. گرینگترین خاڵی ئەوە بوو کە جووڵانەوەی سیاسیی کورد بۆ هەمیشە چووە قالبی ڕێکخراوەیی و حیزبێکی سیاسی بەبەرنامەی پێشکەوتنخوازانە و ڕوونی سیاسی، ڕێبەرایەتیی جووڵانەوەی وەئەستۆ گرت. خاڵێکی دیکە ئەوە بوو کە حیزبی دێموکراتی کوردستان شوێنەوارێکی قووڵی لەسەر هەست و بیری کۆمەڵانی خەڵک دانا، بە جۆرێک کە دوای ڕووخانی کۆماری کوردستان و ئەو زەبرە قورسەی پاش زاڵبوونەوەی ڕێژیمی پاشایەتی بەسەر خەڵکی کوردستان وەپەیکەری حیزب کەوت دەستی لە خەبات هەڵنەگرت و ئاڵای خەباتی بۆ وەدی هێنانی مافە لەمێژینەکانی گەلی کورد هەر شەکاوە ڕاگرت.

ئەگەرچی حیزبەکەمان لەکاتی دامەزرانییەوە تا ئیستا رێگای زۆر سەختی پێواوە، هەوراز و نشێوی لەرادەبەدەر بە جێهێشتوە و هەر لە هەمانکاتیشدا سەرکەوتنی گەورەی بەدەست هێناوە و لەگەڵ ئەوەش برینی زۆر قورسی هەڵگرتوە. بەو حاڵەش تائیستا نە سەرکەوتنەکانی مەغروور و لەخۆبایی کردوە، نە ئەو برینە قووڵانە توانیویەتی بەچۆکی دابێنێ. هەر بۆیەش حیزبی دێموکراتی کوردستان هەم لە ئاستی دەرەوە و هەم لە نێوخۆی کوردستان و ئیران جێگای تایبەتی و ئیعتبار و پرێستیژی تایبەتی هەیە، روونیشە کە ئەو دەسکەوتانە زۆر بە ئاسانی بەدەست نەهاتوە. لەو بارەوە دەبێ بڵێین حیزبێک کە داوا رەواکانی ئەوەندە بەرحەق و عادڵانەیە کە بێشک لە ئاستی جیهانی و روو بەدەرەوە خاوەنی ئەو پرێستیژە دەبێ.

لە لایەکی دیکە حیزبی دێموکراتی کوردستان بۆ یەکریزی ماڵی کورد هەوڵی زۆری داوە و لە هەموو ئەحزابی رۆژهەڵات زیاتر خۆی بۆ بەم مەسەلەوە ماندوو کردوە چونکی باوەڕی وایە ئەگەر کۆماری ئیسلامی درێژە بە ملهوڕی خۆی لە ئیران و بەگشتی و لە کوردستان بەتایبەتی دەدا لەبەر ئەوە نیە کە جێ‌پێی لە نێو خەڵکدا بەهێزە، بەڵکوو هۆکاری سەرەکی پرش‌وبڵاویی ئۆپۆزیسیۆنی ئیرانی وکوردستانی و نەبوونی هاوکاریی نێوان حیزبەکانە. لەو پێوەندی‌یە حیزبی دێموکراتی کوردستان زۆر هەنگاوی گرینگی هەڵێناوەتەوە و بۆ یەکریزی ماڵی کورد دریغی نەکردوە.

بەڵام لە نێوخۆی وڵاتدا سیاسەتەکانی پێشووی رێژیم هەروا بەردەوامن، پێشێلکردنی مافی مرۆڤ توندتر لە پێشوو بەرێوە دەچێ. نموونەکەی ئێعدامی لاوانی کوردە لەم چەند ساڵی دواییدا، ئەمەش رەخنە و بێزاریی زۆری لێ بەرز بۆتەوە. ئەم رێژیمە پێی وایە کە بە کوشتنی لاوانی کورد دەتوانێ خەباتی رەوای کورد بێ دەنگ بکا. بەڵام دژکردەوەی بەرینی رۆڵەکانی کورد لە کوردستان و دەرەوە بەرامبەر بەو ئێعدامانە بۆ جارێکی دیکەش ئەو خەیاڵە خاوەی پووچەڵ کردەوە و سەلماندی کە زیندان، ئیعدام، دەربەدەری و کوشتن و ماڵوێرانی... ناتوانێ چۆک بە خەباتکاراندا بدا و تێکۆشانی ئەوان بۆ وەدەستهێنانی مافەکانی گەلی کورد درێژەی هەیە.

لە ساڵی رابردوو رێژیمی کۆماری ئیسلامی هەروەک ساڵانی پیشوو خەڵکی کوردستانی هەر لە ژێر فشار ناوە و چالاکوانان و کاسایەتی‌یە سیاسی‌یەکانی لە بەندیخانە خزاندوون، کاسبکاران و کۆڵبەرانی بەر گوللە داون، سەرەڕای ئەو زەبرو زەنگە لە لایەن کۆماری ئیسلامی‌یەوە، خەڵکی کوردستان هەروا قایم لە سەنگەری خەباتدا

وەستاونەوە. حیزبی دێموکراتی کوردستان بە تێپەرکردنی ٢٥ی گەلاوێژی ئەمساڵ قۆناخێکی نوێ لە خەباتی دەست پێدەکاتەوە، دیارە شاردراوە نیە لە ماوەی چەندین دەیە تێکۆشانێدا کە دەسکەوتی بووە و سەرکەوتنی بەدەست هێناوە، شکانیشی هەبوە و بێ هەڵەش نەبووە، بەڵام گرینگ ئەوەیە ڕێگای خەباتی خۆی گرتۆتەبەر و لە هەڵەکانی دەرسی وەرگرتوە و لە کورەی خەباتدا قاڵ و پوختە بووە، توانای ئەوەی هەبووە لە راستییەکانی کۆمەڵگای کوردستان تێبگا و بە قازانجی بەرەو پێشبردنی خەباتی گەلەکەی کەلکیان لێ وەربگرێ. سەرەڕای ڕێگای دووردرێژو پڕکەندولەندی خەبات، ئیستاش گەرموگوڕتر لە جاران لە مەیدانی خەباتو تیکۆشاندا ماوەتەوەو درێژە بە خەباتە پیرۆزەکەی دەدا.

لە ژمارە ٦٨٦ی ڕۆژنامەی "کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە

٢٠ی ئاگۆستی ٢٠١٦

لە یادی شەهیدانی سوورخەڵاتی یەڵدای خوێناویدا

لە کاتێکدا کە ڕێبوارانی ڕێگای ڕێبەری شەهید دوکتور قاسملوو لە دوایین شەوی پاییزو درێژترین شەوی ساڵدا، یادی لە دایکبوونی ئەو ڕێبەرە نەمرەیان دەکردەوە دەستی ڕەشێ تیرۆر کۆمەڵێک هاورێی بەئەمەگی بە ناوەکانی شەهیدان: عەلی قۆیتاسی، وەهاب میرخزری، ئەرسەلان عەباسنیا، سالار باقری و ناسر کەریمی لێئەستاندین. ئەگەرچی تا ئێستا دەزگای ئاسایشی حکوومەتی هەرێم بەدوای پێوشوێنی ئەنجامدەرانی ئەو کردەوە قێزەونەوەن، بەڵام بەروونی دەست بۆ تاوانبارێک درێژ نەکراوە، هەر لەم کاتەشدا حیزبی دێموکڕاتی کوردستان شکو گومانی نیە کە دەستی کۆماری ئیسلامی لەپشتی ئەو کردەوە تیرۆریستییە هەیەو کۆماری ئیسلامی عامیلی ئەسڵیی ئەو کارە دزێوەیە.

ئەگەر ئاوڕێکی کورت لە کارنامەی کۆماری ئیسلامی بدەینەوە بە روونی بۆمان دەردەکەوێ کە بناغەی ئەو ڕێژیمە

لەسەر تیرۆریسم دامەزراوەو راوەستاوە، چونکە دەسەڵاتدارانی رژێمی ئێران لە تیرۆریسم وەک ئامرازێک بۆ بردەنە پێشی سیاسەتەکانی خۆیان کەڵک وەردەگرن. هەر لەدووهەم ساڵی دامەزرانی رژێم یەکەم کردەوەی تیرۆریستییان دەرحەق بە گەلی کورد وحیزبی دیموکرات لە شاری مەهاباد بەرێوە بردو شەهیدسەرگورد عەباسی‌یان تیرۆر کرد.

پاشان روخساری ئەو رژێمە لە بازنەیەکی گەورەتردا خۆی نیشان دا. سیاسەتە دژی گەلی‌یەکانی دەسەڵاتدارانی تازە بەدەسەڵات گەیشتوو لە پێوەندی لەگەڵ گەلانی دیکەی ئێران وەک کورد، تورک، عەرەبو بلووچ شتێک نین کە بۆ کەس شاراوە بێ. ئێران لەو نەتەوانە پێکهاتوە کەدەیان ساڵ لەبن دەستی حکومەتە زۆردارەکاندا زۆڵم وزۆریان چێشتوەو بەدرێژایی مێژوو لە مافە رەواکانیان بێبەش ماونەوە. بە تایبەتی لەماوەی دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامی‌دا ئەو زوڵمە چوارچێوەیەکی زۆر سامناکترو پانو بەرینتری بە خۆیەوە دیت. چونکە سیاسەتی بۆ دەرەوە ناردنی شۆرش لە رێگای تیرۆریزمی دەوڵەتی‌یەوە دەستی پێکرد، تەنانەت دوای مردنی خۆمەینیش کەوایان نیشاندا گۆیا دەست لەو کردەوە ڤێزەونە هەڵدەگرن، زۆر زوو بێ بناغەبوونی ئەو ئیددیعانە دەرکەوت هەر یەکەم هەنگاویان راست لە چلەی "ارتحال"ی بە ناو "ئیمامی موستەزعەفان"دا بوو کە رێبەری گەورەی نەتەوەی کورد شەهید دوکتور قاسملوو هاورێیانییان لەکاتی دانیشتن لەسەر مێزی وتووێژ بەناو چارەسەری کێشەی کورددا تێرۆر کرد، ئەویش بە پیلانێک کە لە بەرزترین پلەی دەسەڵاتدارانی حکومەتی ئێران دارێژرابوو.

رێژیمی کۆماری ئیسلامی لە مێژ بوو، تیرۆری کردبووە بەشێک لە سیاسەتی رەسمی‌و، بێ ئەوەی چووکترین بایەخ بۆ کۆرو کۆمەڵە نێودەوڵەتی‌یەکان دابنێ، ئەو کردەوانە بەجۆرێک کە جێ پێی تیرۆریستان لە کۆنسول خانەکانی رێژیمدا ئاشکرابوو و لە وڵاتی جۆراوجۆردا لێی لەقاو درا، بەردەوام دووپات دەبوونەوە.

تیرۆری دوکتور قاسملوو تەنیا هەنگاوی رێژیم نەبوو بەڵکوو بەدەیان رێبەرو کەسایەتی سیاسی لە دەرەوەی وڵات بە شێوەی ناجوامێرانە لە لایەن دەزگای ئیتلاعاتی کۆماری ئیسلامییەوە تیرۆر کران. هەر لەو پێوەندییەدا لە دەیەی ٩٠ی میلادی بە کەڵک وەرگرتن لە هەلومەرجی کوردستانی عێراق بە سەدان کادرو پێشمەرگەی حیزبی دێموکراتی لە شارە جۆراجۆرەکانی باشووری کوردستانی تیرۆر کرد.

کردەوەی شەوی یەڵدا لە درێژەی ئەو کردەوانەی دەسەڵاتدارانی تاران دابوو کە لە ماوەی دەسەڵاتی ڕێژیمی ئاخوندیدا دژی حیزبی دێموکڕاتو دژبەرانی کردوویەتی. ئەگەرچی دەزگا سیخوڕییەکانی ئیران زۆر زوو هەوڵیاندا دەستی چەوری خۆیان بە سەری خەڵکی دیکە بسڕنەوەو وایان نیشاندا کە ئەو کردەوە ناجوامێرانەیە دەستی لایەنی دیکەی تێدایەو چەندین گوزینەی درۆو چەواشەکاریان ریز کردبوو کە گومانو تۆمەتەکە لە خۆیان دوور بکەنەوە. بەڵام بێشک کۆماری ئیسلامی باش دەزانێ کە لە یەکەم ساتەکانی ئەو کردەوە بێ شەرمانەیە، خەڵکی کوردستانو حیزبی دێموکرات قامکیان بەرەو ئەو ڕێژیمە درێژ کرد، چونکە بەدرێژایی دەسەڵاتی ئەو رێژیمە بۆ ساتێکیش چاویان لە حیزبی دێموکراتی کوردستان غافڵ نەکردووە. بۆ سەلماندنی ئەو راستییەش دەتوانین بڵێین حزووری کادرو پێشمەرگەی حیزبی دیموکرات لە ماوەی ١٠ ساڵی رابردوودا لەنێو کۆمەڵانی خەڵکی رۆژهەڵاتی کوردستاندا نیشانەی ئەوە بووە کە ئەم حیزبەخەباتی خۆی دژی ئەو رێژیمە درێژە داوە. هەر لەوپێوەندییەدا هەڕەشەکانی دەسەڵاتدارانی رێژیم ئەو راستییە دەسەلمێنن کە لە پشت کردەوەکەی شەوی یەڵداوە بوون.

ماوەتەوە بڵێین، هەق وایە دەسەڵاتدارانی حکومەتی هەرێمی کوردستان پێش بە سەرەڕۆیی کۆماری ئیسلامی لە باشووری کوردستان بگرنو نەهێڵن جارێکی دیکە وەک دەیەی ٩٠ی سەدەی رابردوو، لە خاکی پیرۆزی کوردستان تەراتێن بکەن. بۆیە پێویستە هەم حکومەتی هەرێمو هەم خەڵکی باشووری کوردستان هەڵوێستی شۆڕشگێڕانەیان هەبێو رێگا نەدەن جارێکی دیکەئەم بەشە لەکوردستان ببێتە مەیدانی رمبازێنو رەشەکوژی هێزەکانی کۆماری ئیسلامی و پێش بە هەموو ئاژاوەگێڕییەکانی ئەو رێژیمە بگرن.

لە یادی شەهیدبوونی شەهیدان، عەلی قوێتاسی، وەهاب میرخزری، ئەرسەلان عەباسنیا، سالار باقریو ناسر کەریمی پێشمەرگەی حیزبی دێموکراتو دووکەس لە کارمەندانی ئاسایش بەناوەکانی: عەدنان عەبدوڵڵا و سەنگەر ستار سەری رێز بۆ شەهیدانی شەوی یەڵدا دادەنوێنینو پەیمان نوێ دەکەینەوە تا گەیشتن بەئامانجی شەهیدان درێژەدەری رێگایان بین.

جانێوێری ٢٠١٧

قەڵای سەربەرزی یا «قلعه ضد انقلاب»

ڕۆژی ١٦ی ڕەزبەری ساڵی ١٣٦٢ی هەتاوی پێشمەرگە لەخۆبووردووکانی هێزی بێستوون هێرشیان کردە سەر پایەگای ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی لە گوندەکانی «نیەر»، «تەنگیسەر» و «میراو» کە لەئاکامدا شەش پایەگا لەو ناوچەیە دەستیان بەسەردا گیرا و دەیان کەس لە هێزەکانی کۆماری ئیسلامی کوژرانو بەدیل گیران. نرخی ئەو سەرکەوتنە گیانی سێ شۆڕەسواری کورد بوون کە ئەگەرچی گلان، بەڵام بوونە هۆی ئەوەی خەڵکی ئەو ناوچەیە ئەم ڕووداوەیان ئێستاشوەک سەرکەوتنێکی لەبیر نەکراو لەبیرو زەیندا بمێنێتەوە.

دوابەدوای کشانەوەی هێزەکانی پێشمەرگە لە شوێنی عەمەلیاتەکە، چەکدارەکانی کۆماری ئیسلامی وەخۆ کەوتن. ئەوان ڕۆژی دوای عەمەلیاتەکە پەلاماری گوندی تەنگیسەریان دا وڕۆژی دواتر هێرشیان بردە سەر ئاوایی نیەر و مغوول ئاسا کەوتنە گیانی خەڵک.لێدان و کوتان و بەربوونە گیانی خەڵکی ئاسایی و مەدەنیی گوندەکە دەسپێک و یەکەم کاریان بوو. ئەوەی لەو گوندە چاویان پێکەوتنا دەسبەسەر و بەرێی شاری سنەیان دەکرد، بەڵام دیار بوو کە خەریکە پیلانێکی چەپەڵی دیکە و گەورەتر لەوە دەگێڕن. هێزەکانی دوژمن هەر لە یەکەم ساتەکانی هێرشەکەیان بۆ سەر ئاوایی، ژمارەیەک کوردی بەدناویان بۆ سووتاندنی ماڵەکان دیاری کردبوو. ڕێژیم کە ڕوخساری ڕاستەقینەی خۆی پتر لە هەموو کاتێک دەرخستبوو، ٢٠ ماڵ لە تەنگیسەر و ٨٠ ماڵیان لە نیەر ئاگردا و تەختی زەوییان کردن. تاوانی خاوەنی ئەو ماڵانە ئەوە بوو باوەشیان بۆ ڕۆڵە پێشمەرگەکانیان کردوونەوە و نان و پێخۆریان داونەتێ تاوانی هەرە گەورەتریان ئەوە بوو ئامادە نەبوون حاشا لە خوشک و براکانی خۆیان بکەن و گوێڕایەڵی هێزەکانی سپای پاسداران و ملکەچی داواکانیان بن.

لەماوی حەوتوویەکدا ئەوەی سپای پاسدارانی کۆماری ئیسلامی بەسەر خەڵکی ئەوناوچەیەی هێنا مرۆڤ پێی شەرمە بیگێڕێتەوە و قەڵەم پێی سەخڵەتە بینووسێتەوە.

جارێک خەڵکەکەیان تەنگەتاو دەکرد کە دەبێ بە خرِی ڕۆژهەڵاتی کوردستان جێ بهێڵن و بچنە عێراقێ، دوایە ئۆخژنیان نەدەهات و دەیانگوت نابێ ئاوا ئاسان لە بەر دەستمان ڕزگارتان بێ و هەمووتان دەکوژین.

هەر لەو ماوە کورتەدا نزیک بەسەد کەس لە خەڵکی ئاوایی کە گیرابوونبەرێی زیندانی سنە کران و دەیان کەسی دیکەیان وەک دیلو کۆیلە نایە بەر بێگارییەکانی سپا. قین لە دڵی و بڵێسەی ڕقی سپای پاسداران و هەستی دوژمنکارانەی ڕێژیم شتێک نەبوو بەوەندە دامرکێ. ئەوان هاتن دەیان کەسی خەڵکی ئاواییان لە شوێنێک کۆکردەوە و لە ۲۰ میترییەوە بەردەسرێژی چەکەکانیان دان، جینایەتێک کە زمان لە گێڕانەوەیدا لە گۆ دەکەوێ. لەززەتی ئینسانکوژیی هێزەکانی ڕێژیم بووە هۆی ئەوەی کە ۲۵ کەس لە خەڵکی بێتاوانی ئاوایی برینی سووک و قورس هەڵبگرن، بێ ئەوەی ڕێگەیان بدرێتێ لە هیچ کوێیەک چارەسەری برینەکانیان بکەن، بەڵام ئەوە کۆتایی ئەو بەسەرهاتە نییە.

ڕێژیم کە بڕیاری ڕووخاندنی هەر هەمووئەو ئاواییە ٤٠٠ماڵییەی دابوو، لە ترسی تۆڵەی پێشمەرگە لەوە پاشگەز بۆوە، بەڵام هەموو ئەو بنەماڵانەی ڕۆڵەکانیان لە نێو هێزی پێشمەرگەدا بوون و ژمارەیان نیزیک بە 50 کەس دەبوون، لە ئاوایی دەرکران.

پاش جێبەجێکردنی ئەم بڕیارەترسنۆکانە ونابەجێیەی ڕێژیم، سپای پاسداران چەند موڵگەو بنکەی نیزامیی دیکەی لە ئاوایی تەنگیسەرو میراو داناو ژمارەیەک لە خەڵکەکەشی بەزۆر چەکدار کردن، بەڵام لە نیەر نە پایەگای دانا و نەکەسیشی چەکدار کرد، هۆیەکەشی ئەوە بوو کە بە هیچ شێوەیەک متمانەی بە خەڵکی ئەو گوندە نەبوو. هێزەکانی کۆماری ئیسلامی ناوی «قلعەی ضد انقلاب»یان بەسەر گوندی نیەردا بڕی، بە حەق هەر واش بوو؛ چونکی وەک چیایەکی سەرکەش لە بەرامبەر دەستدرێژییەکانی هێزەکانی کۆماریدا ڕاوەستابوو. لە نێو خەڵکیشدا نیەر بەهۆی حەماسە و فیداکاریی خەڵکەکەی نازناوی «قەڵای سەربەرزی»ی پێدرا و ئێستاش هەر بەو نازناوە دەناسرێتەوە.

ڕێژیم دوای ئەم ڕووداوە و سەرباری هەموو ئەو تاوان و خراپەکارییانەی کردبووی حەوتووی دوو جار بە چەند گرووپێکی زەربەت، ئەویش بە ترس و دڵەخورپەی زۆرەوە دەچووە ئەو گوندە و تا دەگەڕانەوە نیوەعومر دەبوون. وەک بۆ خۆیان لە هەندێ شوێن باسیان دەکرد داروبەردی ئەوگوندەیان لێ پێشمەرگە بوو.

ئەوان بۆ شاردنەوەی ترسەکەیان و زاڵبوون بەسەر دڵەخورپە و شکاندنی تینوێتیی ناخیان هەموو جارێ

سووکایەتییان بە خەڵکەکە دەکردو بەردەبوونە گیانیان، بەڵام ئەوەی پتر لە هەموو شتێک داخ لە دڵی دەکردن ئیمان و ورە و باوەڕی ئەو خەڵکە بوو کە بۆیان دەستەمۆ نەدەبوون. خەڵکی ئاوایی هەموو جارێ لە نەبوونی هێزە سەرکوتگەرەکاندا ماڵە سووتاوێکی ئاوەدانییان دەخستەوە سەرپێ و باوەشیان بۆ بنەماڵە پێشمەرگە دەرکراوەکان دەکردەوە و بە نهێنی دەیانهێنانەوە سەر ماڵ و حاڵ و ژیانیان.چیرۆکی سەرکوتی خەڵک لەلایەن هێزەکانی ڕێژیم و خۆڕاگرییان لەبەردەم ئەو شاڵاوەدا، تراژیدیک و لەو شێوەیە زیاتر لە ساڵێکی خایاند و لە شێوازی دیکەدا ئێستاش درێژەی هەیە.

بەمجۆرە بوو کە قەڵای سەربەرزی هەروا بە سەربەرز مایەوە و تەواوی ئەو تاوانکاری، سوکایەتی پێکردن، جینایەت و سیاسەتی سەرکوت و کوشتوکوشتاری خەڵک لەلایەن داگیرکەرانەوە نەیتوانی خەڵکی قارەمانو خۆڕاگری نیەر بەچۆک دابێنێو کەوییان بکا. ئەو دوای ئەو برینە قورسەی هەڵیان گرتبوو لە وەرز و ساڵانی داهاتووشدا پتر لە پێشوو پشتیوان و یارو یاوەری هێزی پێشمەرگەی حیزبی دێموکرات مانەوە. ماڵ نەبوو لەو گوندە کە پێشمەرگە هەست بە ئاسوودەیی و ئەرخەیانی نەکا تێیدا، زۆر جار بووە کە پێشمەرگەی بریندار تەنانەت بە پۆل لەو گوندە ماونەتەوە و لەلایەن خەڵکەوە تیمار کراون و شاردراونەتەوە. پیرانی ئەو گوندە هەموو دەمێ وانەی نیشتمانپەرەستی و پێشمەرگەخۆشەویستییان فێری منداڵان و نەوەی تازە پێگەیشتووی ئاوایی دەکرد و سەنگەری خەباتیان پێ ئاوەدان دەکردنەوە.

نیەر، واتە قەڵای سەربەرزیسەنگەرێکی گەمارۆ دراو بە ئیمان و باوەڕی کوردایەتی بوو کە هێچکات دەستی ڕێژیمی نەگەیشتێ و لە نێو دیرۆکی حەماسە و خوێنی ڕۆژهەڵاتدا بە درەوشاوەیی مایەوە.

دیارە نیەر لەم دەڤەرە و لەو کاروانەدا تەنیا نەمایەوە و گەلێ دەستەخوشکی دیکەی بۆ پەیدا بوون. ڕووداوەکان پێمان دەڵێن لە نیوەی دووهەمی دەیەی ١٣٦٠دا ئیدی تەنیا نیەرو تەنگیسەر نین کە ئەو بارە قورسەیان کەوتۆتە سەرشان، بەڵکوو ئاواییەکانی «سەرڕێز» و «گواز»یش بوونەتەدەستەخوشکی ئەو گوندانەو زۆر گوندی دیکەش هاتوونە نێو ئەم گۆڤەندەوە کە نیەر سەرچۆپیەکەی دەکێشا.

چیرۆکی حەماسەی خەڵکی ئەم ناوچەیە نە یەک و دوون و نە لە تاقەتی ئەو نووسراوەیەدان، لە جەنگەی

زۆرترین و سەختترین شەڕە داسەپاوەکاندا خەڵکی ئەو گوندانە هێزی پشتیوانی پێشمەرگە بوون، بە ئیمان و فیداکارییەوە داڵدەیان دەدەن، دابینیان دەکردن و برینندارەکانیان بۆ تیمار دەکردن و بۆ سەنگەریان بەڕێ دەکردنەوە. ئەم ناوچەیەی کوردستان بەسەرهاتی خۆی لە مێژووی قوربانیدانی ئەو نیشتمانەدا بە خوێن و ئاگر و دووکەڵ نووسیوەتەوە و لە پێناو سەربەستیی ئاو خاکو نیشتماندا زۆری بەخشیوە. ئەم چیرۆکە نە تەواو دەبێ و نە دەبڕێتەوە. ئەو کاروانە ئێستاش هەر بەڕێگاوەیەو ئەو خەڵکە هەروا قارەمانە درێژەدەری ڕێگای شەهیدانن، گوندێکی بچووک لەو نیشتمانە کە زیاتر لە ٥٠ شەهیدی لە ئامێزی دایکی نیشتماندا جێیان گرتوە و خەڵکەکەی هەروا بەئیمان بە ڕێبازی پیرۆزیان، قەڵای سەربەرزیان بەسەربەرزی و ئاڵای حیزبەکەیان هەروا شەکاوە ڕاگرتوە.

لە ژمارە ٧٠٦ی ڕۆژنامەی "کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە

٢٣ی جووڵای ٢٠١٧

لەزیندانیشدا پێشمەرگە بوون!

سیاسەتی زەبروزەنگ نواندنی کۆماری ئیسلامی بە درێژایی مێژووی خۆی زۆر لاوی کوردی هان داوە کە مەرگی سەربەرزانە لە پێناو ژیانێکی سەربەستیدا بە بایەختر بزانن تا بە چۆکداهاتن لە بەرامبەریدا. هەگبەی شاخ و شۆڕش ئەمجارەیان باس لە چوار پێشمەرگەی ئەو کوردستانە دەکا کە چۆن بە فیداکاری و بەرگریی خۆیان چۆکیان بە ویست و بڕیاری دوژمن دادا.

ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی هەمیشە لەمەیدانی کردەوە و لەبەرامبەر هێزی پێشمەرگەدا زەبوون و داماو بووە، بۆ قەرەبووکردنەوەی ئەمەش پەنای بۆ زۆر شتی دیکە بردوە، وەک بەزۆر چەکدارکردنی خەڵکی گوندەکان و دروستکردنی سیخور بۆ ئەوەی بتوانێ زەبر لە هێزی پێشمەرگە بوەشێنێ.

ماوەیەک بوو حیزب بڕیاری دابوو بۆ پێوەندیی بەردەوامی هێزی پێشمەرگە و خەڵک لە نێوخۆی کوردستان تیمی تەشکیلاتیی کادرە بە ئەزموونەکان لە ناوچەکاندا لە گەڕان و جەولەدا بن.

چوار کادری لێوەشاوە و لەکڵدەرهاتووی ناوچەی پیرانشار بۆ یەک لەو ئەرک و مەئموورییەتانە لەو ناوچەیە دیاری کرابوون. عەبدوڵڵا تەبەرزە، سەلاح خزرپور، مراد رەحیمزادە و ئیدریس هورمزی ئەو چوار کەسە بوون کە بە بەرنامەی وردی کار و تێکۆشانی سیاسی و نیزامی و تەشکیلاتی خۆیان بۆ ئەو ئەرکە ئامادە دەکرد و دواجار لە کۆتایی مانگی خەرمانانی ساڵی ١٣٧٨دا بەرەو قووڵایی خاکی کوردستان وەڕێکەوتن.

ئەو تیمە بە قەبارە بچووک بەڵام بە بیروباوەڕ لە بننەهاتووی پێشمەرگە لە گەڕانی خۆیان لە ناوچەکەدا زۆر کاریان کرد، ڕوویان لە هەرجێیەک دەکرد باوەشیان بۆ ئاوەڵا بوو، ئەوان لە دیدار و چاوپێکەوتنەکانیان لەگەڵ خەڵکدا ماهییەتی سیاسەتەکانی ڕێژیمیان بۆ ڕوون دەکردنەوە، لە نێو خەڵکەکەدا کاری ڕێکخستنیان دەکرد و تامەزرۆیی ڕوح و تاسەی خۆیان و خەڵکیان بە ئاوێتەبوونیان لەگەڵ یەکتری دەشکاند.

ڕۆژی ١٤ی ڕەزبەری ساڵی ١٣٧٨، ئەوان لە گوندی قەڵاتی نەڵێنی ناوچەی مەنگوڕانی پیرانشار بوون. ئەوان کە ڕێگایەکی دووریان بڕیبوو، بێ خشپە و بێ هەست و خوست هەنگاویان دەنا بۆ ئەوەی نەکا بەکرێگیراوان و رایەڵکەی سیخوڕەکانی دوژمن هەست بەبوونیان بکەن. لە ماوەی ئەو دوو حەوتوویەدا دووهەم جار بوو ئەوان دەچوونە ئەو گوندە، ئەوەش بۆ جێبەجێکردنی ئەرکێک بوو کە بەرپرسانی سەرووی حیزب پێیان سپاردبوون. نیوەشەو بوو گەیشتنە جێی مەبەست و دەنگیان لە پەنجەرەی ئەو ماڵە هێنا کە دەبوا چووبان. ژنی ماڵێ کە دەیانناسێ پێیان دەڵێ مێردەکەی لە ماڵێ نییە و با کاتێکی دی بێنەوە، ئەوانیش کە لە بوونی خاوەن ماڵ لە ماڵێ بە شک و گومانن، نایانەوێ ئاوەدانی بەجێبلێن و بۆ ئەوەش لەو کاتەدا کەسانی دی هەست بە بوونیان و هاتنیان نەکەن؛ هەروەها بۆ پشوودان و پاشان جێبەجێکردنی ئەرکەکەیان ڕێی ماڵی شەهیدێکی حیزب دەگرنە بەر کە هەردەم وەک قەڵای خۆڕاگری لە پشتی حیزبەکەیان و هاوسەنگەرانی ڕۆڵە شەهیدەکەیان بوون.

ئەوەی لەو نێوەدا پێشمەرگەکان هەستیان پێنەکردبوو ئەوە بوو کە چەند بەکرێگیراوێکی خاین بە نیشتمان و زێد بۆ خەڵاتەشڕەیەکی نۆکەری چاویان بەسەریانەوە بووە و شوێنپێی هەڵگرتوون. پێشمەرگەکانی حیزب دڵنیا لە

شوێنی مانەوەیان و حەساوە لە ئامێزی گەرمی خاوەن ماڵدا بەرنامەی کاریی ڕۆژانی داهاتوویان دادەڕشت. لەولاش داڵاشەکانی سپای پاسداران و ئیدارەی ئیتلاعات بوون کە بە ئاگاداربوون لە حزووری ئەو پۆلە پێشمەرگەیە پیلانیان بۆ زەبرلێدان و لەداوخستنیان دادەنا.

سبەی قاوڵتوون چەند ماشێنێکی سپای پاسداران هاتنە نێو گوندەکە و هێمنیی ئاواییان شێواند، پێشمەرگەکان دەست لەسەر چەک ئامادەی ڕووبەڕووبوونەوە لەگەڵ هەرچەشنە ڕووداوێک بوون، بەڵام هێزەکانی سپا پاش ماوەیەک لە ئاوایی وەدەرکەوتن و ئەوەش جۆرێک دڵنیایی پێدان کە بە شوێنیان نەزانەدراوە، بەڵام مەخابن کە ڕاپۆرتی سیخوڕ و ناحەزانی گەل کاری خۆی کردبوو.

نیوەڕۆی هەمان ڕۆژ هێزێکی زۆری ئیتلاعاتی پیرانشار و ورمێ دەرژێنە نێو گوند و بە سەدان چەکدار دەوری ئەو ماڵە دەدەن کە پێشمەرگەکانی لێن. ڕۆڵە بوێر و چاونەترسەکانی گەل و نیشتمان کە گەلێ ڕۆژ و ساتەوەختی ئاوایان دیبوو، خۆیان بۆ تاقیکارییەک و تۆمارکردنی سەروەرییەکی دیکە ئامادە کردبوو؛ ئەگەرچی دەیانزانی ڕۆژێک و ئەزموونێکی زۆر سەختیان لەبەردەم دایە.

پێشمەرگەکان دەیانزانی خەڵکی ئاوایی چەندەیان بۆ بەپەرۆشن، بەڵام چ یارمەتییەکیان لە دەست نایە، دەشیانزانی کە ڕۆژی هەڵمەت و سەلماندنی سەرکەوتنی ئیمان و باوەڕە بە سەر ژمارەی هێزدا، بۆیە لە کاتێکدا پەیتا پەیتا جاشەکان داوای خۆبەدەستەوەدانیان لێدەکردن، پێشمەرگەکان ئاگری فیشەکیان بەسەردا باراندن و پێیان گوتن ئامادەن بە هەڵۆیی لە ژیان بێبەش بن، نەک قالاوئاسا بە درێژایی تەمەن ڕووڕەش بن...

شەڕ دەستی پێکرد، شەڕی ماڵ بە ماڵ لە ئاواییەکی بچووکدا، شەڕی ڕووناکی و تاریکی، شەڕ لە نێوان باوەڕی ڕەوا و دەسەڵاتی ئەهریمەن، لە نێوان هێزێکی پۆشتە و پەرداخی دوژمنی داگیرکەر و چوار پێشمەرگەی بە ئیمان کە ئێستا ئیدی دوای سەعاتێک بەرەنگاری هەر چواریان برینندار و شەکەت ببوون، بەڵام بە زاماریش لە پێ نەدەکەوتن و هەدایان نەدەدا.

مراد سەرباقی ئەوە کە برینی قورسی هەڵگرتبوو، چەکەکەی لە دەستی پەڕی. ئەو دەیزانی کە نابێ بەدیل بگیرێ

و تواناى نەبوو خۆى بگەيەنێتە چەکەکەى و فيشەکێک لە خۆى بدا. سەلاح خۆى گەياندێ و گوتى تاقەت بێنە. مراد چاوێکى پڕ لە تکا و پاڕانەوەى بڕيبە هاوڕێکەى و گوتى «با دەست دوژمن نەکەوم، تکايە شەهيدم بکە.» ئەوەى گوت و دواهەناسەى دا...

نارنجەکێک فرێ درايە سەنگەرەکەى عەولا. ئەو زۆر بوێرانە پڕى دايە تا بۆ دوژمنى باوێتەوە، بەڵام مەخابن نارنجەک تەقييەوە و دەستى عەولاى هەلاهەلا کرد. ئەو ئەگەرچى هێشتا هەناسەى دەدا، بەڵام هەموو چاوى پاڕانەوە بوو کە هاوڕێيانى شەهيدى بکەن و نەکا بە زيندوويى بکەوێتە بەر دەستى دوژمن...

سەلاح و ئيدريس مابوون. ئەوان بە برينداری هەم شەڕيان دەکرد و هەم چاوێکيان بە هاورێ لەپێکەوتووەکانيان بوو. شەو داهاتبوو، بەڵام شەڕى نابەرامبەرى هێزێکى هەتا ددان پۆشتە و پەرداخ لەگەڵ دوو پێشمەرگەى بريندار هەروا درێژەى هەبوو. سەلاح و ئيدريس فيشکەيان پێ نەما و چەکەکانيان بێدەنگ بوون. کات بۆ داڵاشەکان ڕەخسابوو. بە پڕتاو هێرشيان کردنە سەر. عەولا هێشتا گيانى تێدا مابوو. لێو بەبزە وێنەى منداڵەکانى گرتبووە دەستە ساغەکەى و لێيانى دەڕوانى. جاشێک گەيشتە سەرى و بە دەمانچە فيشەکێکى نا بە سەرييەوە و شەهيدى کرد. سەلاح و ئيدريس بە بريندارى بە ديل گيران و بە ڕاکێش ڕاکێش و سووکايەتيى زۆر و بە دەست و پێ بەسراوى برديانن.

حەماسەى ئەو چوار هەڵۆيەى شاخ و بەندەکانى کوردستان لەو شەڕە نابەرامبەرەدا هێشتا تەواو نەببوو. دوو کەس لەوان شەهيد ببوون، دوو هەڵۆکەى ديکەش بە پێکراوى کەوتبوونە بەردەستى جەلاددەکان. لێرە بە دوا لاپەڕەيەکى دى لە ژيانى سەلاح و ئيدريس هەڵدەدرێتەوە. نە ئەشکەنجەى بەردەوام و نە هەموو ڕۆژێ تەشەناکردنەوەى برينەکانيان چرژێک ناخاتە سەر ئيمان و باوەڕيان. ئەوان بە ئيلهام لە شەهيدبوونى مراد و عەولاى هاورێ و هاوسەنگەريان و وەک وەفايەک بۆ هەموو شەهيدانى ديکەى نيشتمانەکەيان، هەروەها بە ئيمان بە پيرۆزى و ڕەوايى خەبات و ئامانجەکانيان هەموو هەوڵى دوژمنى قين لە دڵيان بۆ وەرگرتنى زانيارى و نهێنييەکانى حيزب و ئەو گەشتەيان نەزۆک هێشتەوە. کاتێکيش خرانە بەنديخانەوە هەروا خۆنەويست و خۆڕاگر بەدەم چارەنووسيانەوە چوون.

ئەوان کە ڕێبازی ژیانی ماناداریان هەڵبژاردبوو، لە بەندیخانەشدا و لە کاتێکدا سێبەری دار و تەنافیان لەسەر خۆیان هەست پێدەکرد، ئامادە نەبوون تا دوا ساتی ژیانیان واز لەو ئامانجە بهێنن، بۆیە لە زیندانی بێدادیشدا نەسرەوتووانە بوونە هێمای خۆڕاگری و پەیامی خەبات و تێکۆشان.

دوای نیزیک بە شەش ساڵ مانەوە لە زیندان، تەماحوەبەرنان و بەرتیلخۆریی کاربەدەستانی زیندان دەرفەتێکی ڕەخساند کە بۆ چەند ڕۆژێک مەرەخەسییان بدرێتێ، ئەوەش بەس بوو بۆ ئەوەی ئەو دوو ڕۆڵە کوردە دەسبەجێ خۆیان بگەیەننەوە مەتەرێزی خەبات و وەفای خۆیان بۆ هاوڕێیانی شەهیدیان لەو حەماسەیەدا بنوێنن و درێژەدەری ڕێگایان بمێننەوە.

لە ژمارە ٧٠٧ی ڕۆژنامەی "کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە

٩ی ئاگۆستی ٢٠١٧

ڕەشبەڵەکی فرمێسکەکان

لەمێژ بوو دەستی دابوە چەک. بڕیاری دابوو کە لەگەڵ گەلەکەی بژی چونکی باش لە دەرد و مەرگی گەلەکەی حاڵی بوو. ئەو لە گوندێک لە ناوچەی چۆمی مەجیدخان لەدایک ببوو کە کۆمەڵێک کوڕی ڕۆژی تەنگانەی لێ کەوتبۆوە و وێڕای ئەوان لە قۆناغە جۆراوجۆرەکانی خەباتدا شانی وەبەر دابوو. بە پێی ئەو پلە تەشکیلاتییەی کە لە نێو حیزبدا پێی درابوو وەک کادرێکی بەتوانا لە نێو خەڵکدا کاری دەکرد. ئەو، لاوێکی بەتوانا و بەبڕیار، دەم بە پێکەنین، هەڵسووڕ و چالاک، دڵگەورە، خەڵکدۆست و ڕاستگۆ بوو. عەوڵای حاجی عەوڵا ناسراو بە عەوڵا سوور هەمموو ئاواتی گەیشتن بە ئازادی و ڕزگاریی گەلەکەی بوو.

عەوڵا سوور دەزگیراندار بوو. ئەو لەگەڵ کچێکی ڕووسوور بە خۆشەویستی و ئەوینی پێشمەرگانەوە پەیمانی ژیانی

هاوبەشیان بە یەکتر دابوو. ئەوینی دەسگیران و ئەویندارییی نیشتمان وەها کاریان کردبووە سەر ناخ و دەروونی عەولا کە ماندوویی نەناسێ و شەو و ڕۆژی بۆ سەرخستنی ئامانجەکانی لە یەکتر گرێ بدا. ئەو لە بەفرانباری ١٣٦٤ بووکەکەی گوێستەوە. لەو ڕۆژەدا بووک بە نهێنی لە ملی باوکی لە مەهاباد ڕا گەیشتە قەرەگۆل. ماڵی زاوا ڕوون نەبوو کوێیە، چونکی زاوا پێشمەرگە و هەر دەمەوە و لە شوێنی بوو. بەڵام بۆ ئەوانەی دڵیان پڕە لە گڕی ئەوین هەر بستەخاکێکی بن میچی ئاسمان کە بە سەربەستی تێیدا بژی، نیشتمانێکە پڕ بەختەوەری.

عەولا سوور وێڕای چەند هاوسەنگەری لەشوێنێکی ئاستەم خۆیان مەلاس دابوو بەڵکوو زوو ئێوارێ بێ و بە نێو خێڵی جاسووس و موڵگەکانی دوژمندا خۆیان بگەیەننە ئاوایی. عەولا چاوی لە خۆر بڕیبوو و دەیدواند. دەیگوت چییە چاوت بەرایی دیتنی زاوایەتیم نادا، باشە بەو ساردە زستانە لەو سەرە چیدەکەی و بۆ ناچیتەوە کەلاوەکەی خۆت. دە بڕۆ با منیش بچم تاوێ لای نازدار حەیرانەکەم وەحەسێم...

زەردایی ڕۆژ بەرەبەرە بارگە و بنەی تێکەوە پێچا و شەوی قەلای مەردان جێگای پێ لێژ کرد. عەولاسوور ڕەخت و تفەنگ لەقەد لەهەموو ڕۆژەکانی دیکە بە قەلافەتتر و ڕێکوپێکتر لە پێشەوە ملی ڕێگەی بەرەو قەرەگۆل دەبڕی. بیر و خەیاڵ هەموو شتێکی لەبیر بردبۆوە و هەموو خەیاڵی لای بنەماڵەکەی و خاتوونەکەی دڵی بوو کە ئەمشەو هاتبوو پەیمانی هەمیشەیی لەگەڵ ببەستێ. هاتبوو هەتا لە گرمەی شەڕ و خەباتە خوێناوییەکەدا مەسیحا نەفەس هەناسەیەک بە بەری ژیانی عەولادا بکاتەوە و بڵێ وەک ئەو ئامادەیە بۆ ژیان بمرێ نەوەکوو بۆ مردن بژی...

نیزیک بەرەبەیان خۆیان بە ئاواییدا کرد. سەگوەڕ و دەنگی کەڵەشێر بێدەنگیی ئاواییان دەشکاند. هاوڕێکانی عەولا لە چەند شوێنێک جێگیر بوون و ئەویش ڕووی کردە ماڵی خۆیان، دەیزانی کە هەموو چاوەڕوانی چوونەوەی ئەون. لەگەڵ سەگوەڕەکە باوکی عەولا هاتبووە کۆلان هەتا بە دەنگی کوڕە پێشمەرگەکەیەوە بچێ و یەکەم کەس بێ قەلافەتی میرانەی لە ئامێز دەگرێ...

خۆشی گەڕابووە هەناوی هەموو ئەندامانی بنەماڵەکەی و لێو بەبزە دەهاتن و دەچوون و بە دەوری عەولادا دەهاتن. عەولا چاوی پڕ حەز و هیوای جارجارە دەبڕییە بووکەکەی و بە شەرمەوە چەند قسەیەکیان لەگەڵ یەکتر

دەکرد. کەس نەیزانی کات بۆ هیندە تیژ تێپەڕی و بەیان بۆ هیندە زوو ئەنگوت.

خەڵکی ئاوایی کەوتبوونە جموجۆڵ. ماڵی باوکی عەولا کە لە دەوری دێ بوون بۆ ڕەواندنەوەی گومان هەرکەس بەلایەکدا بڵاوەی کرد، عەولاسوور لەبەر ئەوەی ئاشکرا نەبێ خۆی خزاندبووە حەشارگەیەکی دوو میتری کە لە کەلێنێکی چووکەوە لێی وەژوور دەکەوت و بە فانووسیکی نەفتینە ڕووناک دەبۆوە. ئەم شوێنە ئاسوودە نەبوو، بەلام زۆر جار ئەوی لە مەترسی ڕزگار کردبوو. زاوا لە فیکری تێپەڕینی ڕۆژ وەک ڕۆژانی دی بوو، بەلام بووک خەم و خەفەتێکی قورستر دایگرتبوو، خەمی ئەوە نا کە هێشتا لەگەڵ دڵدارەکەی تێرقسە نەبووە و لێی هەڵبڕاوە، خەفەتێکی بە ژانتر. خورپەیەک کەوتبووە دڵی کە نەکا چاوی دوژمن پێی زانیبن. نەکا نەیاری بەدکار پیلانی بەدەستەوە بن و بیانەوێ گراوەکەی لێ بستێنن. دڵی ئەو لە خۆڕا غایلەی نەکربوو، چونکی هێشتا سیوادی بەیانیی نەدابوو کە فڕکەفڕکی ماشینی جاش و پاسداران هەموو ئاوایی قەرەگۆلی نوقمی تەپوتۆز و بێدەنگییەکی سامناک کرد.

هێزەکانی دوژمن هەتا بەر دەرگای ماڵی عەولا گیر نەبوون و یەکجێ لە دەورووبەری ئەوێ دامەزران. دایک و خوشکی عەولا هەرچی گوتیان کە کەسمان لە ماڵ نییە و کوڕمان نەهاتۆتەوە کەس نەیبیست. سەرەتا کادێن و تەویلەی ماڵێیان ئاگردا. عەولا کە هەموو شتێکی دەدی و دەیزانی کە ڕۆژ ڕۆژی چارەنووسە. عەولا وادە و بەڵێنەکانی بیر دەهاتنەوە کە بە هاوسەنگەرانی دابوون، بە شەهیدانی دابوون و لەگەڵیان ژیابوو. دەیزانی کە چاوی مێژوو بەسەریەوەتی. دەیزانی ئەو چرکەساتانە دەبنە ئەفسانە و منداڵانی داهاتووی کوردی پێ گۆش دەکرێن، دەیزانی کە کاتی خوڵقاندنی حەماسەیەکی دی هاتووە.

عەولا چاوەڕوانی ئەو نەما کە بگەنە سەری، بۆ خۆی لە حەشارگە دەرپەڕی و ئاگری لەسەر پشتی جاش و پاسداران کردەوە. ئەو پەیتا پەیتا سەنگەری دەگواستەوە و لەگەڵ هەر شوێنەگۆڕکێیەک ڕێژنەی فیشەکی بەسەر دوژمندا دەباراند و لە خوێن و تۆزی وەردەدان.

دوژمن ئەوەی هەیبوو لە کاری کرد، شوێنی عەولایان گەمارۆ دا و داوایان لێکرد خۆی بەدەستەوە بدا، بەلام نەعرەتەی مەردانەیان لێ بیست کە یان مەردانە مردن یان ئازاد ژیان....

هێزی دوژمن دایکی عەولا دێنێتە گۆرەپانی شەڕەکە و ئەو دەکەنە تکاکار بۆوەی خۆی بەدەستەوە بدا، خافڵ لەوەی عەولای قارەمان بە شیری ئەو دایکە و لاواندنەوەی ئەم شێرەژنە گۆش کراوە. دایک و کوڕ لە ئامێزی یەکدا، دایک بۆ کوڕی بە مراد نەگەیشتووی دەگری و ئاگری لە هەناو بەربووە و کوڕ گەردەن ئازایی ئەوە لە دایکی دەکا کە نەیتوانیوە وەک شایانی خۆیەتی خزمەتی بکا. عەولا شیعرەکەی «گۆران» دەچرپێنێتە گوێی دایکی:

«پێی بڵێن بە بووکی تازەی یەکشەوەم گەر هاتە سەر نەعشم
نەڵێ خۆی بۆ وەتەن کوشت و لە ڕێی عەشقی منا نەژیا
وەزیفەم بوو سەرم بەخشم لە پێناوی وڵاتێکدا
ئەوی پەروەردە کرد بۆ من لە داوێنی چیا و کەژیا»

هێزی دوژمن چەندی کرد و هێنای و بردی نەیتوانی عەولا بە چۆکدا بێنێ، ئەوەی بڕستی لە عەولا بڕی هێزی زۆری دوژمن نەبوو بەڵکوو بڕانی فیشەک و تەقەمەنی بوو. عەولا کە لە کازیوەی بەیانەوە تا نیوەڕۆ شەڕی کردبوو، دەیزانی هەر فیشەکێک بۆ ئەو چەندەی بایەخ هەیە. ئەوەی پێی بوو بە پێخۆر بە دوژمنەوەی نابوو و تاقە فیشەکێکی ڕاگرتبوو کە ئەگەر نەگەیشتە شەو، نەیەڵێ بە زیندوویی بکەوێتە بەر دەستی ناحەزانی گەل.

دەنگی دوافیشەکی عەولا کە لە خۆی دا، بێدەنگییەکی سامناکی بەسەر ئاوایی و شەڕگەدا ساز کرد، بەو حاڵەش هێزەکانی دوژمن ورەی چوونە پێشی بۆ لای سەنگەری عەولایان نەبوو. چەند کەس لە بنەماڵەی عەولایان ناردە شوێنەکە و بە شین و ڕۆڕۆی ئەوان زانییان کە ئەمجار دەتوانن زەفەر بە تەرمی بێ گیانی ئەو پاڵەوانە بەرن، میرخاسێک کە زیاتر لە شەش سەعات بە تاقی تەنێ لە بەرامبەر هەموویان وەستابوو...

ڕۆژی ١١ی بەفرانبار بوو. ڕۆژی شایی و ڕەشبەڵەکی فرمێسکی چاوان بوو کە بەلێزمە دەهاتنەخوار و بەدوای یەکدا سەرەو خوار دەبوونەوە و یەکیان دەگرت و تێکەڵاو بە یەکتری دەبوون و دەبوونە یەک و لە نێو خوێنی خۆشەویستێکدا سەمایان دەکرد. ئەوان بۆ مەرگێک هەڵدەپەڕین کە هەر ئەو ژیانە بووبڕانەوەی نەبوو شیوەن و گریان. لیزمەی فەرمێسکەکان هەر لە زیاد بوون دابوون.

فەرماندەی هێزی زەبوونی دوژمن کە لە بەیانییەوە سەری لە ئازایەتی و دلێریی عەوڵا سوورمابوو، کاتێ لەشی بێ گیان و ساردەوەبووی عەوڵای دی، نەیتوانی ددان بە جەرگیدا بگرێ و هیچ نەڵێ... لە نێو شەپۆر و شین و لاواندنەوەی بنەماڵەی عەوڵادا ئەو دەنگەش تێکەڵ بوو: «ئافەرین پیاو بۆ ئازایەتیت... بەڵام حەیف کە ئاوای لێهات...»

لە ژمارە ٧٠٨ی ڕۆژنامەی "کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە

٢٦ی ئاگۆستی ٢٠١٧

دێوجامەیەک بۆ چوار شۆڕەلاوی "بناوەچان"

مێژووی حەماسەخولقێنی و گیانبازیی تێکۆشەرانی دێموکرات لە بڕان نەهاتوویە و لاپەڕەکانی مێژووی گەلی کوردی پێ نووسراوەتەوە. ئەو مێژووە هەر ئەوەندە نییە کە خامە خۆی لە قەرەی دابێ و قەڵەم لەتوانایدا بووبێ بینووسێتەوە، بەڵکوو سەر لە ئاسمان دەسوێ و ڕێگا بۆ ئۆقیانووس دەبڕێ، ئۆقیانووسی هەرمان و ئەبەدی.

لە هەگبەی شاخ و شۆڕشی ئەو جارەدا سەرێک لە ناوچەی دیواندەرە هەڵدێنین و تاوێک لەوە ڕادەمێنین کە چۆن تێکۆشەرانی دیموکرات لە هەموو کات و ساتێکدا خۆیان بۆ خەباتی توند و بێوچان دژی کۆماری ئیسلامی ئامادە دەکرد.

ساڵی ١٣٦٥ی هەتاوی بە هۆی هەلومەرجی ناوچە و خەباتی سەخت و دژواری حیزب سازماندەیی هێزەکان گۆڕانیان بەسەردا هات و بە تێکەڵبوونی هێندێک لە هێزەکان مەڵبەندەکان دروست بوون و هێزەکانی هەوشار، شەهیدانی دیواندەرە و عەزیزی یوسفی یەکیان گرت و وەک مەڵبەندی دوو درێژەیان بە کار و تێکۆشانی خۆیان بە پێی ئیمکان لەو سێ ناوچەیە دا.

ناوچەی دیواندەرە بە هۆی هەلومەرجە جوغرافیاییە تایبەتەکەی، لە مێژ بوو هێزی پێشمەرگە ڕووی تێ نەکردبوو و تەنیا لە چوارچێوەی تیمی تەشکیلاتیدا کادرەکانی ئەو ناوچەیە سەردانی ناوچە و خەڵکیان دەکرد و سیاسەتی حیزبیان بەنێو خەڵکدا بڵاو دەکردەوە. ئەو مەئمورییەتە سەخت و دژوارانە بەهۆی ئەوەی لە قووڵایی ناوچەدا دەکران خۆی لەخۆیدا کارێک نەبوو بە هەموو کەس بکرێ، ئەو جووڵە و کارانە هێندیک کەسی پێویست بوو کە بە ڕابردوو، خەڵکی، فیداکار و، خۆشەویستی کۆمەڵانی خەڵکی ناوچەکە بان.

گەلاوێژی ساڵی ١٣٧١ بوو. تیمێکی ٤ کەسی پێکهاتوو لە ڕەحمەت دەستئاموز، کەماڵ مەنسوری، حەیدەر عەبدوڵلانژاد و عەلی خاڵدار بۆ ڕاپەڕاندنی ئەرکە پێ ئەسپێردراوەکانیان شیو و دۆڵ و چیا و هەڵدێرەکانی ناوچەی سەقزیان بڕی و بە سەر چیای پڕ کەندو لەند و سەربەرزی چلچەمەدا شۆڕ بوونەوە. ئەوان لە گەشتە سیاسی و نیزامییەکەیاندا سەردانی زۆر گوندی ناوچەی دیواندەرەیان کرد و ڕوحێکی تازەیان بە بەری خەڵکی ناوچەکەدا کردەوە. ئەوان غیرەت و ئازایەتیی زۆریان دابووە خۆیان تا بتوانن سەردانی کۆمەڵە گوندێک لەو ناوچەیە بکەن. ئەوان بە هەگبەی پڕ لە توێشووی ژیان و خەبات دەچوونە هەر شوێنێک گوڵبژەی هیوایان دەخستە سەر لێوی خەڵک و بیرەوەرییەکی خۆشیان دڵ و زەینی کیژ و کوڕ، پیر و لاو و منداڵاندا جێ دەهێشت و چەند لاپەڕەیەکی پڕ شانازیی دیکەیان بۆ خۆیان و حیزبەکەیان دەخستە سەر یەک.

کارکردن لەنێو خەڵکدا بۆ ڕەحمەت و هاوڕێکانی هەم چێژ و خۆشی بوو، هەم بەجێ گەیاندنی ئەرکی حیزبی. ئازایەتی و ئیمان و باوڕ پتەو بە ڕێباز و ئامانجەکەیان وایکردبوو کە بتوانن هەموو کەند و کۆسپەکانی سەر ڕێیان ببڕن و وانەکانی خەبات و تێکۆشان بۆ هاونیشتمانەکانیان شی بکەنەوە و لەگەڵیان بکەونە ئاخاوتن.

تێگەیاندن و وشیارکردنەوەی سیخوڕ و کەسانی نەفس نزم کە بە نرخێکی هەرزان نیشتمان و هاونیشتمانی و بایەخەکانی کۆمەڵگایان دەفرۆشن، یەک لەو ئەرکانە بوو کە ئەو چوار پێشمەرگەیە بۆ خۆیان دیارییان کردبوو.

پێشمەرگەکان ئێوارەی ڕۆژی ٢٦ی گەلاوێژ ڕوویان کردە ئاوایی بناوەچان لە ناوچەی ساراڵی دیواندەرە]و وەک هەمیشە دەستیان کرد بە چالاکییەکانیان. پاش ماوەیەک خەبەریان بۆ هێنان کە سیخوڕێک لە نێو ئاواییدا هەیە کە بەکرێگیراوی ئیتلاعات و سپای پاسدارانە و وێدەچێ خەبەری هاتنی ئەوانیشی گەیاندبێ. پێشمەرگەکان دایان

نابوو بەیانیی ئەمشەوە لە شوێنێک ببینن و قسەی لەگەڵ بکەن و ڕێنوێنیی بکەن و ئەگەر قسەی نەسەلماند هەندێکیش ئاوی گوێی دادەن. بۆیە خەبەریان نارد کە بەیانی بێتە بن پۆلەدارەکەی نێوان دوو شاخە بەردەکەی پشت ئاوایی بناوەچان.

هەیهات!

کەسانی قاڵبووی مەیدانی خەبات ئەم شەوە دوژمن و پیلانی نەیاریان بە کەم گرت ئەوەی دەکرا بە ئاسانی پێشی پێ بگیردرێ، بەرەڕووی کێشەیەکی گەورەی کردن. پێشمەرگەکان بەرە و پۆلەدارەکە ڕیزیان بەست بێ ئەوەی بزانن کە جاسووسی خۆفرۆش بە پڕتاو خۆی گەیاندۆتە دیواندەرە و دوژمنی غەدداری لەو قەرارە ئاگادار کردۆتەوە.
هەلی زێڕین بۆ دوژمن ڕەخسابوو هەتا بە هێزی زۆر و زەوەندی خۆی هەڵکوتێتە سەر چوار پێشمەرگە کە ئاوا بە ئاسانی دێوجامەیان بۆ هەڵدراوە. کازیوەی بەیان هێزی دوژمن ڕژایە ئاوایی و گەڕانی ماڵ بە ماڵی بناوەچان دەستی پێکرد. ئەوان پێوشوێنی جێ و حەشارگەی هەڵۆکان کەوتبوون و بە لەز تەمای فڕکردنی جامی سەرکەوتنەکەیان بوون.

مێژوو خەریکی دووپاتبوونەوە بوو. دیسانەکەش سەرچاوەکەی ئاوی کانیاوی قەلاّی دمدمی خانی برادۆست بۆ دوژمن ئاشکرا کرابوو، دیسانەکەش جاشی خائین، وەک خەنجەرە گۆرینەی مێژووی خەیانەت لە دەسکی دایکی خۆی ڕۆچوو. جاش و نەیاران زانییان کە هەڵۆکان لە کام هەوارگە و پۆلەدار نیشتوونەوە. بە هەلیان زانی. نە یەک نە دوو، بگرە دەیان و سەدان قالاوەڕەشەی گەندەخۆر وەک ڕێچکە مێرووی برسی سەرەبەهاران لە سێ لاوە ڕوو بە پشت ئاوایی بناوەچان و پۆلەدارەکەی نێوان دوو بەردەکە، بەبەژنی چیای داوێنی خوارەوەی چڵچەمەدا هەڵگەڕان.

پێشمەرگەکان لە شیرینە خەودا بوون کە درانە بەر دەستڕێژ. لە خەو ڕاسان و تاودانی چەکەکانیان بەس بوو کە دەسبەجێ بە گژ پەلاماری دوژمندا بچنەوە. ئەوان کە پێشتر دەیان کەمینی دوژمنیان شکاندبوو، سەدان شەڕگەیان بە سەرکەوتنەوە جێ هێشتبوو، مێژوو بە مێژوو حەماسەیان بۆ نیشتمان و نەتەوە خوڵقاندبوو، دەیانزانی کە ڕۆژ ڕۆژی تەنگانەیە.

دوژمن کە بە ژمارەی کەمی پێشمەرگەکانی دەزانی داوای خۆبەدەستەوەدانی لێدەکردن، بەڵام ئەوان نەک ئەو دەم و

ساتە، لە مێژبوو بڕیاریاندا بوو کە لە هەر دۆخێکدا یان ژیانی ئازاد، یان مەرگی سەربەرزانە. ئەوە بەڵێنێک بوو کە کاروانی شەهیدان یەک لە دوای یەک بە یەکتریان دابوو.

شەڕی نابەرامبەر دەستی پێکرد، هەر کام لەوان لە قوڵێکەوە بەرەنگاری شاڵاوی دەیان کەسیی دوژمن بوونەوە. شەڕ گەرم بوو هەتا پێشمەرگە دوو گوللەی ڕوو بەدوژمن دەهاویشت بە سەدان گوللە بەرەوڕوویان دەهات، بەڵام پاش ماوەیەک مخابن تیری چلکن گەیشتە سینگی ڕەحمەت و کەماڵ. شەهیدبوونی ئەو دوو شۆڕەلاوە نەبووە هۆی ڕووخانی ورەی دوو سوارچاکەکەی دی. حەیدەر و عەلی بە ئازایەتیی زیاترەوە توانییان لایەکی گەمارۆکە تیکبشکێنن و بە شەڕ و پاشکەشە ڕێگایەک بۆ دوورکەوتنەوە لە شەڕگە بکەنەوە.

ئەو بن برد و ئەو بن بەرد، یەکیان تەقە دەکا و یەکیان دەکشێتەوە، بەڵام گەلۆ کوا دوو کەس ئەو دەرەتانەی بۆ دەرخسێ کە خۆیان لە ژێر ئاوری دەیان کەسیدا ڕزگار بکەن. دوای نیزیک سەعاتێک بەردەوامیی شەڕی سەنگەراوسەنگەر گوللەی دوژمن حەیدەریشی ئەنگاوت. عەلی خاڵدار مابۆوە و چەند فیشەکێک کە بە پێخۆر دەیتەقاندن. ئەو توانی پاش ماوەیەک بە نێو شیو و تەلانەکاندا خۆی دەرباز بکا و لەگەڵ ئەوەی حەماسەی هاوڕێکانی بۆ هاوسەنگەرانی بگێڕێتەوە دەرسێکیش بە خۆفرۆشان بدا. دەرسی زاڵبوونی ڕۆژ بەسەر شەو و سەرکەوتنی فریشتە بە سەر ئەهریمەندا. دەرسێک کە جاش و بەکرێگیراوان بزانن مێژوو لێیان خۆش نابێ و ڕۆژی حیساب دێ و نیزیکە.

عەلی خاڵدار پاش گەڕانەوەی لەو شەڕگە مەرگەساتە کە بوێرتر و دڵ پڕ لە ئیمان درێژەی بە پێشمەرگایەتی دابوو و چەند عەمەلیاتێکی تۆڵە ئەستێنانە و سەرکەوتووانەیان بە یاد و بیرەوەریی شەهیدان کردبوو، چەند ساڵ دواتر لەپشتی دایەسڵمان بە بریندداری گیرا و دوای ٣ مانگ گوللەباران کرا و چووە ڕیزی کاروانی شەهیدانەوە و بەمجۆرە پەیمانی بەڵێن و وەفاداریی خۆی بە هاوسەنگەرانی بردە سەرێ.

لە ژمارە ٧٠٩ی ڕۆژنامەی "کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە

٧ی سێپتەمبەری ٢٠١٧

ماندووبوونێکی زۆر بۆ ئەزموونێکی بەنرخ

پێشمەرگە چۆن پێدەگا و چۆن لە کڵ دێتە دەرێ. ئەوە ڕەوتی ڕووداوە سەختەکان و شەڕ و بەرگرییە خوێناوییەکان لە پێناو سەرخستنی خەباتی نەتەوەیە پێشمەرگە لەو مەیدانانەدا تاقی دەکاتەوە و کەرامەت و کەسایەتیی دەداتێ.

پێشمەرگە کارەکتەری سەرەکیی گۆڕەپانی خەباتی مافخوازیی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە دەیەکانی شەست و حەفتای هەتاوییە. لە لایەک ئاشی لەش هاڕین و خوێنڕشتنی دەزگای سەرکوت لە لایەکی دیکەش هێزی بەرەنگاریی کوردە کە ڕێکخراوتر و بە بەرنامەتر مەیدانداریی دەکا.

لە نێوەڕاستی دەیەی ١٣٦٠دا هێزی پێشمەرگەی حیزبی دیموکراتی کوردستان، ئەزموونێکی نوێی لە دژی بەکرێگیراوانی کۆماری ئیسلامی وەسەریەک نا، ئەزموونێک کە لەراستیدا بەرهەمی کار و چالاکیی سیاسی و نیزامیی بەرچاوی ئەم حیزبە بوو. ئەم ئەزموونە، ئەزموونێک بوو کە دوای وەشاندنی زەبری کاریگەر لە هێزی دوژمن، لە هەلومەرجی ئەوکاتی خەبات و تێکۆشاندا بایەخی خۆی زیاتر دەرخستبوو و لە راستیدا زەرووەرتی لە مەیداندا بوون و مەیدانداریی ئەوکاتی هێزی پێشمەرگە بوو کە ئەزموونێکی لەو چەشنەی بۆ ڕۆڵەکانی دیمۆکرات دەستەبەرکردبوو.

ناوچەی سندووسی نەغەدە ماوەیەک بوو پێشمەرگە ڕووی تێنەکردبوو، هەر بۆیەش هێزەکانی کۆماری ئیسلامی جۆرێک هەستیان بە دڵنیایی و غەرڕەبوون دەکرد و ئەوە دەرفەتێکی باش بوو بۆ زەبر وەشاندنیان. بەرنامەی عەمەلیاتەکە لەلایەن فەرماندەرانی دوو هێزی دەمدم و کێلەشین دارێژرا و تیمێکی تایبەتی شناسایی سەردانی ناوچە و شوێنەکەی کرد و دوای هەڵسەنگاندن و تاوتوێی هەموو لایەنەکانی عەمەلیاتەکە کات و شوێنی زەبروەشاندن لە ڕێژیم دیاری کرا.

هەمیشە کاتێک دوو هێزی پێشمەرگەی دوو ناوچە یەکیان دەگرت بزە دەکەوتە سەر لێوی هەموو پێشمەرگەکان.

ئەوان پۆل پۆل لە دەوری یەک کۆدەبوونەوە و بە قسە و جەفەنگ و گێرانەوەی بیرەوەریی خۆش و ناخۆشی ڕۆژانی پێشمەرگایەتی، کۆڕی باسیان هەتا دەسپێکی عەمەلیات گەرم دادێنا. پێشمەرگەکان هەستیان کردبوو کە یەکگرتنیان دەکرێ ئامانجێک و عەمەلیاتێکی نیزامیی لە پشت بێ، بەڵام ئەوە تەنیا فەرماندەرانی هێزەکە بوون کە بە ئامانج و شوێنی مەبەستیان دەزانی.

هێزەکان کەوتنە جووڵە و ڕۆژێک پێش عەمەلیات لە شوێنێکی نەهێنی مانەوە و فەرماندەری عەمەلیات دیاری کرا و ئەرک و بەرپرسایەتییەکان لە سەرەوە تا خوارێ دیاری کران و تیمەکانی هێرش، کەمین، گواستنەوەی بریندار، کۆکردنەوەی دەسکەوت، لێدان لە هێزی یارمەتیدەری دوژمن و... دەستنیشان کران.

وردەکاریی عەمەلیاتەکە لەلایەن فەرماندەران بۆ پێشمەرگەکان باس کران و پێشمەرگە بە وەرەی بەرز و هەستێکی پڕ خۆشی و شادی کەوتنە ڕێ. پێشمەرگە بە سەفەرێکی دوور و درێژ ڕێگەیان دەبری و کاتێک چاویان هەڵبڕی بینییان لە نزیک گوندی مەحمەشەش.

ئەگەرچی کاروباری عەمەلیاتە زۆر بە وردی پلانی بۆ داندرابوو، بەڵام فەرماندەرانی بە زیبکوزاکوونی پێشمەرگە دەیانزانی کە دەبێ باش جارێکی دیکە چاو لە شوێنی عەمەلیاتە بکەنەوە. کاتژمێر ٣ی بەرەبەیان تیمی شناسایی بۆ چاوخستنەوە سەر جموجۆڵی هێزەکانی دوژمن و ئاگاداربوون لە ئەگەری هەرچەشنە گۆڕانکارییەک لە شوێن و جووڵەی هێزەکانی ڕێژیم چوونەوە شوێنی عەمەلیاتەکە و پاش تاوتوێی هەموو وردەکارییەکانی لێدان و کشانەوە هەر کام لە تیم و دەستەکان لە شوێنی خۆیان دامەزران و چاوەڕوانی دەسپێکی عەمەلیات بە بڕیاری فەرماندە بوون.

لە کات و ساتی بەڕێوەچوونی ئەم عەمەلیاتەدا لە ساڵی ١٣٦٤، کۆماری ئیسلامی زیاتر لە٣٠٠ هەزار هێزی چەکداری لە کوردستاندا جێگیر کردبوو، بە هەزاران مۆڵگەی لە بەرزاییەکان چێ کردبوو و بۆ دژکردەوەی خێراش سەدان گرووپی زەربەتی لە ناوچە جۆراوجۆرەکاندا پێک هێنابوو. سەرباقی ئەوە ڕۆژانەش لە کاتژمێری ٨ی بەیانییەوە تا ٣ی ئێوارێ ڕێگرەکانی لەسەر جادە ئەسلییەکان لە ترسی کەمینی پێشمەرگە بڵاو دەکردەوە. ئەو ڕۆژەش کاتێک دوژمن ڕێگرەکانی - کە بە تەئمینی جادە ناوی دەبردن - لەسەر جادە کۆ دەکردنەوە، هەڵۆ

تیژباڵەکانی شنۆ و نەغەدە لێیان ڕاسان و وەبەر ڕێژنەی فیشەکیان دان. لە چاو تروکاندنێکدا ماشێنی ڕێگرەکان سووتێندرا و هەموو هێزەکانی دوژمن کە لە شوێنەکە بوون کوژران و وەک گەڵای پاییز هەڵوەرین، بەڵام ئەوە کۆتایی عەمەلیاتەکە نەبوو.

مەبەستی سەرەکیی عەمەلیاتەکە لەداوخستنی هێزی یارمەتیدەری ڕێژیم بوو کە خۆیان دەگەیاندە شوێنی ڕووداوەکە. زۆری پێنەچوو کە سێ ماشێنی پڕ لە هێزی دوژمن بۆ ڕزگارکردنی لەداوکەوتووەکان کەوتنە ڕێ، بەڵام فەرماندەرانی هێزی پێشمەرگە بۆ ئەوەش خەم و مشووری پێویستیان خواردبوو. چەند کیلۆمیتر دوورتر لە شوێنی ڕووداوەکە و لەسەر ڕێی هاتنی هێزەکانی ڕێژیم پێشمەرگەکان لە قەراغ جادە کەمینیان نابۆوە و چاوەڕوان بوون. ئەوان پێیان گوترابوو کە هەتا بە تەواوی نەیەنە بازنەی بۆسەکە لێیان وەدەست نەیەن. بۆیە دەست لەسەر پەلاپیتکە و لە کاتێکدا هەناسەکانیان لە سینگدا خواردبۆوە، خۆیان بۆ قۆناغی دووهەمی عەمەلیات ئامادە دەکرد.

هێزی دوژمن کە هەر پێی وانەبوو لە شوێنێکی وا زەبری لێ دەدرێ، بە پڕتاو لە هەوڵی ئەوەدا بوون کە خۆیان بگەیەننە شەڕگە. ماشێنەکان گەیشتنە نێو ئاڵقەی کەمینی هەڵۆکانی دێموکرات و درانە بەر دەستڕێژ. هێزی دەستەوەستانی ڕێژیم ئەوەی دەیدی هەر ئەوە بوو کە لە عەرز و ئاسمان ئاوری لەسەر پشتی کراوەتەوە. لە ماوەیەکی زۆر کورتدا هەر سێ ماشین لێک هەڵتەکان، ئاگریان تێبەردرا و ئەوەی هاتبوو نەگەڕاوە.

مولگەی مەحمەشە کە لەو عەمەلیاتە و لەو دوو بەرگەیەدا بەشێکی زۆر لە هێزەکەی بە دەستی پێشمەرگە تێداچوبوو، هانای بۆ سەرووی خۆی برد و داوای هێزی ئاسمانیی کرد. پاش ماوەیەک سێ هێلیکۆپتێری سپای پاسداران گەیشتنە ئاسمانی شەڕگە، بەڵام ئەوەی دەیاندی تەنیا دووکەڵی ماشینە سووتاوەکان و کەلاکی هێزە کوژراوەکانیان بوو. بۆیە تەقەی کوێرانە و بێ ئامانجیان نەیتوانی هیچ زەبرێک لە هێزی پێشمەرگە بدا کە دوای عەمەلیاتەکە بە بەرنامە و وردبینیی تەواوەوە شوێنەکەیان جێ هێشتبوو.

بەمجۆرە هەڵۆ تیژباڵەکانی دیموکرات زەبرێکی وەها گاریگەریان لە هێزی دوژمن دا کە تا ئێستاش لە بیر و یادەوەریی هەم خەڵکی ناوچە و هەم دوژمندا ماوەتەوە و دەشمێنێ.

ئەو عەمەلیاتە سەرکەوتووانە لە کات و شوێنێکی ئاوادا بە رژێمی سەلماند کە کوردستان ناتوانێ جێی تەڕاتێنی وان بێ و کورد گوتەنی: « دەبێ کوند هەر بەرەو وێرانە بفرێ، هەڵۆ لە شاخە سەربەرزانە نەبرێ.»

لە ژمارە ٧١٠ی رۆژنامەی "کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە

٢٣ی سێپتەمبەری ٢٠١٧

خۆڕاگر لە ڕەگەزی داربەڕوو

دار هۆرەی لە خۆی نەبێ ناقەڵشێ، ئەوە هەر پەند و ئیدیۆمێکی کوردی نییە، بگرە سەدان ساڵە ئاوێتەی شۆڕش و خەباتی مافخوازیی ئەم نەتەوەیەش بووە. زۆر جار تیری دوژمن نەیتوانیوە قەڵافەتی میرانەی سوارچاک و پێشمەرگە بخاتە سەر عەرزی، بەڵام ئەوە بە دەهۆ و خیانەت کراوە. کەم نین ئەو پیلانگێڕییانەی کە دوژمن بە تێخزاندنی مۆرەکانی خۆی بۆ نێو ڕیزی تێکۆشەران ویستوویەتی زەبری قورس لە هێزی پێشمەرگە بدا کە پێی زاندراوە و لێی هەڵوەشاوەتەوە؛ بە داخەوە کەمیش نین هەر ئەو پیلان و چەپەڵییانە کە سەرکەوتوو بوون و برینێکی دیکەیان خستۆتە جستەی نیشتمانەوە، برینێکی بەژانتر لەوەی دوژمن خۆی پێت دەکا...

نێوەڕاستی خەرمانانی ساڵی ١٣٩٥ تیمێک لە پێشمەرگەکان ساز بوون گەشتێکی سیاسی و نیزامی بە ناوچەی سەردەشتدا بکەن و ئەووەندەی دەکرێ دڵی کۆمەڵانی خەڵک بە دیتنی ڕۆڵەکانیان شاد کەنەوە. مەخابن بێ ئاگا لەوەی کە ڕێژیم ماوەیەک بوو یەک لە مۆرەکانی خزاندبووە نێو ڕیزە تەشکیلاتییەکانی حیزب و لەسەر ئەو جموجۆڵ و گەشتە زانیاریی وردی دەست کەوتبوو.

مۆرە نفووزییەکەی دوژمن یەک لە بەڵەد و شارەزاکانی ڕێگای چوون و هاتنەوەی هێزەکە لە ناوچەیەکی کوردستان بوو، ئەویش لە رۆژی ١٦ی خەرماناندا ئەو دەستەیە لە پێشمەرگەکانی ڕەکێشی ئەو بۆسەیە کرد کە پێشتر بە

ئاگاداریی خۆیان لە سەر ڕێ نابوویانەوە. ئەو کە بۆخۆی بە فێڵ توانیبووی چەند ساتێک پێش ڕووداوەکە لە شوێنەکە دوور کەوێتەوە و بۆی دەرباز ببێ، دەستەی پێشەنگی پێشمەرگەکانی خستبووە داوێک. تەقینەوەیەکی گەورە و ئاگری قورس بەسەریاندا لە هەموو لایەک و ئەویش لە شوێنێکی ئاستەم و چاوەڕواننەکراودا. لەم ڕووداوەدا ئازاد ئاڵی و ئەمیر نستانی، دوو پێشمەرگەی بەوەجی حیزب شەهید بوون و پێشمەرگەیەکیش بریندار بوو. پێشمەرگەکانی دیکە دواتر توانییان بەسەر دۆخەکەدا زاڵ بن و وێڕای دەستکردنەوەی بەوەخت و بوێرانە نەیەڵن دوژمن وەک ئەوەی کیسەی بۆ هەڵدروبوو پیلانەکەی سەرکەوێ.

لاپەڕەی زێڕینی حەماسەی پێشمەرگە مانەوەی چوار پێشمەرگەیە لە ڕۆژی دواتری ڕووداوەکە لەلای دوو شەهید و پێشمەرگە برینداره‌کە کە برینی زۆر قورسی هەڵگرتبوو. ئەوان لە شوێنێکی ئاوا ئەستەمدا ئامادەبوون گیانیان دابنێن بەڵام هاوڕێ بریندارەکەیان کە بەهۆی برینە قورسەکەی نە توانای ڕێ برینی هەبوو نە توانای ڕاگواستنی لەم دەم و دەستەدا دەلوا، لە شەڕگەدا جێ نەهێڵن. ئەوان بە مەترسیی ئەو بڕیارەیان دەزانی، چونکی نەهێزێکی یارمەتیدەر هەبوو بگاتە سەریان و نە ترووسکاییەک بۆ دەربازبوون؛ بەڵام پێشمەرگە بۆ خۆی کە سەرچاوەی هیوا باوەڕە، چۆن دەتوانێ چاوی هیوا و هۆمێدی هاوسەنگەرێکی برینداری بێ سۆما بکا؟

چوار شۆڕەسوارەکەی ئەم بەسەرهاتە لەگەڵ کشانی تاریکی و شەوەزەنگ وەخۆکەوتن. شەهیدەکانیان لە شوێنێک شاردەوە و هەوڵیان دا لەگەڵ هاوڕێ بریندارەکەیان ئەوەندەی دەکرێ لە شەڕگە دوور کەونەوە؛ بەڵام تەنیا توانییان چەند سەت میترێک ببڕن...

سیوادی بەیانیی دابوو، ڕۆژ بە پەلە دەگەیشتە سەریان. بریندارەکە وەدەنگ هات: «تکایە بڕۆن و جێم بهێڵن. ئێمە دوو شەهیدمان داوە با نەبێتە حەوت شەهید و دوژمن بەو سەرکەوتنە شایی لە دڵ نەگەڕێ. ئێوە بڕۆن و خەمی منتان نەبێ. حیزب و بنەماڵەکانتان پێویستیی زیاتری پێتانە، زۆر کار هەیە کە دەبێ بیکەن، بڕۆن و جێم بهێڵن، مەترسن نایەڵم ئاوا بە برینداری بکەومە بەر دەستیان... کاک حەسەن خۆشکەلام، کاک ئەییوب ڕەحیمیان، کاک رەزا ئیلامی، کاک ئیدریس قادری، تکایە بە قسەم بکەن و زوو بن دوور کەونەوە....»

هاوڕێکانی ئەگەر بە دەنگ گوێیان لەو قسانەی بوو، بەڵام ئەوەی لەبەر چاویان بوو، ڕوخساری شارۆ و شێروان،

دوو جگەرگۆشەکە «کارۆ»ی هاوسەنگەریان و خێزانە چاوەڕوانەکەی بوو، گەڕانەوە بۆ باوەڕ پێشمەرگانە و هاواری ناخ و دەروونیان بوو. بۆیە ئەو قسانە کاری تێنەکردن و لە بەرامبەردا دڵگەرمییان بە کارۆ دەدا کە دان بە جەرگیدا بگرێ و بەهێزتر بێ، کە ئاسۆی سەرکەوتن و دەربازبوونیان لەو شەوەزەنگە تووش و نەهاتە ڕوونە.

خۆر گەیشتبووە سەریان. برسی و توونی. جیا لە تفاقی شەڕ ئەوەی پێیان بوو دوو قومقومە ئاو کە دایان نابوو بە لۆکە دەمی بریندارەکەی پێ تەڕ بکەن. هاوڕێ برینداراەکەیان بردە بن گابەردێک و خۆیان کەمێک دوورتر بە دەوریدا چوونە سەنگەر. ئەوان کە دەیانزانی هێزەکانی دوژمن بە ڕۆژ دێنەوە شەڕگە و دەست بە گەڕان و پشکنین دەکەن، خۆیان بۆ هەرچەشنە بەرەنگارییەک ئامادە کرد.

هەتا پێش نیوەڕۆ هەر تۆپباران و گرمەی خۆمپارە بوو کە لە دوورەوە دەهاوێژران، بەڵام دەمەو نیوەڕۆ ماشێنێکی پڕ لە هێزی دوژمن گەیشتنە شەڕگە. ئەوان پێشتر ساغ ببوونەوە لەبەر پاراستنی گیانی هاوڕێ برینداراەکەیان هەتا نەگەنە سەریان و ئاشکرا نەبن، لێیان وەدەست نەیەن؛ بەڵام ئەگەر پێیان زانین تا دوا فیشەک شەڕ بکەن و «کارۆ»ی هاوڕێیان جێ نەهێڵن.

چەند کەس لە هێزەکانی دوژمن چەند شەقاوێک مابوو بگەنە سەریان، هەناسەکان لە سینگدا کۆبوونەوە و دەست لەسەر پەلاپیتکە بۆ شەر و بەرگری کە کەمێک دوورتر یەک لە جاشەکان چاوی بە شەهیدەکان کەوت. هەموویان بۆ ئەوێ گەڕانەوە و لە دەوری شەهیدەکان کۆ بوونەوە. پێشمەرگەکان دەیانتوانی لێیان دەن و زەبری زۆر باشیان لێ بوەشێنن، بەڵام دەیانزانی ڕۆژ زۆری بە بەرەوە ماوە و هێزی یارمەتیدەری ڕێژیم دەگاتێ و ئەوان هەموو تێدا دەچن، بەڵام ڕەنگبێ کارۆ بە برینداری بکەوێتە بەر دەستیان، بۆ ڕزگارکردنی کارۆ کە کادرێکی سیاسی - ئەمنیەتی بوو گرینگتر لە کوشتنی چەند یان چەند دە کەس لە هێزەکانی دوژمن بوو.

هێزەکانی دوژمن کە زەندەقیان لە تەرمی پێشمەرگە شەهیدەکانیش چوبوو، نەیانوێرا لێیان نیزیک ببنەوە، بۆیە تەرمەکانیان بە ماشێن ڕاکێشا و لەوێ دوور کەوتنەوە.

پێشمەرگەکان چوونەوە لای هاوڕێی برینداریان و تا ئێوارە چەند جارێک دەرمانیان کرد و لەگەڵ ئاوابوونی خۆر و

داهاتنی شەو ملی ڕێگایان بەرەو شوێنی یەکگرتنەوە لەگەڵ هێزی یارمەتیدەر بڕی.

ئەوان بە مانەوەی شەو و ڕۆژییان لە نێو جەرگەی دوژمن و قەبوڵکردنی مەرگ بەڵام جێنەهێشتنی هاوڕێ بریندارەکەیان هەر گیانێکی دیکەی بەبەری «کارۆ»ی هاوڕێیان بۆ درێژەدان بە خەبات و تێکۆشاندا نەکردەوە، بەڵکوو بوونە سەرمەشق بۆ فیداکاری و خۆنەویستی بۆ نەوەی داهاتووی گەلەکەیان.

(لە ژمارەی ٧١١ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٧ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٧

جەتەر و قارەمانەتییەکی کەم وێنە

ئاسمانی خەباتی پڕشنگداری حیزبی دێموکرات و مێژووی فیداکاری و لەخۆبوردوویی حیزبی دێموکرات پڕ ئەستێرەیە، هەر ئەستێرەیەک کە دژی بە شەووەزەنگی بێدادی داوە و بۆتە ڕووگە بۆ ئەوەی نوێژی ئیخلاسی لەبەر دەم دابەستی.

کەم نین ئەو سوارچاکانەی ئەگەرچی لە مەیدانی نەبەرد و بەرەنگاری دژی دوژمنانی گەلدا گلان، بەڵام کاروان کاروانیان لە دووی خۆیان هێناوە و بوونە ڕەمزی هەرمان و مانەوە و، ئەو مێژوویەی ئەوان خوڵقاندیان بوونە وانە بۆ نەوەکانی دوارۆژ. لە «هەگبەی شاخ و شۆڕش»ی ئەمجارەدا سەرێک دەدەین لە مێژووی پڕ سەروەریی تێکۆشەرانی حیزبی دێموکرات لە شومالی کوردستان.

پۆلێک لە پێشمەرگەکانی حیزبی دێموکرات لە هێزەکانی شەهید سەرگورد عەباسی، حاتەم، نەحۆ و دەستەی

زەربەتی هێزی شەهید ئاوارە بۆ مەئموورییەت لە ناوچەی شومالی کوردستان خەریکی گەشتی سیاسی و نیزامی بوون. لە درێژەی گەرانی سیاسی نیزامیی لە ناوچە شەوی ١٣ی بەفرانباری ساڵی ١٣٦٣ بۆ ئەوەی زەبرێک لە هێزە داگیرکەرەکانی ڕێژیم بدەن و بڵێن کە کوردستان جێگەی ئێوە نیە، چوونە نێو شاری سەڵماس.

دەستەیەک لە هەڵۆ تیژباڵەکانی حیزبی دێموکرات لە نزیک موڵگەی سپای پاسداران چوونە سەنگەرەوە و دەستەیەکی دیکەش بۆ پشتیوانیی ئەوان لە حاڵی ئامادەباشدا مانەوە. لکێکی دیکەش کۆنترۆڵی جادەی ورمێ ـــ تارانیان بە درێژای ٥ کیلۆمیتر خستە ژێر دەسەڵاتی خۆیان و دەستەیەکی دیکەش بۆ شیرکەتی ڕێگاوبانی حکومەت دامەزران.

بە بەبڕیاری فەرماندەری عەمەلیات و لە کاتێکدا ڕێژیم قەت چاوەڕوانی ئەو هێرشەی نەدەکرد، هێرش بۆ سەر بنکەی سپای پاسداران دەستی پێکرد و لە هەموو لایەکەوە ئاگر لە سەر پشتی هێزەکانی ڕێژیم کرایەوە. لە ماوەیەکی کەمدا بنکەی سپای پاسداران لە نیو شار لەبەر یەک هەڵتەکا و هێزەکانی پێشمەرگە دوای مانۆڕێک بە نێو شاردا بێ ئەوەی کەسیان خوێنی لە لووت هاتبێ، لە نێو شار هاتنە دەر. ئەو پێشمەرگانەش کە لە سەر جادەی ورمێ - تاران بوون، دەستیان بە ڕاگرتنی ماشێنەکان و کۆکردنەوەی خەڵک کرد و کۆبوونەوەیان بۆ گرتن. لەو کاتەدا ماشێنێکی هێزەکانی ڕێژیم گەیشتە شوێنەکە و گوێی بە فەرمانی بوەستەی پێشمەرگەکان نەدا. پێشمەرگەکان بەر ڕەگباریان دا و پاش ئاگردانی ماشێنەکە و تەواوبوونی ئەو بڕگەیەش لە عەمەلیاتە، ئەو بەشەش لە پێشمەرگەکان ماڵاواییان لە خەڵک و جەماوەری کۆوەبوو کرد و شوێنەکەیان بەجێهێشت.

ڕێژیم کە زەبرێکی کاریگەر و گورچکبڕی وێ کەوتبوو، بۆ بەیانیی ڕۆژی دواتر هێزێکی زۆری پێوشوێنی پێشمەرگەکان خست، بەڵام فەرماندەرانی هێزی پێشمەرگە کە پێشبینیی ئەوەشیان کردبوو، لە گوندی «بەردییان» بەرەنگاری هێزی زۆر بەڵام بێ ورەی دوژمن بوونەوە. شێرە کوڕان و کچانی دێموکرات لە مەڵبەندی شومال کە دەیان جار حەماسەی لەو چەشنەیان خوڵقاندبوو، لەو عەمەلیاتەشدا زەبرێکی وەها گورچکبڕیان لە ڕێژیم دا کە دەبێ بە دەیان چیرۆک بنووسرێنەوە.

ڕێژیم کە لە سێ قۆناغدا زەبری قورسی وێکەوتبوو، بە پیشەی جارانی چەکی قورس و تۆپخانەی خستەکار،

بەڵام تەیرەکـانی دێمـوکرات بە ورەی بەرز و سـەربەرزییەوە شـەڕگەیان بەجێهێشـت و بەرەو گونـدی «جەتەر» داگەڕان.

دوژمن لەگەڵ شکستە یەک لە دوای یەکەکانی بەڵام دیسان دەسهەڵگر نەبوو. ئەو برینە قورسەی هەڵیگرتبوو، لە ڕوانگەی خۆیەوە پێویستیی بە ساڕێژکردنەوەیەکی خێرا و دەمودەست هەبوو. بۆیە دیسان بە هێزێکی زیاترە شوێنی پێشمەرگەکان کەوت و ڕۆژی دواتر - نیوەڕۆی ١٥ی بەفرانبار - لەژێر ئاگری توندی تۆپخانەدا هێرشی کردە سەر سەنگەری پێشمەرگەکان. پلێنگە چنگ بە خوێنەکانی چیای ئاگری و دەستەی زەربەتی هێزی قەندیلی حیزبی دێموکرات ئەگەرچی دوو ڕۆژ بوو لەسەر بە بەردەوامی لەبەرەی شەڕدا بوون، بەڵام بێ ئەوەی تۆزی ماندوویەتییان لێ نیشتبێ و تۆزێ دوودڵ بن، بەڵێنیان دا بەو سارده زستانە ئاگرێکی وەها لەسەر پشتی دوژمنی داگیرکەر بکەنەوە بۆ هەتاهەتایە لە مێژوودا بنووسرێتەوە.

هێزی دوژمن کە ورەی هاتنەپێشێی نەبوو، سەرەتا دەستی بە ئاوربارانی گوندی جەتەر و سەنگەری پێشمەرگەکان کرد و لەژێر ئاگری تۆپخانەدا گەیشتە نیزیک سەنگەرەکانی پێشمەرگە. ئا لێرەدا بوو کە عیشق بە نیشتمان و بڕوا بە ڕەوایی خەبات وەها ئاگرێکی خستبووە دڵی پێشمەرگەکانەوە کە بێ ترس لە دانانی گیان بەرەنگاری دوژمن ببنەوە. پاش چەند سەعات شەڕی سەنگەر بە سەنگەر ئەوەی لە شەڕگەدا دەبیندرا کەلاکی زۆر و زەوەندی هێزەکانی دوژمن بو کە ئەمجارەیشان بە قورسی تێک شکابوون.

هێزەکانی ڕێژیم ناچار بە پاشکەشە کران، بەڵام نیو کاتژمێری پێ نەچوو کە هێزی پشتیوان و تازەنەفەسی ڕێژیم لە شاری سەڵماس گەیشتنە جێ. شەڕی سەنگەر بە سەنگەر دەستی پێ کردەوە و هەتا ئێوارێی ئەو ڕۆژە بەردەوام بوو. ئەوەی لەو شەڕە بەجێ ما، حەماسە و سەروەرییەکی دیکە بۆ هێزی پێشمەرگەی کوردستان بوو کە بە بەخشینی گیانی ١٣ ڕۆڵەی کورد وەدەست هاتبوو، ئەوەش کە لە شەڕگەدا بەجێ ما، سەرشۆڕی و کەلاکی زیاتر لە ٤٠٠ کەس لە هێزەکانی دوژمن بوو کە لە ماوەی سێ ڕۆژدا و لە چەند بڕگەی عەمەلیاتیدا کەوتبوونە سەر عەرزی.

هێزەکانی کۆماری ئیسلامی بۆ ساڕێژی ئەو برینە قورسەی هەڵیانگرتبوو، ڕۆژی دوایی قینی ڕەشی خۆیان بە سەر

دوو گوندی دیکەی ناوچەکە «بۆتک» و «دێمە» ڕشت کە بە دەیان کیلومیتر لەو شوێنە دوور بوون. ئەو دوو گوندە لەلایەن هێزەکانی دوژمنەوە هیرشیان کرایە سەر و دوای دەرکردنی خەڵکەکە ئاگریان دان و سووتاندیانن.

ئەوەی لە سەر شەڕی جەتەر پێویستە بیزانین چەند خاڵی گرینگە: یەکەم ئەوەی ماوەی شەڕەکە سێ ڕۆژ بوو، هێزەکانی پێشمەرگە هەم لە نێو شار و هەم لە سەر جادە و هەم لە ناوچە و لە ماوەی سێ ڕۆژدا زەبری گورچکبڕیان لە دوژمن دابوو. دووهەم ئەوەی دزەکردنە نێو شار، ئەویش شارێک وەک سەڵماس و لێدان لە بنکەی سپای پاسداران وەک هێمای دەسەڵاتی سەرکوتی ڕێژیم دیسان لە کاتێکدا لە دەبوا دەبێ بە نێو دەیان گوندی ئازەری نشیندا بۆی بچی و بگەڕێیەوە، حەماسەیەکە کە تەنیا پێشمەرگەکانی حیزبی دیموکرات دەتوانن بیخوڵقێنن. دواجار ئەوەی کە پێشمەرگەی حیزبی دێموکرت سەلماندی کە زۆری و زەوەندی و کۆک و پۆشتەبوونی هیزی دوژمن قەت ناتوانێ چۆک بە ئیرادە و باوەڕی پێشمەرگە دابدا، هەر ئەوەش بۆتە ڕەمزی مانەوەی پێشمەرگە و خەباتی گەل و نیشتمان بۆ ڕزگاری.

(لە ژمارەی ٧١٢ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٢٣ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٧

هەگبەی شاخ و شۆڕش (خەوێکی هەتاهەتایی)

پاییزێکی زوو دەستی پێکردبوو، دارەکان دەریان بەردابۆوە و لارەمل و بێ خەزەڵ لە ژێر زەختی ڕەشەبای پاییزدا بە هاش و هوش دەیان ناڵاند، دەتگوت بۆ لەسێدارەدان چاوەڕێن و بۆ دەرباز بوون ڕادەپسێن. باڵندەکانی نێو ئاوایی تەڕ و سیس، پۆل پۆل لێک هاڵابوون، لەهەر کەلێن و قوژبنێک چەند دانەیەکیان پێکەوە سەریان بەیەکەوە نابوو، بەبێ شوێنی حاوانەوە داخوا کەی چنگی ڕەشی باشووی مەرگ سینگی یەکیان هەڵدرێ.

خەفەتی پاییزی سارد لە سەر دڵی خەماوی خەڵک قورسایی کردبوو، خەلکیک کە بە هەموو ناخۆشی و دەرد و رەنجی کۆیلەتی لە ژێر پۆستاڵی داگیرکەران و کەوتنە بەر گرمەی تۆپ و ئاور و ئاسنی کوردکوژان و لەژێر قورسایی ئەو زوڵمە زۆرە لە مێژە لە وەرزیکی پاییزدا دەژین کە نە ژیانێکی سەرەتایی ئینسانی، بەڵکوو لە کوشتن و بڕین ڕا بگرە هەتا مووشەک و فرۆکەکانی وێرانکەر و بارینی هەموو جۆرە گوللەیەک لە لایەن کۆماری ئیسلامییەوە بەسەر کوردی زۆڵملێکراودا دەباری، بۆیە ڕۆژی ژیانی بەئاسوودەیی لە ژێر پەڵەهەوری ڕەشی دیکتاتۆڕیدا شاردراوەتەوە و تۆزی مەرگ لەجەمارانەوە بەسەر خەڵکی کورددا دەپڕژێ.

لەو پاییزەدا باران دەباری، بارانێکی بە خوڕ. لەگەڵ لە کەمیدانی باران جموجۆڵ لە کوچەکۆلان و نێو ئاواییدا دەستی پێ کردەوە. زرمەزرمی منداڵان و غارغارێنیان لەو ماڵ بۆ ئەوماڵ و نەرمە بارانی ئێسک سووک تۆزی خەمیان لە گوندەکە دەشۆردەوە.

لەو دەم و ساتەدا پێشمەرگە هاتنە نێو ئاوایی، هەموویان دەتگوت لە چۆمییان داوە، خوساو لەبەر باران و دڵی پڕ لە ئەوین و خۆشەویستی بۆ نیشتمان و ئێستاش کە خۆیان ستبووە باوەشی خەڵکەکەیان. بە هاتنی پێشمەرگەکان دڵی سیسی خەڵکی گەشابۆوە، خەلک باوەشیان بە ڕۆڵەکانیاندا دەکرد و بزەی شادی کەوتبووە سەر لێو هەمووان. ماوەیەکی زۆر بوو پێشمەرگە ڕووی نەکردبووە ئەو ناوچە و بەتایبەت لەو گوندە وەژوور نەکەوتبوون، بۆیە ئەو پاییزە بۆ ئەوان بوو بە بەهارێکی سەرسەوز و خەڵک هەستی بەدەسەڵات کرد کە ئەگەر ماوەیەکی کەمیش بێ سەربەخۆیە و بۆخۆی بڕیار بۆ خۆی دەدا.

پێشمەرگە بە سەر ماڵاندا بەش ببوون و لە هەموو شوێنێک تریقەی پێکەنین و شادی و خۆشی بوو. ژیانیک، ڕووناکاییەک، دەسەڵاتێکی خۆیی، ژیانێکی بەسەربەستی ئەگەر بۆ ماوەیەکیش بێ سیبەری خستە سەر ئاوایی کە دروونیان دەکوڵی.

هاتووچۆی خەڵک لەنێو ئاوایی گەرم بوو، هەموو دەم بەبزە و پێکەنین تەنانەت هەواڵی هاتنی پێشمەرگە بۆ ئەو گوندە گەیشتە چەند گوندی دەوروبەریش. پێشمەرگە هەر تیمە پێوشوێنی ئەرکی پێسپێردراوی کەوت و، پاش ڕاپەڕاندنی هەموو ئەرکێکی حیزبی کە بە تیمەکان سپێردرابوون، لە شوێنی لە پێشدا دیاریکراو کۆ بوونەوە و لە

لایەن بەرپرسانەوە بەرەوشوێنی کاری سبەی دەستبەکار بوون. لە ئاوایی گامێشگۆلێ کە لە نزیک شاری میاندواو هەڵکەوتوە، پێشمەرگە لە نێو دوعای بەخێر و نزای خەڵکیدا و لە تاریکەشەوی ئەنگوستەچاودا لە ئاوایی وەدەرکەوتن.

دەرەنگانی شەو بوو. هەور بە ئاسمانەوە نەمابوو، کاتژمێر یەکی نیوەشەو لەسەر جادەی بۆکان_ میاندواو ئەو دەستە پێشمەرگەیە کە پێکهاتبوو لە ۲۲ کەس ملی جادەیان گرتبوو و بەرەو گوندی حاجیابادی «ئەحمەدیکۆر» هەنگاویان دەنا. پێشمەرگەکان کە لە قوولاییترین ناوچەی کوردستان و لەنێو خەلکێکدا بوون کە بەو بایەوە دەژیان لەلای پێشمەرگەوە دەهات، بۆیە پێشمەرگەکانیش شاییان لە دڵ دەگەڕا کە ئەو خەڵکە چۆن پێشوازییان لێ دەکەن و لە فیکری ئەوەدا بوون کە لە نێو کۆڕی گەرمی ئەواندا بڵێن چی و باسی چییان بۆ بکەن.

کاتژمێری ۳ی شەوی ۱۳ی رەزبەری ساڵی ۱۳٦٥ بوو. بەرپرسانی ئەو دەستە پێشمەرگە خەریکی تاوتوێی ئەوە بوون کە لە کوێ پشوو بدەن و بگیرسێنەوە. دواجار بڕیاریان لە شوێنێکدا دا کە ئەو شوێنە لە نێو ٥ پایەگای دوژمن و ٥٠٠ میتریی جادەی بۆکان_میاندواو هەڵکەوتبوو. وەک هەموو رۆژەکانی دیکە کاری نیگابانیی شەو ڕاپەڕی و پێشمەرگە کیسەخەویان لی بڵاو کردەوە و تا نیزیک نیوەڕۆی سبەی ڕۆژ، کەوتنە خەوێکی ۷ شەو و ڕۆژی.

ئەوەی نەدەبوو رووی دابا رووی دا. ئەو پێشمەرگانەی لە دەیان ستوون و هێرش و کەمیندا وەسەردوژمن گەڕابوون و شکاندبوویانن، ئەوانەی هیچکات لە گوللە نەدەترسان و گاڵتەیان بە مەرگ دەکرد، کەوتنە داوێک و گەمارۆیەک کە تەنانەت هێندێکیان بەر لەوەی لە خەو هەستن چوونە خەوێکی هەمیشەیی و هەتاهەتایی. دیسان جەنجەری خیانەت بوو کە لە کالان دەرهاتبوو و کەوتبووە گیانی ئەو پێشمەرگانەی تا ئەو کات قەت هێزی دوژمن خۆی لەبەر نەگرتبوون، بەڵام لەلایەک خیانەت و لەلایەک کەمتەرخەمیی پێشمەرگەکان بۆ خۆیان بووە هۆی ئەوەی هەتا هێزی دوژمن نەگەنە سەریان پێ نەزانن.

پێشمەرگەکان کەوتبوونە گەمارۆیەکی زۆر توند و سەختەوە و لەگەڵ یەکەم دەستڕێژەکان هەشت پێشمەرگەی بە وەج کە هەر کامیان توانا و لێوەشاوەیی و ئازایەتیی تێکشکاندنی دەیان کەسی دوژمنیان هەبوو، بێ ئەوەی دەرفەتی دەستدانە تفەنگیان هەبێ، وەک گەڵای پاییز کەوتنە سەر عەرزی.

پێشمەرگەکانی دیکە دەسبەجێ وەدەنگ هاتن و لە دوژمن ڕاسان و بەرەنگاریان بوونەوە، بەڵام تیری چڵکنی دوژمن تازە کاری خۆی کردبوو و هەشت شۆڕەسواری مەیدانی خەبات گلابوون.

چیای تەرەغە هاواری لێ بەرز بۆوە و بانگی کرد لە ناوچەی ئەحمەدیکۆر کە بەئاگا بە، پۆلێک لە لاوچاکانی شەڕەفپارێز بە گوللەی دوژمنان تەرمیان کەوتۆتە سەر خاکی نیشتمان وهۆشت لە لەشی جوان وشیرینیان بێ. لەرزە و ناڵەیان هاوڕێی ئاهی بە سۆز و شین و گریانی ناوچەی ئەحمەدیکۆڕ، هەوری ڕەشی خستە ناوچەی بۆکان و هەورەتریشقەی ئەو هەورە دڵی هەموو دایکانی هەڵقرچاند. ئەوی چاوی بە بەژن و باڵایان کەوتبوو، ئەوەی ئازایەتی ئەوانی بیستبوو، ئەوەی فیداکارییەکانی دیتبوون کە چۆن دوژمنیان بەچۆک دادێنا، ڕەشی پۆشی و فرمێسکی هەڵوەراند...

ئەو برینە ئەوە نەبوو کە بکرێ ئاوا سووک و سانا ساڕێژ ببێ، بۆیە هەر چەند ڕۆژ دوای شەهیدبوونی ئەو قارەمانانە، هاوسەنگەرانیان زەبرێکی وەها گورچکبڕیان لە پەیکەری هیزی داگیرکەر دا کە ئیستاش تاڵەواری ئەو زەبرە لە گەروویان داماوەتەوە.

باسی ئەو حەماسەیە با بمێنێ بۆ لاپەڕەیەکی دی، لە هەگبەی شاخ و شۆڕش.

* ئەو هەشت پێشمەرگە شەهیدە ناویان سمایل خورشیدی، سولیمان ئارامش، ڕەحمان چواردیواری، محەممەد حاجیابادی، سەرهەنگ ئەحمەدی، قاسم فەیزی، مەحموود قۆچاغی و هەمزە ئیفتخاری بوو

(لە ژمارەی ٧١٣ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٧ی نۆڤەمبەری ٢٠١٧

سەریان دانا بەڵام دانەنەوین

بەهار جارێکی دیکە دەر و دەشتی بەکراسی سەوز داپۆشی، داوێنی چیاکان و جۆگەو جوێبار بە وەنەوشە و گوڵی ڕەنگاوڕەنگی بەهاری ڕازابۆوە، شەوان شنەی بەهاری دەنگی خوڕەی چەم و، وێککەوتنی لکوپۆی دارەبییەکانی قەراغی چەم و، بۆنی عەتری گوڵانی کوێستانانی تا ئاواییەکان دەبرد. ڕۆژانیش پاش ئەوەی چاوی خەواڵوو داوێنی خەوی ئاڵۆزی بەردەدا، بناری چیا، دێمەکار و پێدەشت کە پۆل پۆل مەڕ و ماڵاتی پێوەر دەبوو دواتر هەموو لە حەشیمەت ڕەش هەڵدەگەڕا، هەر کەس بۆ کارێک و هەریەکەی بۆ مەبەستێک، وەرزێران هەر کەس بۆ کاری خۆی، کیژان بۆ گوڵچنین و ڕنینەوەی گژوگیای بەهاری و، بەجوانی و بۆن و بەرامەی تەبیعەت ئەوەندی دیکە دەگەشانەوە، بلوێری شوان و خرینگەی بازنەی بێری وەک دەنگێکی هەستبزوێن تێکەڵی دیمەنی سەرنجڕاکێشی سرووشت دەبوو، بەفراوی بەفری قەد پاڵی زنجیرە کێوەکانی ناوچە، بە خوڕ بە جۆگە و جوێبار دادەگەڕان و تێکەڵ بە ئاوی چلچەمە دەبوونەوە.

دەیان گوندی خنجیلانە لەناوچەکانی دیواندەرە بەو دیمەنە جوانەوە نەخشاوە، ناوچەیەک کە لە خەڵکێکی دڵپاک و بێگەرد پێک هاتووە و تێکەڵاو بە هێزی پێشمەرگەی حیزبی دیموکراتی کوردستان بووە.

لە «هەگبەی شاخ و شۆڕش»ی ئەمجارەدا دەچمە سەر باسی ئازایەتی و حەماسەی ١٨ پێشمەرگەی ئەو مەڵبەندە دڵگیرە، حەماسەیەک کە بە خوێنی ئاڵی پۆلێک میرخاس نووسراوەتەوە.

ساڵی ١٣٦٠ و بەهارێکی سەرسەوز بوو. خەڵکی لە ناوچە جۆربەجۆرەکانی کوردستان جێژنی نەورۆزیان کردبوو و لە بەشێکی ئازادی ئەو کوردستانە بەهەشتەدا خەڵکی لەگەڵ کوڕانی دێموکرات ساڵێکی نوێیان دەست پێکردبوو. حیزبی دێموکڕاتی کوردستان لەو کاتەدا بۆ ئەرکێکی حیزبی مەئمووریەتی دا بە ١٨ پێشمەرگەی شێلگیر و شۆڕشگێری ناوچەی دیواندەرە تا ناوچەی بیجار ڕاییەڕێنن. ئەوان وەک هەمیشە سەر لەپێناو بۆ بەڕێوەبردنی ئەرکی حیزبی وەڕێ کەوتن و چەند ڕۆژێک لەو ناوچەیە مانەوە و لەگەڵ ڕاپەڕاندنی کارەکانیان تینوێتی و تامەزرۆیی خەڵکیان بە دیدار و کۆبوونەوە لەگەڵیان شکاند. بۆ خەڵک ساڵی دوو بەهار بوو.

ناوچەی بیجارِ بەهۆی سیاسەتی سەرکوت وداپڵۆسینی خەڵک لەلایەن ڕێژیمەوە ڕەنگی مردووی ڕێ نیشتبوو. خەڵک ئەگەرچی دەستی هیوای بەرنەدابوو، بەڵام شەکەت و ماندوو، بۆیە هەواڵی هاتنەوەی پۆلێک هەڵۆی تیژباڵی گەل گیانێکی دیکەی بە بەری ئەو خەڵکەدا کردبوو. هێزی دوژمنیش خۆیان لە کەلێن و پەسیواندا دەشاردەوە وەک ڕێوی چاو بە هەڵۆ کەوتوویان لێ هاتبوو و، نەیاندەوێرا لە مۆڵگەکانیان بێنەدەر.

لەماوی چەند ڕۆژ گەڕان لەناوچەی بیجارِ، فرمێسکی شادی لە چاوەکانی چاوەڕێی سەدان هەتیوی بێناز، دایکانی جەرگ سووتاو و باوکانی پشت چەماو دەهاتە خوار.

دوژمنی کۆنەپەرست و زۆردار کە بوونی پێشمەرگەکان لەو ناوچەیە وەک درکێک لە چاوی خۆیدا دەدین و چاوی دیتن و هاتوچۆی قارەمانانی دیموکراتی لە ناوچەکە نەبوو، لە هەموو شار و ناوچەکانی دەورووبەری هێزێکی زەبەلاحی کۆکردەوە و پیلانی زەبرلێدان لەو شێرەکوڕانی دێموکراتی دارِشت.

ڕۆژی ٢١ی خاکەلێوەی ساڵی١٣٦٠ی هەتاوی هێزە سەدان کەسییەکەی ڕێژیم کە لە شارەکانی تیکاب، دیواندەرە و بیجار، ساینقەڵا و سەقزەوە کۆکرابوونەوە، ئەو ١٨ پێشمەرگەیەیان لە گوندی «سەڵواتئاوا»ی بیجار گەمارۆ دا. هێزی دوژمن بە تەواوی دەوری پێشمەرگەکانی تەنیبوو، تەنیا دوو چار هەبوو، یان خۆ بەدەستەوەدان کە پەیتا پەیتا داوایان لێ دەکرا، یان نووسینی لاپەڕەیەکی زێڕینی دیکە لە مێژووی حەماسە و سەروەریی کورد کە بە خوێنی خۆیان دەبوا تۆماریان کردبا. ڕۆژ، ڕۆژی بەرخۆدانی کوڕەکانی دێموکڕات بوو. ئەوان کە لە مەکتەبی پێشەوایاندا وانەی فیداکاری و ژیان و مەرگی سەربەزانەیان خوێندبوو، بڕیاری شەڕ و بەرگرییان دا. بۆیە بە ئیمان و باوەڕەوە بڕیاری هێرش بۆ سەر هێزی دوژمن و شکاندنی ئاڵقەی گەمارۆ بەربەرەکانی تا دوایین فیشەکیان دا.

شەڕێکی قورس و خوێناوی دەستی پێکرد. دوژمن لەهەر قوژبێکەوە هێرشی دێنا قارەمانەکانی دێموکرات تێکیان دەشکاند و کەلاکیان لێ دەخستن. تا دەهات شەڕ گەرمتر و ئاڵقەی گەمارۆدانی ڕۆڵەکانی دێموکراتیش تەنگتر دەبۆوە. زیاتر لە ٨ سەعات شەڕی بەرامبەر، بە چەک و تەقەمەنی و کەرەستەی شەڕی نامەرامبەر، هاوکات بە ئیمان و باوەڕی جیاواز و نابەرامبەر. پێشمەرگەکان بەبەرچاوی خۆیان تا دواکەسیان شەهیدبوونی هاوڕێیانیان

دەدی و دەیانزانی کە ئەوە چارەنووسی هاوبەشیانە، بەڵام چۆکیان دانەدا، سەریان نەوی کرد و سەربەرزییەکی تاهەتاییان بۆ مێژووی کورد تۆمار کرد.

تەرمی ئەو هەشت قارەمانە کەوتە عەرزی، بەڵام دایکی نیشتمان بە چاوی پڕ فرمێسکەوە بە مێهرەبانی لە خۆی گرتن و بەڵێنی پێدان خوێنیان ون نەکا، وەک چۆن ئەوان بەڵێنیی خۆیان بردە سەر.

لەگەڵ بڵاوبوونەوەی هەواڵی ئەو کارەسات و ئەو حەماسەیە ناوچەی دیواندەرە بەرگی ماتەمی پۆشی و دەستەخوشکەکانی لە موکریان و ئەردەڵان و لە باکوورەوە هەتا باشووری ئەو نیشتمانە تازیەبار بوون، شێرە کوڕانی دێموکراتیش بەیادی هەمیشە بەرزی ئەو نەمرانە لە زۆربەی شوێنەکان زەبری گورچکبڕیان لە دوژمن دا و دڵخۆشییان پێ نەهێشتن....

ئەو ١٨ پێشمەرگە و حەماسەخوڵقێنە بریتی بوون لە:

عەلی دۆستی، عەباس ئەحمەدی، محەممەدساڵح سەنعەتی، ئەمجەد غەفاری، عارف کاکەخانی، نێعمەت مرادی، محەممەدکەریم تەدخیز، ڕەحمان باباخانی، عەلی خالیدیان، سەعید فەتحوڵڵاهی، جەمشید باوەیسی، مەنسوری باوەیسی، محەممەد گلەیی، مەحموود مرادی، حەبیبوڵڵا فەلاحی، عەبدوڵڵا محەممەدی، محەممەدڕەشید سادقی و محەممەد ڕەعنایی.

یادیان هەمیشە سەوز...

(لە ژمارەی ٧١٤ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٢٢ی نۆڤەمبەری ٢٠١٧

هەگبەی شاخ و شۆڕش هەوای سەرکەوتن لە مەڵبەندی خانێوە

لەبەهاری ساڵی ١٣٦٢ی هەتاویدا کۆماری ئیسلامی وەک هەمیشە تەمای لە جادە سەرەکییەکانی نێوان شارەکان کردبوو بۆ ئەوەی زیاتر دەسەڵاتی ڕەشی خۆی بەسەر کوردستاندا بسەپێنێ. یەکێک لەو جادانە ڕێگای نێوان سەردەشت - پیرانشار بوو کە تا بەهاری ئەوساڵە چەندجار بە تاکتیکی جیاواز هێرشی کردبووە سەر، بەڵام نەیتوانیبوو داگیری بکا و ئێستا لەدەسپێکی بەهارەوە خۆی بۆ ئامادە کرد و زیاتر لە دوو مانگ لەو جادە شەڕ لە نێوان هێزی داگیرکەر و هێزی پێشمەرگەی دێموکرات درێژەی کێشا.

بەداگیر کردنی ئەو ڕێگایە بەشێک لەگوندەکانی ئەو ناوچەش کەوتنە دەستی هێزی داگیرکەر و زەبروزەنگی پۆستاڵ لەپێیان بەسەر ناوچەکەدا زاڵ بوو. دوای ئەو بارودۆخە ژیان لە خەڵکی هەڵگیرا. زەبروزەنگ بڕستی لە خەڵکی بڕی و بەهۆی پڕکێشیی هێزەکانی ڕێژیم و دەستدرێژی و زۆرداریيان حەجمین لە خەڵکی ناوچەکە هەڵگیرابوو. کەشی ترس و دڵەڕاوکێ وەها بەسەر ناوچەدا زاڵ ببوو کە زۆر کەس تا خوێندنی کەڵەبابی بەیانی بەخەبەر بوون و بۆ ساتێکیش خەو نەدەچوو چاویان. لەو دنیا تاریک سامناکەدا تەنیا تروسکەی هیوا بوونی پێشمەرگە بوو کە دڕی بە شەوەزەنگی بێدادی دەدا و خەڵکی بە تەمای داهاتوویەکی گەش ڕادەگرت و لەهەر زەبرێکدا کە دەیگەیاندە پەیکەری دوژمن، دڵخۆشییەکی تایبەتیی دەدا بە خەڵکی کوردستان.

ڕۆژان و مانگ تێدەپەڕین و هەموو ڕۆژێک حەماسە و خوێن بوو. کەم ڕۆژ هەبوو حەماسەیەک لە مێژووی سەروەریی کورددا تۆمار نەکرێ و گەلێ جاریش لەو پێناوەدا دڵی پڕ لەئاواتی ڕۆڵە بەجەرگ و لە خۆبووردووەکان دەکەوتە بەر تیری دوژمن و لە لێدان دەکەوت. بەڵام ئەوەی تۆوی هیوای دواڕۆژێکی گەشی لە دڵدا دەچاند ئەوە بوو کە لەگەڵ گلانی هەر شۆڕەسوارێک چەند شەنگەلاوی دیکە جێی دەگرتنەوە و تاویان دەدایە چەکەکانیان و سەنگەری خەباتیان ئاوەدان ڕادەگرت.

دوای داگیرکردنی جادەی سەردەشت - پیرانشار و زاڵبوونی کەشی ترس و سەرکوت و نواندنی جۆرێک هەیمەنە و هەیبەت لە هێزەکانی کۆماری ئیسلامی، هێزی پێشمەرگە لێ بڕابوو ئەو هەیبەتە بشکێنێ. فەرماندەکانی هێزی

پێشمەرگە لەو ناوچەیە بڕیاریان دابوو تا بە یادی شەهیدان بەهاری ١٣٦٢ی جادەی سەردەشت _ پیرانشار زەبرێکی قورس لە هێزەکانی کۆماری ئیسلامی بدەن.

ڕۆژی ٢٤ی جۆزەردانی ساڵی ١٣٦٢ی هەتاوی کە هێزەکانی کۆماری ئیسلامی سەرمەستی گرتنی جادەی سەردەشت - پیرانشار بوون و پێیان وابوو هیچ پێشمەرگەیەک لەو ناوچەیە نەماوە و بەمەیلی خۆیان دەتوانن تراتێن بکەن بۆ ئەوان ڕۆژێکی ڕەش بوو.

پێشمەرگە بۆ زەبر وەشاندن گەلاڵەیەکی جوان و بە بەرنامەی لە نێو جەرگەی دوژمندا داڕشتبوو و وێڕای ئەوە لە باری جوغرافییایی لە ناوچە شارەزا بوون بڕیاری زۆر گرینگ و بەتایبەتی لە کاتی خۆیدا درا، کە بتوانن هەموو بۆشاییەکانی ئەو ماوەیەی رابردوو پڕ بکەنەوە و سەلماندیان کە دوژمن خەیاڵی خاوە و خاکی کوردستان نە جێگەی چەقەڵ و گورگی لەو چەشنەن.

ناوچەکە تەواو نیزامی و ئەمنیەتی بوو. دوژمن چەندین مۆڵگەی کۆک و پۆشتەی لە سەر ڕێگا و لە گوندەکان و بەرزاییە هەستیارەکان دانابوو و سەرەڕای ئەو هەمووە پایەگایە هێزەکانی ڕێژیم لە نیوان پایەگاکانی گردەسوور، گرد مەرقەد، لاوێن، ڕکاوێ، گردگۆران، گەپلەسەن، وتماناوێ، شیناوێ، زێدان و جەڕان لە ناوچەی پیرانشار بڵاوەیان پێ کرابوو. ئەوە بوو کە هێزی پێشمەرگە لە عەمەلیاتێکی جەسوورانە وبەربڵاودا دوژمنیان خستە کەمینی خۆیان. شەڕێکی قورس دەستی پێکرد و قرمەی چەک و تفەنگی پێشمەرگە کاتێ بێدەنگ بوو کە کەلاکی١٣٠ کەس لە هێزەکانی دوژمن لە شەڕگەدا کەوتبوون کە ژمارەیەک لەوان برینداربوون و ٩ کەسیشیان لێ بەدیل گیرابوو. جیا لەو زیانە گیانییە زۆر و قورسەی دوژمن چەک و چۆڵێکی بەرچاویش بەدەسکەوت گیرا، بەڵام ئەو زەبرە کاریگەر و قورسە لە دوژمن بە خوێنی ٥ قارەمان وەدەست هاتبوون. شەهیدانی ئەو حەماسەیە مستەفا عەلیپور، مستەفا سەلیمی، ڕەحمان ئەمینی، محمد دغۆ و عەوڵا پاییزە بوون کە داستانێکی دیکەیان لە نەبەردیی هێزی پێشمەرگە نووسییەوە.

ئەو عەمەلیات و سەرکەوتنە جێگای خۆیەتی لەچەند بارەوەتیشکی بخرێتە سەر: خۆسازماندانی هیزی پیشمەرگە و ئاگری توندی ئەوان بۆ سەر دوژمن تینی بۆ هەموو قوژبنێک دا و بەرچاوی خەڵکی ناوچەی ڕوون کردەوە و لەشی

سەرمای تەزیوی ڕووت وهەژارانی گەرم کردەوە. ئەو زەبرە کاریگەرە دەمی خونچەی گوڵی ئاواتی کردەوە و هەموو حەماسەکانی ئەو مەڵبەندەیان بیر ڕۆڵەکانیان هێنایەوە. ئەو دوژمنەی کە خوێن وئازادیی خەڵکی لە شووشە کردبوو، موڵگەی خۆی نەدەناسییەوە و سەری لێ شێوابوو. ئەو عەمەلیاتە بۆ ئەوان بوو بە دەرسێک کە لەگەڵ هەر هەنگاوێکیان لەسەر ئەو خاکە پیرۆزە دەسەڵەمینەوە. وەشاندنی ئەو گورزە گەورەیەی هێزی پێشمەرگە لە دڵەرشان، ئێستاش وەک بەڵگەیەکی ئازایەتی و قارەمانەتیی ڕۆڵەکانی ئەو مەڵبەندە باسی لێوە دەکرێ. پێشمەرگە شەڕی بۆ ئازادی کرد و شەری بۆ شەڕ نەویست، بەڵام لە ئاستەمترین ساتەکاندا لە نێوان سەرشۆڕی دیلی وکویلەتی و، ئازایەتی و سەربەرزی، زۆر زوو بۆ هەستانەوە و گۆڕینی وەزعێک کە لەئارا دابوو، ئازایەتی و سەربەرزییان هەڵبژارد و ئازایانەش بەرەو پیری مەرگ چوون و بەخوێنی ڕۆڵەکانیان داستانی لەخۆبووردووییان نووسییەوە تا گەلەکەیان بە سەربەرزی بژین.

(لە ژمارەی ٧١٥ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٧ی دێسەمبەری ٢٠١٧

لە هەگبەی شۆڕش و شاخ (بۆچی کەربەڵای دارەلەک؟)

بەشی هەرەزۆری تۆماری تەمەنی کۆماری ئیسلامی ئێران بە کوشتن و قەتلوعام و تاڵان و ڕاوڕووت و سووتان و ماڵوێرانی و تاوانی دژی ئینسانی دەرحەق بە خەڵکی کوردستان پڕ کراوەتەوە. کوشتوبڕی و پۆل پۆلی خەڵکی شارەکانی سەقز، سنە، بانە و نەغەدە و کۆمەڵ کوژییەکانی چەندین گوندی وەک قارنێ، قەڵاتان، سەرووکانی، سۆفیان، حەڵبێ، کۆیکان، حەسەنلۆلان و هتد، ئاوارەکرانی هەزاران بنەماڵە و دوور خستنەوەیان لە کوردستان و، وێران کردن و سووتاندنی دەیان گوندی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، دیاریی بەرچاوی ئەم حکوومەتەن بۆ خەڵکی کوردستان. هەروەها ڕێژیم بەوەش نەوەستاو بە هەزاران کوردی لە سیاچاڵەکان پهستاوت یان گوللەبارانی کردن و کۆی ئەم کردەوانە بەشێکن لە چییەتی و کارنامەی ڕەشی کۆماری ئیسلامی لە کوردستان.

دەسەڵاتدارانی کۆماری ئیسلامی لە ساڵی ١٣٥٨ی هەتاوییەوە، وڵامی داوا ڕەواکانی گەلی کوردیان بەگوللە و کوشتاری بێبەزەییانەی خەڵکی کوردستان و هەوڵدان بۆ لەنێوبردنی حیزبە کوردییەکان داوەتەوە و لەو سۆنگەیەوە هەر ڕۆژەی پەلاماری بەشێک لە ناوچە ڕزگارکراوەکانی کوردستانیان دەدا و بۆ گەیشتن بە مەبەستە نگریسەکانیان لە هیچ کردەوەیەک نەدەپرینگانەوە. لە بەرامبەریشدا ڕۆڵە ئازا و وڵاتپارێزەکانی دێموکرات و خەڵکی نیشتمانپەروەری کوردستان بە هەموو شێوەیەک بەرگرییان لە خاک و زێدی خۆیان دەکرد و بە بەرخۆدانی قارەمانانەیان بەگژ داگیرکەران و تاریکپەرستاندا دەچوونەوە. یەکێک لەو ناوچانەی کە لە نیوەی یەکەمی ساڵی ١٣٦٠ی هەتاوی کەوتە بەر پەلاماری دڕندانەی هێزەکانی کۆماری ئیسلامی، ناوچەی شاروێران و بەتایبەتی گوندی دارەلەک بوو.

شاروێران ناوچەیەکی دەشتایی و پڕپیت و بەرەکەتە کە چەندین گوندی لەخۆ گرتوە. گوندی دارەلەک ٩٥ کیلومیتر لە ورمێوە دوورە و، لە ١٥ کیلۆمیتری باکووری مەهاباد هەڵکەوتوە. کۆماری ئیسلامی کە بۆ خوڵقاندنی جینایەتێکی دیکە لە کوردستان، گوندی دارەلەکی لە ناوچەی شاروێران دەستنیشان کردبوو، بۆ ئەم مەبەستە لە ستادی فەرماندەهی ورمێ هێزێکی زۆری بە سەدان کەسی کۆ کردەوە و بڕیاریان دا شەوی ١٧ لەسەر ١٨ی جۆزەردانی ساڵی ١٣٦٠ی هەتاوی بە سەر خەڵکی دادەن.

ئەوان بە ناوی پاکسازی ئەو ناوچەیە بڕیاری ئەو عەمەلیاتە یان دا و لە دوایین کۆبوونەوەی نێوان فەرماندەکانی لەشکری ٦٤ی ورمێ، ژاندارمێری، فەرماندەی سپای پاسداران و فەرماندەکانی هێزی هەوایی، لە دوابڕیاری دەسەڵاتدارانی تاران ئاگادار کرانەوە و ڕێگایان پێ درا خەڵکی دارەلەک قەتڵوعام بکەن. بۆ پێکانی ئەم مەبەستەش ئێوارێی ١٧ی جۆزەردان بەرەو دارەلەک شۆڕ بوونەوە. هێزەکانی سپای پاسداران لە ڕۆژئاواو هێزەکانی بەسیجیش لە باشووری ڕۆژئاواوە دەکەونە جموجۆڵ، هەروەها دەستەیەکی زەربەتی سپا پێکهاتوو لە ٣٦ کەس کە دەورەی تایبەتیان پێ دیتبوون بە هێلیکۆپتێر بەرەو گوێگتەپە بەڕێ کران تا بە قەولی خۆیان پێش بە هەڵاتنی خەڵک بگرن و پشتیش لە هێزی پێشمەرگە بگرن. کۆماری ئیسلامی بێجگە لە قەتڵوعامی خەڵکی ناوچەی شاروێران مەبەستێکی دیکەشی هەبوو، ئەویش ئەوە بوو کە ئەگەر لەو هەلومەرجەدا ئەو ناوچەیە و بەتایبەتیی ڕێگای ورمێ - مەهاباد، مەهاباد - میاندواو داگیر کردبایە، دەیتوانی بەسەر زۆربەی ناوچەکانی ئەو مەڵبەندەدا زاڵ بێ. بۆیە پلانی بەرفراوانی بۆ ئەو هێرشە دڕندانەیە داڕشت و بە هەموو پێداویستی و ئیمکاناتێک کە لەو پارێزگایەدا لەبەر دەستی دابوو، عەمەلیاتی بەناو «یا مهدی» دەست پێکرد.

لەحاڵێکدا بەرەبەیانی ١٨ی جۆزەردان، خەڵکی ناوچەی شارویران بەرەو کاری وەرزێڕی دەچوون، هەواڵی هاتنی هێزی داگیرکەریان بیست و خەڵکی قارەمانی ئەو ناوچەیە وێڕای پێشمەرگە قارەمانەکانی ئەو مەڵبەندە بەرەنگاری هێزی دڕندەی کۆنەپەرستی بوونەوە و دەرسێکی لەبیرنەکراویان بە هێزەکانی کۆماری ئیسلامی دا. ڕۆڵەکانی نەتەوەی کورد پێش ئەوەی هێزی دژیگەلی دەستی بە خوێنی خەڵک سوور بێ، لێیان ڕاسان و لە هەموو لایەکەوە بەتوندی بەرپەرچیان دانەوە و دەرسی عیبرەتی وایان پێدان کە هەتا هەتایە لەبیریان ناچێتەوە، بە جۆرێک کە ڕێژیم ئێستاش هەموو ساڵێک یادی ئەو کوژراوانەیان دەکەنەوە کە لەو ڕۆژەدا تێداچوون.

بەڵێ! ڕۆژی ١٨ی جۆزەردانی ساڵی ١٣٦٠ بۆ بەرگرتن لە قەتڵوعامی خەڵک لە لایەن هێزی کۆنەپەرستییەوە، قارەمانانی دیموکرات لە هێزی پەلاماردەر وەدەست هاتن و بە سەدان کەس لە هێزی دوژمن جەندەکیان لە خاکی پیرۆزی کوردستان بەجێ ما. کاتێک هێزەکانی کۆماری ئیسلامی هەواڵی شکستی هێزەکانیان بیست بە ٣ هێلیکۆپتێر هێزی کۆماندۆیان نارده پشتی هێزی پیشمەرگە و لە نزیک ئاوایی گوێکتەپە پیادەی کردن، بەڵام لە ماوەیەکی زۆر کورتدا هەر ٣ هێلیکۆپتێرەکە بە چەکی فیداکارانی دیموکرات کەوتنە خوارەوە و هەموو ئەو هێزانەش کە دابەزیبوون کوژران کە مێهدی ئەمینی، فەرماندەی عەمەلیاتی سپای ورمێ یەک لەو کوژراوەکان بوو.

شەڕی دارەلەک لەدەشتی شارویران، لەو عەمەلیاتە فیداکارانە و قارەمانانەیە کە لاپەڕەکانی مێژووی بەرخۆدانی هێزی پێشمەرگەی حیزبی دیموکراتیان لەو ناوچەیە پێ ڕازاوەتەوە و بۆ هەمیشە لەمێژووی خەباتی نەتەوەکەمان دەدرەوشێتەوە.

شەڕی دارەلەک چەند تایبەتمەندی و خاڵی گرینگ و جێی سەرنجی لەخۆگرتبوو،

یەکەم؛ هێزی کۆماری ئیسلامی ئەوەی لە توانایدا بوو بۆ گرتنی ئەو ناوچەیە بەکاری هێنا و لەبەرامبەریشدا شکستێکی گەورەی لەهێزی پیشمەرگە خوارد.

دووهەم؛ پیلانەکانی ڕێژیم کەمەبەستیان بوو و یەکلەوان قەتڵوعامی خەڵک و ڕاونانی پێشمەرگە بوو، هەموویان بوونەوە بڵقی سەرئاو.

سێهەم؛ ڕیژیم پێی وابوو کە بەگرتنی ئەو ڕێگاوبان و ناوچەی شارویران جووڵانەوە و جموجۆڵی هێزی پێشمەرگە خاشەبڕ دەکا کە لەویشدا شکستی خوارد.

چوارەم: سەرکەوتنی هێزی پێشمەرگە ورەیەکی تایبەتی بە خەڵکی کوردستان بەگشتی و بەتایبەتی خەڵکی ئەو ناوچەیە بەخشی و دەریخست کە ڕۆڵەکانیان هەردەم ئامادەن گیانیان لە پێناو داکۆکی لە گەل و نیشتمان ببەخشن، دیارە بە داخەوە لەم عەمەلیاتە گەورەیە دا ٤ پێشمەرگەی ئازا و جەنگاوەر بە بەخشینی خوێنی خۆیان سەرکەوتنێکی گەورەیان تۆمار کرد و سەرشۆڕییان نەسیبی هێزی کۆماری ئیسلامی کرد.

(لە ژمارەی ٧١٦ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٢٣ی دێسەمبەری ٢٠١٧

بابەتەکانی ساڵی: ٢٠١٨

هەگبەی شاخ و شۆڕش تیرێک و دوو نیشانە

شەڕ بە تێکهەڵچوونێکی ڕێک خراو، چەکدارانە و زۆربەی کات درێژماوە دەگوترێ کە لە نێوان دەوڵەتەکان، نەتەوەکان یان ڕێکخراو و گرووپەکانی دیکەدا سەرهەڵ دەدا و توندوتیژی، لێکترازانی کۆمەڵایەتی و خەساری گیانی و ماڵیی زۆری بەدواوەیە. لەوەڕا کە شەڕ تێکهەڵچوونێکی ڕاستەقینە، خۆویستانە و بەربڵاوی نێوان کۆمەڵگە سیاسییەکانە، دەکرێ وەک جۆرێک لە توندوتیژیی سیاسی دابنرێ.

بەم پێیە هیچ کات ناتوانین گۆشەیەک لە مێژوو ببینینەوە کە ئینسانەکان لێی ژیابێتن و شەڕ و هەڵلای لێ نەبووبێ، بۆیە ئەوەی هەمیشە لە مێژوو دانەبڕاوە شەڕە. شەڕ لە پێناو پاراستن و مسۆگەرکردنی بەرژەوەندییە سیاسی و ئابوورییەکان و هەتا دوایی.

شەڕ بە دژی ڕێژیمە زۆردارەکان لە کۆنەوە هەبووە و تا ئێستاش هەر جاری بە شێوەیەک و لە شوێنێکی سەر ئەم گۆی زەوییە سەری هەڵداوە و درێژەی کێشاوە و ڕوون نیە و پێشبینی ناکرێ تا کەی درێژەی دەبێ. خوڵقێنەری سەرەکیی شەڕ ئینسانەکانن کە وەک دیاردەیەک بۆ چارەسەری کێشەکان یا داسەپاندنی ئیرادەی خۆیان بە سەر کەسانی دیکەدا پەنای بۆ دەبەن.

نەتەوەی کورد هەمیشە دژی شەڕ بووە و بە درێژایی مێژوو نیشتمانەکەی کەوتۆتە بەر پەلاماری دوژمنانی و ئەمەش نیشانەی ئەو ڕاستییەیە کە نەتەوەکەمان شەڕهەڵایسێن و داگیرکەر نەبووە و بە کورتی لاشەڕ بووە.

شەڕ لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، بە هاتنە سەرکاری کۆماری ئیسلامی، لەلایەن دەسەڵاتدارانی ئەو ڕێژیمەوە بە سەر گەلی کورددا سەپێنرا و مەخابن تا ئێستاش درێژەی هەیە. هۆکاری درێژبوونەوەشی لە ئەستۆی ڕێژیمی زۆرداری کۆماری ئیسلامییە، چونکی ئەوان شەڕیان هەڵایساند و داخوازییەکانی نەتەوەی کوردیان پشتگوێ خست. هەر لەو سۆنگەیەوە و بە ئاراستەی پێشێلکردنی مافەکانی گەلی کورد بە بەردەوامی هەر ڕۆژێ لە شوێنێک جینایەتێکیان خوڵقاندوە و وەڵامی سەرەتاییترین داخوازەکانی ئەم نەتەوەیان بە ئاور و ئاسن داوەتەوە. ئەم بابەتەش بەڵگەنەویست و ڕوونە کە کاتێک سەرکوت و ڕەشەکوژی و زەبروزەنگ جێگای ئازادی و پێکەوەژیان دەگرێتەوە، ئەو نەتەوەیەش ناچار دەبێ بۆ بەرگری لە ماف و ئازادییەکانی دەست بۆ چەک بەرێ و بۆ وەدەستهێنان و پاراستنی ئازادی و مافە ڕەواکانی چەک لە شان بکا.

کۆماری ئیسلامی هەر کە دەسەڵاتی بەسەر ئێراندا سەپاند بێبەزییانە شەڕی بە دژی نەتەوەی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان هەڵگیرساند و هەر بۆیەش حیزبی دێموکڕاتی کوردستان و گەلی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان شانازیی بەوە دەکەن کە لاپەڕەکانی مێژووی خەباتی دەیان ساڵەی بەربەرەکانی و شۆڕشگێڕانە و بێ‌پسانەوەی ڕۆڵەکانی کورد لەو بەشەی کوردستان، بە قارەمانەتیی تێکۆشەرە بەئەمەگەکانی نووسراوەتەوە.

ڕابردووی خەباتی چەندین ساڵەی ئەم حیزبە پڕاوپڕە لە قارەمانەتی و فیداکاریی کادر و پێشمەرگەکانی کە لە پێناو دەستەبەرکردنی ویست و داخوازە ڕەوا و لەمێژینەکانی کورد تێ کۆشاوە و لە بەرامبەر سیاسەتی سەرکوتکەرانەی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیدا بە چۆک دانەهاتوە و گیانی پاکی ڕۆڵە تێکۆشەرەکانی فیدای

سەربەستیو ئامانجە بەرزەکانی کردوە. ئەگەر ئاوڕ لە لەخۆبوردوویی و بەرخۆدانی قارەمانانی بدەینەوە هەموو ڕۆژەکانی ساڵ لێواولێوە لە فیداکاری، کە یەکێک لەو ڕۆژانە ١٩ی خەرمانانی ساڵی ١٣٦٢ی هەتاوییە کە هێزەکانی کۆماری ئیسلامی هێرشیان کردە سەر گوندی نستان لە ناوچەی ڕەبەت.

دەزگای سیخوڕی ڕێژیم هەواڵیان دابوو کە برینداەکانی نەخۆشخانەی زاواکێو لە ئاوایی نستان گیریان کردوە، هەربۆیە لەلای گوندی سارتکێ لە کاتژمێری یەکی بەرەبەیاندا هێرشی خۆی هێنابوو و شوێنی دیاریکراوی گرتبوو تا ڕووناکی بەیانی. لەولاش هێزی پێشمەرگە چەند شوێنی شاخی چاڵی، شاخی پەپوولی و گردی خاڵەبۆری و هەروەها گردی گاڕانەڕێی گرتبوو کە بەسەر ئاواییدا زاڵ بوو، ئەگەرچی شەو دەستەیەک پێشمەرگە بەنێو هێزی دوژمندا هاتبوون بەڵام تەقەیان لێ نەکردبوو و خۆیان ئاشکرا نەکردبوو تاکوو بە خەیاڵی خۆیان بەیانی بتوانن زەبری توند لە هێزی پێشمەرگە بدەن و خەڵکی نستانیش قەتڵوعام بکەن.

سەعاتی ٦ی بەیانی تازە دەنگی زەنگوڵەی مەڕ و فیتەفیتی شوانان و قاسپەی کەو بێدەنگیی ڕۆژیان شکاندبوو کە گرمەی ئارپیجی و قرمژنی چەکی جۆراوجۆر بەسەر ئاواییدا بارین. پێشمەرگەکان کاتێک زانییان دوژمن لە لایەکی دیکەوە هێرشی هێناوە لە سێ لاوە دەست بەکار بوون و بە ئازایەتیی لە گێڕانەوەنەهاتوو بۆ ئەوەی بێڵن دوژمن هەنگاوێک لە ئاوایی نزیک بێتەوە لە هێزی داگیرکەر ڕاسان و دەستەیەکی دیکە وێڕای خەڵک لە ئاوایی لە دوژمن وەدەست هاتن؛ بەجۆرێک لە ماوەیەکی کورتدا دەست بە ڕاوڕاوێنی هێزی دوژمن کرا و زۆری نەبرد کەلاکی زیاتر لە ٧٠ کەس لە هێزی دوژمن لە شەڕگەدا بەجێما و ٤٦ کەسیش بە دیل گیران. ئەوانەی توانیبووشیان بە ژێر بنچکەدار و دەوەندا ڕایان کرد و تا ئاوایی مێونە گیر نەبوون.

کاتێک فەرماندەکانی هێزی داگیرکەر زانییان هێزە شکستخواردووەکەیان هێڵی پێوەندییان نەماوە کوێرکوێرانە دەستیان بە ئاوربارانی ناوچەکە کرد، بەڵام بە ئاگری تۆپخانەش نەیانتوانی قەرەبووی شکستەکەیان بکەنەوە.

ڕێژیم بەتەما بوو بە تیرێک دوو مەبەست بپێکێ، یەکەم ئەو ناوچەیە داگیر بکا و، دووهەم نەخۆشخانەی حیزب لەو ناوچەیە کە پێشمەرگەی لێ دەرمان دەکرا وێران بکا. بەڵام ئەوەی بە کردەوە ڕووی دا شتێکی دیکە بوو. بە جۆرێک کە زەبرێکی وەها کاریگەر لە سپای پاسداران کەوت کە تا ئێستاش تامی تاڵی ئەو شکستە گەروویان ڕێک

دەگوشێ و سەرکەوتنێکی کەموێنە نسیبی ڕۆڵەکانی گەلی کورد بوو.

ئەوان وایانزانی کە خوێنی کوری کورد خەزایە و بە سانایی دەتوانن بیرێژن. داگیرکەران بیریان لەوە نەکردبۆوە کە کورد شەڕخواز نیە بەڵام هیچ زوڵمێک ئەگەر بەدانی سەریشی بێ قەبووڵ ناکا.

ئەوان ویستیان خەڵک و پێشمەرگە لێک داببڕن، بەڵام دیتیان کە پێشمەرگە کوڕ و کچی خەڵک و هیوای هەرە گەورەی دوارۆژی ئەوانە. ئەوان دواتریش بۆ ماوەی چەند ساڵ خەڵکی نستان و ئەو گوندەیان لە هەموو ئیمکاناتێک و پێڕاگەیشتنێک بێبەش کرد بۆ ئەوەی هەم تۆڵەیان لە خەڵک کردبێتەوە و هەم بەجۆرە لە پێشمەرگەیان بکەنەوە؛ بەڵام خەڵکی نستان نە کۆڵیان دا و نە چۆکیان لەبەردەم ئەو ویستە چەوتەی دوژمن دادا. نستان وەک هەمیشە قەڵای خۆڕاگری و ئازایەتی و پێشمەرگەویستی و دێموکرات خۆشەویست مایەوە.

(لە ژمارەی ٧١٧ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٦ی جانێوێری ٢٠١٨

حەماسەکەی جادەی بانە ـ سەردەشت

لە کۆمەڵێکدا کە زۆری و زوڵم و چەوساندنەوە هەبێ، خەبات وبەربەرەکانیش دەبێ و دەمێنێ. مێژوویی نەتەوەی کورد شاهیدی خەبات و تێکۆشانی ڕۆڵەکانیەتی و تا ئێستاش ئەو خەباتە بە شێوەی جۆراوجۆر لەلایەن ڕۆڵەکانی ئەو نەتەوەیەوە درێژەی هەیە. نەتەوەی کورد لە ڕەوتی گەشەکردنی کۆمەڵایەتی خۆیدا و هەمیشە بە گوێرەی هەلومەرج هەوڵی داوە بۆ ئەوەی نەتەوەکەی ئازادی وەدەست بێنێ. فیداکاری و لەخۆبودوویی و گیانبازی و قوربانیدانی ڕۆڵەکانی ئەو نەتەوەیە باشترین بەڵگەن.

مێژووی خوێناویی ئەو گەل و نیشتمانە ئەوەمان پێ دەڵێ کە تا نەتەوەی کورد هەیە دەنگ و هاواری بۆ خەبات و گەیشتن بە مافەکانی کپ ناکرێ. چونکی نەتەوەیەکی خۆڕاگرو ئامادەشە نرخی ئازادیی خۆی بدا، ئامادەیە باشترین و بە ئەمەگترین رۆڵەکانی خۆی بکاتە قوربانی. کوێ هەیە لەم پێدەشتانە، لەو شاخ و کێوانە، لەو شیو و دۆڵانە، لە شار و دێ، لە مووچە و مەزرا، لە هەموو جێیەکی ئەم کوردستانە بە رۆڵەیەکی ئەم نیشتمانە بە خوێن شەڵاڵ نەبووبێ.

مێژووی جووڵانەوەی کورد لە سات بە ساتی ئەو رۆژە سەخت و ناهەموارانە و لەو حەماسە و سەرکەوتنە شیرین و شکستە تاڵ و ناخۆشانە، لە رەوتی هەوراز و نشێوێ کە ئەم گەلە لە سەدان ساڵ لەمەوبەرەوە لەگەڵی پەنجەشکێنیی کردوە، پێکدێ. ئەگەر لە رۆژانی سەختی بەرگریی خوێناویدا دەرفەت و ئیمکاناتی تۆمارکردنی ئەو رۆژانەمان نەبووە، جا چ بە وێنە، بە فیلم و چ بە نووسین و کۆکردنەوەی دیکۆمێنتەکان، بەڵام ئەگەر ئەمرۆ مێژووی خۆمان پشتگوێ بخەین و نەتوانین تۆمار و بەدیکۆمێنتی بکەین، نەوەی داهاتوو و مێژوو نامانبوورێ و بێبەزەییانە دەمانداتە بەر رەخنە و سەرکۆنە. هەر بۆیە غەدرە ئەگەر ئەو رۆژانە نەنووسینەوە، ئەگەر تۆزی فەرامۆشییان لەسەر لانەدەین و زیندوویان نەکەینەوە. ئەو رۆژانەی کە ئەگەر بە نووسراوە بمێننەوە، بە دڵنیاییەوە لە داهاتوودا دەبنە هەوێنی دروستکردنی سەدان و بگرە هەزاران دیکۆمێنت و فیلم و بەڵگەی سیاسی، هونەری و ئەدەبی. خۆی کارێکی پڕبایەخە ئەگەر ئەمرۆ مێژووی بەربەرەکانی و بەرخۆدانی هێزی پێشمەرگە دیکۆمێنت و زیندوو ڕاگرین. عەمەلیاتی «هەژدە دۆڵان» لە ناوچەی بانە یەک لە حەماسەکان و یەکێک لە رۆژەکانی مێژووی قارەمانەتیی هێزی پێشمەرگەی کوردستانە.

رێژیمی کۆماری ئیسلامی بە دوای داسەپاندنی دەسەڵاتی خۆی بەسەر خەڵکی ئیران و بەتایبەتی کوردستان، هەر بەوەش نەوەستا و سیاسەتی نواندنی توندوتیژی و زەبروزەنگی خۆی بەسەر خەڵکدا هەروا درێژە پێدا و بە وەڕێخستنی ماشێنی کوشت و کوشتار بە مەبەستی چاوترساندنی لاوانی کورد لە هیچ چەشنە پیلانێک نەپرینگایەوە.

لە سەرەتای هاوینی ساڵی ١٣٦٠ هێزەکانی کۆماری ئیسلامی بۆ داگیرکردنی جادەی بانە ـ سەردەشت، چەندین جار هێرشیان کردە سەر ناوچەکە و هەموو جارێ بەهۆی فیداکاری و خۆڕاگریی هێزی پێشمەرگەی کوردستان تێک

دەشکان و بە دەیان و سەدان کەسیان لێ دەکوژرا و پاشەکشەیان پێ دەکرا و خۆیان لە پادگانی بانە دەهاویشتەوە.

ڕێژیم بەدوای هەر شکستێکیش بە تۆپخانەی قورس خەڵکی بێتاوان و چیا و دۆڵ و پێدەشت و باخ و ڕەزی خەڵکی لە ناوچەکە ئاگر باران دەکرد و وەک ئاماژەی پێکرا هیچ جیاوازییەکی لە نێوان خەڵک و هێزی پێشمەرگە دانەدەنا و لە زۆر شوێنی ڕۆژهەڵاتی کوردستان کوێرکوێرانە و هەڕەمەکی دەستی لە کەس نەدەپاراست.

هێزەکانی کۆماری ئیسلامی پاش چەند جار شکستە یەکلەدوای یەکەکانی بە دەست هێزی پێشمەرگە لە جادەی بانە ـ سەردەشت، تاکتیکی گۆڕی و بە شێوەی شەڕی جەبهەیی کەوتە خۆ. بۆ ئەم مەبەستە ڕۆژی ٦ی گەلاوێژی ساڵی ١٣٦٠ جارێکی دیکە بە هێزێکی سەدان کەسی و تۆپخانەیەکی قورس پەلاماری جادەی بانە ـ سەردەشتی دایەوە. ئەم هێزانە لەپێشدا کەوتنە کەمینی لکی دوو، پاشان لە زۆربەی شوێنەکان لە داوی پێشمەرگەکانی هێزی شەهیدانی وردی کەوتن.

دوژمن وەها سەری لێ شێوابوو کە توانای خۆکۆکردنەوەی نەبوو. هێزی سەرلێشێواوی ڕێژیم بەهۆی دەستوبردی پێشمەرگەکان شپرزە بوو و ڕۆڵەکانی دێموکرات دەرفەرتی خۆڕێکخستنەوەیان نەدەدانێ. ئەم ڕۆژە مێژووییە و ئەم حەماسەیە کە لەگەڵ ڕووناکاییی بەیانی دەستی پێ کرد و تا 5ی ئێوارێ خایاند، بە شکستی دوژمن کۆتایی هات. لەو شەڕە قورسەدا جەندەکی سەدان کەس لە هێزەکانی ڕێژیم لەسەر زەوی کەوت و ٢٢ ماشێنی هێزی سەرکوتکەرەکان و سەدان چەکی جۆراوجۆر دەسکەوتی هێزی پێشمەرگە بوون.

لەو شەڕەدا بێجگە لە پێشمەرگەیەک کە بە بریندراری گیرابوو و پاشان لە کۆتایی شەڕەکە بە جەندەکی کوژراوەکانی دوژمنیان گۆڕیبۆوە، سەرکەوتنەکە بە خوێنی ٨ قارەمانی نەتەوەکەمان کۆتایی هات. ئەگەرچی لەم حەماسەیەدا ٨ تێکۆشەری ڕێگای ئازادی گیانیان بۆ پاراستنی ئاو و خاکەکەیان بەخشی، بەڵام بە خوێنی خۆیان مێژوویەکیان نووسییەوە کە بۆ هەتاهەتایە لە دڵی نەتەوەکەیاندا بە زیندوویی دەمێننەوە. ئەو پۆلە شەهیدە بە بەخشینی خوێنی خۆیان سەلماندیان کە یەکەم؛ کورد نەتەوەیەکی گیانفیدا و بەرهەڵستکارە و دوژمن ناتوانێ بە سانایی خاکەکەی داگیر بکا و لە خاکەکەیدا تەڕاتێن بکا. دووهەم، ڕێژیم کە پێی وابوو هیچ هێزێک ناتوانێ

بەربەستی بێ بۆ گرتنی جادەی بانە ـ سەردەشت، بەڵام کورانی دیموکرات لەو مەڵبەندە دەرسێکی وایان بە هێزی ڕێژیم دا کە ئێستا وەک بیرەوەرییەکی تاڵی شکستخواردن باسی دەکەن و دەیگێڕنەوە. سێهەم؛ ڕێژیم پێی وابوو ئەگەر ئەو جادەیە داگیر بکا پێوەندی هێزەکانی خوارەوە لەگەڵ بنکەی دەفتەری سیاسی دەپسێن و هێزی پێشمەرگە بەهاسانی ناتوانێ هاتوچۆ بکەن کە ئەو پیلانەشی پووچەڵ بۆوە.

(لە ژمارەی ٧١٨ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٢١ی جانێویری ٢٠١٨

لەپەراوێزی دێکۆمێنتارەکەی «کویسنجق»دا

دەنگ و ڕەنگی کۆماری ئیسلامی لە (شبکە مستند)ی خۆیدا فیلمێکی لە ژێر ناوی «کۆیسنجق»دا بڵاو کردەوە. فیلمەکە باس لە سنووربەزاندنی کۆماری ئیسلامی و هێرشی کۆماری ئیسلامی بۆ سەر حیزبی دێموکراتی کوردستان دەکا. وەک لە فیلمەکەشدا هاتووە ئامانج لەو هێرشە زەبرلێدان لە حیزبی دێموکرات و ڕێگرتن لە چالاکییەکانی ئەو حیزبە لە نێوخۆی وڵات و خۆیان گوتەنی سەقامگیرکردنی هێمنی لە کوردستان بووە.

لە کەس شاراوە نیە کە کۆماری ئیسلامی هەر لە ڕۆژی دامەزرانیەوە تا ئێستاش ماکەی سەرەکیی هەموو نائارامییەکە لە کوردستان. کوشتوبڕی خەڵکی شارەکانی سەقز، سنە، بانە و نەغەدە و کۆمەڵکوژییەکان لە چەندین گوندی وەک قارنێ، قەڵاتان، سەرووکانی، سۆفیان، حەسەنلۆلان و هتد، ئاوارەکرانی هەزاران بنەماڵە و دوور خستنەوەیان لە کوردستان و، وێرانکردن و سووتاندنی دەیان گوندی ڕۆژهەڵاتی کوردستان تەنیا گۆشەیەکی بچووک لە جینایەتەکانی ئەو ڕێژیمەن کە تا ئێستاش لە شێوەی نەرم و زبری خۆی لە کوردستان درێژەی هەیە.

دەزگای سەرکوتی کۆماری ئیسلامی لەو دێکۆمێنتەدا دەیەوێ هێزی شان و باهۆی بە ڕووی دژبەرانیدا پیشان بدا و

بڵێ لە قووڵایی وڵاتێکی دی ئۆپەڕاسیۆنێکی ئاوا دەکا، بەڵام هەر لەو کاتەدا سەدان و بگرە زیاتر لە هەزار پێشمەرگەی حیزبی دێموکرات لە نێوخۆی وڵاتدا بوون، کەچی ڕێژیم نەیدەوێرا خۆ لە قەرەیان بدا. چونکی دیبوویان کە چۆن لە شەڕگەی شەڕە نابەرامبەرەکاندا لمبۆزی فەرماندە پڕ ئەستێرەکانیان لە عەرزی دەدرێ و چۆن گوردان و گروهان و گرووپە زەربەتەکانیان زەبوون و چووک لەبەردەم هێزی پێشمەرگەدا بەچۆک دادێن.

باسەکە چیە؟ باس ئەوەیە کە ڕووداوەکانی کوردستان و حەماسەخوڵقێنیی هێزی پێشمەرگە و بەردەوامیی شەڕ و پێکدادانەکان لە دوای کۆتایی شەڕی ئێران و عێراق لە کوردستان وادەکا سپای پاسداران لەلایەن ناوەندە دەسەڵاتەوە فشاری زیاتریان بخرێتە سەر.

شورای نیزامیی سپای پاسداران لە کۆبوونەوەیەکدا بڕیار دەدا فەرماندەیەکی نوێ بنێرێتە کوردستان هەتا جێی عەلی قومی، چەمران، لاجوەردی و مەحموود کاوە بگرێتەوە کە بەدەستی ڕۆڵەکانی کورد بەسزای تاوانەکانیان گەیشتبوون. ئەو بڕیارە لە کاتێکدا درا کە ڕێژیم لە نێوخۆ دەیان و سەدان تەرحی عەمەلیاتیی بە دژی حیزب دادەڕشت و هەموو جارێ زەبری گورچکبڕی لێ دەکەوت؛ بۆ قەرەبووکردنەوەی خەسار و زیانەکانیشیان ئەوەی لە دەستیان دەهات و پەنایان بۆی دەبرد تێرۆری کادر و پێشمەرگەکانی حیزب بوو لە باشووری کوردستان. لەو نێوەشدا ناسەقامگیریی باشووری کوردستان هەل و بەستێنێکی لەباری بۆ تۆڕە سیخوڕی و تێرۆریستییەکانی کۆماری ئیسلامی ڕەخساندبوو.

بەڵگە نهێنییەکان دەریدەخەن کە کۆماری ئیسلامی فشارخستنەسەر هێزەکانی باشووری کوردستانی وەک تاکەڕێگەی بەرەوڕووبوونەوە لەگەڵ حیزبی دێموکراتی کوردستان لەبەر دەم خۆی داناوە، بە تایبەت لە سەردەمێکدا کە شەڕی نێوخۆیی لە باشووری کوردستان دەرفەتی لەبارتری بۆ دەستدرێژی و تەڕاتێنی کۆماری ئیسلامی لە خاکی هەرێمدا بۆ ڕێژیم ڕەخساندبوو.

عەمەلیاتی هێرش بۆ سەر بنکەی دەفتەری سیاسیی حیزبی دێموکرات لە قووڵایی ٢٥٠ کیلۆمیتریی خاکی باشووری کوردستان بە جوڵاندنی زیاتر لە دوو هەزار هێزی چەکداری تەیار بە ١٥ قەبزە تۆپی ١٣٠، ١٠ قەبزە کاتیوشا و موشەکی ٢٤٠ دەستی پێکرد. ڕێژیم ڕۆژی ٥ی گەلاوێژی ١٣٧٥ هێزەکەی بەرەو بنکەکانی حیزب خستەڕێ و وەک لە

دێکۆمێنتارەکەشدا دەردەکەوێ لە هەموو ماوەی ئەو ڕێ بڕینەدا لە ترسی پەلاماری هێزەکانی حیزبی دێموکرات هەدایان نەداوە.

سەرەنجام لەکاتژمێری ٦ی بەیانی ڕۆژی ٧ی گەلاوێژی ساڵی ١٣٧٥ی هەتاوی تۆپخانەی سپای پاسداران کە لە گوندی سماقوڵی داندرابوو، یەکەم تۆپ و کاتیوشاکانی بەرێ کردە سەر بنکە و بارەگاکانی حیزبی دێموکرات. لە ئاوایی «کامووسەک»یش ڕا دوو موشەک ڕوو بە بنکەکانی حیزب گەرابەندی کران و فەرماندەی هێزەکانی ڕێژیم لە سەر چیای هەیبەت سوڵتان بەدووربینەوە شەڕگەیان خستە بەرچاو.

ئاگربارانی بنکەکانی حیزب بۆ ماوەی ١٢ سەعات بە بەردەوامی درێژەی هەبوو، بەڵام بەهۆی ژیری و لێهاتوویی حیزب لە کۆنترۆڵکردنی دۆخەکە کەلەلایەن ستادێکی فەرماندەیی پێنج کەسییەوە ئیدارە دەکرا، تاکە یەک پێشمەرگە خوێنی لە لووت نەهات و کەس شەهید و بریندار نەبوو.

ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی بۆ ئەو عەمەلیاتە ناچاربوو سنووری وڵاتێکی دی ببەزێنێ، پرەنسیپە نێودەوڵەتییەکان نادیدە بگرێ و لەشکەرکێشییەکی گەورە وەرێ بخا، بەڵام ئەوەی دەستی کەوت سەرشۆڕی و شکست بەولاوەتر نەبوو. لەو فیلمەدا ناوەندە ئەمنیەتییەکان دەیانەوێ بڵێن کە گرێبەستێکیان لە نێوان خۆیان و حیزبی دێموکراتدا ئیمزا کردوە، چەواشەکارییەک کە تەنیا خۆیان دەزانن چەندەی فرە بە ڕاستییەوە هەیە. بەتایبەت کە دوای ئەو دەستدرێژییەش نە کوردستان هێزی پێشمەرگەی لێ برا، نە کوورەی خەباتی حیزبی دێموکرات ساردی و سڕیی تێکەوت، نە کوردستان بووە ئەو پارووەی بە گەروویانیدا بکەن.

ڕێژیم دەیەوێ بڵێ مەبەست لە عەمەلیاتەکەی «کویسنجق» جێگیرکردن و سەقامگیرکردنی ئەمنیەتیە لە کوردستان، بەڵام کێ هەیە نەزانێ دوای زیاتر لە ٢٠ ساڵ لەو ڕووداوەش تەنیا هۆکاری نائەمنی لە کوردستان هەر خودی کۆماری ئیسلامییە. کێ هەیە نەزانێ ئێستاش ئەو بەناو ئەمنیەتە لە کوردستان بە پۆستاڵ و زەبروزەنگ و سەرکوتە کە ڕاگیراوە و ئەمنیەت لە کوردستان بۆ ڕێژیم تەنیا مانای زەوتکردنی ماف و ئازادییەکان، کپکردنی دەنگی نارەزایەتی و بەگژداچوونەوەی شوناس و مافخوازیی خەڵکی کورد دەدا کەس سەرەڕای تێچووی زۆری بۆ ڕێژیم قەت نەیتوانیوە تێیدا سەرکەوتوو بێ.

وەک باس کرا ئامانجەکانی ڕێژیم لە دەستدرێژییەکەی ڕۆژی ٧ی گەلاوێژ بۆ سەر بنکە و بارەگاکانی حیزبی دێموکرات زۆر و فرەڕەهەند بوون کە یەک لەو ئامانجانە بەرەوڕووکردنەوەی هێزەکانی حیزبی دێموکرات لەگەڵ هێزی حیزب و لایەنە سیاسییەکانی باشووری کوردستان بوو. کە دیارە بە خۆشییەوە بەهۆی وردبینیی و ئاسۆی فراوانی بیرکردنەوەی ڕێبەرانی کورد ئەو پیلانەش بۆ ڕێژیم سەری نەگرت.

٢١ ساڵ دوای ئەو هێرش و پەلامارە و بڵاوبوونەوەی دێکۆمێنتارەکەی سپای پاسداران لە ٢١ ساڵەی ئەو شکانەدا پێمان دەڵێ: حیزبی دێموکرات و خەباتی کورد لە ئێران قەڵایەکی لەشکان نەهاتوویە....

(لە ژمارەی ٧١٩ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٦ی فێبریوێری ٢٠١٨

سەرنج بدەن...سەرنج بدەن

ساڵەکانی کۆتایی پەنجا و سەرەتای ٦٠ خەڵک لە ناوچە ئازادکراوەکانی کوردستان ئەزموونی دەسەڵاتێکی کوردی و خۆبەڕێوەبەرییان دەکرد. لەو ساڵانەدا ئەگەرچی کوردستان لە گەمارۆی سەختی ئابووریی دەوڵەتی ناوەندیدا بوو، بەڵام ئازادی ئەو نێعمەتە پڕ بایەخە بوو کە خەڵک لە پێناویدا هەموو چەرمەسەرییەکی قەبووڵ دەکرد.

نێوەڕاستی مانگی خەرمانانی ساڵی ١٣٦٠ بوو کە بەرە بەرە ئاڵۆزی لە نێو خەڵکدا درووست دەبوو. زۆر کەس ماڵی لە شار وەدەر دەنا و بەرەو گوندەکان دەڕۆیشت، حیزبە سیاسییەکان بنکەکانیان تەنکە کردبوو. ئەوەی خەڵک لەمێژ بوو لێی دەترسا نزیک دەبۆوە و هەر ڕۆژێ هەواڵێکی ناخۆش لەدەورووبەر دەبیسترا. هێرشی جینایەتکارانی دژە کوردی کۆماری ئیسلامی ئێران بۆ کوشتن و قەلاچۆی شار و گوندەکانی کوردستان گەیشتبووە ئەو پەڕی خۆی. ئەو جینایەتکارانەی کە گڕی بە لرفەی ڤین و رقیان تەنیا بە خوێنی کورد دادەمرکاوە، هەر ڕۆژە و هەر

سەعاتەی لە ئاواییەک و لە شەقامی شارێک یا قوژبنی ماڵ و کۆلانێک سینگی گەنج و پیرانی نەتەوەی کوردیان کونکون دەکرد.

بۆکان دوا شار بوو کە هێشتا پۆستاڵی ڕەشی داگیرکەری نەگەیشبوویە. ڕێژیم لە چەند قۆڵەوە پەرەی بە هێرش و پەلامارەکانی دابوو هەتا بەر لەوەی وەرزی سەرما و زستان بگاتێ داگیری بکا و دواجار ڕۆژی ١١ی ڕەزبەری ساڵی ١٣٦٠ بەتەواوی دەستی بەسەر شاردا گرت؛ دیارە ئەو سەرکەوتنەی ڕێژیم هێندەش ئاسان دەستەبەر نەببوو؛ ڕۆژ نەبوو لە شوێنێک و شیو و دۆڵێک جەندەکی هێزەکانی نەکەون.

هێزەکانی ڕێژیم بە هەستی تۆڵەوە کەوتبوونە گیانی خەڵک. زۆر کەس گیران و بەبێ دادگایی ئێعدام کران. هەواڵی گوللەبارانکردنی خەڵک لە کورەخانەکانی ساروقامیشو باغەکانی ئاوایی داشبەند و لە ژێر پردی میراوا زار بە زار دەهات و دەگەڕا.

پێشمەرگە لە پێناو پاراستنی خەڵکدا شاری چۆل کردبوو و لە گوندەکانی دەوروبەر دامەزرابوو، بەڵام زۆربەی شەوەکان شاریان دەکرد بە گۆڕستانی کۆنەپەرستان و قرمەی چەکی پێشمەرگە شەو نەبوو بێدەنگیی شار نەهەژێنێ و خەو لە چاوی داگیرکەران نەتەرێنێ.

گوردانی ٨٠١ی هەوابوردی شیراز کە لە داگیرکردنی شاری بۆکاندا ڕۆڵی بەرچاوی بینیبوو، پاش چوار مانگ بڕیار دەدەن شار بەجێ بێڵن. تێکۆشەرانی دێموکرات لە هێزی بەیان پاش ئەوەی هەواڵیان پێدەگا کە ستوونێکی هێزەکانی کۆماری ئیسلامی (گوردانی هەوابوردی ٨٠١ی شیراز) خەریکی چۆڵکردنی شاری بۆکانن، دەکەونە بەرنامە کە زەبرێکی گورچکبڕیان لێ بدەن. چەند کەس لە بەرپرسانی هێزی پێشمەرگە وەک، سەرهەنگ چیا، حەسەن جەمشیدی، قاسم باقی و عەلی باڵدار بۆ شناسایی هەر هەموو جادەی بۆکان - میاندواو دەپێون تا جێگەیەکی لەبار بۆ زەربەلێدان لەو ستوونە بدۆزنەوە. پاش چەند ڕۆژ شناسایی نیزیک گوندی «حوسێنمامە» بۆ ئەو مەبەستە دیاری کرا.

ڕۆژێکی بەستەڵەکی مانگی بەفرانبار بوو. تەنیا ٢٧ پێشمەرگە بۆ ئەو عەمەلیاتە دەستنیشان کرابوون کە بەپێی

بەرنامەی دیاریکراو سەعاتی ٣ی نێوەشەو لە ئاوایی حوسێنمامە و کیلۆئاباد خۆیان حەشاردا. کورد گوتەنی بەفر دەباری وەک سەرە چۆلەکە و ڕۆژ ڕۆژی پێشمەرگە بوو. هێندەی نەبرد کە ستوونەکەی هێزی دوژمن کە ٤٣ ماشێن بوو سەری بە ئاوایی حوسێن مامەوە نا. ستوونەکە بەهۆی بارینی بەفری توندەوە هەموو بەدوای یەکتردا و زۆر بەهێواشی دەڕۆیشت.

خەڵکی ئاواییەکانی سەر ڕێگا هەموو چاویان لەستوونی دوژمن بوون کە چۆن دوای کوشتوبڕ و قەلاچۆی خەڵک بەرهەمی جینایەتەکانیان بۆ دەسەڵاتدارانی خۆیان دەبردەوە. چاوەکان هەموو لەسەر دەست و پەلاپیتکەی پێشمەرگە کۆبووبوونەوە هەتا ئۆخژنێک ببەخشنە هەناوی سووتاوی خەڵکی دڵ بریندار. بەڵام ئاخۆ ئەو کارە قورسە بەو ٢٧ پێشمەرگەیە دەکرێ و لە ڕاستیدا ئەوە کارێکی چاوەڕواننەکراو نەبوو؟ نا... چونکی قارەمانی وەک برایمئۆف لە ڕیزی ئەواندا بوون کە سەرەڕای دوودڵیی فەرماندەرانی هێزەکە بە ئارپیجییەوە بۆ ستوونی دوژمن چوو. ٢٧ ڕۆڵەی گیان لەسەر دەست کە زۆر ڕۆژی ئاوای دیبوو، هاتبوون حەماسەیەکی نوێ بە ناو و یادی خۆیان تۆمار بکەن و بە نووسینەوەی سەرکەوتنێکی گەورە ئاوپرشکێنی دڵی پڕ داخ و کەسەری ڕۆڵەکوژراوانی دەستی بێدادی بکەن.

لەگەڵ یەکەم گوللەی ئارپیجیی برایمئۆف ستوونی دوژمن بەسەر یەکدا کەوت. ڕۆڵەکانی گەل بە ئەژمار کەم و بە باوەڕ شاخ و چیا ئاگریان لە سەر پشتی دوژمنی زۆر و زەوەند و کۆک و پۆشتە کردەوە. هێزی دوژمن حەپەسابوو. هەموو دنیای بە پێشمەرگە دەبینی و ڕۆژی ڕووناکی لێ ببووە شەوی تار و، بەفری سپی بە ڕەشایی دەبینی. شەڕ سات بەسات گەرمتر دەبوو. لە ماوەی نزیک بە دوو سەعاتدا تەواوی ستوونی نیزامیی گوردانی هەوابوردی ٨٠١ی شیراز دەستی بەسەر داگیرا و تەفر و تونا بوو. بەڵام ئەوی گرینگ و تەنانەت جێگەی سەرسووڕمان بۆ هەموو کەس و پتر لە هەموو کەس بۆ کاربەدەستانی ڕێژیم ئەوە بوو کە تەنانەت یەک پێشمەرگەش خوێنی لە لوتی نەهاتبوو... ئەوە بوو کە ڕۆژی دواتر خەڵک بۆ یەکەمجار لە ڕادیۆ دەنگی کوردستان گوێیان لە نەعرەتەیەکی شێرانە بوو کە دەیگوت: «سەرنج بدەن... سەرنج بدەن...». یەکەم «سەرنج بدەن»یش گێڕانەوەی حەماسەی شکاندنی ستوونی نیزامیی گوردانی هەوابوردی ٨٠١ی شیراز بە دەستی تەنیا ٢٧ شێرەکوڕی هێزی بەیان بوو.

کۆماری ئیسلامیی ئێران زۆر بەو ستوونە دەنازی و خەڵکێکی زۆر لەشاری میاندواو بۆ پێشوازی لە سەرکەوتنەکانی

لە گـرتنەوەی بۆکـان ڕاوەسـتابوو، بەڵام ئەوان نەیانـدەزانی کە ٢٧ ڕۆڵەی حیزبـی دێمـوکڕات چییـان بەسـەر ئەوستوونە هێنـاوە و ئەوەی کـوژراوە کوژراوە و ئەوەی گیـانی دەربـاز کـردوە سـەری خۆی هەڵگرتـوە و وە دەشت و شاخان کەوتوە...

لەو عەمەلیـاتە گەورەیەدا دەیـان کەس لە هێزەکـانی ڕێـژیم کـوژران و ژمـارەیەک چەکـی سـووک و قورسـی وەک موشکتاو، پەدافەندی ٢٣م م و چەند ماشینی نیزامی کەوتنە بەردەستی هێزی پێشمەرگە کە وەک دەسکەوت لەگەڵ خۆیان هێنایان.

کۆمـاری ئیسـلامی بـۆ بەیـانیی ئـەو ڕۆژە وەک پیشـەی جـارانی بـۆ قەرەبووکردنـەوەی شکسـتە قورسـەکەی پـەلاماری گونـدی حوسێنمامەی دا و هەمـوو ئاواییەکـەی سـووتـاند و بـەوە سوکنایی خـۆی دەداوە کـە زینـدەوەری لـەو ئاواییـە نەهێشتووە.

(لە ژمارەی ٧٢٠ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٢٠ی فێبریوێری ٢٠١٨

بەرەو نەورۆزێکی مێژوویی

شاخی ملەند وەک کەللەقەندێک لە سەر ڕووبـاری سیروانەوە هەڵدەکشێ بۆ سەرەوە و پـاڵی داوە بە شاخی شاهۆوە. شـارۆچکەی نەوسـوود لە نێـوقەدی ئەم کەللەقەنـدە هەڵکەوتـوە. شـاخی شـاهۆ لە ڕۆژئـاوای شـاری نەوسـوودە، لە بـاکوور شارۆچکەی نۆدشە و لە بـاشووریشەوە شارۆچکەی تەوێڵە هەڵکەوتوون. ئـاوی سیروانیش نیوەبـازنەیی لە لای نۆدشەوە تـا قەڵاگا ناوچەکەی لە شوێنەکانی دیکە دابڕیـوە. لە لـوتکەی ملەنـدوە بـۆ سـەر ئـاوی سیروان دوو ڕیـزە شاخ بە دوو بەری شارۆچکەی نەوسووددا بەرەو خوار دەبنەوە بـۆ سـەر سیروان، ئەم دوو ڕیـزە شـاخە بەرەی شـەڕی

ئێران - عێراق بوون. ڕیزە شاخی لای باکوری نەوسوود هێزەکانی ئێران و لای باشوریشەوە هێزەکانی عێراقی لێ جێگیر کرابوون. ڕۆژئاوای شاخی پەروینێ ناوچەی قەدەغەکراوی عێراق و چەند گوندێکی چۆڵکراوی لێ بوون. بنکە و بارەگاکانی هێزی شاهۆ و کومیتەی شارستانی هەورامان لە دوو بەری ئەم شاخە و شارۆچکەی نەوسوود و گوندەکانی لای باشوری ڕۆرئاوای نەوسوود دامەزرابوون. جیا لەم ناوچەیە دوو بنکەی دیکە هەبوون، یەکیان لە باکووری ڕۆژهەڵاتی شاری هەڵەبجە لە داوێنی شاخی شنروێ لە گوندی ڕێشاو، ئەوەی دیکەیان لە ڕۆژهەڵاتی شاری هەڵەبجە لە دامێنی شاخی شاهۆ بە ناوی هانیگەرمەڵە.

هێزە چەکدارەکانی ڕێژیم بە دەیان جار هێرشیی بەربڵاویان کردبوو بۆ گرتنەوەی ئەم ناوچەیە و هەر جارەو بە کوشتە و برینداریکی زۆرەوە سەرشۆڕانە پاشەکشەیان پێ کرابوو؛ دوا هەوڵی ڕێژیم بۆ گرتنەوەی ناوچەکە لە سەرەتای مانگی ڕەشەممەی ساڵی ١٣٦٦ی هەتاوی بوو، هێزەکانی ڕێژیم بە ئەرتەش و سپا و بەسیج و قەرارگای ڕەمەزان خۆیان بۆ هێرشێکی گەورە ئامادە کرد. مەبەستی سەرەکیی ڕێژیم لەم هێرشە بەربڵاوە لە داوخستن و دواتر دەرپەڕاندنی هێزەکانی حیزبی دیموکرات لە ناوچەکە بوو.

سەرەنجام شەوی ٢٣ لە سەر ٢٤ی ڕەشەممەی ١٣٦٦ی هەتاوی هێرشێکی بەربڵاوی دەست پێکرد. کومیتەی شارستانی هەورامان و هێزی شاهۆ پێش هێرشەکە لە بەشی هەرەزۆری جموجوڵەکانی هێزەکانی ڕێژیم و ئامادەکارییەکانیان ئاگادار بوون. بۆیە لە لایەن هێز و کومیتەی شارستانی هەورامانەوە کۆمەڵێک بڕیار و ئامادەکاریی پێشوەخت لەبەرچاو گیرابوو.

پێشمەرگەکانی هێزەکانی شاهۆ و زاگروس لە سێ خاڵی سەرەکی و ستراتیژی ناوچەکە دەست لەسەر پەلاپیتکەی تفەنگەکانیان چاوەڕوانی ڕەوەی جاش و پاسدارەکان و ئامادەی لێدانی زەبری گورچکبڕ و تاسێنەر بوون. لە لایەکی دیکەشەوە هەموو دانیشتووانی ناوچەکە پەنایان بردبووە بەر کونە تەیارە و ئەشکەوت و پەسیوەکان. بەرزاییەکانی پەروینێ و هەوارەبەرزە بەرزترین لوتکەی ناوچەکە بوون و بە گیرانی ئەم لووتکەیە پێشمەرگەکانی جێگیر لە نەوسود و شۆشمێ دەکەوتنە گەمارۆ و پێوەندییان لەگەل هێز دەبڕا و لە لایەکی دیکەشەوە هێزەکانی ڕێژیم بەتەواوی ناوچەی دەرەتوێ و هەرمێڵەیان دەخستە ژێر چاوەدێریی خۆیان و هاتوچۆی پێشمەرگەیان بەربەست دەکرد. هەروەها بەرزاییەکانی ئاوەزنێ و گاکوژەش شوێنی ستراتێژی بوون و، بە گیرانی ئەم شوێنانەش

هێزەکانی ڕێژیم بە ئاسانی دەستیان دەگرت بە سەر بنکەی هێز و کومیتەی شارستان و ئەنباری تەقەمەنی و خواردەمەنی و زینداندا. بەرزایی ناڵەپانیش شوێنێکی ستراتیژی دیکەی ناوچەکە بوو، ئەم بەرزاییە بۆ هێزەکانی ڕێژیم لە چەند لایەکەوە گرنگ بوو. زاڵبون بە سەر دوو دیوی ناوچەکەدا، واتە قەڵاگا لە ڕۆژهەڵات و هاوارەکۆن لە ڕۆژئاوا، ئەم شوێنە پشتیوانیێکی قایم دەبوو بۆ هەر دوو بەرەی ئاوەزنێ و هەوارە بەرزە. هەروەها گونجاوترین شوێن بۆ بەڕێکردنی هێزی یارمەتیدەر و چەک و تەقەمەنی و خواردەمەنی بۆ بەرەی شەڕ بوو.

یەکەم ئار پی جی لە بەرزترین شاخی ناوچەکە واتە شنروێ بێدەنگیی شەوی شکاند و بوو بە دەسپێکردنی شەڕ لە هەموو ناوچەکەدا، تۆپخانەکانی ڕێژیم لە دەیان شوێنەوە کەوتنە ئاوربارانێکی قورس، بە چەشنێک کە لە یەک چرکەدا سەدان گولله تۆپ و خۆمپارە و کاتیوشا دەتەقینەوە و ناوچەکە بە تەواوی ببوو بە گڕ و ئاگر و تەقینەوە. پێشمەرگەکانیش بە وشیاری و ئامادەیی تەواوەوە لە بەرەکانی شەڕدا حەماسەتیان دەخوڵقاند.

ماوەیەک دوای تەقینی ئار پی جی بۆ سەر شنروێ، بەرەی ئاوەزنێ لە سەر بێسیم مژدەی سەرکەوتن و لە داوخستنی هێزی هێرشکەری ڕاگەیاند، تیمێکی ٤٠ - ٥٠ کەسی لە هێزی تایبەت و جاشی شارەزای ناوچەکە ویستبوویان لە شوێنێکی ڕووتەن و بێ شکی ئاوەزنێ دزە بکەن بە دیوی بنکەی هێز و کومیتەی شارستاندا و لە دەسپێکی شەڕدا هێز و کومیتەی شارستان داگیر بکەن، ئەم تیمە بە شێوەیەک لە داو کەوتبوون کە تاقە یەک کەسیشیان دەرباز نەبوون. مژدەی تێکشکانی هێزی دوژمن لەلایەن فەرماندەکانەوە لە سەر بێسیمەکان بوو بەهۆی بەرزبوونەوەی ورەی پێشمەرگەکان بۆ وەشاندنی زەبری گورجکبڕتر لە دوژمن. چەند چرکەیەک دواتر بەرەی هەوارە بەرزەش هەواڵی تێکشکانی دوژمنی ڕاگەیاند. لەم بەرەیەشدا هێزی پێشڕەوی تایبەتیی جاش و پاسدار بە شێوەیەکی چاوەڕواننەکراو کەوتنە نێو تەڵەیەکی هێزی پیشمەرگە و تاقە نەفەرێکیان دەرباز نەبوون و هەموویان بەبێ نیشاندانی دژکردەوەیەکی ئەوتۆ کوژران.

تێکشکانی ئەم دوو هێزە لە دوو بەرەی جیاواز ئەوەندە کتوپڕ و لەناکاودا بوو کە هێزی زۆر و بۆری ڕێژیم بە تەواوی تاسا و بۆ جارێکی دیکەش نەیانوێرا خۆیان لە قەرەی ئەو دوو بەرەیە بدەنەوە و گەڕانەوە سەنگەرەکانی پێشوی خۆیان لە شێخان و دووئاو.

لە بەرەی ناڵەپان، هێزی پشتیوانی ڕیژیم خۆیان گەیاندبووە بەرزاییەکانی ناڵەپان و چاوەڕوانی سەرکەوتنی

هێزی خۆیان دەکرد لە بەرەی هەوارەبەرزە و ئاوەزنێ، بۆ ئەوەی ئەوانیش پێشڕەوی بکەن و خۆیان بگەیەننە بەرەی ئاوەزنێ. بەڵام بە هۆی تێکشکانی ئەو دوو بەرەیە بەرەی ناڵەپان تا ڕووناکیی بەرەبەیان نەیانوێرا هیچ جموجۆڵێک لە خۆیان نیشان بدەن. بە ڕووناکبوونی هەوا هێزەکای ڕێژیم لە ژێر زەختی فەرماندەی عەمەلیات لە ناڵەپانەوە چەندین هێرشی یەک لە دوای یەکیان دەست پێکرد کە هەموو جارێک بە زەرەر و زیانێکی زۆرەوە تێک دەشکان و دواجار بە سەرشۆڕییەوە بە تەواوی پاشەکشەیان کرد و ناوچەکەیان بەجێهێشت.

لەم هێرش و تێکشکانەی ناڵەپاندا چەندەکی دەیان جاش و پاسدار بەجێ مابوون و کۆمەڵێک چەک و تەقەمەنیی زۆریش وەک دەسکەوت کەوتە دەست هێزی پێشمەرگە. زیانی پێشمەرگەش لەم بەرەنگارییە بێوێنەیەدا بریندارببوونی فەرماندەیەکی قارەمان بەناوی عیززەت ئەحمەدی بوو کە بەداخەوە بە هۆی کاریببوونی برینەکەی دواتر گیانی بەختی ئازادی گەل و نەتەوەکەی کرد.

(لە ژمارەی ٧٢١ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٧ی مارچی ٢٠١٨

حەماسەی ڕزگاربوون لە مەرگەساتی هەڵەبجە

ڕۆژی ٢٦ی ڕەشەممەی ساڵی ١٣٦٦(١٦ی مارسی ١٩٨٨) ڕێژیمی بەعس بە بۆمبی شیمیایی لە هەڵەبجەی دا. ئەو شەوە هەواڵ گەیشت کە هەڵەبجە لەلایەن هێزەکانی ئێرانەوە داگیر کراوە و، ئەمە یانی هێزێکی زۆری پێشمەرگە کە لەو ناوچەیە بوو، پشتی لێ گیراوە و لە هەموو لایەکەوە گەمارۆ دراون.

بڕیار درا ناوچەکە چۆڵ بکرێ و شوێنی یەکگرتنەوە هێزەکان ئاوایی هاواریی نوێ دیاری کرا. هێزەکە دواتر بەرەو گوندی عەنەب لە نزیک شاری هەڵەبجە ڕێکەوت و تاریک و ڕوونی بەیانی لە نێو باخ و گوندە ڕووخاو و چۆڵکراوەکەی عەنەبدا خۆیان حەشار دا و چاوەڕوانی پێشهاتەکان مان. لە بەشی ڕۆژهەڵاتی هەڵەبجە لە خورماڵ، هەتا دەگاتە بیارە و تەوێڵە و بەرزاییەکانی دەورووبەر هێزەکانی عێراق بەبێ هیچ شەڕ و لێکدانێک لە

شوێنی خۆیان بوون. لە باشووری هەڵەبجەوە هێزەکانی مەجلسی ئەعلا و سپای پاسداران بە تانک و تۆپ و جبەخانەی قورسەوە خۆیان گەیاندبووە نزیک شار و جادەی سیروان ـ هەڵەبجەیان گرتبوو. بە دەرکەوتنی ئەم هێزەی ئێران و گیرانی پردی «زەڵم» تەواوی هێزەکانی عێراق ورەیان لە دەست دا و پۆل پۆل خۆیان ڕادەستی هێزەکانی ئێران دەکرد. لە بەرەبەیانی ڕۆژی گیرانی هەڵەبجەدا هێزەکانی عێراق لە پشت ئاوایی هانیگەرمەڵە بەرەو بیارە کەوتنە پاشەکشە. لەو کاتەدا دوو هێزی بەیان و دووی ڕێبەندان لەو ئاواییەدا بنکەیان بوو. بە شکستی هێزەکانی عێراق هێرشی کۆماری ئیسلامی بۆ سەر هێزەکانی حیزبی دێموکراتیش ڕوون و ئاشکرا بوو، بۆیە ئەو دوو هێزە بەرەو ڕۆژهەڵاتی هەڵەبجە کشانەوە و لە گوندی عەنەب بۆ ماوەیەک چاوەڕوانی هێزی شاهۆ و زاگرۆس بوون تا هەموو تێکەڵ ببنەوە. هەر لەو کاتەدا «گوردانی شوان»ی کۆمەڵە کە ئەوانیش بنکەیان لە ئاوایی بیارە بوو، ئەوانیش وێڕای ئێمە بەرەو هەڵەبجە پاشەکشەیان کرد. ئەگەرچی ئەو کات ئێمە بەرپرسانی هێزی بەیان و دووی ڕێبەندان پێمان گوتن کە با بەیەکەوە لەو مەترسییە ڕزگار بین، بەڵام بەهۆی شەڕی نێوخۆیی چەند ساڵەی نێوانمان ئەوان ملیان نەدا و پێشنیارەکەی ئێمەیان ڕەت کردەوە کە بەداخەوە ڕۆژی دواتر هەموویان کوژران و گیانیان بەخت کرد.

پێشمەرگەکانی حیزب بەرەبەیانی ڕۆژی بۆمبارانی شیمیایی هەڵەبجە لە ئاوایی عەنەب بەرەو لای هێزی شاهۆ دەچن و هەموویان یەک دەگرنەوە. لە وەها هەلومەرجێکی سەختدا ٧٠٠ تا ٨٠٠ کادر و پێشمەرگەی حیزب کەوتبوونە ژێر ئاوری بێ ئامانی هێزەکانی ئێران و عێراق. بۆیە بە ناچار بڕیاری چۆڵکردنی دەوروبەری عەنەب بەرەو «سەرکەن» درا و دۆڵ و ئاودڕە و شیوی لای سەرەوەی باخەکان بوونە پشت و پەنای هێزی پێشمەرگە و تا ئەو دەم و ساتە بێ زیان لەو مەرگەساتە دەرباز بوون. هێزە گەورەکەی حیزبی دێموکرات ئەو ڕۆژە تا ئێواریٚ لەشوێنی خۆیان نەجووڵان. دیارە ڕێگەی دەربازبوونیان نەبوو، و تەواو لە گەمارۆ کەوتبوون. سێ شەو و ڕۆژ لە دەوروبەری هەلەبجە خواردنی هێزی پێشمەرگە تەنیا ڕووەک و گیای کێوی بوو.

ئەو ڕۆژە فڕۆکە شەڕکەرەکانی عێراق بەردەوام هەڵەبجە و دەوروبەریان بۆمباران دەکرد. چڕە دووکەڵ هەموو ئاسمانی ناوچەکەی داپۆشیبوو، گرموهۆڕی فڕۆکە بەردەوام دەهات و دیار بوو مەرگەساتێک بەسەر هەموو ناوچەکەدا زاڵ دەبوو.

بەیانیی ٢٨ی ڕەشەممە هەلومەرج و بارودۆخی پێشمەرگە تەواو لەباری تەداروکاتییەوە شپرزە ببوو، گیا و ڕووەکیش نەمابوو کە ئەو ٧٠٠ - ٨٠٠ کەسە بتوانن خۆیانی پێ ڕابگرن. سەر لەئێوارە برسێتی فشاری بۆ زۆر کەس

بەتایبەتی منداڵەکانی بنەماڵە کە لەگەڵمان بوون هێنابووو؛ بەڵام پێشمەرگە زۆر ڕۆژ و قۆناغی سەختی لەو چەشنەی دیبوو و هەموویانی بەزاندبوو.

ڕۆژی ٢٩ی ڕەشەممە شەهید دوکتور قاسملوو پەیامی نارد کە بەهەر جۆر و بە هەر نرخێک بێ دەبێ خۆتان لەو ناوچەیە ڕزگار بکەن، چونکی بەپێی ئەو هەواڵانەی گەیشتوون بەتەواوی لەمەترسی و بەر هێرش دان. هەر بۆیە ئێوارەی دوایین ڕۆژی زستانی ساڵی ١٣٦٦ بەدەشتی خورماڵدا بڕینی ڕێگەی دووڕ و درێژی ئەو دەشتەیان کردە نەورۆزانەی خۆیان. لەکاتی تێپەڕین بەو ڕێگا دوور و درێژەدا چەندجار ماشینی سپای پاسداران لەلایەن پێشمەرگەوە ڕاگیرا تا هێزەکە لەجادە بپەڕنەوە. پێشمەرگە لەلای پاسدارەکان خۆیان بەخەڵکی عێراق و ئوپوزیسیۆنی عێراقی دەناساند، بڕیاریش وابوو بە نێوان خورماڵ و بیارەدا سەرکەون بۆ لای سەرگەت و پاشان بە پشت ئەحمەدئاواوە بەرەو لای شانەدەر و سەید سادقدا خۆیان دەرباز بکەن.
دەشتی هەڵەبجە بەرەو خورماڵ هەمووی بە کەلاکی حەیوان ڕەش داگەڕابوو، ئەو دەشتە سەراپا بۆنی گازی شێمیایی لێ دەهات، دیارە پێشتر ڕێنوێنی پێویست بە هەموو پێشمەرگەکان درابوو. لە نیزیک گوندی خورماڵ کاتژمێری یەکی نیوەشەو تووشی چەند ئایفای ئەرتەشیی پڕ لە پاسدار هاتین کە هەموویان ماسکی دژی شیمیایی بەسەریانەوە بوو و لە سەر ڕێگای پێشمەرگە وەستابوون. پرسیاریان کرد بۆ کوێ؟ بە پێی بڕیار و ڕێنوێنیی پێشوو هەر کەسە و بۆی هەبوو تەنیا بڵێ بۆ «ئەحمەدئاوا».

لەگەڵ ئەوەی زۆریان پێ سەیر بوو ئەو هەمووە خەڵکە بۆ بەو شەوە دەچنە ئەحمەدئاوا، بەڵام هێچیان نەگوت. دیارە گوێمان لێ بوو پاسدارێکی کرماشانی گوتی: «ئەم نەزمە نەزمی عێراقی نیە، بڕۆن عەلی یارتان». بەمجۆرە پاش ٣ ڕۆژ مانەوە بە برسییەتی لە نێو گەمارۆی تەواوی هێزەکانی دوژمندا و دوای بڕینێکی ڕێگایەکی سەخت و دووردرێژ پێشمەرگەکان خۆیان دەرباز کرد و سەرکەوتنێکی گەورە بۆ کوڕانی دێموکرات و سەرشۆڕییەکی دیکە نسیبی هێزی کۆماری ئیسلامی بوو. ئەو ڕێگا دووروو درێژە سەرکەوتنەکەی زۆر هۆکاری دیکەی هەیە، بەڵام دیارە کە هەست بە بەرپرسایەتیی هەموو کادر و پێشمەرگەی ئەو هێزەی گەورەیەی حیزبی دێموکرات کە هەموو دژوارییەکیان قەبووڵ کردبوو، گرینگترینی ئەو هۆکارانە بوو.

(لە ژمارەی ٧٢٢ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٢٢ی مارچی ٢٠١٨

وەفایەک بۆ شەهید قادر قادری

سۆزی نەورۆز دەبێ بە نەهێشتنی ژار و ژەنگی دەروونی تەنگ، هێنەری بزەی شادی و تریقەی ئازادی بێ، بەڵام سەد مخابن؛ بۆ ئێمەی کورد هەر بەهارێکمان بەدەستی ئەژدەهاکێک و هەر نەورۆزێکمان بەدەستی ناپاکێک لێ دەشێوێ و، هیچ کات و ساتێک بەدی ناکەی کە ژینی بێ‌تینی هەژاران، لە دەرد و ژانی ستەمی بێگانان و بێگانەپەرستاندا نەهەژێ و خوێنی قارەمانانی ئەو نیشتمانە بە گوللەی خائینان و نیشتمانفرۆشانی تاوانبار نەڕژێ.

هەواڵەکە لەپڕ و، خەبەرەکە لەنەکاو و چاوەڕواننەکراو بوو. وەک گێژەڵووکە سووڕا و هەست و لەشی هەموو ئەویندارێکی ئازادیی تەزاند. ئەوەی ناوی بیستبوو بە بیستنی ئەو خەبەرە دڵتەزێنە لە گێژاوی خەمانی خۆیدا نوقم بوو. زمان بەستران و فرمێسک لە چاوان قەتیس مان. بۆ کەس جێی باوەڕ نەبوو، چەند چرکەیەکی نەگرت کە ئەو خەسارە گەورەیە بوو بە ڕاستییەکی تاڵ و خۆی بە هەموو گوێیەکدا چرپاند کە فەرماندەی قارەمان و کادری خەباتگێر «قادر ئەورەنگنیا»، ناسراو بە قادر قادری لە ناوچەی حاجیاوای باشوری کوردستان بەدەستی ڕەشی کۆماری ئیسلامی تیرۆر کراوە.

ئەو بەهارە پێی دەنا لە یوبیلی زێرینی تەمەنی. بێشک ڕێزگرتن لە ئازایەتی و فیداکاریی ڕۆڵەیەکی ئەو نیشتمانە، کە لە ماوەی ژیانیدا و لە تەمەنی ٣٦ ساڵ زیاتر لە خەبات و تیکۆشانیدا، شەو ڕۆژ لە گەرما و سەرما و لە سەنگەری شەرەف و ئازادیدا هەردەم بۆ بەربەرەکانی و بەرپەرچدانەوەی هێرشی دوژمنانی نەتەوەکەمان سەر لە پێناو بوو؛ بۆ کەسێک کە بە بیروباوەڕەوە بڕیاری دابوو بەرگی پیرۆزی پێشمەرگایەتی لەبەر بکا و گەورەترین سەرمایەی ژیانی، واتە گیانی لە پێناو ئامانجی خەڵکەکەیدا بەخت بکا و بەختی کرد ئەرک و وەزیفەیە.

نەتەوەکەت چۆنت لە بیر دەکا؟ هاوسەنگەرانت چۆنت لە یاد دەکەن و لەبەرچاویان ون دەبی؟ وشەی جوان و خۆشەویستی پێشمەرگە بە بەژن و بالای تۆ بڕابوو، بۆیە هەمیشە ناوی بەڕزت، واتە قادر قادری، پێشمەرگەی

ئەو نیشتمانە کە بە پارێزەر و شوناسی خۆیان دەزانی، لەسەر زاریان دەمێنێتەوە.

نەمر قادر قادری، کۆڵنەدەرێکی خۆنەویست، تەژی لە حەماسە و شانازیخوڵقێنی و نەبەزی و شانازیگەلێک؛ کە بەرهەمی زیاتر لە سی ساڵ خەبات و هەڵسووڕانی بەردەوام و نەپساوە بوو. نەمر قادری لە تەمەنی ١٥ ساڵیدا، واتە لە هەرەتی لاوەتیدا هاتە سەنگەری خەبات و مافخوازیی گەلەکەی و هەتا دواساتی ژیانی سەنگەری تێکۆشانی بەر نەدا و لە مەیدانی خەباتدا مایەوە. نەمر قادری بە ئیرادەیەکی قایم و قۆڵەوە، خاوەندارەتیی لە خوو و ڕەوشتی شۆڕشگێرانە دەکرد و بەهەق لە کوورەی ژیانی سەخت و دژواری پێشمەرگایەتی و، لە مەیدانی ٣٦ ساڵ خۆڕاگری و قارەمانەتیدا قاڵ ببوو.

ژیان بۆ ئەو، واتای تێکۆشان لە پێناو نەتەوە بوو. پێشمەرگایەتی بۆ ئەو واتای خاوەنێتی لە سەنگەری مافخوازی و ڕاگرتنی سەری بەرزی نیشتمان بوو، هەر بۆیەش بە هەموو توانا و ئەرکوەخۆگری، لە کار و بەرپرسایەتییەکانی وەک سەرپەل، سەردەستە، فەرماندەیی هێزی سامرند؛ کار و بەرپرسایەتی لە بەشی قەزایی، نەخۆشخانە، بەرپرسایەتیی بەشی شەهیدان، فەرماندەری هێزی پارێزگاری، جێگری فێرگەی سیاسی - نیزامیی و دوایین ئەرک و بەرپرسایەتیشی کە بەشی تەشکیلاتی هەرێمی ٣ی کوردستان بوو، شاهیدی ئەوەن کە توانیویەتی لە هەموویاندا گۆی خۆی لە مەیدان بەرێتە دەر و سەربڵند لێیان بڕوانێ.

قادری خەباتکار!

دوو جار برینداربوونی جەستەت بە گوللەی دوژمنی خوێنخۆر و تاودانی چەکەکەت پاش هەر سارێژ بوونەوەی برینەکانت پێمان دەڵێن، کە تۆ لە گەلێکی زیندوو هەلقووڵاوی بۆیە چۆڕانی خوێنی تۆ لە لەشت وورەی زیاتری بۆ خەبات و تێکۆشان پێ بەخشیوی و بە خوێنی خۆت پارێزگاریت لە شەڕەف وکەرامەتی گەلەکەت کرد. حەماسەی چیانە تەنیا نموونەیەکی چووکە لەو ڕۆژانە کە میداڵیای شانازین بە سینگتەوە؛ شیلمجاران، یادگارێکی لەبیر نەکراوە لە حەماسەتی تۆ و، دوژمن ئێستاش بە بینینی گەرمەبرین دەخزێتە هەناوی. هەر ئەو ئازایەتییە بوو، هەر ئەو خۆنەویستییە بوو، هەر ئەو گەلدۆستییە بوو، هەر خۆشەویستییەت بۆ خاک و نیشتمان و سەنگەر و بڕواکەت بوو کە تۆی کردە قەڵای وره و، خۆشەویستی دڵانی هاوڕێ و هاوسەنگەرانت.

قادری خۆبەخش و گیانبەخش بۆ گەڵ و نیشتمان!

دەورەکانت بوونە هەوێنی بارهێنانی لاوەکان و ئەوانەی تۆ وانەت پێ دەگوتنەوە، هاتنە سەرگۆرەکەت و بەڵێنی وەفایان لەگەڵ نوێ کردییەوە، بەڵێ درێژەدانی خەبات هەتا وەدیهێنانی ئامانجەکانت. ئەی تێکۆشەری رێگەی خەبات، تەشویقەکانت لەخۆباییان نەکردی بەڵکوو جەسوور و خاکەراییتر، شێلگیرتر و بەبڕواتر لە سەنگەری خەباتدا خۆت دیتەوە.

هۆی خەڵکی پیرانشار، بەربنە و لاجان، پیرانان، بەری مێرگان، نەڵێن و گەدە!

بروانن...

قادر قادری هەلۆی هەرمانە، پیرانشاری شار و دێت، قەلبی خەبات و خوێنە، کوا لە ئەژمار دێ فیداکارانت. لکێک پێشمەرگە، بەرەوە پیرانان دێن، قادر ئیفتخاری سەرگوڵیانە... دەستەیەک پێشمەرگە، لە پیران و بەری مێرگانەوە لەنێو مەنگوڕایەتی سەردەکەون، هەمزە بێهنام پێشرەویانە... پۆلێک هەڵۆی بەرزەفڕ لە نەڵێنەوە بەرەو پیرانشار شۆڕ بوونەوە، حەسۆ و محەممەد مەلامینە ڕێبەریانە.کوا محەممەد شیرێژ و ڕەحمان سۆفیزادە؟ قارەمانێکی زامدار میوانتانە... سەرچۆپی پێیە، لەباشووری کوردستانەوە هاتوە. شەپۆلێک لەخوێنی پێشمەرگە، هەر لە شیلمجاڕانەوە، تا چیانە و قەندیلەوە دەشتی پشدەری پێواوە... زارۆکی ئێوە، دەرد و ئێشی ئەو دەڤەرە، بە کۆڵ قەندیل دادەدەن، با لە نیشتمان بینێژن، خورینجی لێ دیارە...

(لە ژمارەی ٧٢٣ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٦ی ئەپریلی ٢٠١٨

٥٩ زەبری گورچکبڕ لەبری ٥٩ هەناسەی خنکاو

هێشتا زۆر خەمی دەروونی و بەشمەینەتیی رۆڵەکانی ئەو نەتەوەیە لەیاد و بیرەوەریی تاڵی دوازدەسوارەی مەریوان لە قارەمانی وەک حیسام ئەسعەدی نەڕەویبوو، هێشتا لاپەڕەکانی گەرمەشینی جێگەدارانی سەروان ئەفشێن و کاک هەژار لاپەڕەکانی ئارشیو نەکرابوون، هێشتا باڵندەی باڵ جوانی هەست و خەیاڵ لەسەر تەرمی پیرۆزی ئەو شەهیدانە هەڵنەفریبوو، هێشتا فرمێسکی قەتیسماو لە کالانی چاوەکزەکانی دایک و باوکی شەهیدەکانی کوردستان بە زەردەخەنەی کیژۆڵەی چاوکەژاڵ و ژیکەڵەی پێشمەرگەی شەهید نەسڕابوو کەهەواڵیان هێنا، چ هەواڵێک؟

رۆژی ١٢ی جۆزەردانی ساڵی ١٢٦٢ی هەتاوی، هەواڵێکی جەرگبڕ و دڵتەزێن، بە خێرایی شەقام و کۆڵانەکانی شاری مەهابادی تەنییەوە و بە جارێک کۆمەڵانی خەڵکی ئەو شارەی تاساند و تووشی سەرسوڕمانی کردن.

لەو رۆژەدا خەڵکی مەهاباد گوێبیستی بەیەننامەی حەمیدڕەزا جەلایی‌پوور، فەرمانداری شار بوون کە باسی لە ئێعدامی ٥٩ لاوی ئەو شارە دەکرد کە بە تاوانی هاوکاری لەگەڵ حیزبی دیموکرات گوللەباران کرابوون. بەشێک لەو ٥٩ کەسە کە کەمتر لە دوو مانگ بوو گیرابوون، تەمەنیان خوار ١٨ ساڵ و لە دادگایەکی فۆڕمالیتە و فەرمایشی و بە پەلەپرووزەدا، حوکمی لەسێدارەدانیان بو دەرچوبوو.

کۆماری ئیسلامی کە تازە دەسەڵاتی بەدەستەوە گرتبوو بە دوو مەبەست ئەم کردەوە دڕندانەی ئەنجام دا؛ یەکەم ئەوەکە بەم کردەوە وەحشیانەیە لە لایەک خەڵکی کوردستان و لاوانی شۆڕشگێڕ چاوترسێن بکا و لە لایەکی دیکە پێش بە پەیوەستبوونی لاوانی نیشتمانپەروەر بۆ نێو حیزبە کوردییەکان و بەتایبەتی حیزبی دیمۆکرات بگرێ و لە هەمان کاتدا خەڵکی وڵاتپارێز لە یارمەتیدان و پاڵپشتکردنی ئەو حیزبانە دڵسارد بکەنەوە، دووهەم دەیویست لەم ڕێگەیەوە بە بزووتنەوەی خەباتکارانەی کورد بڵێ کە دەستی تۆڵە ئەستاندنەوەم بەهێزە و تۆڵەم لێ کردوونەتەوە؛ چونکە هەر لەو سەروبەندەدا کۆماری ئیسلامی زیاتر لە ٣٠٠ هەزار چەکداری خزاندبووە کوردستان و، هێزە سەرکوتکەرەکانی لە بەرامبەر هێرش و بەرخۆدانی قارەمانانەی هێزی پێشمەرگەدا زەبوون و داماو بوون.

تەنانەت محەممەد بروجێردی، جێگری فەرماندەی قەرارگای عەمەلیاتی «حمزە سیدالشهداء» کە بۆ کۆماری

ئیسلامی گرینگیی تایبەتی هەبوو، لە شەڕ لەگەڵ پێشمەرگە کوژرابوو.

لە ماوەی دەسەڵاتدارەتیی کۆماری ئیسلامیدا، دیاردەی ئێعدام شتێکی تازە نیە و نەبووە و لە یەکەم ساڵی دەسەڵاتی خۆیاندا، دەستیان بە کوشتار و ئاسیمیلە کردنی نەتەوەی کورد کرد و هەر ٣ رۆژ دوای پەیامی خومەینی لە ٢٥ی خەزەڵوەری ساڵی ١٣٥٨ بۆ چارەسەری کێشەی کورد، دەستی ڕەشی تاوانیان زیاتر دەرکەوت و ١١ لاوی کوردیان لە زیندانی دیزڵ ئاباد گوللەباران کرد و لەو کاتەوە تا ئیستا کاربەدەستانی ئەو ڕێژیمە لە ڕشتنی خوێنی لاوانی کورد نەپرینگاون.

کاتێک هەواڵی گوللەبارانکردنی ٥٩ لاوی مەهاباد بڵاوبۆوە، کەشێکی ماتەم باڵی بەسەر خەڵکی ئەو شارە و دەوروبەریدا کێشا و شار ڕەشی پۆشی و بە هەزاران کەس ئەژنۆی خەمیان لە باوەش گرت. هەروەها کۆمەڵێک پرسیار بۆ خەڵکی کوردستان بە گشتی و بەتایبەتی شاری مەهاباد و بنەماڵەی شەهیدەکان درووست بوو کە تاوانی ئەم لاوانە کە تەنانەت چەند کەسیان لە پۆلەکانی ناوەندی و دواناوەندیدا دەرسیان دەخوێند، چی بوو؟!

بەڵام زۆری پێ نەچوو کە ڕۆڵەکانی کورد لە خوارووی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و ڕاست لە ناوچەی کرماشان و کامیاران، بڕیاریان دا کە یاد و بیرەوەریی ئەو ٥٩ لاوەی مەهاباد بەرز ڕابگرن. بە بڕیارێکی لێبڕاوانە و شۆڕشگێڕانە و بە نەعرەتەی شێرانەی کوڕانی ئەو مەڵبەندە، تەنیا دوو سەعات دوای تێپەڕینی ئێعدامی ئەو شۆڕەلاوانە، قارەمانانی هێزی بێستوون لە شەوی ١٢ی جۆزەردانندا، یەکەمین عەمەلیاتی قارەمانانەیان بە یادی ئەوان بەڕێوە برد و دووهەمین عەمەلیاتیان لە رۆژی ١٤ی جۆزەردان، شادی و خۆشیان خستە نێو بنەماڵەی ئەو شەهیدانە و فرمێسکی خەمیان بۆ کردنە شادی و لە ڕۆژانی دواتردا ڕۆڵەکانی کورد لەو مەڵبەندە، سەرجەم ٥٩ عەمەلیاتی قارەمانانەیان بەیادی ئەو ٥٩ شەهیدە ئەنجام دا. تێکۆشەرانی هێزی بێستوون لە زۆربەی شاخ و دەشت و دۆڵ و چیاکانی ناوچەی کرماشان، کامیاران، مەریوان و پاوە بە فەرماندەیی شەهیدان شاپوور فیروزی، سالار ئیبراهیمی، محەممەدکەریمی نەدیمی، ئەحلە میسری و حەسەن مینبەری و دەیان ڕۆڵەی تێکۆشەری دیکەی دێموکرات زەبری زۆر کاریگەریان لە دوژمن وەشاند. شەڕە بەناوبانگەکانی نێو شاری کامیاران، دەرەویان، پشتە، بێڵەوار، شیرینسوار، شارێی کرماشان - سنە، ناڵەشکێنە، ماویان، شەریفاوا، بزوەش، چیای شاهۆ، ژاوەرۆ، چرووسانە، گرگر، نێو شاری کرماشان، تەختی زەنگی، نەرگسلە، شانشین، بەردەسپی و گرتنی ٦ پایەگا، نموونەی هەرە

بەرچــاوی ئەو عەمەلیاتــانە بــوو کە بــۆ بەرزڕاگرتنــی یــاد و بیرەوەریــی ٥٩ لاوی مەهابــاد ئەنجــام دران، عەمەلیاتگەلێک کە ئێستاش لە بیر و زەینی خەڵکی ئەو ناوچانەدا بە زیندوویی ماوەتەوە.

ئەو ٥٩ عەمەلیاتە سوکنایی خستە نێو دڵی دایکی ٥٩ لاوی مەهابـادی و خەڵکیش فرمێسکی شادییان هەڵوەرانـد، چونکە قارەمانانی دێموکرات هەموو ڕۆژێ ناو و یادی ئەو لاوانەی کە خوێنیان بەناحەق ڕژا زیندوو دەکردەوە.

ئەگەر بڕوانینە مێـژووی خوێنـاویی گەلەکەمـان و حیـزبە خەباتگێڕەکەیـان، ئەو ٥٩ عەمەلیـاتە بەیـادی لاوانـی لە خوێندا شەلاڵی مەهاباد لەچەند بارەوە گرینگی هەیە و لە مێژوودا جێگای تایبەتی خۆی کردۆتەوە:

یەکەم، خەڵکی خۆڕاگری کوردسـتان و بەتـایبەتی مەهابـاد، بە ئێعدامی ڕۆڵەکانیـان چاویـان نەتـرسـا و هەروا بە بەردەوامی بە هەموو شێوەیەک بەرهەڵستی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی بوونەوە و لەسەروو هەمووانەوە لاوانـی ئەو شارە پۆل پۆل ڕیزی خەباتگێرانی دێموکراتیان بۆ خەبات هەڵبژارد.

دووهەم، ڕێژیم بە ئێعدامکردنی ئەو لاوانە لە ١٢ی جۆزەردانی ١٣٦٢ پەڵەیەکی ڕەشتری لە مێژوودا بە ناوچاوانی خۆیەوە نا، کە بۆ هەتاهەتایە وەک خاڵێکی نەنگ و سەرشۆری لە مێژووی دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامیدا تۆمار کرا.

سێهەم، بە درێژایـی مێـژوو گەلـی کـورد لە لایەن دەسەڵاتدارانەوە دەربەدەر و قەڵوعـام کـراوە، بەڵام دوای هەر کارەسـاتێک سـەربەرزانە لە خەبـات بەردەوام بـووە و سـەری بـۆ دوژمن نەوی نەکـردووە، هەر بەو پێیەش بـوو کە هێزی قارەمانی بێستوون بە بڕیارێکی شۆڕشگێرانە یادی ٥٩ لاوی مەهابادیان بەزیندووی ڕاگرت.

(لە ژمارەی ٧٢٤ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٢٠ی ئەپریلی ٢٠١٨

«دارتوو»، ئەفسانەی حەماسە و خۆڕاگریی پێشمەرگە

شەڕی قارەمانانەی هێزی پێشمەرگەی کوردستان لە ناوچەی هەوشار لە ٣٠ی ڕێبەندانی ساڵی ١٣٦٢ی هەتاوی بوو بە حەماسە و نووسینەوەی داستانێکی دی لە خۆڕاگری.

کۆماری ئیسلامی بە چالاکیی هێزی پێشمەرگە لە ناوچەی هەوشار تابڵێی حەسساس بوو. ئەم ناوچەیە هەم لە بواری جوغرافیاییەوە، واتە هاوسنووریی لەگەڵ پارێزگاکانی زەنجان، ئەردەبیل و سنە لەلایەک و، هەروەها بوون و تێکەڵیی پێکهاتەکانی دوو نەتەوەی کورد و ئازەری لەو ناوچەیە لەلایەکیترەوە؛ ببووە هۆی ئەوەی کە ڕێژیم گرینگی تایبەتی بەو ناوچەیە بدا. ئەم ناوچەیە هەم لە بواری ئابوورییەوە »ئاژەڵداری و کشتوکاڵ» و هەمیش کانگاکانی زێڕ و مس و قوڕقوشم بایەخێکی یەکجار زۆری هەیە.

ناوچەی هەوشار لە دوو شاری تکاب و سایینقەڵا و، زیاد لە ٣٠٠ گوندی گەورە پێک دێ و لە سەردەمی کۆمارەوە بە هەست و جۆش و خرۆشە بەشدارییان لە شۆڕش و بزووتنەوەی نەتەوەییدا کردوە. کاتێک دوای ڕووخانی ڕێژیمی شا ڕێکخراوەکانی حیزبی لە کوردستان دامەزران، لە سەرەتادا لە ناوچەکانی دیکەوە پێشمەرگە ڕوویان لە هەوشار کرد، بەڵام هەوشار پاش ماوەیەک هێز و کۆمیتەی خۆی دامەزراند و هێزی قارەمانی هەوشار لە ماوەی ٤ ساڵدا، زۆر زوو گوڵی کرد و لە زۆر بەربەرەکانی قارەمانانە دژی هێزەکانی ڕێژیم فیداکاری نواند.

لە مانگی جۆزەردانی ساڵی ١٣٦١ کاتێک ناوچەی هەوشار گیرایەوە، حیزب بەشێکی زۆر لە پێشمەرگەکانی ئەوێی بەرەو ناوچەی سەردەشت نارد و ساڵی دواتر هێزی هەوشار گەڕایەوە ناوچەی خۆیان و لە ماوەیەکی کەمدا و بە چەند عەمەلیاتی سەرکەوتووانە لە پارێزگای زەنجان خەویان لە چاوی دوژمن زڕاند و ناوی پێشمەرگەی حیزبی دێموکراتی کوردستانیان لە هەموو ناوچەدا خستەسەر زار.

ڕێژیم پیلانی دەگێڕا تا قەرەبووی شکستە یەکلەدوای یەکەکانی خۆی بکاتەوە و بۆ ئە مەبەستە فەرماندەرانی سپای پاسداران لە هەوشار، لەگەڵ بەرپرس و فەرماندەزانی پارێزگای ورمێ و لەگەڵ سپای پارێزگاکانی

هاوسنووری هەوشار وەک زەنجان و سنە، لە هاتووچۆ و ڕاوێژدا بوون. پاشان بڕیار درا بە هەموو ئیمکاناتی بەردەستیان لە ئاسمان و زەوی و بە هێزێکی پۆشتەوپەرداخ هێرش بکەنە سەر هێزی هەوشار. بڕیار ئەوە بوو کە یەک پێشمەرگەش نابێ بە سلامەت دەربچێ.

ڕۆژی ٢٨ی ڕێبەندان دوژمن پەلاماری گوندی کووپەقڕان لە ٤٠ کیلومیتریی شاری تیکابی دا، بەڵام لەم بەرەیەدا پێشمەرگەکان هێزەکانی دوژمنیان تێک شکاند و ژمارەیەکی بەرچاویان لێ کوشتن و کەلاکی زۆر لە کوژراوەکانی دوژمن و چەک و چۆڵ و تەقەمەنیی شەڕیان کەوتە بەردەستی پێشمەرگە و چەند ماشێنیان سووتێندران.

دوانیوەڕۆی ئەو ڕۆژە هێزی تازەنەفەسی ڕێژیم هێرشی کردەوە سەر هێزی پێشمەرگە و لە دەرەوەی گوندی کوپەقڕان شەڕێکی قورسی دەستەویەخە دەستی پێ کردەوە. پێشمەرگەکان بۆ ڕۆژی ٢٩ی ڕێبەندان بەرەو گوندەکانی کوروز، قاشوخ، کووچەتەلا، دارتوو و ئاخچی داگەڕان و لەو لاشەوە هێزەکانی ڕێژیم کوژراو و برینداراەکانیان بەرەو شاری تیکاب ڕاگوێست و هێزی یارمەتیدەری ڕێژیم لە بیجاڕ، زەنجان، دیواندەرە،ساینقەلا، میاندواو، سەقز و بۆکان گەیشتنە شەڕگە تا شەڕەکە لە بەرژەوەندیی خۆیاندا تەواو بکەن.

چەند دەستە لە پێشمەرگەکان ڕۆژانی ٢٩ بۆ ٣٠ ڕێبەندان لە گوندی دارتوو دەبن و ڕێژیم لە چوار دەورەوە هێرشیان دەکاتە سەر. بەیانیی ڕۆژی ٣٠ی ڕێبەندان شەڕ دەست پێ دەکا و پێشمەرگەکان کە لە دەوروبەری ئاوایی سەنگەریان گرتبوو بە هۆی فشاری بەکرێگیراوان سەنگەریان دەگەواستەوە بۆ نیو کۆڵانەکان و نێو ماڵەکان. ئیتر پێشمەرگە لە نێو گوندی دارتوو بە پشتیوانیی خەڵکی ئاوایی بڕیاری شەڕی مان و نەمانیان دا.

هێزی کۆماری ئیسلامی لە هەر چوار لاوە گەمارۆی پێشمەرگەیان دا. لە لایەکی دیکەشەوە بەشێکی سروشت و ژینگەی ئەو گوندە، واتە چۆمی سارۆخ گەمارۆی گوندەکەی دابوو و وەک یارمەتیدەر و هاوکاری دوژمن دەوری دەگێڕا، بەڵام تێکۆشەرانی دێموکڕات لێبڕابوون کە ناویان بە سەربەرزی بمێنێتەوە و سەر بۆ دوژمن نەوی نەکەن. بۆیە لە نێو ماڵەکان و سەر بانەکان و کۆڵانەکان و نێو مزگەوت و حەوزی مزگەوت و سەرکانیی گوند سەنگەریان گرت و سوێندیان دەخوارد و بەڵێنیان بە یەکتر دەدا هەتا ئاخرین فیشەک شەڕ بکەن.

شەڕ تا گەرمتر دەبوو لاشەی کۆنەپەرستان زیاتر دەکەوت و لەو لاشەوە ماڵ بە ماڵ و کۆڵان بە کۆڵان پێشمەرگە و

پاسدار دەستەویەخە تێکەڵ دەبوون. هەر پێشمەرگەیەک کە شەهید دەبوو دەستبەجێ لاوێکی ئاوایی چەکەکەی هەڵ دەگرت و بە خستنی لاشەی هێزی دوژمن تۆڵەی شەهیدە قارەمانەکەی دەکردەوە.

هەر پێشمەرگەیەک لاوێکی ئاوایی لەگەڵ بوو. «ئیرەج برومەند» کە بە دەیان کەلاکی بەکرێگیراوەکانی ڕیز کردبوو، کاتێک یەک لە هێزەکەی دوژمن لە پشتەوە بە خەنجەر لێی دا و شەهیدی کرد، دەسبەجێ ئەو لاوەی لەگەڵی بوو تاوی دایە چەکەکەی و جەندەکی پاسدارەکەی خست و دەمودەست تۆڵەی شەهید ئیرەجی کردەوە.

دوژمن بەردەوام بە بلێندگۆ داوای لە پێشمەرگەکان دەکرد خۆ بەدەستەوە بدەن و داوایان لە خەڵک دەکرد پێشمەرگەکانیان ڕادەست بکەن، بەڵام تەنیا خۆیان ماندوو دەکرد. لە بەرەیەکی دیکەی شەڕەکەدا دەستەیەکی دیکەی هێزی هەوشار لەلای قەڵای زێویە و گوندی قەرەناو بەرەنگاری هێزی دوژمن بوونەوە و زەبرێکی کوشەندەیان لێ دان. ئەو شەڕە تا کاتژمێر ٩ی شەوی خایاند و کەلاکی زیاتر لە ٥٠٠ کەس لە هێزەکانی ڕێژیم لە شەڕگەدا بەجێ ما، بەڵام ئەو حەماسەیە بە خوێنی ١٩ پێشمەرگە وەدی هات و ١٢ پێشمەرگەش کە بە دیل گیرابوون، چەند مانگ دواتر و لە گەڵاوێژی ١٣٦٣دا لە تیکاب ئێعدام کران. لەو شەڕەدا هەروەها چەند ماڵ لە گوندی دارتوو بە تەواوی سووتان، چەند خانوویەک ڕووخان و ٣ کەس لە خەڵکی ئاوایی شەهید بوون.

لەو بەرەنگارییەدا چەند خاڵی گرینگ هەیە،

یەکەم؛ ئازایەتی و گیانبازیی پێشمەرگە کە سەر نەوی ناکا بۆ دوژمن و بە گیانی خۆی حەماسەکان دەنووسێتەوە،

دووهەم: هاوکاریی خەڵک و پێشمەرگە کە هەمیشە دوژمن زراوی لێی چووە.

بەسەرهاتی عەمەلیاتی دارتوو ئەم ڕۆژە تەواو نەبوو. هێزی هەوشار دوای ئەو ڕووداوە چەندین عەمەلیاتی سەربەرزانەی دیکەیان بە یادی شەهیدانی دارتوو بەڕێوە برد و بە ڕێژیمی کۆماری ئیسلامییان سەلماند کە هێزی هەوشار هەروا خۆڕاگر و لە شکان نەهاتووە.

(لە ژمارەی ٧٢٥ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٧ی مای ٢٠١٨

«مازوار» و تۆمارکردنی سەروەرییەکی مێژوویی

ڕەنگدانەوەی ویست و داخوازییەکانی خەڵکی کوردستان لە بەرنامەی سیاسیی حیزبی دێموکراتی کوردستاندا و هەڵبژاردنی ستراتیژی و تاکتیکی گونجاو و گرتنەپێشی سیاسەتێکی ئوسوولی و مەنتیقی لەلایەن حیزبەوە، بۆتە هۆی ئەوەی کە کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان بە چەشنێکی بەرین پشتیوانی لە حیزبەکەیان بکەن. ئەو پاڵپشتییە لەو ڕاستییەوە سەرچاوە دەگرێ کە حیزبی دێموکراتی کوردستان بە درێژایی تەمەنی خۆی توانیویەتی کاریگەریی لەسەر کۆمەڵی کوردەواری دابنێ بە جۆرێک وەک چۆن زۆر لێکۆڵەر و کەسانی خاوەن ڕا دەڵێن، مێژووی ئەو سێ چارەگە سەدەیەی دوایەی گەلی کورد لە ڕۆژهەلاتی کوردستان، کەم و زۆر هەمان مێژووی حیزبی دێموکراتە و مێژووی تەمەنی ئەم سێ چارەگە سەدەیەی حیزبی دێموکراتیش مێژووی گەلی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانە.

لە وەها دۆخێکدا بە هەبوونی تەشکیلاتی بەهێز و لەخۆبوردوویی پێشمەرگە و حوزووریان لە نێو خەڵکدا، دەکرێ پێوەندیی نێوان خەڵک و حیزبەکەمان بەهێزتر بکەین و لە هێز و توانای خەڵک زیاتر کەلک وەربگیرێ. ئەوەش دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کە حیزبەکەمان لەنێو کۆمەڵانی خەڵکدا ڕەگ و ڕیشەی بەهێزی داکوتاوە و تەنانەت زۆر جار لە کاتی زۆر هەستیاردا ئەو پێوەندییانە تینوتاوێکی بەگوڕیان داوە بە ڕەوتی خەباتی ڕزگاریخوازانەی حیزب و گەل.

نموونەی فیداکاری و پێوەندیی نەپساوەی خەڵک و پێشمەرگە لە شەڕ و بەرگریی قارەمانانەی پێشمەرگەکانی حیزبی دێموکرات و پارێزەرانی کۆنەپەرستی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا دەردەکەوێ. لە لاپەرەی هەگبەی شاخ و شۆڕشی ئەمجارەدا باس لە حەماسەیەکی هێزی پێشمەرگە و پشتیوانیی خەڵکی نیشتمانپەروەری ناوچەی سەقز دەکەین.

ڕۆژی ٨ی خەزەڵوەری ساڵی ١٣٦٥ی هەتاوی حەماسەیەکی کەم وێنە لە دەرەنجامی شەڕێکی سەخت و خوێناوی لە نێوان هێزی پێشمەرگەی دێموکرات لەلایەک و هێزی داگیرکەری کۆماری ئیسلامی لەلایەکی دیکەوە خوڵقا. شەوی پێشتر پێشمەرگەکانی مەڵبەندی دووی کوردستان بۆ پشوودان ڕوویان لە ئاوایی «خورمتا» کردبوو. پێشمەرگەکان

پاش دامەزران لە نێو ئاواییدا هێزی کەمین و چاوەدێریان بۆ شاخەکانی پشت ئاوایی نارد. لە کاتژمێری 6ی بەیانی لەلایەن کەمینی هێزی پێشمەرگەوە هەست بە هێرشی بەربڵاوی دوژمن کرا، ئەوانیش فەرماندەکانی خۆیان ئاگادار کردەوە کە دوژمن کەوتۆتە جموجۆڵێکی زۆر و گەورەوە. نیو سەعات دواتر و لە کاتێکی گونجاودا قارەمانانی گەل دەستێکی باشیان لە دوژمن وەشاند. شەڕ تا سەعاتی ٩ی بەیانی لە دەوروبەری گوندی خورمتا و بەرزاییەکانی بەردەوام بوو. بە شکانی دوژمن شەڕ بەرەو بەرزاییەکانی وەرێنانی و شاخی ڕووش گوازرایەوە.

تێکۆشەرانی دێموکرات کە زەبرێکی باشیان لە دوژمن دابوو خۆیان سازمان دایەوە و لەو بەرزاییانە سەنگەریان گرتەوە و چاوەڕوانی جموجۆڵ و پەلاماری هێزی کۆنەپەرستی مانەوە. لە لایەکی دیکە هێزی بەزیوی کۆماری ئیسلامی بە دەیان ماشێنی پڕ لە چەکدار و بە چەک و چۆڵی تەیارەوە و بە پشتیوانی سێ هێلیکۆپتێڕ هاتنەوە مەیدانی شەڕ و دەستیان بە پێشڕەوی بەرەو سەنگەری پێشمەرگەکان کرد. هێزی زۆر بەڵام بێ وورەی کۆماری ئیسلامی هەموو جارێ کە لە سەنگەری پێشمەرگەکان نزیک دەبوونەوە، لەگەڵ بەرەنگاریی قارەمانانەی هێزی پێشمەرگە بەرەوڕوو دەبوونەوە و کوڕانی دێموکرات لێیان ڕادەسان و هێزی دوژمن بە ژمارەیەک کوژراو و بریندارەوە بەرەو دواوە هەڵدەهاتنەوە. شاخی ڕووش بەسەر شاری سەقزدا دەڕوانێ و، بەشێک لە خەڵکی ئەو شارە بە چاوی خۆیان دەیاندی کە قارەمانانی گەل چۆن لە بەرامبەر لافاوی ئینسانی بەڵام بێ وورەی کۆماری ئیسلامیدا ڕاوەستابوون. پاش هەر شکستێک، هێزەکانی دوژمن بە ئاوری تۆپ و خۆمپارە و ڕاکێتی هێلیکۆپتێر سەنگەری هەڵۆکانی نەکەرۆز و سورووسات و چلچەمەیان ئاورباران دەکرد. شەڕ تا کاتژمێری ٥ی ئێوارێ بەردەوام بوو، پاش ١١ سەعات شەڕی قارەمانانە و لە کاتێکدا تۆپخانەی دوژمن بە بەردەوامی سەنگەری کوڕانی دێموکراتی دەکوتا، سەرکەوتنێکی گەورە بۆ پێشمەرگەکان وەدەست هاتبوو، بەڵام بەداخەوە لە ئێوارێدا حەکیم ڕەزایی، بەرپرسی مەڵبەندی ٢ی کوردستان کە بەردەوام لە سەنگەرەکانی پێشەوەدا شەڕی دەکرد لە گەڵ دوو پێشمەرگەی دیکە شەهید بوون و چوونە ڕیزی کاروانی نەمرانەوە.

ئەوەی جێگای سەرنجە ئەوەیە کە قارەمانانی دێموکرات پاش ١١ سەعات شەڕ و بەربەرکانی لە بەرامبەر هێزی بێ ئەژماری دوژمن، سەرشۆڕییەکی گەورەیان نسیبی دوژمن کرد. پاش تەواوبوونی شەڕ هێزی پێشمەرگە لەبەر ئەوەی پاش ڕۆژێک شەڕ کردن و هۆی لەبەردەستدابوونی چەند شەهید و کۆمەڵێک بریندار کارێکی ئاسان نەبوو لە شەڕگە دەرباز ببن؛ بەڵام هەر بە پشتیوانیی خەڵکی ئەو ناوچەیە، لەو دەقەرە خۆیان حەشار دا و ناوچەکەیان جێ

نەهیشت. بەڵام ڕۆژێک دوای شەڕەکە، دەبێ شاردنەوەی ئەو تێکۆشەرانە وەک لاپەڕەیەکی زێڕین لە پشتیوانیی خەڵکی کوردستان و لێرەدا گوندی «مازوار» بۆ هێزی پێشمەرگەی دێموکرات بنووسرێتەوە. خەڵکی باشیان دەزانی پێشمەرگە پارێزەری ئەمنییەت، شەڕەف و کەرامەتی ئەوانە و گیانی خۆی بەختی ئامانجەکانی نەتەوەکەی دەکا و ئازایانە گیانی لەسەر بەری دەستی داناوە تا لە ڕێگای نیشتماندا بیکاتە قوربانی، بۆیەش هەمیشە بە چاوی قەدرەوە لە پێشمەرگەیان ڕوانیوە و هاوکارییان کردوون.

بەڵێ... پێشمەرگەکانی مەڵبەندی دووی کوردستان توانییان لە نێو خەڵکی قارەمانی مازوار، بێ فیشەک، ماندوو و شەکەت و هیلاک، بە چەندین بریندارەوە، تەنانەت سەرەڕای بوونی پایەگای هێزەکانی ڕێژیم لە پشت ئاوایی، لە نێو خەڵکی خۆیاندا بمیننەوە و بحەسێنەوە. هەڵبەت ئەگەرچی لەو شەڕە قورسەدا سێ پێشمەرگەی قارەمان شەهید بوون بەڵام دەرکەوت کە بە لێکگرێدان و پێوەندیی خەڵک و هێزی پێشمەرگە هیچ هێزێک ناتوانێ بە چۆکیان دابێنێ. ئەو پێوەندییە ئەو ڕاستییە دەردەخا کە بڵێین خەڵکی کوردستان هەموو کاتێ دینامیزمی سەرەکیی خەباتی گەلەکەمانن و تا سەرکەوتنی یەکجاریش لە ڕیزی پێشەوەی خەباتدا دەمێننەوە.

(لە ژمارەی ٧٢٦ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٢١ی مای ٢٠١٨

داستانی خۆڕاگریی "حەڵبێ" و "کۆیکان"

گەلی کورد لە ئێران و بەشەکانی دیکەی نیشتمانی کوردستان دەیان ساڵە لە خەبات و تێکۆشانی لە پێناو دەستەبەرکردنی ماف و ئازادییەکانی بەردەوامە و بۆ پاراستنی مەجوودییەتی خۆی خەبات دەکا. مێژووی خەباتی کورد تا بڵێی خوێناوی و پڕ قوربانیدان بووە، بەڵام ئەم کاروانە تا ئێستاش نەگەیوەتە سەر مەنزڵ و کوردستان ئێستاش لە سەنگەری خەبات بۆ ماف و ئازادییەکانی دایە. ئێستاش هەوڵی تواندنەوە و نەهێشتنی دەدرێ و حاشا

لە شوناس و پێناسی نەتەوەیی دەکرێ. ئێستاش هەر جینایەت و کوشتارە لە شێوەی جۆراوجۆر لە دژی کورد دەکرێ و هەمدیسان، ئێستاش هەر داستانی حەماسەیە لاوانی ئەو نەتەوەیە لە سەنگەری خەباتدا دەینووسنەوە و هەر لاپەڕەی شانازییە دەیخوڵقێنن. کوردستان لە چوار دەیەی ڕابردوودا سەنگەری لەگیرانەوە نەهاتووی خەبات و مافخوازی دژی کۆماری ئیسلامی بووە و نە سەرکوت و نە کوشتار و نە هەوڵی تواندنەوە کۆڵیان بە ڕوحی خەباتگێریی کورد نەداوە.

بیرەوەرییەکان و فیداکاریی هێزی پێشمەرگە هێندە زۆرن کە نە لە ئەژمار دێن و نە لە گێڕانەوە، بەتایبەتی ئەگەر بە ناخی ئەو ڕۆژە سەختانەدا شۆڕ بینەوە و بەربەرەکانی و هەڵمەتبردن و قارەمانەتیی هێزی پێشمەرگەی کوردستان لە سەنگەری بەرگری لە ماف و ئازادییەکانی خەڵکی کوردستان بنووسینەوە، زۆر خاڵی گرینگ بەرچاو دەکەون. ئەگەر بە وردی لاپەڕەکانی مێژووی دەیان ساڵەی خەباتی نەپساوەی ئاشکرا و نهێنیی حیزبی دێموکراتی کوردستان هەڵدەینەوە و، بە ڕابردووی پڕ لە شانازیی ڕۆڵە تێکۆشەرەکانیدا بچینەوە، بە ڕوونی بۆمان دەردەکەوێ کە تێکۆشەرە ئەرکناس و نیازپاکەکانی ئەو نەتەوە خۆڕاگرە، بۆ گەیشتن بە ئامانجی بەرزی شەهیدان، چۆن دەستیان لە ژیانی ئاسایی خۆیان هەڵگرتوە و، تەنانەت لە گیانی خۆشیان مایەیان داناوە.

لە سەرەتای دەیەی ٦٠ی هەتاویدا ڕێژیمی تازە بەدەسەلات گەیشتووی کۆماری ئیسلامی بۆ داسەپاندنی هەیمەنەی خۆی لە کوردستان و بەتایبەتی لەو ناوچانەی کە کورد و ئازەری بە یەکەوە لە شار و گوندەکان دەژیان، خەڵکی کوردی بە تەواوی لەژێر فشار نابوو، هەر بۆیەش هەر ڕۆژێ لە شوێنێک و جێگایەک بە مەبەستی چاوترساندنی ڕۆڵەکانی کورد خەڵکی بێدیفاعی قەتلوعام و دەربەدەر دەکردن.

کۆماری ئیسلامی تەنیا لە ماوەی دوو ساڵی سەرەتای دەسەڵاتی نگریسی خۆیدا، لە دەیان گوندی کوردستانی بە شێوەیەکی بێبەزییانە و دڕندانە حەولی سڕینەوە و پاکتاوکردنی کوردی دا و، دەیان جینایەتی سامناکی خوڵقاند کە ڕووداوی «حەڵبێ» و «کوێکان» یەک لەوانە.

کۆماری ئیسلامیی ئێران ڕۆژی ٢١ی خاکەلێوەی ساڵی ١٣٥٩ بە هێزێکی بێئەژمار هێرشی کردە سەر گوندەکانی «حەڵبێ» و «کۆیکان« و «یونسلیان» لە ناوچەی سندوسی نێوان نەغەدە و شنۆ. ئامانج لەو هێرشە

چاوترسێنکردنی خەڵک و کوشتوبڕیان بە تاوانی مافخوازی بوو.

هێزە کۆک و پۆشتەکەی کۆماری ئیسلامی بە تانک و تۆپ و چەکدارێکی زۆرەوە بەتەما بوون جنایەتێکی دی لە چەشنی ئەوانەی لە قارنێ، بایزاوێ، کەرێزەی شکاکان کردیان، دووپات بکەنەوە، بەڵام پێش ئەوەی دەستیان بە خوێنی پاکی ڕۆڵەکانی کورد سوور بێ، پێشمەرگەی هەڵتوڵاوی نێو کۆمەڵانی خەڵک لە ناوچەکانی شنۆ و نەغەدە لە هێزی دوژمن ڕاسان و هەڵۆئاسا لە هێزی دوژمن ڕۆهاتن و تامی تاڵی شکستیان پێ چێشتن.

شوێنی شەڕەکە هەمووی پێدەشت و تەنیا چەند تەپۆڵکەیەک دەوری گوندەکەی گرتبوو؛ هێزی پێشمەرگەکان دوای ئاگاداربوون لە پیلان و مەبەستی ڕێژیم، لە ماوەیەکی زۆر کورتدا خۆیان سازمان دا و ڕێگاکانی هاتوچۆی سەر جاددەی نەغەدە ـ شنۆیان کە بۆ لای ستوونی دوژمن دەچوون کۆنترۆڵ کرد و، تیمی هێرش بە فەرماندەیی محەممەد عەلی پیرێژن هەڵمەتەکەی دەست پێ کرد. لە ماوەی کەمتر لە سێ سەعاتدا ستوونەکە بە تەواوی تەفروتوونا کرا. لەو هێرشەی شێرەکوڕانی دێموکراتدا کێوی پیر ناسر، ملانەی مریشک قڕان، کۆتایی کێوی پادار کە دەکەوێتە نێوان گوندەکانی «دووریە» و «حەڵبێ» لە هێزی داگیرکەر پاکرانەوە. هێزی دوژمن بە جۆرێک کەوتە گەمارۆوە بڕستیان لێ بڕا. ئەوان کە بۆ قەڵاچۆکردنی ئەو گوندانە هاتبوون، هەر زۆر زوو تاڵەواری مەرگیان چێشت. دەیان کەس لە هێزەکانی ڕێژیم کوژران و بریندار بوون و ئەوەش کە گیانی دەرباز کرد، ئێستاش لە ناوهێنانی ئەو شکستە ترس و خۆف دایان دەگرێ.

دوانیوەڕۆی ئەو ڕۆژە ستوونێکی گەورەی دیکە بە هاواری هێزی شکستخواردووی ڕێژیم هات. کە ئەویش لەسەر جادەی نەغەدە - شنۆ، واتە لەبەر دەرگای قاوەخانەی قەڵاتان کە کەوتە کەمینی پێشمەرگەکان. ئەم ستوونەش لە هێزەکانی پشتیوانی دوژمن لە ماوەیەکی کەمدا لێک هەڵتەکان. ئەوەی توانی بە وەخت خۆی دەرباز بکا بە زیندوویی دەرچوو و ئەوانی دیکەش بە دەردی ستوونی یەکەم چوون.

خوێنبایی ئەو سەرکەوتنە مەزنە لە پاش ١٢ سەعات شەڕی قارەمانانە سێ شەهید بوو. سێ تێکۆشەری کورد بە ناوەکانی محەممەد کوردنژاد ناسراو بە محەممەدی عەلی پیرێژن کە فەرماندەری لک و خەڵکی گوندی زمێی شنۆ بوو؛ هەروەها حەسەن ڕەجەبی خەدەمەی بازووکا، خەڵکی گوندی شێخانی شنۆ، و خەلیل نەخشینی، پێشمەرگە و خەڵکی گوندی گەلازی شنۆ کە بە خوێنی خۆیان حەماسەیەکی مێژوویی و لەبیرنەکراویان بۆ خۆیان و نەتەوەکەیان

تۆمار کرد.

(لە ژمارەی ٧٢٧ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٦ی جوونی ٢٠١٨

شەڕەفی مردن بە سەر خیانەتدا

هەموو ڕاپەرینێک یا بزووتنەوەیەکی نەتەوایەتی، یا کۆمەڵایەتی لە پێناو قازانج و بەرژەوەندیی خەڵکدا درووست دەبێ یا بڵێین ڕوو دەدا. بەو پێیە و بۆیەش ڕۆڵەکانی ئەو نەتەوە بەشخوراوە بە هی خۆیانی دەزانن و لە هەموولایەکەوە یارمەتی بۆ بەهێزبوونی دەدەن. ئەوە لە زۆر وڵاتان دیتراوە نەتەوەیەکی زۆڵملێکراو و کەم دەرەتان بەگژ حکومەتێکی زۆردار و تەیار لە هەموو بارێکەوەدا دەچێتەوە و پاش بەرەنگارییەکی زۆر لەئاکامدا یا بە چۆکی دادێنێ و سەرکەوتن مسۆگەر دەکا، یا بەهۆی ئەو فشارانەی لەسەری درووست دەکا، لە ڕێگای دیکەوە چارەسەری پرسەکەی دەکا. بۆ ئەوەش دوو هۆکاری گرینگ هەیە. یەکەم؛ ئەوەی داخوازیی ئەو گەلە ئەوەندە بەرحەق و ڕەوایە کە لەگەڵ دادپەروەری گونجاوە و ڕێک دەکەوێ. دووهەم؛ هێزی خەڵکە کە پشتیوانی جووڵانەوەیە و، ئەگەر ئەو جووڵانەوەیە لە نێو هەناوی کۆمەڵانی خەڵک هەڵقوڵابێ هێز نیە کە تێکی بشکێنی و ناتوانێ لە مەیدانیش دەری بکا. لەوانە هێندێک جار پاشەکشەیەکی تاکتیکی بکا بەڵام لەبران نەهاتوویە.

لە شۆڕشی ئەو قۆناغەی نەتەوەی کورد لە ماوەی دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامیدا دەتوانین باس لەوە بکەین کە حیزبی دێموکرات لە چلەپۆپەی ئەو خەباتەدا بووە و جووڵانەوەی خەڵکی کوردستان ڕیشەی لە نێو دڵ و هەناوی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان دایە. ئەگەر بە وردی لێی بڕوانین ئەو مانایە دەگەیەنێ کە حیزبی دێموکراتی کوردستان داخوازیی ڕەوا و لە مێژینەی نەتەوەکەی لە بەرنامە و پرۆگرامی خۆیدا گونجاندوە و بۆ وەدیهێنانی خەبات دەکا و لەم ڕوویەوە خەڵکی کوردستانە کە بەرنامەکەی بە ئاوێنەی باڵانوێنی ئاوات و ئارەزووی خۆیان دەزانن و لە دەوری کۆ دەبنەوە.

هەر لەو قوناغەی دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامیدا حیزبی دێموکرات دەیان ساڵە بە شێوەیەکی فیداکارانە و سەربەرزانە، بەتایبەتی لە دەیەی ٦٠ و٧٠ دا بە شێوەی خەباتی چەکدارانەدا بەرگریی لە گەلەکەی کردوە و بەدژی درەندەترین ڕێژیمی سەردەم وەستاوەتەوە. هەر لەو ماوەیەدا بە هەزاران پێشمەرگە و سەدان کادری لێهاتوو، دەیان فەرماندەی بە توانا و چەندین کادری ڕێبەری تەنانەت سەرکردەکانی گیانی خۆیان بەخشیوە.

بۆ «هەگبەی شاخ و شۆڕش»ی ئەمجارەمان هەنگاو بەرەو دالاهۆی سەربەرز هەڵ دێنینەوە. دالاهۆ ماوەیەک بوو بێ تێکۆشەرانی دیموکرات بوو، خەلک هەموو تینووی دیتنیان بوون. چوار قارەمانی مەیدانی خەبات وتیکۆشان، حەسەن مەقسوودی ناسراو بە کاکی حەسەن، ئەردەشیر خوسرەوی، فروغ خزری و حەسەن سەلیمی ڕەخت و تفەنگ و کۆڵەباری پێشمەرگانە لە خۆیان دەدەن و چیا و دۆڵ و شیو و بەندەن و گوندەکانی ناوچەی دالاهۆ بەسەر دەکەنەوە و لەگەڵ خەڵکی ئەو دەڤەرە هەناسەکانیان دەگۆڕنەوە تا وزەیەکی بەهێزتر بە خەڵکی ئەو ناوچەیە بۆ خەبات وتیکۆشان ببەخشن. ئەگەر ورد بڕوانینە سەفەری ئەو چوار قارەمانە بۆمان دەردەکەوێ هەر ڕووداوێک و ناوچەیەک و یا دیاردەیەکی مێژوویی خاوەنی هەلومەرجی تایبەتی خۆیەتی. خەبات و تێکۆشانی کادرە خەباتگێرەکانی حیزبی دیموکرات لە ناو خەڵکی خۆیان لە کوردستاندا، بە درێژایی تێکۆشانیان ڕووداوی زۆر دڵهەژێن و تاڵی بە خۆیەوە دیتووە و لەنێو ئەو کار و ئەرکانەی کە ئەوان بە درێژایی ڕۆژ و مانگ و ساڵ لەنێو کۆمەلانی خەڵک بە ئەنجامیان گەیاندوە، هەر جارێ لە شوێنێک کرمی نێوخۆ، وەک کەڵەی بێستان سەری دەر هێناوە و بۆتە بەربەست لە کار و تێکۆشانیان و تەنانەت گیانیشیان لێ ستاندوون. هەر لەو دیدگایەوەیە کە دوژمنانی کورد لەوە گەیشتوون کە «دار هۆرەی لە خۆی نەبێ ناقەڵەشێ». ئەو وتەیەی سەرەوە بۆتە هۆی ئەوە زۆر جار داگیرکەران لە هێندێک خەڵکی کاڵفام و ساویلکە کەلک وەربگرن و ئەوان وەک چاوساغ پێش دوژمن کەوتوون یان خۆیان ڕۆڵەکانی ئەو نەتەوەیان لە داو خستووە و شەڕی پێشمەرگەیان کردوە و شەهیدیان کردوون. بەڵێ... خۆفرۆشی و جاسووسی زەبری گەورەی لە پەیکەری حیزبی دێموکرات و جووڵانەوەی کورد داوە.

ئەو چوار تێکۆشەرە بێ پسانەوە بۆ بردنی پەیام و سیاسەتی حیزب بۆ نێو خەڵک، بۆ دیدار نوێکردنەوە لەگەڵ هەموو تەیفەکانی نێو کۆمەڵگە لەو ناوچەیە و هەروەها لەقاودانی سیاسەتی پیلانگێریی کۆماری ئیسلامی کاریان دەکرد و شەو و ڕۆژ بێ پسانەوە گوند بە گوند و دوور لە چاوی خائینان تێکۆشانی سیاسیی خۆیان بەڕێوە دەبرد.

ئێوارێی ٣٠ی پوشپەڕی ساڵی ١٣٧٣ بوو. ئەوان پاش پشوودانێک بە نێو تەلان و گاشەبەردەکانی دالاهۆ ڕێگایەکی باریک دەبڕن. بەرە بەرە شەو دەزرینگایەوە کە ڕوویان لە شوێنێک کرد بە ناوی «سیاوانە» بێخەبەر لەوەی پیلانی خائینانە لەو شوێنە خۆی لێ ملاس دابوون. ئاخر ئەوان بۆ کاری حیزبی و بەپێی ئەو متمانەیەی پێشتر بوویان ڕوویان لەو شوێنە کردبوو.

ڕۆڵەکانی نیشتمان ماندوو، و خاوەن ماڵ بەپیلان و مەخابن بۆ پێشمەرگەکان جێگای باوەڕ، کارێک کە بە کەم کەس هەڵدەسەنگیندرا. قسە ئەوەیە کە ڕابردوو و تێکۆشانی ئەو چەند کەسە جێگای شک وگومانی نەهێشتبۆوە. بەرخ سەر بڕا، قاورمە دروست کرا، نان خورا و پاش تەواوکردنی هەموو کارەکانی حیزبی خاوەن ماڵ خۆی و براکەی وێڕای تێکۆشەرانی دێموکرات بەرە شوێنی مانەوەی بەیانی ملی ڕێگایان گرت. لەشوێنی مانەوە کە جێگایەکی زۆر سەخت بوو، ڕەخت وتفەنگ دەکەنەوە تا پشوو بدەن. دوو برای خائین بۆ گەیاندنی مەبەستە گڵاوەکانیان پێشنیار بە ڕۆڵەکانی گەڵ دەکەن کە چونکی ئەوان ماندوون پشوو بدەن تا بەیانی تاو دەردەکەوێ... بەڵام ئەی هات تێکۆشەرانی دێموکرات ئەوەی کە قەت لەبیریان نەدەچوو لە بیریان کرد و بێخەم پاڵیان داوە و دوو برای خائین لە بەرەبەیاندا و لە کاتێکدا پێشمەرگەکان لە خەودابوون بەربوونە گیانی ئەو تێکۆشەرانە و هەر چواریان شەهید کردن. ئەو تێکۆشەرانە سەمبولی خەبات، فیداکاری، خۆماندووکردن و خۆپێگەیاندن بوون. ئەوان بە کاری بەردەوام، بە خۆ لەمەترسی هاویشتن، بە پابەندبوون لەسەر ڕێبازی شەهیدان هەر لەڕاستیشدا ئەوەی پێیان کرا لەو ساڵە سەختانەی خەباتی چەکداریدا کردیان بۆ ئەوەی کورد هەنگاوێک لە ئامانجەکانی نیزیک بێتەوە.

دەڵێن «ئاشی شۆڕش بە خوێن دەگەڕێ»، ئەوە زۆر ڕاستە، بەڵام ئەو شۆڕشە لەبەر ئەوەی هێزی سەرەکیی خۆی لە نێو زەریای بێبڕانەوەی کۆمەڵانی خەڵک هەڵێنجاوە توانیویەتی لە هەموو شێوەکانی خەبات کەڵک وەربگرێ و لەسەر پێی خۆی بوەستێ و هەر دڕکی چاوی دوژمنان بێ. هەر ئەوەی کە دوو ساڵ دواتر یەکێک لەو خائینانە بەدەستی تێکۆشەرانی دێموکرات بەسزای خەیانەتی خۆی گەیشت، نیشانەی ئەو ڕاستییەیە کە ئاماژەم پێکرد.

لە ژمارەی ٧٢٨ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٢٢ی جوونی ٢٠١٨

نەعرەتەی پێشمەرگە لە سوێسنایەتیی سەردەشتەوە

حیزبی دێموکراتی کوردستان و گەلی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان هەمیشە شانازی بەوە دەکەن کە لاپەڕەکانی مێژووی خەباتی چەند دەیەی شۆڕشگێڕانە و بێپسانەوەی ئەو بەشە لە کوردستان، بە بەرخۆدانی ڕۆڵە بەئەمەگەکانی نووسراوەتەوە. ڕابردووی خەباتی پڕ لە سەروەریی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، پڕاوپڕ لە قارەمانەتی و فیداکاریی کادر و پێشمەرگەکانیەتی و، لە پێناو وەدەستهێنانی ویست و داخوازە ڕەواو لەمێژینەکانیدا لە بەرامبەر سیاسەتی سەرکوتکەرانەی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیدا بە چۆکدا نەهاتووە و بە خوێن و قارەمانەتیی ڕۆڵە تێکۆشەرەکانی ئاڵای خەباتەکەی هەر شەکاوە ڕاگرتووە.

ئەو حیزبە لە دەسپێکەوە تاکوو هەنووکە لەو شانازییە مەزنە بێبەش نەبووە کە بۆ ڕزگاربوون لە کۆتوبەند و زنجیری بێدادی، گیانی پاکی باشترین ڕۆڵەکانی کردۆتە دەسمایەی خەبات و خوڕاگریی بێوچانی. مێژوویی پڕ لە شانازی و پڕ سەروەریی حیزبەکەمان بە کردەوە نیشانی داوە کە لە ڕابردووی خەباتی چەندین ساڵەی پڕ لە فرمێسک و خوێن و دارماڵ لە حەماسە و خۆڕاگریی خۆیدا، ئەم حیزبە خەباتکارە پشت ئەستوور بە پشتیوانیی هەمە لایەنەی خەڵکی کوردستان و هێزی باسک و دەست و مەچەکی ڕۆڵە فیداکارەکانی لەبەرانبەر ڕێژیمە دژ بە کوردە یەک لە دوای یەکەکانی زاڵ بە سەر وڵاتەکەماندا، درێژەی بە خەبات داوە و ماندوویی نەناسانە بەرەو تروپکی ڕزگاری هەنگاوی ناوە.

کۆماری ئیسلامی بۆ لەنێوبردنی دەسکەوتەکانی ئەو خەباتە خوێناوییە بەدرێژایی تەمەنی نگریسی خۆی دەستی لە پیلانگێڕی هەڵنەگرتووە و جیا لەوەی سیاسەتی ئاسیمیلەکردن و لەنێوبردنی حیزبی دیمۆکراتی گرتۆتەبەر. هەر لە سەرەتای دامەزرانیەوە بەبەردەوامی بۆ زەوتکردنی دەسکەوتەکانی گەلی کورد پەلاماری کردۆتە سەر خەڵکی کوردستان و هەر ڕۆژێ لە شوێنێ و ناوچەیەک، جینایەت و قەتڵوعام و دەربەدری و ئاوارەیی بۆ خەڵکی خۆڕاگری کوردستان خوڵقاندووە، هەر بۆیە لەبەرامبەر ئەم سیاسەتە نارەوایەی کۆماری ئیسلامی بووە کە ڕۆڵە ئازا و نیشتمانپەروەرەکانی کوردستان بۆ بەرگریی لە مان و مەوجوودییەتی خۆیان دەستیان بۆ چەک بردووە. یەکێک لەو پەلامارە دڕندانەیە، هێرشی مەغوولئاسا بۆ سەر ناوچەی سوێسنایەتیی سەردەشت بوو.

هێزەکـانی ڕێـژیم ڕۆژی ٢٥ی خەرمانـانی سـاڵی ١٣٦١ نـاوچەی سوێسـنایەتی سەردەشتیان بـۆ پەلامـار و جینـایەت قـوڵقێنی هەڵبـژارد. بەرەبەیـانی ئەو ڕۆژە ڕێـژیم بە هێزێکـی چەنـد سـەد کەسـی بە پشـتیوانیی تۆپخـانە و هێلیکۆپتیر پەلاماری ناوچەی سویسنایەتیی دا. ئەگەرچی پێشتر ڕێژیم لەو ناوچەیە چەند جار هێرشی کردبـووە سەر گوندەکانی شینویێ، بێزیلێ، گۆرانگا، وشترمل، توژەڵێ گەڵوو، زێوە، بناوە و بێشاسب کردبوو و تێک شکابوو، بەڵام دواجار ڕۆژی ٢٥ی خەرمانان دوژمن لە شاری سەردەشتەوە بە هێزێکی بێئەژمار و تەیار بە چەکی جۆراوجۆر و بە پشتیوانیی تۆپخانەیەکی قورس هێرشی کردە سەر ئەو گوندانە. لەبەرەی خەڵک و پێشمەرگەدا قارەمانەکانی هێزی موعینی و هێزی بەرگری بە سەر ١٥ دەستەدا دابەش بـوون و بڕیاریـان دا کە تـامی تـاڵی شکست بە هێـزی کۆنەپەرستی بچێژن و زەبری کاریگەریان لێ بوەشێنن؛ هەر بۆیە دوا بڕیار ئەوە بوو تا هێـزی دوژمن نەخەنە نێـو داوێکی گەورەوە باسی نەکەن.

تاریک و ڕوونی بەیـانیی ئـەو ڕۆژە لـە هـەموو قۆڵەکـان شـەڕ دەستی پێکرد و زۆری نەبـرد هێـزی زۆر و زەوەنـدی ڕێژیم شپرزە کرا. بە بەرزبوونەوەی خۆر لـە سـەعاتی ٩ی بـەیـانی ٣ هێلیکۆپتیری ڕێـژیم بـۆ پشتیوانی لە هێـزە بەزیوەکانیان هاتنە مەیدانی شەڕ، بەڵام نەیانتوانی لەبەر چەکی ڕۆڵەکانی دێموکراتدا خۆ ڕابگرن و شەڕگەکەیان جێ هێشت. سەرلێشیواوی و شپرزەیی هێزەکانی ڕێژیم بەجۆرێک بوو کە تۆپخانەکەشی وەستابوو. هێزی دوژمن ڕووی لە هەر لایەک دەکرد لەگەڵ هێزی پێشمەرگە و هێزی بەرگری ڕووبەڕوو دەبوو و تێک دەشکا.

شەڕەکە دوو ڕۆژی خایانـد و بە شکستی دوژمن کۆتـایی هـات. ئـەو هێـزەی ڕێـژیم کە بڕیـاری دابـوو خـەڵکی ئـەو ناوچەیە بەهێزی پێشمەرگەوە قەتڵوعام بکا، بەڵام بینی کە خەڵکی ناوچە و هێزی پێشمەرگە بوو دەرسێکی وایان دادان قەتیان لەبیر نەچێ و تاڵەواری مەرگیان پێ چێشتن. لەو بەربەرەکانییە قارەمانانەدا تەرمی سەدان کەس لە هێزی دوژمن لە مەیدانی شەڕدا بەجێ مان و ڕێـژیم هینـدە تـاسـابوو کە بـردنەوەی تەرمی کوژراوەکانیـان چەنـد ڕۆژی خایاند. لەو ماوەیەدا لە ڕێگەی ڕادیۆ کوردستانەوە ڕاگەیەندرا کە ئامبوڵانسەکان ڕێگەیان پـێ دەدرێ بێن و کەلاکی هێزە شکستخواردووەکەی ڕێژیم بەرنەوە.

پاش تەواوبوونی شەڕ و شکستی قورسی دوژمن، شەهید دوکتـور قاسملوو سـەردانی شـەڕگەی کـرد و پێناخۆشبوونی خۆی سەبارەت بە ژمارەی زۆری کوژراوەکانی ڕێژیم ڕاگەیاند و نەیشاردەوە کە ئەو سەدان کەسە بوونەتە قوربـانیی

سیاسەتی شەرخوازانەی کۆماری ئیسلامی دەرحەق بە گەلی کورد. هەڵبەت ئەو سەرکەوتنە بەهای خۆی هەبوو، بەهاکەش خوێنی ئاڵی و ژیانی پڕشکۆی پێشمەرگەیەک بە ناوی عەبدوڵلا هەمزەنیژاد ناسراو بە عەوڵای ماماغای بنوخەڵەف بوو.

شکستی هێزی کۆماری ئیسلامی لەو شەڕەدا لە چەند لایەنەوە جێگای سرنجە.

یەکەم، بەشێک لە بنکەی سەرکردایەتیی حیزب لەو ناوچەیە بوو و ڕێژیم پێی وابوو ئەگەر بتوانێ داگیری بکا خەباتی حیزبی دیموکرات خاشەبڕ دەکا کە بۆی نەچووە سەر.

دووهەم، بە داگیرکردنی ئەو ناوچەیە، دواتر دەست بە ڕەشەکوژی بکا و خەڵکی ناوچەی سوێسنایەتی وەک سەرووکانی و حەڵبی و نیەر دەربەدەر بکا، کە ئەو خەونە چەپەڵەشی نەهاتە دی و ئاکامی پێچەوانەی لێ کەوتەوە.

سێهەم، ڕێژیم بۆی دەرکەوت کە کە حیزبی دێموکرات بەهۆی ئەو پشتیوانییە بەرینەی لەنێو خەڵکی خۆیدا هەیەتی، ئەو هێزە نییە بتوانێ وەک هێزەکانی دیکە سەرکوتی بکا؛ وەک چۆن هەر بە پشتیوانیی ئەو خەڵکە چەندەکی سەدان کەس لە هێزەکانی لە شەڕگەدا بەجێ ما و نەیتدەتوانی بشیان باتەوە و، دواتر هەر لە ڕێگەی خەڵکەوە بۆ ئەوەی نەخۆشی لە ناوچەدا بلاو نەبێتەوە؛ توانیی دەستی پێیان ڕابگا.

(لە ژمارەی ٧٢٩ی"کوردستان"دا بڵاو بۆتەوە)

٧ی جووڵای ٢٠١٨

چەند تێبینییەک لە سەر وتووێژەکەی کاک بەهرام ڕەزایی

شەوی ڕابردوو لە سایتی کوردانە چاوم لە وتوویژێکی کاک بەهرام ڕەزایی کە باسی چونیەتی لە بەین چوونی گوردانی شوان لە جەریانی هەڵەبجەدا کرد، لە نێو قسەکانیدا چەند تێبینییەکم لا دروست بوو. بۆ ڕونبوونەوەی زیاتر ئاماژەیان پێ دەکەم.

ئیستا کە لەبەرەبەرەی نزیک بوونەوەی یادی کارەساتی هەڵەبجە نزیک دەبینەوە، جارێکی دیکە هەم سەرەخۆشی لەخەڵکی هەڵەبجە دەکەم، هەم لەبنەماڵەو هاوسەنگەرانی گوردانی شوان کە لەو جەریانەدا لە بەین چوون. من لەو چەند تیبینییەدا ناچمە سەر ئیشکالاتی ئەو کات کە کاک بەهرام بۆ خۆی بەشیکی باس کردوە. بەڵام لە پێوەندی لەگەڵ حیزبی دیموکرات دا قسەم هەیە.

١- کاک بەهرام دلێ" نەوەد دەرسەدی هێزەکانی حیزبی دیموکرات خەڵکی ئەو ناوچەیە بوون کە لە ڕێگای تەشکیلات ئەو پێشمەرگانەی خۆیان تەحویل دابۆوە و لە ریگای خزم کەسو کاریان ئاگاداری هیرشی ڕێژیم بوون." کاکی برا ئەوەڵەن ئەوە زۆر وەک ڕاست ناچێ کە نەوەد دەرسەدی هیزەکانمان خەلکی ئەو ناوچەیە بن! چونکە ٦٠ دەرسەدی هیزەکانمان خەڵکی بۆکان، سەقز، هەوشار، مەریوان، دیواندەرە، سنە، کامیاران، بوون، دووهەم هیزەکانی حیزبی دیموکرات لە بەرەی لای نەوسود دوو ڕۆژ بوو لەشەر دابوونو حکومەتی ئێران تێکشکاو نەیتوانی بەستێک بێتە خاکی کوردستانی عێراق، دواتر لە ڕاست وچەپەوە هاتە ئەودیو لەو بەرەیە بە ناچاری هێزەکانمان پاشەکشەی کرد.

نەک حیزبی دیموکرات و کۆمەلە بەڵکوو هەرچی لەو دەڤەرە دەژیا دەیزانی ئێران خۆی بۆ هیرش ئامادە دەکا. سیهەم هێزەکانی ئێمە زیاتر لە ٧٠٠ کەس دەبووین نەک ٥٠٠ کەس، لەو پیشمەرگانەی کەلەوێ بوون لانی کەم ٦٥٠ پێشمەرگەی شەڕکەرو قاڵبووی مەیدانی خەباتو لە کلّدەرهاتوو، بە دەیان فەرماندەی پەروەردە لەمەیدانی خەبات، کە بە چەندین حەماسەی گەورەیان لە کوردستان خەڵقاند، لەوێ حزووریان هەبوو.

٢- له بەشێکی دیکەدا دەڵێ" حیزبی دیموکرات لەکێشانەوەی هێزەکانی هیچی به ئیمه نەگوت،" کاک بەهرام ڕەزایی به باشی دەزانی که حیزبی دیموکرات هیزی خۆی نەکێشابووه تا ئەو ڕۆژەی که دەوڵەتی ئیران هێرشی کرد بەڵام کاک بەهرام لەبیری چوو هەمان ڕۆژ له گەڵ گوردانی شوان به یەکەوه پاشەکشەمان کردو له کاتیکدا شەری کۆمەڵەو دیموکرات له ئەوجی خۆی دابوو لەدەمەو ئێوارێ که دەرکەوت شاری هەڵەبجه گیراوه لەوێ حوسنی نیەتی حیزبی دیموکرات دەرکەوت. بەرپرسانی حیزب کاک سەید ئەحمەد حوسێنی ئیستا لەوڵاتی فنلند دژی، ڕاسپێردرا به بەرپرسەکەی گوردانی شوان کاک" شوکێ خەیراباد"ی بڵێ "که هەرچەند شەرمان بەیەکەوه هەیه بەڵام دەتوانین لەو وەزعه به یەوکەوه خۆمان دەرباز بکەین،" وڵامی کاک شوکێ خەیرابادی ئەوه بوو " ئیوه بەڕێی خۆتاندا، ئیمەش به ڕێی خۆماندا". دوابەدوای ئەوەدا دەڵێ "دوو ڕۆژ پێشتر که بۆ خۆشی لەبیاره بووه هەستیان به نا ئەمنی کردوه و دەوڵەتیش دەورووبەری تۆپباران کردوه". حکومەتی ئیران تا سەر لەبەیانی ڕۆژی هیرشەکه سەعات ٦ی بەیانی، یەک چەشنی لەو دەورووبەرەی بیارەو هانی گەرمەڵه نەتەقاندبوو. تەنیا پێشمەرگەکانی حیزب وەک ئاماژەم پێ کرد لەبەرەی نەوسوود دوو ڕۆژ بوو لەشەر دابوون. ئەوه جالبه که شەو له هەڵەبجه دەبێ وەک بۆ خۆی دەڵێ" نەفەرێک ئاگاداری کردوون که ئیران هێرشی سەدا لەسەد دەکا بۆ بەیانیش کومیتەی ناوەندی کۆمەڵه ئاگادار دەکاتەوه وەک ئاماژەم پێ کرد دەڵێ کەس به ئێمەی نەگوتوه؟ له کاتێکدا ڕێبەریشیان ئاگادار بووه.

٣- له کاتێکدا باسی ئیشکالاتی کۆمەڵه دەکا لەسەر لەبەین چوونی گوردانی شوان، بەڵام لەوسەری کوردستان بۆ ئەوسەری کوردستان باز دەدا بۆ ئەوەی خوێ به برینه کۆنەکاندا بکا. واته زۆر بەهاسانی بێ بەڵگه دەڵێ ٣ هێزی حیزبی دیموکرات له لای شمال مەعتەلی گوردانی ٢٢ی سامرەند کۆمەڵه بوون که بچن بۆ ئەو ناوچەیه لێیان بدەن. بەراستی نازانم به کام بەڵگەو ئەسناد ئەو قسەیەی کرد، هەروەک خۆشی وتی حیزبی دیموکراتو کۆمەڵه شەری بوو کەوابوو له هەرجێگایەکی ئەم کوردستانه تووشی یەکتر بوایەن تەقەیان لێک دەکرد، بەڵام ئەوەی درووستره که بۆ خۆی کوتی" ئێمه لەبەرامبەر حیزبی دیموکرات گوردانی شوانمان له بیاره داناو گوردانی ٢٢ سامرەندمان ڕەوانەی شومالی کوردستان کرد. ئەوه بۆ چی ئەو کارەیان کرد ئەوه بۆ خۆی باشتر دەزانێ.

یادێک ٤٥ ساڵەی خەباتی چەکدارانەی ساڵەکانی ٤٦ و ١٣٤٧

ئاوڕدانەوەو باس کردن لە مێژووی پڕ لەسەروەری و فیداکاریو لە خۆبوردووی خەباتی چەکدارانەی ساڵەکانی ٤٦ و ١٣٤٧ لەو چەند دێرەو بگرە لە دەیان لاپەرەدا کاریکی سانا نیە، دوای ٤٥ ساڵ لە سەرهەڵدانی خەباتی چەکدارانەی دەیەی ١٣٤٠ دا لە بیری هەموو تاکێکی کورددا ماوەتەوە، ئەگەر بە دوای گرتنی ئەندامانی حیزبی دیموکرات لە ساڵی ١٣٣٨ ئاورێکی کورت لە تێکۆشانی ئەندامانی حیزب بدەینەوە بۆمان روون دەبێتەوە کە حیزبی دیموکرات لە سەرەتای دەیەی ٤٠ دا وە بە قۆناغێکی هەستیار دا تێپەڕیوە. ئالۆزییەکانی ناو حیزب کۆمەڵێک لە کادرەکانی هێنایە سەر ئەو باوەرە کە بگەڕێنەوە ناوخۆی کوردستان وخەباتی چەکداری بکەن. وەزعی ئەوکاتی حیزب لە لایەک و فشاری دیکە بۆ سەر حیزب لە لایەکی ترەوە کادرو پێشمەرگەی حیزبی ناچار کرد کە روو لە کوردستانی ئێران بکەنەوە بۆ دیفاع لە خۆشیان دەبوو بە هێزی چەکدار بڕۆنەوە، هەر چەند خەباتی چەکداری بێ پشتی جبهەو بێ کەرەسەکانی دیکەی وەک تەقەمەنی.... دەستەبەری سەرکەوتنی کەمە، بەلاّم ساڵەکانی ٤٦ و ١٣٤٧ رێژیمی پاشایەتی ترس و دڵە خورپەی تێکەوت بۆیە هێزێ چەکداری زۆری دژی پێشمەرگە کۆ کردەوەو لە هەموو ریگایەکەوە بەربەرەکانی لە گەڵ دەکرد.

جووڵانەوەی ٤٦ و ١٣٤٧ی یەکەمین دەنگێک بوو لەو سەردەمە دا، کە بێدەنگیی پێکهاتوو لە سەرەڕۆیی رەشی سەردەمی ساواکی، شڵەژاندو ئەوکات لافاویەکی بە تەوژم سەرانسەری ئێرانی داگرتبوو هەموو لایەک بە ئومێدێکی تەواوەوە دەیان ڕوانییە خەباتی نەتەوەکەمان و چونکی بە جۆرێکی عیلمیو دڵسۆزانە بەڕێوەچوو دڵسۆزو تێگەیشتووو پێگەیشتوەکانی سیاسی، و لە ریزی ئەو جووڵانەوەیەدا بوون سوکانی کارەکانیان بە دەستەوە گرت ئەودەم داری هومێدی هەموو لایەک زیندوو بۆوە نەتەوەکەمان بۆ جارێکی دیکە چاوی هیوای لە رۆڵەکانی بریبوو. وەک لە سەرەتاوە ئاماژەم پێ کرد لیرە جێگای تەواوی ئەوباسە نیە. بەمجۆرەش کادرو پێشمەرگەی حیزب توانیان ١٨ مانگ بەربەرەکانی و خوراگری قارەمانانە دژی رێژیمی پاشایەتی، ئالاّی حیزب و هێزی پێشمەرگە شکاوە راگرن، ئەوەی جێگای سرنجە کە کۆمەلاّنی خەڵک بە چاوی گەشبینییەوە دەیان روانیە ئەو خەباتە و لە زۆربەی ناوچە جۆراجۆرەکانی کوردستان پشتیوانی بوون، لەو هەلومەرجەدا رێژیمی پاشایەتی ئێران ولاّتەکەی وەک جزیرەیەکی ئارامش ناوی دەبرد ئەوە لە کاتێک دابوو کە رۆڵەکانی نەتەوەی کورد ئەو جزیرە ئارامەیان لە ئیقیانوسی رۆژهەلاتی نێوەراست لێ شڵەژاند.

راستە ئەو راپەرینە تێک شکاو ڕێبەرانی گیران وشەهێدکران چونکی لە زۆر بارەوە وەک: نێوخۆی حیزب، دەرەوە، ناوچەی، نێوخۆی کوردستان، نێونەتەوەیی، نیزامیی هەڵومەرج ئامادە نەبوو بەوحاڵەش خەباتی چەکدارانەی ١٨ مانگەی ساڵەکانی ٤٦ و ١٣٤٧ی حیزبی دیموکرات وەک لاپەرەیەکی پڕشەنگدارو زێرین، وەک ئەستێرەیەکی گەشاوە لە خەباتی حیزبی دیموکرات لە ئاسمانی بەرزی خەباتی نەتەوایەتی کورد دەدرۆشێتەوە. هەرچەند سەرمایەی زۆری بۆ دانرا گیانی کەسایەتییە سیاسییەکانی حیزبی لە ناوبرد.

ئێستا پاش ٤٥ ساڵ حیزبی دیموکرات و رۆڵەکانی ئەو نەتەوەیە هەروا درێژەدەری ئەو رێبازەن و بریاریان داوە تا وەدی هێنانی ئامانجی بەرزی هەموو شەهیدان لە خەبات نەوەستن، سلاو بۆ هەموو شەهیدانەی کە لەم ریگایە سەری خۆیان کردە پردەبازی سەرکەوتن.

ئەم بابەتە لە سەر داوای من بۆ ناميلكەی ٤٥ ساڵە جووڵانەی ساڵەکانی ٤٦ - ١٣٤٧ نووسراوە.

ڕێکەوتی : ٢٨ی ئەپریلی ٢٠١٣

سڵاو لە هاوڕێ بەڕێز و تێکۆشەر برایم چووکەڵی و بنەماڵەی بەڕێزیان

تایبەتمەنـدیی ڕێـبەری کـارامە لەوە دایە کە لە کـاتی تەنگـانەدا، میتـۆد و میکـانیزمی دەربـازبوون لە تەنگوچەڵەمەکان بخاتە ڕوو. کاتێک بزووتنەوە یان میکانیزمی دیپلۆماسی و تەنانەت بزووتنەوەی چەکداری، کارایی ئەوتۆی نامێنێ یان لە کزی دەدا، ئەوە سەرکردەی لێزان و کاریزمایە کە دەبێ ڕوحیەی خۆی بپارێزێت و وره بە هاوسەنگەرەکانی ببەخشێ؛ ئەو هاوسەنگەرانەی لە ڕەوتێکی دێموکراتیکدا بڕیاریان داوە ئەو سەرکردەیە سەرکردایەتی‌یان بکا. دوکتور قاسملوو لە گۆڕینی میکانیزم لە دۆخە جیاوازەکاندا کەسێکی کارامە و لێهاتوو بوو. هەمیشە ئەو کردەوەیەی سەرکردەیەک دەبێ لەکاتی پێویستدا بیکا، ئەگەر تەنانەت گیانیشی لە پێناویدا فیدا بکردایە، جێبەجێی دەکرد. وره بەخشین بۆ پاراستنی ڕوحیەی هاوسەنگەرەکانی یەکێک لەخسڵەتە بەرزەکانی نەمر دوکتور قاسملوو بوو. دوکتور قاسملوو دەیویست بە هاوسەنگەرەکانی بڵێ کە دێموکراتێکی ڕاستەقینە هەم دەتوانێ دیپلۆماتێکی کارامە بێ، هەمیش پارتیزانێکی نەسرەوتوو. ئەو لە واقیعدا درێژدەری ڕاستەقینەی ڕێبازی پێشەوا قازی محەممەد بوو، . . .

برایم چووکەڵی

کۆکردنەوە و ئامادە کردنی: ڕەحمان نەقشی

ڕێکەوتی: پووشپەڕی ٢٧١٨ی کوردی - جووڵای ٢٠١٨ی زایینی